Begroting 2018

Inhoudopgave

Algemeen bestuurlijk perspectief 5

Programma Samenleving 20
Deelprogramma Toegang en Transformatie 22
Deelprogramma Jeugd en Onderwijs 27
Deelprogramma Wmo 31
Deelprogramma Werk 34
Deelprogramma Inkomen 38
Deelprogramma Sport en gezondheid 40
Deelprogramma Kunst en cultuur 44

Programma Duurzaam 48
Deelprogramma Wonen 51
Deelprogramma Commerciële voorzieningen 53
Deelprogramma Leefomgeving 55
Deelprogramma Gebiedsontwikkeling 59
Deelprogramma Duurzaamheid & energietransitie 62
Deelprogramma Landschap en recreatie 66
Deelprogramma Cultuurhistorie en archeologie 68

Programma Bereikbaar 72
Deelprogramma Verkeersbeleid 73
Deelprogramma Autoverkeer 74
Deelprogramma Fietsverkeer 77
Deelprogramma Openbaar vervoer 78

Programma Veilig 82
Deelprogramma Sociale Veiligheid en Openbare Orde 84
Deelprogramma Fysieke veiligheid 89
Deelprogramma Crisisbeheersing 93

Programma Betrokken 98
Deelprogramma Politiek en bestuur 99
Deelprogramma Dienstverlening 101

Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie 104

Beleidsbegroting - Paragrafen 107
Paragraaf Lokale heffingen 109
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing 113
Paragraaf Grondbeleid 125
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen 128
Paragraaf Financiering 132
Paragraaf Bedrijfsvoering 135
Paragraaf Ombuigingen en reserveringen 139
Paragraaf Verbonden partijen en U10 142

Financiële begroting 157
Financieel perspectief 158
Verschillenanalyses 167

BIJLAGEN 179

Algemeen bestuurlijk perspectief

Algemeen bestuurlijk perspectief

1. Inleiding

1.1 Algemeen

Het gaat weer goed met Nederland. De economische groei houdt volgens het Centraal Planbureau (CPB)[1] aan. De economische groei komt uit op 2,4% in 2017 en 2,0% in 2018. In verhouding tot de gunstige economische ontwikkeling is de inflatie laag. Hierdoor blijft de ontwikkeling van de lonen gematigd. Toch stijgt de consumptie doordat inwoners reëel meer te besteden hebben.
Ook de investeringen nemen fors toe. Dit is vooral zichtbaar op de woningmarkt. De arbeidsmarkt is ook weer volop in beweging. De werkgelegenheid groeit sterk. Het aantal vacatures neemt toe waardoor zowel werklozen als toetreders tot de arbeidsmarkt steeds vaker een baan kunnen vinden. De werkloosheid daalt naar 4,7% in 2018 (2016: 6,0% en 2017: 4,9%). De overheidsfinanciën staan er ook goed voor, met een overschot van 0,5% in 2017 en 0,7% in 2018.

De gemeenten zijn financieel in belangrijke mate (algemene uitkering) afhankelijk van het Rijk en hierdoor zeer gevoelig voor de conjunctuur van de economie. Door de economische groei gaat het dan ook weer goed met Houten. Maar ook doordat inwoners, bedrijven, organisaties en de gemeente zich de afgelopen jaren samen hebben ingespannen om de economische crisisjaren goed door te komen.
De aantrekkende beweging op de woningmarkt is in Houten goed zichtbaar. De vraag naar (andere type) woningen neemt toe. De belangstelling voor (kleinschalige) nieuwbouwprojecten is onveranderd groot. Voor woningen die beschikbaar komen door transformatie van kantoren is veel belangstelling.
Ook de arbeidsmarkt is in beweging. In de afgelopen maanden is het natuurlijk verloop, na jaren van stilstand, weer opgang gekomen. Gezien onze ambities voor 2018 willen wij vacatures zo snel mogelijk met de juiste kwaliteit weer invullen.
Zoals gezegd zijn de financiën van de gemeente zeer gevoelig voor de conjunctuur van de economie. Nu het dus weer goed gaat met de overheidsfinanciën stijgt ook de algemene uitkering weer. Dit werkt positief door in de begroting. Daarnaast is de omvangrijke ombuigingsagenda (vanaf 2010 ruim € 14 miljoen) nagenoeg helemaal gerealiseerd. Deze ombuigingsagenda is een belangrijk fundament om de meerjarenbegroting weer financieel op orde te krijgen. Ondersteund door de gunstige economische ontwikkeling is dit gelukt. We zijn er trots op nu een structureel sluitende begroting 2018-2021 te kunnen presenteren. Een begroting die, op basis van de huidige inzichten, in de komende jaren weer financieel ruimte biedt om investeringen te doen in onze gemeente én organisatie.
De kabinetsformatie is bij het opstellen van deze begroting nog niet afgerond. De (financiële) effecten van het nieuwe kabinetsbeleid worden naar verwachting pas zichtbaar in de meicirculaire 2018. Het gevolg hiervan voor de meerjarenbegroting 2018-2021 is dus nog onzeker.

De raad en het college zijn het laatste jaar van deze bestuursperiode ingegaan. In deze bestuursperiode hebben we gewerkt aan de ambitie uit het collegeprogramma ‘Houten maken we samen’.
In de periode 2014-2018 is veel gerealiseerd en in gang gezet. Hieronder volgen enkele concrete resultaten.

- Voor het **sociaal domein** geldt dat we er goed voor staan; we hebben taken overgenomen zonder dat daarbij grote problemen voor inwoners zijn ontstaan. Maar we moeten door blijven bouwen aan een stabiele basis voor de transformatie. Met het programma Sociale Kracht 2017-2020 is een volgende stap gezet in de transformatie.
  Zonder dat dit aan het begin van deze bestuursperiode te overzien was, hebben we samen met veel partijen uit de Houtense samenleving gezorgd voor een tijdelijke noodopvang voor vluchtelingen. We hebben aan de hand van een actieplan tijdig geanticipeerd op de opvang van statushouders. In goede samenwerking met maatschappelijke organisaties, Viveste, onderwijs en vrijwilligers. De belofte aan ‘de Weteringgroep’ zijn we nagekomen. We realiseren ons dat opvang meer is dan het regelen van huisvesting. We blijven ons daarom sterk maken voor een goede maatschappelijke integratie, met aandacht voor onderwijs, zorg en werk.
- In de **ruimtelijke agenda** experimenteren we met een uitnodigende houding naar initiatiefnemers. We doen daar nu ervaring mee op, leren ervan en kunnen dit straks toepassen na de invoering

[1] Centraal Planbureau: *juniraming 2017, economische vooruitzichten 2017 en 2018: signalen op groen / lonen blijven achter.*

van de Omgevingswet. Een belangrijk leerpunt is dat een faciliterende houding, de zorg voor een goed verloop van participatieprocessen, maar ook het zorgvuldig inbrengen en communiceren van het algemeen belang de nodige ambtelijke en bestuurlijke inzet vraagt.
De woningbouwproductie is ook in de economische crisisjaren goed op peil gebleven. Zo stond Houten in 2014 op de 6e plaats van best presterende gemeenten in Nederland. Twee recente publicaties over 2016 bevestigen dit. In de 'ranking woningmarkt 2016' staat Houten op de 22e plaats (4e van de provincie Utrecht). In de 'vastgoed-ranking' van gemeenten die het beste uit de crisis zijn gekomen staat Houten op de 12e plaats (2e van de provincie Utrecht).
De 'kantorenstrategie' is vastgesteld en door het ombouwen van kantoren aan de Spoorhaag en de Molenzoom is intussen extra woonruimte toegevoegd. Met Viveste en de huurdersadviesraad hebben we (prestatie)afspraken gemaakt over de sociale woningvoorraad: betaalbare en duurzame woningen, aanbod voor senioren en wonen met zorg.
Fort Lunet aan de Snel en Fort Honswijk zijn aangekocht. Deze worden ontwikkeld als icoon van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tot slot hebben we samen met de gemeenten Bunnik en Wijk bij Duurstede de Omgevingsvisie Kromme Rijn op- en vastgesteld. De visie moet ervoor zorgen dat initiatieven in dit gebied makkelijker kunnen worden gerealiseerd en bijdragen aan een sterke Kromme Rijnstreek.

- We hebben stappen gezet om Houten ook voor toekomstige generaties **duurzaam** woon- en leefbaar te houden. Het meest zichtbare hiervan is wellicht de oplevering van de Ecowijk en de grote bloemenweide voor vlinders die is aangelegd bij het Rondeel. Ook zijn er, samen met het waterschap, veel natuurvriendelijke oevers aangelegd. En we sloten een overeenkomst met Opgewekt Houten om zonnepanelen op de Kruisboog te plaatsen. Tenslotte kopen we steeds meer circulair in.
- We zijn **actief in de regio**; we behartigen de Houtense belangen in het netwerk U10 en zijn ook bezig om **de kwaliteit van bestuur en organisatie** voor de langere termijn te borgen. Een verkenning van een ambtelijke fusie met Wijk bij Duurstede was hier onderdeel van. De raad is op 4 juli 2017 geïnformeerd over het besluit van het college om de voorbereidingen voor het aangaan van een ambtelijke fusie met Wijk bij Duurstede te beëindigen. Op 19 september 2017 heeft de raad hiermee ingestemd. In het 4e kwartaal van 2017 wordt een voorstel uitgewerkt voor het op eigen kracht creëren van structurele financiële en formatieve ruimte. Dit voorstel is naar verwachting onderdeel van het overdrachtsdocument 2018.
- We houden onze **dienstverlening** modern en van een hoog kwalitatief niveau. De nieuwe visie Communicatie en participatie 2017-2021 en het lopende programma Dienstverlening geven hiervoor de richting en kaders aan. Daarnaast zijn we begonnen met het jaarlijks organiseren van een inwonersberaad bij Houtense vraagstukken.
- We hebben de afgelopen jaren een zorgvuldig financieel beleid gevoerd. Hierdoor is de **financiële huishouding weer op orde**. De meerjarenbegroting is structureel sluitend en de ombuigingsagenda is nagenoeg afgerond. Daarnaast is er sprake van een solide beklemde algemene reserve (€ 21,8 miljoen) en voldoet de vrije algemene reserve (€ 2,6 miljoen) aan de provinciale norm. Daarnaast zijn wij voornemens om bij de jaarstukken 2017 een eventueel substantieel saldo (minimaal € 200.000) in de bestemmingsreserve economische crisis terug te geven aan de inwoners van Houten. De inwoners van Houten hebben ten slotte de afgelopen jaren bijgedragen aan de realisatie van de verschillende ombuigingsopgaven van in totaal ruim € 14 miljoen.
- We liggen eveneens op koers voor wat betreft de in 2015 door de raad vastgestelde **toekomstvisie Proeftuin Houten 2025**.
  De voortgangsrapportage over deze toekomstvisie was onderdeel van de perspectiefnota 2018.

Op 21 maart 2018 kiezen de inwoners van Houten een nieuwe gemeenteraad. Dit vormt de opmaat voor een nieuwe vierjarige bestuursperiode. Om de nieuwe raad en een later nieuw te vormen college in staat te stellen om de bestuursperiode 2018-2022 op een soepele en zorgvuldige wijze te beginnen wordt een overdrachtsdocument 2018 opgesteld. Het doel van dit overdrachtsdocument is het waarborgen van de bestuurlijke continuïteit en het faciliteren van de coalitieonderhandelingen na de verkiezingen op 21 maart 2018.

1.2 Prognose meerjarenbegroting 2018-2021

In lijn met de perspectiefnota 2018 is de meerjarenbegroting 2018-2021 structureel sluitend. Hiermee voldoet de begroting aan de criteria van de toezichthouder de provincie Utrecht om voor repressief (terughoudend) toezicht in aanmerking te komen.

Tabel: prognose meerjarenbegroting 2018-2021

bedragen x € 1.000

Omschrijving	2018	2019	2020	2021
Prognose op basis van perspectiefnota 2018	50	300	750	900
Financiële ontwikkelingen na vaststelling perspectiefnota 2018	86	325	208	119
Prognose meerjarenbegroting 2018-2021 (resultaat)	***136***	***625***	***958***	***1.019***

De financiële ontwikkelingen na vaststelling van de perspectiefnota 2018 worden in hoofdstuk 3 toegelicht.

Bij het opstellen van de begroting 2018 was de septembercirculaire 2017 nog niet beschikbaar. Deze wordt pas na Prinsjesdag (19 september 2017) gepubliceerd en is geen onderdeel van de begroting 2018. Na publicatie wordt de septembercirculaire 2017 geanalyseerd op beleids- en financiële effecten. Over het resultaat hiervan wordt de raad voor de behandeling van de begroting 2018 door middel van een collegebrief geïnformeerd.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden de belangrijkste ontwikkelingen voor 2018 per programma weergegeven. In hoofdstuk 3 wordt de meerjarenbegroting 2018-2021 op hoofdlijnen geanalyseerd.

2. Belangrijkste ontwikkelingen in 2018

De belangrijkste ontwikkelingen per programma worden op hoofdlijnen in de § 2.1 tot en met § 2.5 weergegeven. In de programmabegroting wordt uitgebreider ingegaan op de vragen ‘wat willen we bereiken’, ‘wat gaan we daarvoor doen’ en ‘wat mag het kosten’. In de perspectiefnota 2018 zijn voor 2018 en 2019 incidentele middelen beschikbaar gesteld voor de tijdelijke versterking van de formatie en voor de doorontwikkeling van het informatiebeleid. In § 2.6 en de paragraaf Bedrijfsvoering wordt hierop nader op ingegaan.

2.1 Samenleving

Participatie, iedereen doet mee!

We willen de Sociale Kracht van Houten versterken. Dat vraagt in 2018 een versnelling van de transformatie van zorg en ondersteuning. De verbinding tussen de Participatiewet en de andere sectoren binnen het sociaal domein versterkt de ontschotting in 2018.

We willen de ondersteuning binnen het sociaal domein efficiënter en effectiever organiseren. Zo kunnen we duurzaam passende ondersteuning blijven bieden voor wie dat echt nodig heeft. We werken toe naar ondersteuning die meer ambulant, integraal en thuis nabij is.

De urgentie hiervoor wordt nog groter door inhoudelijke ontwikkelingen (decentralisatie Beschermd wonen per 2020) en financiële knelpunten op korte termijn (in het bijzonder binnen jeugdhulp).

Uit het financiële meerjarenperspectief binnen het sociaal domein blijkt dat we voor de komende jaren een forse opgave hebben om de uitgaven in overeenstemming te brengen met de inkomsten. We zien dat de transformatie ook op het gebied van kostenbeheersing (in het belang van het jeugdbudget) een extra impuls vergt.
Daarom gaan we in de jaren 2017-2018 relatief meer inzetten op de besteding van het (integrale) innovatiebudget, om daarmee eerder rendement van de beoogde transformatie te kunnen realiseren.

Daarom ligt de focus in 2018 op:

1. *Vernieuwing en versterking van een toegankelijke preventieve infrastructuur, dicht bij huis en makkelijk vindbaar en bruikbaar*
   Om de strategische doelen gericht op gezondheid en versterking van zelfredzaamheid te kunnen realiseren, is het belangrijk dat er voor inwoners dicht bij huis (in de 0e lijn) een passend aanbod aan vrij toegankelijke voorzieningen beschikbaar is. Dit aanbod moet goed vind- en bruikbaar zijn.

Het doel hiervan is dat mensen beter het hoofd kunnen bieden aan de (fysieke, emotionele en sociale) uitdagingen in het 'normale' leven, en hiermee te voorkomen dat ze de eigen regie verliezen en (zwaardere) ondersteuning nodig hebben.
Dit vraagt onder andere om versterking van de informatie & advisering aan inwoners binnen het sociaal domein (inclusief Participatiewet).

2. *Ambulantisering van de (2e lijns) zorg & ondersteuning en ruimte voor lokale woonzorginitiatieven*
Met de transformatie van de zorg, gaan we de zorg en ondersteuning 'van de bossen naar de buurten' brengen en meer in samenhang organiseren. Dat wil zeggen dat de zorg minder intramuraal zal plaatsvinden en meer lokaal, ambulant en integraal wordt aangeboden. We willen ook dat mensen met een (tijdelijke) beperking, psychische of psychiatrische kwetsbaarheid zo zelfstandig mogelijk kunnen (blijven) wonen door het geschikt maken en houden van de woningvoorraad, woonomgeving en voorzieningen, en door het vernieuwen van de zorg.
In deze beweging gaat het enerzijds om het ontwikkelen van nieuwe woon-zorgconcepten, en anderzijds om het sturen in de uitvoering op in-, door- en uitstroom.

2.2 Duurzaam
Houten is een fijne en duurzame gemeente om in te wonen, werken, leren en ontspannen.

In de loop der jaren is niet alleen het inwonertal gegroeid (naar bijna 50.000); dat geldt ook voor de voorzieningen, waar veel mensen met plezier gebruik van maken.

De gemeente draagt bij aan het nóg verder verbeteren van onze omgeving. De gemeente is hierin een belangrijke speler, maar dat zijn andere partijen net zozeer.

Het programma duurzaam omvat de thema's wonen, commerciële voorzieningen, leefomgeving, gebiedsontwikkeling, duurzaamheid & energietransitie, landschap & recreatie en cultuurhistorie en archeologie. Op al deze terreinen is veel in beweging.

Accenten hieruit zijn:
Duurzaamheid & energietransitie
Het programma Duurzaam Houten ligt op koers: in 2016 en 2017 is veel in gang gezet wat de komende periode tot resultaten zal leiden. Denk aan verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed, circulair inkopen, vergroening van de buitenruimte en beleid voor openbare oplaadpunten. Hier gaan we in 2018 mee door. Tegelijkertijd staat 2018 in het teken van afronden van het programma en vormgeven van een vervolg. Voor de periode 2019 en verder zal een Houtens Klimaatplan opgesteld worden.

Duurzaamheid beperkt zich niet tot één deelprogramma maar is verweven met vele activiteiten van de gemeente.

Gebiedsontwikkeling
Na vaststelling van het Programma Ruimte in 2017 kan in 2018 volop worden ingezet op de uitvoering. Er is sprake van een grote dynamiek op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling in Houten. Deels gaat het om afbouw van Houten Vinex, deels om inbreidingslocaties, deels om andersoortige ruimtelijke ontwikkelingen zoals ontwikkeling van de forten.

Op het terrein van recreatie is sprake van een groot aantal initiatieven in verschillende fases van ontwikkeling.

Wonen
Op het gebied van wonen wordt Houten Vinex afgebouwd. Daarnaast wordt ook dankbaar gebruik gemaakt van locaties binnen de bestaande bebouwing, die hun functie hebben verloren, door deze een nieuwe woonfunctie te geven.

Bij de samenstelling van het nieuwe woningaanbod zijn de doelstellingen uit de Woonvisie een belangrijk uitgangspunt.

Daarnaast maken de gemeente en Viveste (prestatie-)afspraken om het woningaanbod zo goed mogelijk aan te laten sluiten bij de behoefte. Het omzetten van leegstaande kantoorpanden naar wooneenheden biedt kansen om relatief snel goede resultaten te boeken.

Op de woningmarkt is spanning gesignaleerd tussen vraag en aanbod in het segment van de middeldure huur. Dit krijgt daarom ook specifieke aandacht binnen de prestatie-afspraken. Ook wordt onderzocht wat de verdere mogelijkheden zijn om in dit segment het aanbod te vergroten. In 2018 wordt een eerste stap gezet met de realisatie van 25 woningen in de middeldure huur/vrije sector.

Commerciële voorzieningen
Ook al ligt de economische crisis achter ons, de noodzaak blijft om de economische vitaliteit van Houten te bewaken en te verbeteren. Nu internetshoppen niet meer weg te denken is, zijn extra inspanningen nodig om de winkelgebieden in Houten aantrekkelijk en vitaal te houden. Ook het op de kaart zetten van de horeca in Houten, voor zowel de eigen inwoners als bezoekers, is van belang. Winkels en horeca kunnen elkaar goed versterken. Horeca draagt bij aan het vergroten van de belevingswaarde van een winkelcentrum bijvoorbeeld.

Concreet gaan we in 2018 de mouwen opstropen en (verder) uitvoering geven aan de retailvisie en aan het horecabeleid. Daarbij wordt de herontwikkeling winkelcentrum Het Rond afgerond, leegstand teruggedrongen en het traject van de zogenaamde 'kansenkaart' Het Rond ingezet. De tekst van het deelprogramma commerciële voorzieningen licht dit nader toe.

2.3 Bereikbaar
Het in stand houden en verbeteren van de infrastructuur en de bereikbaarheid van Houten.

Utrecht is een economisch sterke provincie. De keerzijde is dat de regio onder druk staat op het gebied van bereikbaarheid. Door de centrale ligging is Utrecht de draaischijf van Nederland; elke dag verplaatsen zich hier veel mensen. Het is noodzakelijk om te blijven investeren in bereikbaarheid, zowel van Houten zelf, als van de regio als geheel.

Bestuursovereenkomsten
Voor de bereikbaarheid van Houten zijn externe infrastructuurbeheerders, zoals de provincie en het Rijk, van groot belang. Regionaal wordt de komende jaren flink geïnvesteerd. Zo wordt vanaf 2019 de Ring Utrecht (A27/A12) aangepast.

Vanaf 2019 gaat men ook aan de slag met de verbreding van de A27 richting Breda. Tussen Houten en knooppunt Hooipolder komen er twee rijstroken richting het zuiden bij. Hierbij wordt gelijk een nieuwe fietsbrug over de Lek aangelegd. Op termijn leidt dit tot een nieuwe snelle fietsverbinding tussen Houten/Nieuwegein en Vianen.

In 2015 is A12 Salto geopend (N421) met een nieuwe directe aansluiting van Houten in westelijke richting op de A12. Inmiddels is Rijkswaterstaat ook akkoord gegaan met de realisatie van een aansluiting van de N421 op de A12 richting Arnhem (alleen in oostelijke richting, dus er komt een driekwart aansluiting). In april 2017 is hiertoe reeds een bestuursovereenkomst getekend door de Provincie en Rijkswaterstaat.

Voor bovenstaande drie projecten worden in 2018 bestuursovereenkomsten afgesloten met de gemeente Houten.

Fietsstad
Na een intensief traject met belanghebbenden wordt in 2018 de reconstructie van de Beusichemseweg in de kern 't Goy afgerond. Daarnaast worden er twee nieuwe volwaardige fietsverbindingen gerealiseerd: het Oostrumsdijkje en de Koppeldijk/Heemsteedseweg/ Overeindseweg.

Onderzoek moet uitwijzen in hoeverre het haalbaar is om de eind 2017 geprioriteerde fietspaden op onder andere het Eiland van Schalkwijk te realiseren in de jaren vanaf 2018. Op dit moment is het nog niet zeker of de provincie ook voor andere projecten tot 2020 subsidies beschikbaar blijft stellen in het kader van Lokaal Maatwerk en regionale fietsverbindingen op basis van het Regionale Uitvoeringsprogramma Verkeer en Vervoer (RUVV).

In 2018 starten we met de uitvoering van het nieuwe Actieplan Fiets in samenwerking met de Fietsersbond, de regio en de provincie. Daarbij is uiteraard ook aandacht voor de opmars van (snelle) elektrische fietsen.

Eiland van Schalkwijk
Naar verwachting wordt in het vierde kwartaal 2017 de mobiliteitsvisie Eiland van Schalkwijk vastgesteld door de gemeenteraad. In 2018 starten we met de uitvoering van maatregelen die hierin staan beschreven. De focus komt te liggen op het weren van het doorgaande verkeer, het verbeteren van de verkeersveiligheid, het optimaliseren van fietsroutes en het uitvoeren van haalbaarheidsstudies naar complexere maatregelen.

Nieuwe buslijnen
Met ingang van december 2017 worden twee nieuwe busverbindingen van en naar Houten geïntroduceerd. De bestaande lijn 43 wordt verlengd en rijdt vanaf Zeist, Station Driebergen-Zeist en Odijk door naar Houten. De andere lijn is 44 en deze moet gaan rijden tussen Houten en Vianen. Het gaat vooralsnog om een pilot van 3 jaar. Er komt een voorlichtingscampagne om het publiek te informeren over de nieuwe mogelijkheden.

Parkeren
In 2018 is een nieuw uitvoeringsplan van kracht voor de handhaving van onder andere de blauwe zones in de centrumgebieden. Ook in het Oude Dorp wordt voortaan gecontroleerd. Daarnaast vindt een gerichte actie plaats op het parkeren van grote voertuigen (vooral bestelbussen) in woonwijken. Er is blijvend aandacht voor de parkeersituatie in Castellum, met name op De Bouw. Eind 2017 worden afspraken gemaakt met de betrokken ondernemers en bewoners. In 2018 monitoren we of deze toereikend zijn en nemen eventueel aanvullende maatregelen.

2.4 Veilig
Mensen wonen en werken in een omgeving die veilig is en waar mensen zich ook veilig voelen.

Houten is een veilige gemeente. Om dit zo te houden is een goede samenwerking nodig tussen de gemeente en haar partners. Ook onze inwoners zijn belangrijke partners. Zij leveren een onmisbare bijdrage aan het op peil houden van het veiligheidsniveau in Houten. De missie van de gemeente Houten luidt dan ook: *'samen met de partners een integraal en op maat gesneden veiligheidsbeleid ontwikkelen én ten uitvoering brengen'.* Veiligheidsbeleid is veelomvattend en vraagt om verantwoorde keuzes.
Deze keuzes worden daarom niet alleen gemaakt op grond van (objectieve) cijfers over veiligheid, maar ook op grond van (on)veiligheidsgevoelens bij burgers (veiligheidsbeleving). In het integraal Veiligheidsplan 2016-2019 (IVP) zijn de afwegingen en prioriteiten voor de komende periode neergelegd.

Sociale Veiligheid
We willen dat inwoners zich veilig voelen in hun eigen leefomgeving. De prioriteiten uit het IVP vormen de richtlijn voor het terugdringen van onveiligheid en overlast. Een belangrijk middel is de inzet van de Houten Veilig Tent. Op het moment dat een specifiek veiligheidsthema zoals bijvoorbeeld woninginbraak of autokraak actueel is, speelt de gemeente met partners als politie, VRU, Viveste en Houtense ondernemers daarop in. In de tent krijgen inwoners op een toegankelijke wijze deskundig advies van professionals. Bovendien komen inwoners op een informele manier in contact met 'hun' wijkagent en vertegenwoordigers van de andere partners. Het directe – persoonlijke – contact op een buitenlocatie wordt gewaardeerd door de bezoekers.

We verbinden veel meer dan voorheen het zorg- en veiligheidsdomein aan elkaar. Dat gebeurt onder andere via de lokale persoonsgerichte aanpak zorg en veiligheid.

Een persoonsgerichte aanpak is een integrale, op de persoon én zijn (gezins)systeem toegesneden mix van bestuurlijke, straf-, zorg- en overige interventies. Het doel is om afglijden naar de criminaliteit en/of persoonlijke teloorgang te voorkomen, evenals hardnekkige patronen van strafbaar of overlastgevend gedrag te doorbreken en/of om herhaling te voorkomen. Ook mogelijke radicalisering wordt binnen deze structuur aangepakt. Net als bij het afglijden in de criminaliteit is voor de aanpak van mogelijke radicalisering integraal maatwerk noodzakelijk. Onze partners zijn voorbereid op het signaleren van radicalisering. In april 2016 is door de gemeente een conferentie georganiseerd over

dit thema voor de partners binnen het lokale netwerk. Ook vindt er regulier overleg plaats met scholen waarbij dit thema aan de orde komt.

Naast deze persoonsgerichte aanpak kennen we voor jongeren ook een reguliere aanpak met wijkagent en jongerenwerk (afstemmingsoverleg Jeugd&Veiligheid) en de landelijke methodiek voor de aanpak van onaanvaardbare jeugdgroepen (groepsscan).

Het aanpakken van ondermijning is op dit moment landelijk veel in het nieuws en vormt ook in Houten een uitdaging. Door het RIEC is in opdracht van de burgemeester een ondermijningsbeeld opgesteld. Op basis daarvan krijgt de aanpak van ondermijning een extra impuls en wordt een concreet plan van aanpak opgesteld. Ook dit jaar worden er diverse casussen integraal aangepakt.

Fysieke Veiligheid
Bij fysieke veiligheid gaat het om rampenbestrijding, crisisbeheersing, brandveiligheid, externe veiligheid en verkeersveiligheid. We gaan ons daarbij steeds meer richten op het voorkomen van calamiteiten. Hierbij wordt nauw samengewerkt met de Veiligheidsregio Utrecht en andere partners, zoals het Waterschap, Rijkswaterstaat en ProRail. Samen met deze partijen richten we ons ook op de voorbereiding en slagvaardigheid indien een calamiteit zich voordoet. Dit doen we door te investeren in beheersmaatregelen en opleiden, trainen en oefenen.
Daar ook de gezondheidszorg is veranderd, willen we daar waar het kan (brand)veiligheidszorg verbinden met het sociaal domein en de samenwerking hiervoor zoeken met partners, organisaties, instellingen en inwoners.

Bij verkeersveiligheid blijkt dat het gevoel van veiligheid onder de inwoners enerzijds afhankelijk is van de bestaande infrastructuur en anderzijds van het gedrag van (andere) weggebruikers. Om het gevoel van veiligheid te vergroten wordt daarom niet alleen aandacht geschonken aan het beoordelen/observeren van (onveilige) verkeerssituaties en de mogelijke aanpassing van de infrastructuur, maar wordt ook nader onderzocht hoe het gedrag en de perceptie van verkeersveiligheid onder weggebruikers kan worden beïnvloed.

2.5 Betrokken
In het programma betrokken gaat het om de mate waarin en de wijze waarop het bestuur de behoefte van de Houtense inwoners signaleert en vertaalt naar passend beleid.

Het programma betrokken gaat over de wijze waarop we met inwoners, instellingen en bedrijven willen omgaan. In de netwerksamenleving gaat het daarbij om samenwerken en co-creatie in snel veranderende situaties. Dit vraagt van de gemeente om open te staan voor en te luisteren naar anderen. Maar ook om het aangaan van dialoog, loslaten waar mogelijk, en faciliteren en aanmoedigen waar nodig. Daarnaast willen wij als gemeentelijke organisatie onze dienstverlening laagdrempelig en bij voorkeur digitaal organiseren. Daarom krijgen bedrijven en inwoners steeds meer mogelijkheden om voor digitale dienstverlening zoals MijnOverheid te kiezen. Omdat bij een persoonlijke overheid de menselijke maat voorop staat, blijft er naast digitaal contact ook altijd telefonisch en persoonlijk contact mogelijk.

Het programma Betrokken bestaat uit twee deelprogramma's:

Het deelprogramma Politiek en Bestuur gaat om communicatie en participatie en de relatie burger - overheid in brede zin. In 2018 ligt de focus op de uitdagingen 'Bouwen aan vertrouwen, 'Kiezen voor dialoog' en 'Leren omgaan met sociale media', zoals genoemd in de visie communicatie en participatie 2017 – 2021 die in 2017 door de gemeenteraad is vastgesteld. Daarnaast zullen we in 2018 de ingezette bestuurlijke en democratische vernieuwing continueren en belangrijke Houtense vraagstukken met inwoners, instellingen en bedrijven blijven verkennen en bespreken via onder andere inwonersbijeenkomsten. Ook de activiteiten die de griffie organiseert om inwoners nauwer te betrekken bij de activiteiten van de raad worden gecontinueerd. En uiteraard zal er veel aandacht zijn voor de (voorbereidingen van de) gemeenteraadsverkiezingen van maart 2018 en collegewisseling die daarna plaatsvindt.

Het deelprogramma Dienstverlening gaat over een goede kwaliteit en toegankelijkheid van gemeentelijke informatie, producten en organisatie. In 2018 zullen we de ingeslagen weg van 2017 vervolgen. We merken dat dat aansluit bij de behoeften van de burgers en ondernemers door de

toename van het aantal digitale aanvragen. Maar landelijk dringt steeds meer het besef door dat belangrijke doelgroepen, zoals laaggeletterden, niet “mee kunnen” in de steeds verdergaande digitalisering van de samenleving. Ook in Houten zijn er inwoners die hier moeite mee hebben. In het komende begrotingsjaar willen we onderzoeken of we grip op deze doelgroep kunnen krijgen en zo ja, passende vaardigheidstrainingen. Zo zorgen we er voor dat onze (digitale) dienstverlening voor elke burger en ondernemer toegankelijk blijft, onder het motto ‘digitaal waar het kan, persoonlijk waar het moet’.

2.6 Bedrijfsvoering

In de perspectiefnota 2018 heeft de raad middelen beschikbaar gesteld voor de tijdelijke versterking van de formatie (€ 600.000 per jaar voor 2018 en 2019) en voor de doorontwikkeling van het informatiebeleid (€ 385.000). In de tabel hieronder is de verdeling van de extra middelen voor de versterking van de formatie over de verschillende beleidsterreinen weergegeven. Deze verdeling is gebaseerd op een inschatting van de benodigde formatie die nodig is op het betreffende beleidsterrein. In de paragraaf Bedrijfsvoering staat een toelichting op de inzet van deze middelen.

Tabel: inzet middelen voor tijdelijke versterking van de formatie

Beleidsterrein	Bedragen in euro’s
Ruimtelijke ontwikkeling / Omgevingswet	140.000
Informatiemanagement	85.000
Duurzaamheid	100.000
Ondermijnende criminaliteit	95.000
Communicatie	130.000
Ondersteuning	50.000
Totaal	**600.000**

Naast een tijdelijke versterking van de formatie wordt er in 2018 en 2019 geïnvesteerd (€ 385.000) in de doorontwikkeling van het informatiebeleid. In 2017 is al een impuls gegeven aan informatieveiligheid en informatiemanagement. In 2018 worden daarin belangrijke vervolgstappen gezet. De basis hiervoor is het in 2017 vastgestelde ‘Informatiebeleidsplan Informatiegestuurd werken 2017-2018’. In dit beleidsplan staan een vijftal belangrijke thema’s dan wel uitdagingen voor de komende tijd centraal:

1. Beter met informatie leren omgaan (informatiegestuurd werken)
2. De basis op orde brengen (informatiehuishouding)
3. Digitaliseren, archiveren en het voorkomen van digitale dementie
4. Het borgen van privacy en veiligheid
5. Leidinggeven aan en het organiseren van de informatiefunctie

Naast het op orde brengen van de informatiehuishouding en het digitaliseren en archiveren van informatie zijn de speerpunten in 2018 informatiegestuurd werken en privacy en informatieveiligheid. In de paragraaf Bedrijfsvoering wordt uitgebreid ingegaan op deze twee speerpunten.

3. Meerjarenbegroting 2018-2021

In dit hoofdstuk wordt de meerjarenbegroting op hoofdlijnen toegelicht. Een gedetailleerde toelichting op de prognose van de meerjarenbegroting 2018-2021 is opgenomen in de Financiële begroting.

3.1 Raadsbesluit perspectiefnota 2018

De raad heeft op 6 juli 2017 de perspectiefnota 2018 als financieel kader vastgesteld en daarmee onder andere ingestemd met:

a. het verwerken van de financiële effecten in de meerjarenbegroting 2018-2021;
b. een onttrekking van € 2,94 miljoen aan de beklemde algemene reserve voor de uitwerking van nieuwe wettelijke verplichtingen en door de raad vastgestelde visiedocumenten;
c. de begrotingsrichtlijnen 2018.

3.2 Financiële ontwikkelingen na vaststelling van de perspectiefnota 2018

In de onderstaande tabel wordt het verloop van de prognose van de meerjarenbegroting 2018-2021 tussen de perspectiefnota 2018 en de begroting 2018 weergegeven.

Tabel: prognose begrotingssaldi meerjarenbegroting 2018-2021

bedragen x € 1.000

Omschrijving	2018	2019	2020	2021
Prognose op basis van perspectiefnota 2018	50	300	750	900
Financiële ontwikkelingen na vaststelling van de perspectiefnota 2018:				
• nieuwe huurovereenkomst tankstation Total		112	112	112
• ombuigingsagenda 2014-2018	-97	-97	-237	-237
• algemene uitkering	14	38	38	38
• financieringsresultaat	232	97	149	15
• actualisatie (vervangings)investeringen en stelposten	60	70	63	63
• uitwerking begrotingsrichtlijnen 2018	-23	205	183	228
• nieuw beleid 2018	-100	-100	-100	-100
Totaal financiële ontwikkelingen na vaststelling perspectiefnota 2018	***86***	***325***	***208***	***119***
Prognose meerjarenbegroting 2018-2021 (resultaat)	***136***	***625***	***958***	***1.019***

Opmerkingen
1. De hier gepresenteerde prognose betreft de algemene dienst. Het resultaat op de grondexploitatie is budgetneutraal in de begroting verwerkt en wordt apart in de jaarrekening verantwoord. Dit is conform het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
2. Resultaat betekent: resultaat na toevoegingen en onttrekkingen aan (bestemmings)reserves.

3.3 Financiële ontwikkelingen na vaststelling perspectiefnota 2018

In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven op de verschillende onderdelen uit de bovenstaande tabel.

- Nieuwe huurovereenkomst tankstation Total
  Vlak voor de zomer 2017 zijn met Total afspraken gemaakt over een nieuwe overeenkomst met betrekking tot de huur van de kavel grond langs de Staart. Vanaf 1 januari 2019 is er een vaste huurprijs van € 250.000 per jaar (exclusief btw) overeengekomen. In de oude overeenkomst is nog sprake van een vaste en een flexibele component. Deze laatste is gerelateerd aan het aantal afgezette liters brandstof. In het nieuwe contract is dat element vervallen. Het nieuwe contract wordt wederom afgesloten voor een periode van 20 jaar. De nieuwe overeenkomst wordt naar verwachting in oktober 2017 door het college vastgesteld. Vooruitlopend hierop is het financiële effect verwerkt in de meerjarenbegroting 2019-2021.
  Voordelig financieel effect: € 112.000 vanaf 2019.

- Ombuigingsagenda 2014-2018
  Twee nog (gedeeltelijk) te realiseren ombuigingen, welke niet gerealiseerd worden:
  a. In 2016 zijn de groenbestekken opnieuw aanbesteed. Als gevolg van aantrekkende marktprijzen is het geraamde aanbestedingsvoordeel (€ 200.000) toen niet-gerealiseerd. Een gedeelte (€ 60.000) is toen al afgeboekt in de begroting 2017. De verwachting was toen dat bij een nieuwe aanbesteding in 2020 de resterende ombuigingsopgave (€ 140.000) alsnog kon worden gerealiseerd. Uit oogpunt van gedegen financieel beleid is het aframen van een taakstelling voor 2020 opgenomen in het meerjarenperspectief.
  b. Onderdeel van de ombuigingsagenda is ook een taakstelling op intergemeentelijke (ambtelijke) samenwerking (€ 200.000). In de afgelopen jaren is een gedeelte (€ 103.000) gerealiseerd. Het restant (€ 97.000) moet nu als niet te realiseren worden beschouwd i.v.m. het beëindigen van de ambtelijke fusie.
  Nadelig financieel effect: 2018 en 2019: € 97.000; vanaf 2020: € 237.000.

- Algemene uitkering
  Het financieel effect van de meicirculaire 2017 is op hoofdlijnen in de perspectiefnota 2018 verwerkt. De definitieve doorrekening is onderdeel van de begroting 2018.
  Voordelig financieel effect: 2018: € 14.000 en vanaf 2019 € 38.000.

- Financieringsresultaat
  De rente is nog steeds historisch laag op de geld- en kapitaalmarkt. Op basis van de waarderings- en verslagleggingsregels voor 'rente toerekening' is de omslagrente in de begroting 2018 berekend op 1,5% (2017 was 2,5%). Deze rente wordt toegepast aan de uitgaven- en inkomstenkant van de begroting. Ook geldt deze omslagrente voor het bepalen van de rentekosten op basis van de geraamde financieringsbehoefte voor de periode 2018-2021.
  De toekomstige renteontwikkeling is onzeker (zie ook paragraaf Financiering). Wel is er sprake van een voorzichtige rentestijging. Een stijgende rente heeft direct gevolgen voor de begroting. Daarom is vanuit het oogpunt van zorgvuldig financieel beleid in de meerjarenbegroting 2018-2021 een reservering opgenomen voor een stijging van de rentekosten. Voor de bepaling van deze reservering is uitgegaan van een rentestijging van 1% op basis van de geraamde financieringsbehoefte 2018-2021.
  De geraamde financieringsbehoefte fluctueert. Hierdoor verschilt het financieringsresultaat per jaar. In alle jaren is echter sprake van een voordelig financieel effect binnen een bandbreedte van € 15.000 en € 232.000.

- Actualisatie (vervangings)investeringen en stelposten
  In voorbereiding op de begroting vindt jaarlijks een integrale actualisatie plaats van de staat van vaste activa, vervangingsinvesteringen en alle stelposten.
  Voordelig financieel effect: 2018-2021: binnen een bandbreedte van € 60.000 - € 70.000.

- Uitwerking begrotingsrichtlijnen 2018
  Deze mutatie is het effect van het, indien nodig, bijstellen van budgetten in de begroting op basis van de begrotingsrichtlijnen 2018. Onderdeel hiervan is ook het incidenteel (in 2018) ramen van kosten in verband met de gemeenteraadsverkiezingen op 21 maart 2018. Bijvoorbeeld kosten voor de Kieskompas Houten 2018 en kosten als gevolg van de nieuwe samenstelling van de gemeenteraad en het college. Tot slot is onderdeel van deze mutatie de bijstelling van budgetten in begrotingen van derden op basis van een gemeenschappelijke regeling. Het totale financiële effect van de uitwerking van de begrotingsrichtlijnen is, op 2018 na, positief.
  Financieel effect: 2018: nadelig € 23.000; vanaf 2019 voordelig oplopend tot € 228.000 in 2021.

- Nieuw beleid 2018
  Bij de vaststelling van de perspectiefnota 2018 was er nog onvoldoende ruimte voor structureel nieuw beleid. Na uitwerking van de perspectiefnota in de begroting 2018 is die ruimte er (beperkt) wel. Daarom is, ook de raad gehoord hebbende bij de behandeling van de perspectiefnota 2018, nu een structurele raming voor nieuw beleid (€ 100.000) in de begroting opgenomen. De beleidsruimte hiervan is niet ingevuld. De raad kan door middel van amendementen de beleidsruimte bij de behandeling van de begroting 2018 in de gemeenteraad op 7 november 2017 invullen.
  Nadelig financieel effect: € 100.000 vanaf 2018.

3.4 Waar komt het geld vandaan en waaraan wordt het besteed?

In de beleidsbegroting zijn de lasten en baten per programma uitgesplitst over de verschillende deelprogramma's. Hieronder is grafisch weergegeven waar het geld van de gemeente Houten vandaan komt en waaraan het wordt besteed. De hierbij gekozen indeling is gelijk aan die in de infographic 'begroting 2018 in één oogopslag'.

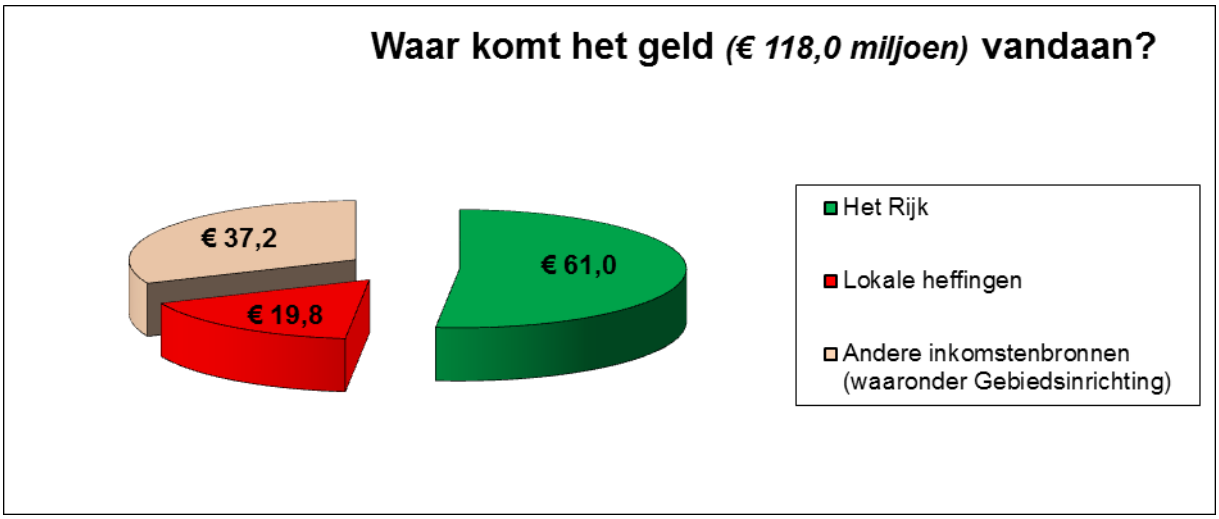

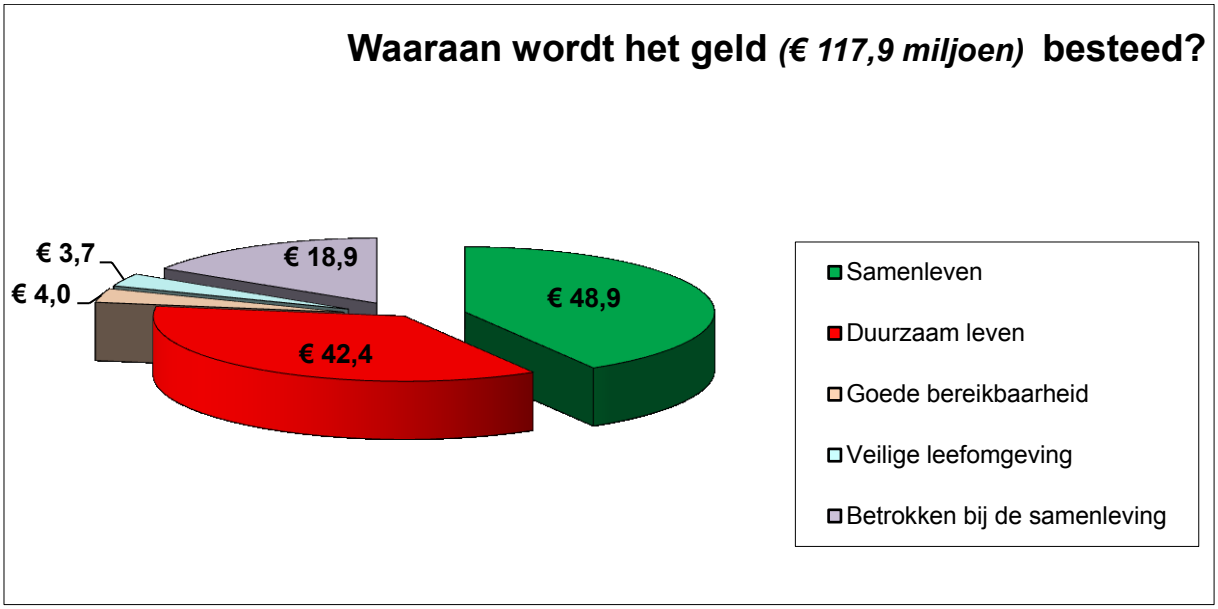

4. Tot slot

In de begroting 2018 zijn de verbeterslagen uit de begroting 2017 gehandhaafd en daar waar nodig verder aangescherpt. Hierbij is ook gekeken naar de aanbevelingen van de audit- en rekeningcommissie (ARC) in haar het rapport 'Jaarstukken 2016'. Deze aanbevelingen zijn, daar waar mogelijk, bij de begroting 2018 betrokken. De verdere doorontwikkeling en aanbevelingen van de ARC hebben geleid tot een aanpassing van de inrichting van de programma's. In de programma's is nu, indien van toepassing, de relatie aangegeven naar de verbonden partij(en) die voor de gemeente taken uitvoert. Hierdoor wordt de kwaliteit van de begroting verder verbeterd en sluit deze nog beter aan bij de sturings- en informatiebehoefte van de gemeenteraad.

In de verordening ex. artikel 212 Gemeentewet is in artikel 2 opgenomen dat: ´de raad bij aanvang van een nieuwe raadsperiode een programma-indeling voor de komende raadsperiode vaststelt'. Bij de aanvang van de bestuursperiode 2014-2018 is de programmastructuur Vitaal, Duurzaam, Bereikbaar, Veilig en Betrokken vastgesteld. De huidige programmastructuur geldt dus tot en met de begroting 2018. Onderdeel van het overdrachtsdocument 2018 is een korte evaluatie van deze programmastructuur en een voorstel voor de komende bestuursperiode 2018-2022.

Dit jaar is de begroting 2018 ook online beschikbaar. Dit is gedaan op een wijze waardoor de begroting nu meer toegankelijk wordt voor iedereen die hier belangstelling voor heeft. Het betreft nu nog wel een 'statische' online begroting. Dit betekent dat de informatie één of één aansluit op het boekwerk 'begroting 2018' en niet gedurende het uitvoeringsjaar wordt aangepast. Die ontwikkeling

naar een ‘interactieve’ begroting vraagt meer tijd. De mogelijkheden hiertoe worden momenteel verder onderzocht.
Ondanks het vergroten van de toegankelijkheid van de begroting is en blijft het een lijvig document. Daarom presenteren we dit jaar de begroting ook via een infographic: ‘Begroting 2018 in één oogopslag’. In deze infographic worden enkele kengetallen gepresenteerd, maar ook zichtbaar gemaakt waar het geld vandaan komt en waaraan het wordt besteed (zie ook § 3.4). Ook worden de bestedingen uitgedrukt in een bedrag per inwoner. De infographic wordt in Het Groentje gepubliceerd en kan ook via social media worden verspreid.

In het kader van de doorontwikkeling van de planning en controlcyclus wordt onderzocht of deze nieuwe wijze (online en infographic) van presenteren ook op andere documenten (jaarstukken, perspectiefnota et cetera) kan worden toegepast.

Tot slot zien wij uit naar een vruchtbare en constructieve begrotingsbehandeling op 7 november 2017.

Burgemeester en wethouders van Houten,

de secretaris,	de burgemeester,
H.S. den Bieman	W.M. de Jong

Programma Samenleving

Programma Samenleving

Omschrijving programma

Het programma Samenleving omvat een breed spectrum aan onderwerpen. Het heeft betrekking op samenlevingsopbouw, gezondheid, hulp en ondersteuning, maar ook op onderwijs, werk & inkomen, werkgelegenheid, sport en cultuur. Het is gericht op alle inwoners van alle leeftijden.

Hoofddoel van het programma Samenleving (en het Programma Sociale Kracht 2017-2020) is 'Iedereen doet mee' (participatie);

Alle Houtenaren hebben een veilige plek om te leven, kunnen een zinvol bestaan leiden en nemen naar vermogen volwaardig deel aan de maatschappij.

De vijf subdoelen zijn:
1. Mensen in Houten zijn duurzaam in staat zelfstandig te functioneren en regie te voeren over hun eigen huishouden.
2. Kinderen en jongeren in Houten groeien op in een stimulerende, gezonde en veilige omgeving.
3. Mensen in Houten kunnen naar vermogen meedoen in de samenleving.
4. Mensen in Houten steunen elkaar en zetten zich in voor hun omgeving.
5. Mensen in Houten hebben gelijke kansen op gezondheid.

Binnen het Programma Sociale Kracht ligt de focus op:

a. Integrale sturing op een aantal complexe inhoudelijke thema's
   Het gaat daarbij om thema's, over de verschillende decentralisaties en leefgebieden heen, waar verschillende systeemwerelden elkaar treffen, die verschillende soorten interventies vereisen en die meerdere jaren in beslag nemen. In het programma Sociale Kracht zijn deze thema's in de volgende vijf programmalijnen ondergebracht:
   - Meedoen naar Vermogen
   - Passend zelfstandig wonen
   - Voorkomen is beter
   - Samen sterk
   - Integrale arrangementen

b. Integrale sturing op een aantal randvoorwaarden
   Veel ontwikkelopgaves waar we nu aan werken, gaan in feite over het creëren van randvoorwaarden:
   - Leidende principes voor het handelen (zo zijn onze manieren)
   - Inrichtingsprincipes (zo hebben we het georganiseerd)
   - Financiële keuzes en bekostiging
   - Effectmeting

De uitdaging is, om een lokaal netwerk van maatschappelijke zorg en ondersteuning te ontwikkelen, waarmee inwoners thuis nabij op alle leefgebieden (welzijn, ondersteuning, werk, inkomen, wonen, etcetera) op maat worden geholpen tegen minder kosten.
Dat vereist een transformatie van het zorglandschap, waarbij 2^{e} lijnszorg en ondersteuning meer 'van de bossen naar de buurten' wordt gebracht en ontschot georganiseerd is.

De veranderopgave in de ondersteuningsstructuur voor de komende jaren is als volgt samen te vatten:
- Versterking van de 0^{e} lijn gericht op preventie:
- Doorontwikkeling van de scharnierfunctie van de 1^{e} lijn:
  een integrale werkwijze binnen de 1^{e} lijn
  soepele op- en afschaling tussen 0^{e}, 1^{e} en 2^{e} lijn
  ontschotte arrangementen
- Vergroten van de effectiviteit en efficiency in de 2^{e} lijn:
  afbouw en ambulantisering van de residentiële zorg
  ontwikkeling nieuwe woon-zorgconcepten
  versterking pleegzorg.

In de Monitor Sociale Kracht wordt de indicator 'sociale kracht van het collectief van burgers' bepaald door zeven componenten. Deze hebben betrekking op enerzijds de omgeving waarin men leeft (leefbaarheid, veiligheid en collectieve zelfredzaamheid) en anderzijds op de eigen situatie en deelname aan de maatschappij (participatie, zelfredzaamheid, financiële zelfredzaamheid en de mate van eenzaamheid). Hiermee kan deze indicator dienen, als (overkoepelende) effectindicator, gerelateerd aan het hoofddoel van het programma Samenleving. In de deelprogramma's komen de onderliggende (specifieke) indicatoren terug.

Omdat de Monitor Sociale Kracht een instrument in ontwikkeling is, heeft in 2016 een aanpassing plaatsgevonden in de berekeningswijze van een aantal indicatoren. Om toch een vergelijking in de tijd mogelijk te maken wordt - indien van toepassing - zowel het 'oude' cijfer als het 'nieuwe' cijfer gegeven in de tabellen met effectindicatoren.

Effectindicator:

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
1	Sociale Kracht.	Monitor Sociale Kracht (score 1-10	Nieuw 7,5 / Oud 7,6	X	Nieuw 7,6 / Oud 7,7	X	X

Relevante beleidskaders

Toekomstvisie Houten 2025
Collegeprogramma 2014-2018 "Houten maken we samen"
Perspectiefnota 2018
Programma Sociale Kracht 2017-2020
Wmo beleidskader 2015-2018
Beleidskader Jeugd en onderwijs 2016-2018
Lekstroom Werkt 2020
Visie op sport en bewegen in Houten in 2025
Cultuurvisie 2017, perspectief op 2025

Verbonden partijen

- Gemeentelijke gezondheidsdienst regio Utrecht (GGDrU)
- Werk en Inkomen Lekstroom (WIL)

Deelprogramma's

Het programma Samenleving bestaat uit de volgende deelprogramma's:

- Toegang en Transformatie
- Jeugd en Onderwijs
- Wmo
- Werk
- Inkomen
- Sport en Gezondheid
- Kunst en Cultuur

Deze indeling in deelprogramma's is nog sectoraal ingestoken, terwijl de doelen van het Programma Sociale Kracht dwars door de sectoren heen lopen. Het deelprogramma Toegang en Transformatie is daarom als verbindend element toegevoegd. De vijf subdoelen van het Programma Sociale Kracht komen daarom op onderdelen in verschillende hoofdstukken terug.

Deelprogramma Toegang en Transformatie

Wat willen we bereiken?

Om ervoor te zorgen dat iedereen meedoet, staat de gemeente voor de uitdaging om een lokaal netwerk van maatschappelijke zorg en ondersteuning te ontwikkelen, waarmee inwoners thuis nabij op alle leefgebieden (welzijn, ondersteuning, werk, inkomen, wonen, et cetera) op maat worden geholpen tegen minder kosten.

Hoewel veel vraagstukken binnen het sociaal domein steeds meer ontschot en integraal worden aangevlogen, is er voor de leesbaarheid voor gekozen om de meeste onderwerpen slechts in één specifiek deelprogramma te benoemen. Alleen die onderwerpen die expliciet vanuit het innovatiebudget bekostigd worden en multidisciplinair zijn, worden in het deelprogramma toegang en transformatie benoemd. Die prestatie-indicatoren, die gerelateerd zijn aan één specifieke sector (bijvoorbeeld Jeugd en Onderwijs), komen ook in de volgende deelprogramma`s aan de orde.

Transformatie gaat over verandering van *houding en gedrag* (gericht op versterking eigenaarschap en actief burgerschap), verandering van *werkwijzen* (gericht op grotere effectiviteit en efficiency) en verandering van *onderlinge relaties en verhoudingen* (versterking netwerkallianties).
We werken vanuit een dialoogbenadering met inwoners en partijen samen. Juist omdat de veranderopgave ook gaat over houding en gedrag en een andere instelling van alle betrokken partijen, is het belangrijk hier de komende periode bewust aandacht aan te besteden. Het gaat daarbij niet alleen om het creëren van een gemeenschappelijke taal, maar ook om overeenstemming over de Houtense benadering.

Houten hanteert in relatie tot haar partners, waaronder het Sociaal Team een aantal leidende principes. Deze principes zijn als volgt samen te vatten:

1. Het inwonersperspectief is voor ieders handelen leidend. We toetsen de kwaliteit van dienstverlening en werkwijzen aan de uitwerking in de leefwereld van alledag. Daarin zijn we flexibel en oplossingsgericht.
2. We werken vanuit waarden (de Bedoeling), en niet primair vanuit regels en protocollen.
3. We werken effectief en efficiënt. We beseffen dat we ook op termijn nog passende en betaalbare zorg moeten kunnen bieden.
4. Er is al veel ontwikkeld in Houten. We benutten het bestaande slimmer. Dit doen we samen met alle partijen die een bijdrage kunnen leveren. We spreken elkaar daar op aan.
5. We werken samen aan een lerende omgeving rondom de uitvoering We erkennen dat er fouten gemaakt kunnen worden. We delen pro-actief alle beschikbare kennis met elkaar. Als gemeente scheppen we hiervoor de randvoorwaarden: We stimuleren effectmeting, actieonderzoek en evaluatie.
6. We streven naar een slimme en duurzame netwerksamenwerking. We spreken elkaar aan op de bijdrage die men levert aan de kracht van een keten. Zo kunnen we samen slimme integrale oplossingen organiseren.
7. Professionals krijgen ruimte, om eigen professionele afwegingen te kunnen maken.

In samenwerking met ketenpartners voeren we regie op de ontwikkeling van een integrale lokale toegang tot passende ondersteuning, op basis van de volgende uitgangspunten:

- Versterken signalering en preventie.
- Versterken eigen regie (onder meer door versterken zelfzoeken via Hulpwijzer).
- Inwoners in Houten worden op dezelfde manier benaderd, waarbij we mensen aanspreken op hun mogelijkheden en niet op hun beperkingen (demedicaliseren en niet problematiseren)
- Eenvoudige vragen worden sneller, laagdrempeliger en dichterbij beantwoord.
- Voor meervoudige vragen hanteren we de methodiek één huishouden één plan één regisseur.
- De indicatie organiseren we eenvoudiger en meer in samenhang. (flexibel op- en afschalen van de ondersteuning).

Bij het deelprogramma Toegang en Transformatie, wordt ook specifiek aandacht besteed aan de doorontwikkeling van het Sociaal Team.

Concreet willen we de volgende doelen bereiken:

1. Inwoners van Houten zijn duurzaam in staat zelfstandig te functioneren en regie te voeren over

hun eigen huishouden. Een preventieve en laagdrempelige toegang tot ondersteuning draagt hiertoe bij.

2. Het lokale netwerk van maatschappelijke zorg en ondersteuning is zodanig getransformeerd, dat daarmee participatie van inwoners wordt versterkt.

Hieronder wordt het deelprogramma per doelstelling uitgewerkt.

Doelstelling 1

Inwoners van Houten zijn duurzaam in staat zelfstandig te functioneren en regie te voeren over hun eigen huishouden. Een preventieve en laagdrempelige toegang tot ondersteuning draagt hiertoe bij.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
1	Zelfredzaamheid*	Monitor Sociale Kracht	8,3	X	8,2	8,2	8,2
1	De inwoner weet waar die met zijn hulpvraag moet zijn % (helemaal) mee eens	CEO Sociaal Team	X	X	52%	X	65%
1	De inwoner ervaart snel geholpen te worden door het Sociaal Team	CEO Sociaal Team	X	X	65%	X	70%
1	De inwoner weet wat hij zelf kan doen als het niet goed gaat	CEO Sociaal Team	X	X	70%	X	75%

* Is het vermogen van mensen om zichzelf te redden in het geval van de voortdurende veranderingen en gevolgen van een (chronische) ziekte of een tegenslag, op alle levensterreinen (score 1-10).

Wat gaan we daarvoor doen?

Ontwikkelopgave 2018

Om de strategische doelen gericht op gezondheid en versterking van zelfredzaamheid te kunnen realiseren, is het belangrijk dat er voor inwoners dicht bij huis (in de 0^{e} lijn) een passend aanbod aan vrij toegankelijke voorzieningen beschikbaar is, dat ook gevonden en benut wordt.
Doel is om ervoor te zorgen dat mensen beter het hoofd kunnen bieden aan de (fysieke, emotionele en sociale) uitdagingen in het 'normale' leven, om te voorkomen dat ze de eigen regie verliezen en (zwaardere) ondersteuning nodig hebben.
Dit vraagt onder meer om versterking van de lokale dienstverlening op het gebied van informatie en advies en toegang tot ondersteuning voor inwoners integraal binnen het sociaal domein (inclusief Participatiewet).

Onder de noemer 'Houtense Routes' wordt gewerkt aan verschillende werkafspraken tussen professionals (in het bijzonder verwijzers) in de keten. Deze afspraken zijn erop gericht passende zorg* te realiseren (zo zwaar als nodig en zo licht als mogelijk), waarbij korte lijnen tussen partijen en duidelijke ingangen voor inwoners worden georganiseerd. Het Sociaal Team speelt, als spin in het web, vaak een sleutelrol bij deze routes.

Het Sociaal Team heeft de opdracht om door vraagverheldering vast te stellen wat er bij de inwoners speelt, wat mensen zelf kunnen oppakken met hulp van hun netwerk, en of er aanvullende hulp of ondersteuning nodig is. Met als doel – samen met de inwoners - vanuit eigen kracht passende hulp en ondersteuning te organiseren, zo nabij mogelijk, zo snel mogelijk, zo licht mogelijk en zo zwaar als nodig. De rollen die het team heeft zijn:

Geven van informatie en advies;
- Triageren (bepalen urgentie en waar iemand het best terecht kan);
- Indiceren van (2^{e}-lijns) hulp en zorg;
- Bieden van kortdurende hulp en begeleiding;
- Coördinatie van zorg.

(* Passende zorg staat voor het afstemmen van de behandeling op de kenmerken van de patiënt, zoals de ernst van de problematiek, mentale en sociale vaardigheden, omgevingsfactoren en wensen en behoeften van de patiënt.)

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
1	Percentage doorverwijzingen Sociaal team naar de 0e lijn	Sociaal Team	X	X	X	20%*	25%
1	In het gesprek is aan de orde gekomen wat de inwoner zelf (of met zijn netwerk) nog kan doen	CEO Sociaal Team	X	X	70%	X	75%

* Dit wordt in 2017 voor het eerst bijgehouden.

Doel	Omschrijving prestatie 2018
1	Onderzoek naar de mogelijkheden voor de versterking en verbinding van integrale lokale frontoffice-functies, waarin de domeinen werk en inkomen expliciet betrokken worden.
1	Evaluatie van de pilot ombudsfunctionaris.
1	In het kader van de Taskforce inhoudsgestuurde kostenbeheersing: - Uitvoering van een pakket aan maatregelen gericht op efficiënte en effectieve in- door- en uitstroom van cliënten - Vaststelling en invoering van een dashboard (om beter te kunnen sturen op deze maatregelen).
1	Implementatie van werkprocessen binnen het Sociaal Team, gericht op organisatie van de functie Zorgcoördinatie (één huishouden, één plan, één contactpersoon bij meervoudige problematiek).

Doelstelling 2

Het lokale netwerk van maatschappelijke zorg en ondersteuning is zodanig getransformeerd, dat daarmee participatie van inwoners wordt versterkt.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
2	Door de hulp kan ik beter mijn problemen oplossen (%)	CEO Jeugd	X	X	50%	X	55%
2	Participatie	Monitor Sociale Kracht (score 1-10)	Nieuw 8,0 / Oud 7,9	X	Nieuw 8,1 / Oud 7,4	X	8,3
2	Demografische druk (de som van het aantal personen van 0 tot 15 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 15 tot 65 jaar) (BBV)	CBS Bevolkingsstatistiek	63,8%	65%	66,2%	67%	67,6%

Wat gaan we daarvoor doen?

Ontwikkelopgave 2018

In 2018 ligt de focus op ontschotting en op ambulantisering van de (2^{e} lijns) zorg en ondersteuning en het bieden van ruimte voor lokale woonzorginitiatieven:
Met de transformatie van het zorglandschap, gaan we de zorg en ondersteuning “van de bossen naar de buurten” brengen en meer ontschot organiseren. We willen ook dat mensen met een (tijdelijke) beperking, psychische of psychiatrische kwetsbaarheid zo zelfstandig mogelijk kunnen (blijven) wonen door het geschikt maken en houden van de woningvoorraad, woonomgeving en voorzieningen, en door het vernieuwen van de zorg.
Om ruimte te kunnen bieden aan innovatieve woon-zorgconcepten, is het van belang om de ruimtelijke kansen die zich nu voordoen optimaal te benutten.

Wat gaan we ervoor doen?

- We ondersteunen (via het project Sterke Buurten) buurtinitiatieven, zodat deze zich duurzaam kunnen ontwikkelen (zie deelprogramma Wmo);
- We vergroten via de Houtense Werktafel de kansen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt om lokaal mee te doen (zie deelprogramma Werk).
- We ontwikkelen een integrale werkwijze om burgerinitiatieven passend te faciliteren (het kan hierbij gaan om initiatieven als Techniekfabriek, Participatieformule/Hou't Simpel, Krachtfabriek en Wereldhuis).
- We stimuleren samen met regio Lekstroom de ontwikkeling van de transformatie zorglandschap jeugd (zie deelprogramma jeugd):
    - *Essentiele functies* (afbouw residentiële jeugdzorg /beschikbaar krijgen van alternatieven): We werken aan het ombouwen van landelijk georganiseerde residentiële zorg voor jongeren naar lokaal en regionale nieuwe vormen van verblijf, waarin jong en oud een plek heeft.
    - *SAVE / Veilig Thuis*: We willen bereiken dat (preventieve) jeugdbescherming, jeugdreclassering, Veilig Thuis en crisiscoördinatie in samenhang worden uitgevoerd vanuit één gecertificeerde instelling, die goed geworteld is in de lokale samenleving.
    - *Crisisopvang*: Bij een crisissituatie streven de Utrechtse regio's naar een andere mindset; een kind blijft bij een crisis zoveel mogelijk thuis of dicht bij huis via respijtzorg. Vervolgens wordt vanuit ambulante hulp bepaald wat er nodig is en of dat zonder crisisverblijf kan. Nadat het perspectief is bepaald is vervolgens de benodigde zorg snel beschikbaar (snelle plaatsing of snel ambulante hulp intensiveren).
- We werken aan een innovatieve lokale infrastructuur voor herstel en ondersteuning van mensen met psychische kwetsbaarheid, waarbij de beweging zal zijn van incidentgestuurd naar vroegtijdige betrokkenheid. Dit gebeurt domein overschrijdend door de inzet van ervaringsdeskundigen en door samenwerking van Altrecht / Lister en de gemeente in de pilot GGZ in de wijk (zie deelprogramma Wmo). Ook de JGGZ wordt hierbij betrokken.
- We zorgen ervoor dat het Sociaal Team door middel van "handgeld" integrale (ontschotte) arrangementen kan bieden
- We omarmen het JGGZ manifest (J42) en de bijbehorende handreiking. Hierdoor gaan we meer richting een doelgroepenbenadering voor bijvoorbeeld weinig voorkomende specialistische hulp.
- Om een sluitende aanpak in de jeugdhulp te kunnen organiseren, werken we ook domein overschrijdend samen met partners in de WLZ en Passend Onderwijs (zie ook deelprogramma Jeugd en Onderwijs).

In 2018 zullen we via het thema Passend zelfstandig wonen inspelen op de volgende ontwikkelingen:

- Transitie en transformatie '*van beschermd wonen naar een beschermd thuis'*: In 2020 vindt de decentralisatie van beschermd wonen en maatschappelijke opvang plaats naar de regiogemeenten waarmee de verantwoordelijkheid wordt verlegd van de centrumgemeente (voor Lekstroom is dat Utrecht) naar alle gemeenten. In 2018 bereiden we in samenwerking met de regiogemeentes deze financieel en inhoudelijk omvangrijke operatie voor.
- *Wonen-zorg 18+*: In Houten ervaren we als knelpunt de doorstroom/uitstroom van jongeren en tienermoeders 18+ naar een passende woonplek en begeleiding. Met Nieuwegein worden de mogelijkheden van een meer gezamenlijke oplossing verkend (pilot).
- Afstemming tussen de *maatschappelijke behoefte en de ruimtelijke mogelijkheden* in het programma Ruimte (relatie met transformatie en kostenbeheersing jeugd en komende vergrijzing). Het gaat daarbij gezien de urgentie om het optimaal benutten van kansen, daar waar ruimtelijke ontwikkeling plaatsvindt.
- Beter inzicht in kansen, mogelijkheden, risico's en belemmeringen in de regionale samenwerking wonen en zorg en een prioritering in vraagstukken.
- Nadere verkenning van experimenten met vernieuwende en flexibele oplossingen van intensieve ondersteuning in wijken en voor wonen&zorg.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving prestatie 2018
2	*Pilot Jongerenloket:* • De pilot die in 2015 is gestart zal worden geëvalueerd. Hieruit zal moeten blijken of het bundelen van de krachten van het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC) (voorkomen van voortijdig schoolverlaten) en de WIL (toeleiding naar werk en uitvoering van de Participatiewet) leidt tot betere kansen voor jongeren op de arbeidsmarkt. • Als dit aantoonbaar zo is, dan zal worden voorgesteld deze samenwerking structureel te maken en hiervoor dan ook structureel geld in de begroting beschikbaar te stellen.
2	Verkenning uitvoeren naar de behoefte en mogelijkheden van een zogenaamd Pitstophuis, een tijdelijk lokaal verblijf voor mensen die in Houten in een crisissituatie dreigen te komen.
2	Onderzoek naar de (ruimte)vraag in het kader van sterk stijgende aanvullende behoefte aan extramurale woonvormen voor kwetsbare doelgroepen en aan intramurale (verpleeg)zorg en woningen om langer zelfstandig te kunnen wonen (gelijksvloersheid).
2	We ontwikkelen een gemeentelijke werkwijze en standpunt (afwegingskader) over het al dan niet faciliteren van woon-zorginitiatieven.
2	We formuleren (SAM en RO) per te ontwikkelen locatie (Loerik VI; inbreidingslocaties) welk volume aan bijzondere woon-zorgvormen met het oog op de transformatie in het sociaal domein gewenst is en welke kansen er liggen voor toepassing van innovatieve woon-zorgconcepten op die betreffende locatie.

Deelprogramma Jeugd en Onderwijs

Wat willen we bereiken?

Hoofddoelstelling van dit deelprogramma is:

Kinderen en jongeren in Houten groeien op in een stimulerende, gezonde en veilige omgeving tot zelfredzame en verantwoordelijke inwoners. Ze ontwikkelen hun talenten, doen mee naar vermogen en hebben een gezonde leefstijl, waardoor problemen later voorkomen kunnen worden. En er is passende hulp en bescherming beschikbaar als dat echt nodig is.

Transformatierichting: In de gemeente Houten heerst een positief opvoedklimaat. Niet onnodig problematiseren, diagnosticeren of hulp in het medische circuit zoeken zijn de uitgangspunten in het kijken naar opvoeden en opgroeien. Jeugdigen krijgen de ruimte om zich op alle fronten te kunnen ontwikkelen. Er is extra aandacht voor gezond leven, eten en bewegen. Er wordt preventief ingezet op het voorkomen van problemen. Leefwerelden van jeugdigen worden verbonden, waardoor alle jeugdigen worden gezien en het snel en vroegtijdig wordt gesignaleerd als een jeugdige afwijkend gedrag, moeilijkheden of een vertraging in de ontwikkeling laat zien. Hierop wordt adequaat gereageerd, waarbij stap één het betrekken van ouders is. Als een jeugdige onveilig is of hier twijfel over bestaat weet iedereen in de gemeente Houten wat er moet gebeuren.
Daarbij heeft ieder kind recht op onderwijs. Onderwijs vervult een belangrijke functie in de ontwikkeling van (jonge) mensen en vormt daarmee een belangrijke investering in de toekomst van Houten. Voor een optimale ontwikkeling is het uitgangspunt dat elke leerling passend onderwijs krijgt (zo veel mogelijk binnen het reguliere onderwijs). (Beleidskader jeugd en onderwijs 2016 - 2018).

Hoofdpunten: Eigen kracht/zelfredzaamheid/sterke samenleving, één huishouden, één plan, één contactpersoon, Preventie, Snel passende hulp, Vroegsignalering, Afspraken (passend) onderwijs en jeugdzorg/gemeente, Veiligheid.

Concreet willen we de volgende doelen bereiken:

1. Ouders en jeugd benutten hun talenten en eigen kracht en maken gebruik van hun sociaal netwerk.
2. Ondersteuning gericht op jeugdigen en hun ouders is effectief en efficiënt, aansluitend op de leefwereld van de doelgroep en zo licht als kan / zo zwaar als nodig is.
3. De veiligheidsketen voor de jeugd is zo laagdrempelig mogelijk, maar zo zwaar als nodig georganiseerd.
4. Er is verbinding tussen Passend Onderwijs en jeugdhulp; een doorgaande leerlijn van voorschoolse voorzieningen, primair onderwijs en voortgezet onderwijs en een zo goed mogelijke aansluiting op de arbeidsmarkt.

Hieronder wordt het deelprogramma per doelstelling uitgewerkt.

Doelstelling 1

Ouders en jeugd benutten hun talenten en eigen kracht en maken gebruik van hun sociaal netwerk.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
1	Aantal hulpvragen opgelost door eigen kracht	WIZ-portaal / Sociaal Team	X	X	X	*	
1	Cliënten (jeugd/ouders) zien een verbetering in hun zelfredzaamheid (%)	CEO jongeren/ouders	X	X	44%	X	47%
1	Gebruik preventieve interventies	CJG	X	X	X	*	

* Wordt vanaf november 2016 bijgehouden in WIZ portaal (daarom nog geen raming voorhanden).

Wat gaan we daarvoor doen?

- Het stimuleren van netwerken van onderlinge ondersteuning, bijvoorbeeld door de uitvoering van de pilot Buurtgezinnen.
- Het beschikbaar hebben van een informatie- en adviespunt voor jongeren en ouders.

Prestatie-indicatoren

Voor deze doelstelling is geen prestatie-indicator opgenomen.

Doelstelling 2

Ondersteuning gericht op jeugdigen en hun ouders is effectief en efficiënt, aansluitend op de leefwereld van de doelgroep en zo licht als kan / zo zwaar als nodig is.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
2	Ervaring uitvoering zorg: verschillende organisaties werken altijd goed samen	CEO Jongeren	X	X	24%	X	35%
2	Aantal jeugdigen residentiële jeugdhulp	CBS	X	70	70	60	55
2	Jongeren (tot 18 jaar) met jeugdhulp % (BBV)	CBS	X	9,3%	10%	10%	9,9%
2	Jongeren (tot 18 jaar) met jeugdbescherming % (BBV)	CBS	X	0,8%	0,7%	0,8%	0,7%
2	Jongeren (van 12 jaar tot 23 jaar) jeugdreclassering % (BBV)	CBS	X	0,2%	0,3%	0,2%	0,2%
2	Ik kan de hulp krijgen die ik nodig heb (jongeren) %: Vaak	CEO Jongeren	X	X	44%	X	50%
2	Door de hulp kan ik mijn problemen beter oplossen (Jeugd) %: Beter	CEO Jongeren	X	X	50%	X	51%

Wat gaan we daarvoor doen?

- Het bieden van algemene en maatwerkvoorzieningen, aansluitend op de mogelijkheden van de eigen kracht en het sociaal netwerk.
- Er is een sluitend preventie-aanbod beschikbaar voor jeugdigen en ouders om zo vroeg mogelijk te kunnen inzetten op ondersteuningsbehoeften.
- Het gebruik van residentiële jeugdhulp wordt teruggebracht door inzet van de instrumenten:
  – inkoop, experimenten in wonen/zorg, sturing op in- en uitstroom door het Sociaal Team en het versterken/uitbreiden van de pleegzorgvoorzieningen binnen Houten.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving prestatie 2018
2	Op basis van het in 2017 opgestelde overzicht van het beschikbare aanbod binnen Houten komt er duidelijkheid over welke hiaten hierin nog opgevuld moeten worden. Dit is onderdeel van een bredere aanpak binnen het integrale thema 'Voorkomen is beter ...' (zie deelprogramma Toegang en tranformatie).

Doelstelling 3

De veiligheidsketen voor de jeugd is zo laagdrempelig mogelijk, maar zo zwaar als nodig georganiseerd.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
3	Jongeren met een delict voor de rechter % 12 t/m 21 jarigen (BBV)	WSJG	1,41%	0,78%	X	0,75%	0,75%
3	Verwijzingen Halt: aantal per 10.000 jongeren 12 - 17 jaar (BBV)	Bureau Halt / WSJG	71,7	69,9	82,4	80	80
3	Harde kern jongeren: aantal per 10.000 inwoners 12 - 24 jaar (BBV)	WSJG	0,5	X	0,5	0,5	0,5

Wat gaan we daarvoor doen?

- Het bieden van passende hulp en een sluitende keten waarbij iedereen weet hoe om te gaan met signalen van onveilige situaties.
- Scholen en hulpverleningsinstanties in de veiligheidsketen weten welke rollen en verantwoordelijkheden ieder heeft en kunnen elkaar tijdig vinden bij signalen over kind en veiligheid.
- Hulpverleners voor volwassenen zijn zich bewust van de mogelijke gevolgen van volwassenenproblematiek voor de kindveiligheid en spelen hierop actief in (follow-up Rapport Samenwerkende Inspecties Jeugd). Daartoe organiseert de gemeente overleg.
- Extra ondersteuning wordt ingezet om de handelingsverlegenheid bij de aandachtsfunctionaris Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling te verminderen en gesprekstechnieken te versterken.
- Het Afstemmingsoverleg Jeugd en Veiligheid gaat systematischer werken door implementatie van de nieuwe methodiek, het 7-stappenmodel, en richt zich daardoor niet alleen meer op groepen en overlast maar ook op individuen en de verbinding tussen zorg en veiligheid wordt ook vanuit dit overleg gelegd. Zie ook het programma Veilig.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving prestatie 2018
3	Elke school heeft een aandachtsfunctionaris Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling.
3	Implementatie van het nieuwe landelijke 7-stappenmodel.
3	De gemeente stelt in samenwerking met scholen en hulpverleningsinstanties een overzicht op om te komen tot een verdeling van rollen en verantwoordelijkheden die een ieder heeft in de veiligheidsketen.

Doelstelling 4

Er is verbinding tussen Passend Onderwijs en jeugdhulp; een doorgaande leerlijn van voorschoolse voorzieningen, primair onderwijs en voortgezet onderwijs en een zo goed mogelijke aansluiting op de arbeidsmarkt.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
4	Deelname percentage speciaal onderwijs Houtense jeugd	WSJG	X	X	9,2	9,0	8,8
4	Onderwijs: het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen (BBV)	Duo	0,87	0	0,43	0,4	0,4
4	Onderwijs: het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven bij een school maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerplichtige leerlingen (BBV)	Duo	28,19	29,71	14,46	15	15
4	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) (% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs) (BBV)	DUO dienst uitvoering onderwijs	1,5%	X	X	1,5%	1,5%

Wat gaan we daarvoor doen?

- Het faciliteren van de aansluiting onderwijs en jeugdhulp, waarbij er gewerkt wordt vanuit één plan, met één doorgaande leerlijn.
- De gemeente Houten heeft in samenwerking met passend onderwijs / samenwerkingsverbanden (de scholen hebben zich verenigd in samenwerkingsverbanden) een op elkaar afgestemd beleid (ondersteuningsplannen en beleid gemeente) en gezamenlijke afspraken om zorg en onderwijs op elkaar af te stemmen en ook passend onderwijs mogelijk te maken.
- Regionale samenwerking in pilot Onderwijs, Zorgarrangement.
- Regionale samenwerking in aanpak thuiszitters.
- Vanuit jeugdzorg aansluiting zoeken bij ondersteuningsbehoeften onderwijsprofessionels die werken met leerlingen met gedragsproblematiek, naar aanleiding van de pilot Grip op Gedrag, door Profi Pendi (Samenwerkingsverband Primair Onderwijs).
- Bevorderen samenhangend programma van preventielessen op scholen Primair Onderwijs en Voortgezet Onderwijs volwassenen.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving prestatie 2018
4	Plan van aanpak monitoring 4-jarigen die niet naar school gaan.

Deelprogramma Wmo

Wat willen we bereiken?

De Transformatierichting voor de Wmo is bepaald in het Wmo Beleidskader 2015-2018. Bij deze Transformatierichting staat zelfredzaamheid van inwoners centraal waarbij inwoners zich bewust zijn van hun eigen preventieve rol in het deelnemen aan de maatschappij en het hanteren van een gezonde leefstijl. Zo vinden zij het normaal uit te gaan van hun eigen kracht en burgerkracht en ook vinden zij het vanzelfsprekend gebruik te maken van hun sociaal netwerk. Er wordt aan gewerkt dat de woonomgeving (woningen, openbare ruimte en gebouwen, openbaar vervoer) stimuleert tot maatschappelijke deelname en tot (langer) zelfstandig wonen voor ouderen, gehandicapten en mensen met een psychosociaal probleem. Maatschappelijke initiatieven waarbij mensen werken aan onderlinge samenwerking in de buurt worden aangemoedigd (bewonersinitiatieven, Ons Fonds). In verband met de toenemende vergrijzing en daarmee kans op dementie, gaan we door met de activiteiten rond de dementievriendelijke gemeenschap.
Eind 2018 is de periode van Wmo Beleidskader afgelopen, evenals die van Jeugd en Onderwijs en het gezondheidsbeleid. Deze kaders kunnen niet los van elkaar worden gezien en datzelfde geldt voor Participatie / Houtense Werktafel. Met het bepalen van de Transformatierichting in het Programma Sociale Kracht moet zodoende de ontschotting van deze onderwerpen vorm gaan krijgen.

Concreet willen we de volgende doelen bereiken:

1. Houtense inwoners zijn betrokken bij elkaar en bij hun eigen leefomgeving.
2. Inwoners benutten hun eigen kracht en maken gebruik van hun sociaal netwerk.
3. Ondersteuning voor de meest kwetsbaren is zo licht als kan / zo zwaar als nodig en zo nabij mogelijk georganiseerd en is gericht op zelfredzaamheid.

Hieronder wordt het deelprogramma per doelstelling uitgewerkt.

Doelstelling 1

Houtense inwoners zijn betrokken bij elkaar en bij hun eigen leefomgeving.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
1	Collectieve zelfredzaamheid*	Monitor Sociale Kracht	5,9	X	5,9	X	6,1
1	% Inwoners ten opzichte van de totale bevolking dat vrijwilligerswerk heeft verricht in de afgelopen 12 maanden: intensief	Monitor Sociale Kracht	15%	X	23%	17%	25%
1	% Inwoners ten opzichte van de totale bevolking dat de laatste 12 maanden hulp aan buren heeft verleend: intensief	Monitor Sociale Kracht	2%	X	5%	4%	7%

* Betreft de combinatie tussen samenhang of cohesie in de buurt, sociale controle (eigen buurttoezicht) en de bereidheid om zich in te zetten voor de buurt (score 1-10).

Wat gaan we daarvoor doen?

- We stimuleren initiatieven van inwoners om zelf een bijdrage te leveren aan hun eigen woon- en leefomgeving. Dat doen we onder andere via Ons Fonds en van Houten&co.
- We bevorderen vrijwillige inzet, in het bijzonder gericht op zorg en ondersteuning.
- We werven, binden en ondersteunen krachtige vrijwilligers. Hierbij worden netwerken benut zoals die van maatschappelijk betrokken ondernemers en serviceclubs. Tevens vindt afstemming en samenwerking plaats met andere netwerken op de terreinen van zorg en participatie.
- De gemeente faciliteert met het project 'Sterke buurten' (beginnende) buurtinitiatieven om mensen meer met elkaar te laten optrekken, onderlinge hulp te organiseren en initiatieven te nemen die de buurt prettiger leefbaar maken (buurtwhatsapp, samen de openbare ruimte opknappen, bijspringen als iemand ziek is, etc.).

- Via Ons Fonds subsidieert de gemeente maatschappelijke initiatieven en initiatiefnemers wordt een platform geboden waar zij kunnen leren van ervaringen van anderen.
- Professionele ondersteuning aan buurtinitiatieven die aansluit op de vragen uit de buurt en verbindingen kan aanbrengen tussen het sociale- en het fysieke domein.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
1	Aantal door Ons Fonds gehonoreerde initiatieven ter vergroting van de sociale cohesie en verbetering van de leefbaarheid in de buurten.	Eigen gegevens	28	35	44	X	50

Doelstelling 2

Inwoners benutten hun eigen kracht en maken gebruik van hun sociaal netwerk.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
2	% Mantelzorgers t.o.v. de totale bevolking dat voor gezinslid, familielid vriend(in) of buurtbewoner zorgt: intensief	Monitor Sociale Kracht	14%	X	19%	14%	18%

Wat gaan we daarvoor doen?

- Het stimuleren van netwerken van onderlinge ondersteuning / lotgenotencontact door het faciliteren/organiseren van netwerkbijeenkomsten op het thema mantelzorg/respijtzorg waarbij we inzetten op het organiseren dicht bij huis en vanuit eigen initiatief.
- In 2018 werkt het steunpunt mantelzorgondersteuning aan haar bekendheid in de gemeente Houten en blijft het taken vervullen op het gebied van advies, ondersteuning en doorverwijzing van mantelzorgers.
- In het gesprek dat het Sociaal Team heeft met cliënten, stimuleert het Sociaal Team dat mensen zelf meer in positie worden gebracht om hun eigen kracht te benutten bij het oplossen van de hulpvraag.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
2	Aantal mantelzorgwaarderingen	Gemeente	X	410	495*	475	500

* In 2016 waren er 661 mantelzorgers geregistreerd

Doel	Omschrijving prestatie 2018
2	Het aanbod van lotgenotencontact uitbreiden met twee nieuwe initiatieven voor specifieke doelgroepen. Denk hierbij aan mensen met een partner met dementie of met een niet aangeboren hersenletsel (NAH).

Doelstelling 3

Ondersteuning voor de meest kwetsbaren is zo licht als kan / zo zwaar als nodig en zo nabij mogelijk georganiseerd en is gericht op zelfredzaamheid.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
3	Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo (aantal per 1.000 inwoners) (BBV)	CBS-Monitor / Sociaal Domein / Wmo / Sociaal Team / WSJG	X	32	31	22	30
3	Ik kan mij beter redden door de hulp die ik heb gekregen (Wmo) %: Mee eens	CEO Wmo	X	X	74%	75%	76%

* Vanaf 2016 registreert WSJG per 1.000 inwoners

Wat gaan we daarvoor doen?

- Het bieden van ondersteuning en begeleiding van kwetsbare inwoners gericht op participatie en zelfredzaamheid.
  - We stimuleren de bewustwording over en het gebruik van technologische hulpmiddelen die ingezet kunnen worden om langer zelfstandig te kunnen blijven wonen. We doen dit door informatie en voorlichting te faciliteren (o.a. bij De Uitdaging, Slim Wonen, Duurzaam Domotica Huis Houten (DDHH)).
  - Informatie en advies door verschillende partners (politie, brandweer, wijkverpleging, welzijn, etc.) op het gebied van veiligheid, domotica, duurzaamheid en leefbare tuinen.

Prestatie-indicatoren

Voor deze doelstelling is geen prestatie-indicator opgenomen.

Deelprogramma Werk

Wat willen we bereiken?

Als gemeente bevorderen we dat zoveel mogelijk mensen betaald of onbetaald kunnen participeren, waarbij betaald werk het hoogste goed blijft. Hiermee participeren onze inwoners naar vermogen, ongeacht de economische omstandigheden. Daarbij gaat het om het bevorderen van economische en maatschappelijke participatie, ondernemerschap en groei. De lokale netwerk-alliantie van de 'Houtense Werktafel' heeft zich ontwikkeld door de eerste pilots in 2017 en breidt zich in 2018 verder uit. Hierdoor ontstaat ook op het gebied van werk (betaald en onbetaald) een aantal 'Houtense routes naar Werk'. Deze routes voldoen aan de behoeften van zowel ondernemers als burgers waardoor men elkaar makkelijker en beter weet te vinden.

Concreet willen we de volgende doelen bereiken:

1. Participatie door betaald werk.
2. Participatie door onbetaalde inzet.
3. Behoud en groei van een gedifferentieerd aanbod van de werkgelegenheid.

Hieronder wordt het deelprogramma per doelstelling uitgewerkt.

Doelstelling 1

Participatie door betaald werk.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
1	Lopende re-integratievoorzieningen (aantal per 10.000 inwoners 15-65 jaar) (BBV)	CBS-participatiewet	X	10,8*	18,9*	18,9	18,5
1	Banen (per 1000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar) (BBV)	Provinciaal arbeidsmartktregister (PAR)	716,4	718,6	714,2	700	700
1	Werkloze jongeren (%) 16 t/m 22 jaar (BBV)	Verwey Jonker Instituut KIT	0,49	0,74	X	0,48	0,45

* Hier is het gemiddelde van twee keer een half jaarcijfer genomen.

Betrokkenheid verbonden partijen

Verbonden partij WIL

Het Werkgeversservicepunt (WGSP) van Werk en Inkomen Lekstroom (WIL) ondersteunt cliënten met een afstand tot de arbeidsmarkt in de eerste plaats met het vinden van reguliere arbeid. Maar indien betaalde arbeid niet voorhanden of mogelijk is, wordt getracht met andere instrumenten de mogelijkheden om terug te keren op de arbeidsmarkt te vergroten. Streven is het aantal gerealiseerde plaatsingen te vergroten. Naast aandacht voor het plaatsen van cliënten met een arbeidsbeperking op een garantiebaan zal in zijn algemeenheid meer aandacht worden besteed aan het plaatsen van mensen met een belemmering, mede in verband met de instroom van de nieuwe doelgroep (voorheen Wajong en WSW) en de aantrekkende economie waardoor er minder mensen zonder belemmering (uit klantgroep 1) instromen. WIL gaat zorgen voor meer transparantie in haar klantenbestand waardoor de klant in beeld is. De dienstverlening van WIL vindt meer lokaal plaats waarbij er sprake is van intensief samenspel met het Sociaal Team en WIL (een van de partners is aan de Houtense Werktafel) ten behoeve van de lokale werkgeversbenadering.

Wat gaan we daarvoor doen?

De Houtense Werktafel bestaat uit alle partijen die een rol spelen bij het actief maken (betaald of onbetaald) en houden van de doelgroep die een afstand heeft tot de arbeidsmarkt. Deze partijen zijn in ieder geval werkgevers, UWV, onderwijsinstellingen, sociale ondernemingen, UW, zorginstellingen, buurtverenigingen, (sport)verenigingen, Werk en Inkomen en de gemeente Houten.

De Houtense Werktafel zal in 2018 uitgroeien tot een zelfstandig functionerend netwerk. Het hele netwerk kan beschikken over kennis en inzicht in de doelgroep en heeft zicht op de mogelijke participatieplekken waardoor effectief matches gemaakt kunnen worden.

In verband met de wijzigingen op het gebied van de Participatiewet (beëindiging instroom Wet Sociale Werkvoorziening, de voormalige Wajong als nieuwe doelgroep, garantiebanen en de verplichte invulling Beschut Werk) gaan we bepalen hoe wij deze burgers met een beperking een plaats geven op de arbeidsmarkt of in de maatschappij. Vraagstukken zoals 'wie krijgt het werkgeverschap' en 'hoe financieren we dit' maken we inzichtelijk. Uitgangspunt hierbij is het beleid wat in december 2017 door de raad wordt vastgesteld.

In het kader van de Houtense Werktafel zullen we ook in 2018 intensief inzetten op het verder ontwikkelen van de netwerkalliantie.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
1	Totaal aan plaatsingen WIL	Kwartaalgegevens WIL	718	732	738	725	800
1	Aantal plaatsingen m.b.v. Social Return On Investment (SROI)	Kwartaalrapportage WIL	40	35	48	40	75
1	Aantal ingevulde garantiebanen	Kwartaalrapportage WIL	X	15	14	14	14
1	Realisatie aantal plekken beschut werk	Realisatie aantal plekken beschut werk	X	X	X	20	37

Doel	Omschrijving prestatie 2018
1	Met vier thema-bijeenkomsten zullen we het kennisniveau met betrekking tot de mogelijkheden van de inzet van instrumenten uit de Participatiewet bij betrokken partijen, waaronder ondernemers, onderwijs en maatschappelijke organisaties verhogen.

Doelstelling 2

Participatie door onbetaalde inzet.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
2	Aantal plaatsingen in Houten	Rapportage 4e kwartaal WIL	X	X	88	100	110
2	Plaatsingen op werk	Rapportage 4e kwartaal WIL	X	X	33	45	50

Betrokkenheid verbonden partijen

Verbonden partij WIL

In 2018 zal de transformatie in het Sociaal Domein ook een verandering in de dienstverlening van onze verbonden partij WIL inhouden. WIL geeft in haar begroting voor 2018 aan zich verder te transformeren naar een excellente uitvoeringsorganisatie voor werk en inkomensondersteuning binnen het sociaal domein met een sterk accent op de lokale situatie, de dikwijls meervoudige problematiek van onze klanten en een op onderdelen meer lokaal gerichte dienstverlening aan klanten en werkgevers. In 2018 is er een meer integrale aanpak, lopen er (lokale) experimenten en is de samenwerking tussen de gemeente, WIL en (lokale) ketenpartners stevig doorontwikkeld.

Wat gaan we daarvoor doen?

De Houtense werktafel geeft een extra impuls aan het verkennen van de doelgroep. Na de inventarisatie in 2017 van een steekproef van klantgroep 4 gaan we in 2018 het participeren naar vermogen van deze groep verder inrichten. Na in 2017 input te hebben opgehaald uit bijvoorbeeld dialoogtafels en inloopspreekuren, zetten we deze input in 2018 om in concrete initiatieven.

Met behulp van de Houtense Werktafel gaan we in samenwerking met maatschappelijke initiatieven/organisaties en lokale initiatieven zoals De Krachtfabriek de bereikbaarheid van en deelname aan onbetaald werk dan wel participatie in zijn algemeenheid vergroten.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving prestatie 2018
2	Op basis van de uitgangspunten van 'Meedoen naar Vermogen' en 'Lekstroom Werkt" vormen van de netwerk-alliantie 'Houtens Werktafel'.
2	'Houtense Werktafel' neemt het initiatief om met 2 projecten te starten, samen met netwerkpartners, waarin onbetaald werk de start van het traject voor de werkwillige burger is.

Doelstelling 3

Behoud en groei van een gedifferentieerd aanbod van de werkgelegenheid.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
3	Vestigingen van bedrijven (per 1000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar) (BBV)	LISA	132	137	140,7	139	140
3	Netto-arbeidsparticipatie (%) van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de beroepsbevolking (BBV)	CBS Arbeidsdeelname	73%	72,3%	72,3%	73%	74%
3	Bruto gemeentelijk product (BBV)*	Altas voor gemeenten	X	X	88**	88	88
3	Functiemenging (BBV)***	LISA	54,8%	54,8%	54,5%	55%	55%

* Bruto gemeentelijk product (BGP) is het product van de toegevoegde waarde per baan en het aantal banen in een gemeente. De verhoudingswaarde tussen verwacht BGP en gemeten BGP geeft aan of er boven verwachting (<100) of beneden verwachting (>100) wordt geproduceerd
** Cijfer is van 2013 WSJG
*** De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen woningen en banen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Het verhogen van de betrokkenheid van bedrijven met Houten door terreinorganisatie.
Terreinorganisatie is een vorm van georganiseerd overleg voor de bedrijven die op een bepaald bedrijventerrein zijn gevestigd. De gemeente is initiatiefnemer om bedrijven bij elkaar te brengen om met elkaar over een aantal zaken van gedachten te wisselen over o.a. veiligheid, onderhoud, leegstand, openbare ruimte, afvalinzameling, energie inkoop, parkeersituaties, et cetera.
Bedrijfsbezoeken maken onderdeel uit van het streven om de betrokkenheid van bedrijven bij de ontwikkelingen in Houten en op hun directe omgeving, te vergroten en te komen tot terreinorganisatie.

Door de grotere betrokkenheid van bedrijven bij hun directe omgeving, wordt het vestigingsklimaat (de reden waarom bedrijven zich op een terrein willen vestigen) door de belanghebbenden mede bepaald. Een aantrekkelijk vestigingsklimaat draagt bij aan het behoud van bestaande bedrijven en schept kansen voor het aantrekken van nieuwe bedrijven.
Daarnaast wordt met een promotiecampagne in diverse media de aandacht van potentiële vestigers op de mogelijkheden voor vestiging in Houten getrokken. Advertenties in vakbladen maken hier

onderdeel van uit. Ook de deelname aan de vastgoedbeurs Provada heeft mede tot doel investeerders te interesseren in Houten.

Prestatie-indicatoren
Voor deze doelstelling is geen prestatie-indicator opgenomen.

Deelprogramma Inkomen

Wat willen we bereiken?

Transformatierichting: Het vangnet dat wij bieden dient ter ondersteuning van de eigen kracht van mensen, zodat ze gericht werk kunnen maken van hun eigen perspectief. We willen mensen vanuit hun eigen kracht ondersteunen bij het naar vermogen participeren in deze maatschappij door middel van het versterken van (economische) zelfstandigheid en het verminderen van uitkeringsafhankelijkheid. Voor mensen die tijdelijk niet kunnen werken en waarbij sociale deelname in het gedrang komt, zorgt de gemeente voor participatiemogelijkheden met behulp van sociale voorzieningen en inkomenssteun daar waar nodig (en wettelijk mogelijk). Wij streven ernaar mensen in een zo'n vroeg mogelijk stadium te bereiken om armoede(val) te voorkomen.

Concreet willen we de volgende doelen bereiken:

1. Inwoners die recht hebben op inkomensondersteuning, krijgen die ter ondersteuning van de eigen kracht (vangnet).
2. Ook inwoners met een laag inkomen kunnen meedoen in de samenleving (participatie).

Hieronder wordt het deelprogramma per doelstelling uitgewerkt.

Doelstelling 1

Inwoners die recht hebben op inkomensondersteuning, krijgen die ter ondersteuning van de eigen kracht (vangnet).

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
1	Personen met een bijstandsuitkering, aantal per 1.000 inwoners, 18 jaar en ouder (BBV)	CBS-Participatiewet WIL	16,0	17,3	18,3	19,5	20,0
1	Bijstandsvolume Houten	Kwartaalrapportage bijstandsvolume WIL	461	479	571	562	604

Wat gaan we daarvoor doen?

We zoeken met onze partners naar duurzame oplossingen om uit de armoede te komen dan wel in inkomen te voorzien. Hierbij kan ondersteuning gericht op het verbeteren van vaardigheden ook een rol spelen. Daarbij houden we in onze ondersteuning rekening met gedragsaspecten die meespelen rond het armoedevraagstuk en proberen deze te beïnvloeden.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
1	Voorkomen van onnodig beroep	Preventiequote kwartaalrapportage WIL	34,2%	30,2%	40,9	30%	40%

Doel	Omschrijving prestatie 2018
1	Er wordt, zoals vastgesteld in het nieuwe armoedebeleid, een uitvoeringsplan opgesteld voor 2018. Onderdeel hiervan zal zijn het opstellen van nieuwe indicatoren.

Doelstelling 2

Ook inwoners met een laag inkomen kunnen meedoen in de samenleving (participatie).

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
2	% kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen (BBV)	Verwey Jonker Instituut KIT	2,7%	2,95%	X	3%	3%
2	Aantal huishoudens met 110% van het sociaal minimum-inkomen	Minima scan Stimulanz	1.000	1.120	1.230	1.330	1.350
2	Gebruik Minimaregelingen (100% sociaal minimum-inkomen)	WIL kwartaalrapportage	67%	54/27%*	**/41,1	55/30%	57/32%

* Vanaf 2015 gesplitst: 1e percentage is bereik minimaregelingen (exclusief Collectieve Zorgverzekering Minima), 2e percentage is bereik collectieve ziektekostenverzekering
** % Bereik minimaregelingen is niet bekend in verband met een gewijzigde meetwijze door WIL

Wat gaan we daarvoor doen?

- Doorontwikkeling van de U-pas; gebruiksvriendelijker en toegankelijker maken.
- Per 1 januari 2018 een nieuw contract met betrekking tot de collectieve zorgverzekering afsluiten.
- Samen met onze partners nemen we waar nodig de financiële drempels weg en vereenvoudigen we onze regelingen.
- Doorontwikkelen van een 'kindpakket' met onze partners vanuit de gelden 'kinderen in armoede'
- De gezamenlijke inzet op preventie in het kader van schuldhulp-verlening (schuldhulpmaatjes Houten, schuldhulpverlening WIL, etc.) wordt versterkt: dit doen we door enerzijds te voorkomen dat armoede en schulden oplopen en anderzijds door mensen beter in staat stellen om te participeren. Hiertoe blijven wij maatschappelijke initiatieven (preventieve maatregelen) zoals ‘schuldhulpmaatjes’ en ‘Vroeg erop af’ met woningcorporaties ondersteunen.
- Uitvoering van het uitvoeringsplan Armoede 2018.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving prestatie 2018
2	Opzetten integraal communicatieplan waarbij aandacht voor de verschillende doelgroepen en hoe deze te bereiken.

Deelprogramma Sport en gezondheid

Wat willen we bereiken?

Transformatierichting: Het doel zijn (mentaal) vitale-, zelfredzame- en sportieve inwoners die in staat zijn om om te gaan met de emotionele en sociale uitdagingen van het leven en om zoveel mogelijk de eigen regie te voeren. De (mentaal) vitale, zelfredzame- en sportieve samenleving is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van inwoners, sportverenigingen, zorg- en welzijnsorganisaties en de gemeente.

Het is belangrijk dat Houtenaren zich bewust worden van de eigen invloed die zij hebben op hun gezondheid en daarnaar handelen. Van kinderen kun je niet verwachten dat ze zich al bewust zijn van hun gezondheid, maar werken we toe naar het 'onbewust bekwaam' worden. Het stimuleren van een gezonde leefstijl - bewegen, gezond eten, minder alcohol drinken et cetera- en sociale vaardigheden vormen de basis en hiermee werken we preventief aan een (mentaal) gezonde samenleving. Er zal meer geïnvesteerd worden in het signaleren en ondersteunen van inwoners die minder (mentaal) vitaal, zelfredzaam of sportief zijn zodat zij sneller de ondersteuning krijgen die nodig is. Dat kan bijvoorbeeld door het verbeteren van de samenwerking tussen zorg- en welzijnsorganisaties en het stimuleren van 'omzien naar elkaar' in de Houtense buurten. In het kader van het belang van de dementievriendelijke gemeenschap neemt Houten deel aan het project DuurSaam Houten. Dit project is geïnitieerd door Zorg in Houten waarbij de partners zich samen sterk maken voor de integrale ondersteuning en zorg voor (kwetsbare) ouderen.

Voor inwoners realiseren we dicht bij huis een algemeen toegankelijk preventief aanbod gericht op bevordering van een gezonde leefstijl ('Voorkomen is beter….). Ook richten we ons op preventieprogramma's ter versterking van opvoedvaardigheden en om sociale problemen te voorkomen. Een stevigere verbinding tussen sport, welzijn en zorg ligt hierbij aan de basis waarbij het effect moet liggen in meer sociale binding, maatschappelijke participatie en integratie. Dit past binnen de doelstelling van het programma Sociale Kracht 'Iedereen doet mee'.

Sport en bewegen is toegankelijk voor iedereen en draagt bij aan de positieve gezondheid, leefbaarheid en sociale samenhang tussen Houtense inwoners. We verleiden inwoners om te bewegen, bij verenigingen en in de openbare ruimte. We bevorderen het multifunctioneel gebruik van sportaccommodaties en sportkantines en faciliteren toekomstbestendige en duurzame sportverenigingen, die de verbinding met het maatschappelijk veld willen aangaan. De maatschappelijke initiatieven die er zijn bij de sportverenigingen verbreden we in 2018. Als gemeente hebben we hierbij vooral een ondersteunende rol.

Om onze inwoners met een beperking ook de mogelijkheden te bieden om te bewegen en te sporten doen we mee met het Programma Grenzeloos Actief. Het landelijke programma richt zich op het realiseren van een dekkende structuur en passend sport- en beweegaanbod. Een goede samenwerking tussen lokale en regionale partijen is hierbij van groot belang.
Samen met enkele regiogemeenten dienen we een aanvraag in.

In de sportvisie constateerden we dat het spelen op topsportniveau eisen met zich mee brengt aan bijvoorbeeld de accommodatie. In 2017/2018 vinden er opnieuw gesprekken plaats over topsport.

De capaciteit en kwaliteit van de huidige sportaccommodaties blijven we in 2018 monitoren op basis van het uitgangspunt 'verantwoorde sportmogelijkheden'. Vooralsnog doen we geen nieuwe investeringen in nieuwe of uitbreiding van sportaccommodaties. De sporthal Weteringhoek komt per 1 januari 2018 weer in beheer van de gemeente. De aanbesteding van het zwembad vindt nog in 2017 plaats.

Concreet willen we de volgende doelen bereiken:

1. Houtenaren zijn zich bewust van de invloed die zij zelf kunnen hebben op hun gezondheid én handelen daarnaar.
2. Inwoners voldoen aan de Norm gezond Bewegen via verenigingen, commercieel aanbod, andere instellingen of thuis en in de openbare ruimte.

Hieronder wordt het deelprogramma per doelstelling uitgewerkt.

Doelstelling 1

Houtenaren zijn zich bewust van de invloed die zij zelf kunnen hebben op hun gezondheid én handelen daarnaar.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
1	% Inwoners dat zich gezond voelt 65+	GGD, gezondheidsmonitor	X	X	65,9%	X	X*
1	% Inwoners dat zich gezond voelt 18-65	GGD, gezondheidsmonitor	X	X	83,5%	X	X*
1	% Inwoners met overgewicht inclusief obesitas: 2 jarigen	GGDrU	7%	5%	8%	5%	4%
1	% Inwoners met overgewicht inclusief obesitas: 5-6 jarigen	GGDrU	6%	4%	5%	4%	4%
1	% Inwoners met overgewicht inclusief obesitas: 10-11 jarigen	GGDrU	10%	8%	10%	8%	7%
1	% Inwoners met overgewicht inclusief obesitas: 13-14 jarigen	GGDrU	9%	10%	11%	10%	9%
1	% Inwoners met overgewicht inclusief obesitas: 19-65 jarigen	GGDrU	X	X	X	42%	38%
1	% Inwoners met overgewicht inclusief obesitas: 65+	GGDrU	X	X	X	65%	63%
1	Mate van eenzaamheid**	Monitor Sociale Kracht	8,5	X	8,2	X	8,4

* De gegevens worden eens in de vier jaar door de GGDrU aangeleverd omdat de gezondheidsmonitor eens in de vier jaar wordt uitgevoerd. Dus voor 2017 en 2018 zijn geen cijfers voorhanden.
** Hoe hogere het getal (1-10), hoe minder eenzaamheid.

Betrokkenheid verbonden partijen

Verbonden partij GGDrU

De GGDrU levert een bijdrage aan het bevorderen van een gezonde bevolking door middel van onderzoek, advies en ondersteuning. De gezondheidszorg richt zich enerzijds op het ondersteunen van kwetsbare mensen, anderzijds op het voorkomen van problemen door gerichte preventie. De JGZ (Jeugdgezondheidszorg) heeft voor de jeugd een belangrijke signalerende functie als het gaat om de ontwikkeling en het opgroeien van onze jeugd. Op basis van de onderzoeken die de GGDrU uitvoert, geeft de GGDrU richting aan het vormen van beleid binnen de gemeente op diverse vlakken. Bijvoorbeeld: Houten richt zich op de thema's psychosociale gezondheid, gezond gewicht en bewegen en preventie ten aanzien van het gebruik van genotmiddelen. Houten is in gesprek met de GGDrU zodat de GGDrU meer lokaal maatwerk gaat leveren.
De GGD-monitor is een belangrijke bron van informatie voor ons gezondheidsbeleid. Tot nu toe kwam deze één keer in de vier jaar uit. De GGDrU onderzoekt momenteel hoe de 'kinder'monitor op een andere manier kan worden samengesteld en vaker kan uitkomen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Bevorderen van een gezonde leefstijl van de Houtense inwoners en het verbeteren van het signaleren en ondersteunen van kwetsbare inwoners.
- We zetten Preventief Huisbezoek 75+ voort.
- We gaan door met het bevorderen van de psychische gezondheid door het tegengaan van eenzaamheid en depressie, bijvoorbeeld door het vergroten van de bewustwording bij inwoners en het verbeteren van signalering.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving prestatie 2018
1	In kaart hebben of de watertappunten die er staan goed gebruikt worden en dus op de juiste plek staan.
1	10 scholen hebben in 2018 een buitenkraan geïnstalleerd die voor iedereen toegankelijk is.
1	Trainingen aanbieden aan vrijwilligers in zorg en welzijn in het signaleren van kwetsbaarheid.
1	Trainingen aanbieden aan vrijwilligers om de kennis over dementie en hoe hiermee om te gaan te vergroten.
1	Signaleringskaart Kwetsbaarheid ontwikkelen die vrijwilligers in zorg- en welzijn kunnen gebruiken.
1	Ten minste 5 bedrijven ondersteunen de Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) aanpak op beleidsmatig of operationeel niveau door het bieden van menskracht, middelen: materialen of geld en /of expertise op het terrein van communicatie, marketing, onderzoek etc.

Doelstelling 2

Inwoners voldoen aan de Norm gezond Bewegen via verenigingen, commercieel aanbod, andere instellingen of thuis en in de openbare ruimte.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
2	% Inwoners dat voldoet aan de Norm Gezond Bewegen: 13-17 jarigen*	GGD gezondheidsmonitor	X	X	20%	22%	25%
2	% Inwoners dat voldoet aan de Norm Gezond Bewegen: 19-64 jarigen	GGD gezondheidsmonitor	X	X	60,1%	58%	65%
2	% Inwoners dat voldoet aan de Norm Gezond Bewegen: 65+	GGD gezondheidsmonitor	X	X	75,4%	78%	78%
2	% Niet wekelijkse sporters (BBV)	Gezondheidsenquête / CBS / RIVM	41,6%	X	X	43	**

*Door een forum van beweegexperts is in 1998 de Nederlandse Norm Gezond Bewegen geformuleerd. De norm heeft primair ten doel het risico op chronische ziekten te verlagen en de levensduur te verlengen. Volgens de norm zouden jonge- ren tot 18 jaar dagelijks minimaal een uur matig intensieve activiteit moeten verrichten.
** Het betreft hier een verplichte indicator. Eens in de vier jaar wordt het onderzoek uitgevoerd. Zodoende geen raming voor 2018. Cijfer genoemd onder 2014 betreft het jaar 2012 (laatste meting).

Wat gaan we daarvoor doen?

- Het bevorderen van een gezonde leefstijl van de Houtense inwoners en het faciliteren van sportvoorzieningen.
- Verkennen op welke wijze we de jongeren tussen 13 en 17 jaar meer kunnen laten bewegen en op basis daarvan nieuw aanbod kunnen organiseren.
- Verkennen op welke wijze we in de regio afspraken kunnen maken over het aanbod voor S-sports (sport voor mensen met een verstandelijke en/of lichamelijke handicap) waarbij we inzetten op een regionale aanvraag voor het programma Grenzeloos Actief.
- Bij de uitvoering van de sportvisie komt de nadruk in 2018 te liggen op:
    - De vitale en sportieve samenleving (onder andere JOGG, Gezondheid, ontwikkelingen Jeugd en Onderwijs en het jaarplan van het Sportpunt.
    - Het stimuleren van Houtense organisaties uit de sport en het sociaal domein om samenwerkingsverbanden aan te gaan of bestaande uit te bouwen (denk aan sportief netwerken bij HC Houten, para-volleybal bij volleybalverenigingen Taurus of integratie statushouders bij FC Delta Sports).

- De capaciteit en kwaliteit van de huidige sportaccommodaties blijven we monitoren op basis van het uitgangspunt verantwoorde sportmogelijkheden. We blijven in gesprek met de sportverenigingen. Vooralsnog is besloten om het eerdere besluit van 21 december 2016, om van gemeentewege geen nieuwe investeringen te doen in nieuwe sportaccommodaties of uitbreiding van sportaccommodaties, te handhaven.
- Het blijvend monitoren van de behoefte in de hele samenleving aan sportaccommodaties in relatie tot het lokale en regionale aanbod.

Prestatie-indicatoren
Voor deze doelstelling is geen prestatie-indicator opgenomen.

Deelprogramma Kunst en cultuur

Wat willen we bereiken?

Cultuur speelt een belangrijke rol bij het vormen van een sterke basis in de samenleving. Cultuur draagt bij aan de ontwikkeling van jong tot oud, ontmoeting, identiteit en het zichtbaar maken van de rijke Houtense leefomgeving. Bij de nieuwe cultuurvisie is de waarde van cultuur voor de Houtense samenleving het uitgangspunt.

Concreet willen we de volgende doelen bereiken:

1. Actieve cultuurparticipatie vergroten.
2. De bijdrage van cultuur aan (het oplossen van) maatschappelijke vraagstukken vergroten.

Hieronder wordt het deelprogramma per doelstelling uitgewerkt.

Doelstelling 1

Actieve cultuurparticipatie vergroten.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
1	% Volwassenen die ten minste 1 keer per maand actief cultuur hebben beoefend in georganiseerd verband	Monitor Sociale Kracht	X	X	13%	X	15%
1	% 16- 23 jarigen die lid zijn van of actief zijn bij een culturele organisatie (dans, toneel, film, muziek etc.)	Jongerenpeiling	X	X	11%	X	13%*

*Deze indicator geeft een beeld van de inwoners boven de 16. Er is nog geen goede indicator voor jongere jeugd! Echter, belangrijke acties zoals het jeugdcultuurfonds en de jeugdcultuurpas richten zich juist wel op die doelgroep.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Er wordt tweejaarlijks een uitvoeringskalender door het college opgesteld waarin de doelen uit de cultuurvisie worden geconcretiseerd en geprioriteerd.
- Omdat er een positief effect is van cultuurdeelname op de ontwikkeling van kinderen (creativiteit, opdoen van zelfvertrouwen, concentratievermogen) geven we cultuureducatie en talentontwikkeling een extra impuls door het verder ontwikkelen/vergroten van het bereik van het Jeugdcultuurfonds.
- We zetten de samenwerking met Cultuurfonds Houten voort en verbeteren de toegankelijkheid ervan.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
1	Aantal kinderen die gebruik maken van jeugdcultuurfonds	Jeugdcultuurfonds	X	X	X	X	40
1	Aantal kinderen die gebruik maken van jeugdcultuurpas	Gemeente Houten	X	X	X	X	150

Doel	Omschrijving prestatie 2018
1	Opzetten van een Jeugdcultuurpas.
1	Onderzoek naar drempels voor cultuurdeelname volwassenen.
1	We gaan in gesprek met het primair en voortgezet onderwijs en het burgerinitiatief over behoeften ter verbetering van cultuureducatie en leggen de uitkomsten hiervan voor aan de raad.

Doelstelling 2

De bijdrage van cultuur aan (het oplossen van) maatschappelijke vraagstukken vergroten.

Effectindicatoren

Voor deze doelstelling is geen effectindicator opgenomen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Cultuur staat niet op zichzelf, maar kent vele kanten en raakvlakken met andere domeinen. Omdat cultuur kan verrassen en andere inzichten biedt kan cultuur bijdragen aan (het oplossen van) maatschappelijke vraagstukken die spelen op andere beleidsdomeinen. Daarom gaan we het volgende doen:

- Er wordt tweejaarlijks een uitvoeringskalender door het college opgesteld waarin de doelen uit de cultuurvisie worden geconcretiseerd en geprioriteerd.
- In het kader van het programma sociale kracht stimuleren we projecten ‘zorg en cultuur’.
- In 2018 en 2019 worden criteria opgesteld met betrekking tot het belang van kunst in de openbare ruimte in Houten zodat wanneer keuzes gemaakt moeten worden over welke kunst onderhouden moet worden, dit gebeurt op basis van deze criteria.
- In 2018 en 2019 stellen we randvoorwaarden op waaraan kunst moet voldoen die wij plaatsen in de openbare ruimte of die wij geschonken krijgen. Her gaat hier om beheerkosten en ‘hufterproofheid’.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving prestatie 2018
2	Minimaal 1 project ‘zorg en cultuur’ uitvoeren dat past in het kader van het Programma Sociale Kracht.
2	We bepalen, mede in relatie tot citymarketing, criteria voor een beeldbepalend Houtens (cultureel) evenement en zoeken naar een manier waarop meerjarige ondersteuning kan worden gerealiseerd.

Wat mag het kosten?

bedragen x € 1

Programma	Begroting 2018		
Deelprogramma	Lasten	Baten	Saldo
Samenleving			
Sport & gezondheid	5.977.994	1.397.686	-4.580.308
Wmo	9.435.549	1.487.484	-7.948.065
Inkomen	11.367.772	7.238.162	-4.129.610
Jeugd en onderwijs	14.866.815	387.011	-14.479.804
Kunst en cultuur	2.288.391	235.229	-2.053.162
Toegang & transformatie	3.225.495		-3.225.495
Werk	1.500.851	311.404	-1.189.447
Programmabrede kosten	193.634		-193.634
Saldo van baten en lasten programma	**48.856.501**	**11.056.976**	**-37.799.525**
Mutaties reserves		1.172.175	1.172.175
Totaal resultaat programma	**48.856.501**	**12.229.151**	**-36.627.350**

In de financiële begroting is een overzicht opgenomen van lasten en baten per (deel) programma op basis van:

- Rekening 2016
- Begroting 2017 primitief.
- Begroting 2017 (na wijziging).
- Begroting 2018

In de verschillenanalyse bij het overzicht van lasten en baten per (deel) programma is de toelichting op de verschillen tussen de begroting 2018 en de begroting 2017 primitief opgenomen.
In de bijlage ‘Programma, deelprogramma en product’ is aangegeven welke producten onder de (deel)programma’s vallen. In de bijlage ‘Structuuroverzicht deelprogramma’s en verantwoordelijk collegelid’ is opgenomen welk collegelid verantwoordelijk is voor de verschillende deelprogramma’s.

Programma Duurzaam

Programma Duurzaam

Omschrijving programma

Houten is een fijne en duurzame gemeente om in te wonen, werken, leren en ontspannen. In de loop der jaren is niet alleen het inwonertal gegroeid (naar bijna 50.000); dat geldt ook voor de hoeveelheid voorzieningen, waar veel mensen met plezier gebruik van maken.

De gemeente draagt bij aan het nòg verder verbeteren van onze omgeving. De gemeente is hierin een belangrijke speler, maar dat zijn andere partijen net zozeer:

- ondernemers, in al hun verschijningsvormen, die bijdragen aan de economische vitaliteit van onze gemeente. Specifiek de commerciële voorzieningen (inclusief horeca) worden in dit programma belicht;
- burgers die met initiatieven komen, bijvoorbeeld op het vlak van recreatie of milieu/duurzaamheid;
- vrijwilligers die zich inzetten, bijvoorbeeld voor het behoud van onze monumenten en cultuurgeschiedenis;
- professionele organisaties, zoals de woningbouwcorporaties die inspelen op (veranderende) behoeftes op het gebied van wonen;
- al degenen die hun steentje bijdragen, maar hier niet met naam en toenaam worden genoemd.

Er is veel in beweging:

Wonen
Op het gebied van wonen wordt Houten Vinex afgebouwd. Daarnaast wordt ook dankbaar gebruik gemaakt van locaties binnen de bestaande bebouwing, die hun functie hebben verloren. Deze krijgen een woonfunctie.

Bij de samenstelling van het nieuwe woningaanbod zijn de doelstellingen uit de Woonvisie een belangrijk uitgangspunt.

Daarbij maken de gemeente en Viveste (prestatie-)afspraken om het woningaanbod zo goed mogelijk aan te laten sluiten bij de behoefte. Het omzetten van leegstaande kantoorpanden naar wooneenheden biedt kansen om relatief snel grote resultaten te boeken.

Op de woningmarkt bestaat spanning tussen vraag en aanbod in het segment van de middeldure huur. Dit krijgt daarom ook specifieke aandacht binnen de prestatie-afspraken. Ook wordt onderzocht wat de verdere mogelijkheden zijn om in dit segment het aanbod te vergroten. In 2018 wordt een eerste stap gezet met de realisatie van 25 woningen in de middeldure huur/vrije sector.

Commerciële voorzieningen
Ook al ligt de economische crisis achter ons, de noodzaak blijft om de economische vitaliteit van Houten te bewaken en te verbeteren. Nu internetshoppen niet meer weg te denken is, zijn extra inspanningen nodig om de winkelgebieden in Houten aantrekkelijk en vitaal te houden. Ook het op de kaart zetten van de horeca in Houten, voor zowel de eigen inwoners als bezoekers, is van belang. Winkels en horeca kunnen elkaar goed versterken. Horeca draagt bij aan het vergroten van de belevingswaarde van een winkelcentrum bijvoorbeeld.
Concreet gaan we in 2018 de mouwen opstropen en (verder) uitvoering geven aan de retailvisie en aan het horecabeleid. Daarbij wordt de herontwikkeling van het winkelcentrum Het Rond afgerond, leegstand teruggedrongen en het traject van de zogenaamde 'kansenkaart' Het Rond ingezet.

Leefomgeving
De openbare ruimte is een belangrijk onderdeel van de leefomgeving. Deze heeft niet alleen een praktische functie voor bijvoorbeeld verkeer, maar nodigt ook meer en meer uit tot ontmoeting, sporten en bewegen. Ook wordt bij de inrichting van de openbare ruimte steeds meer gelet op ecologie (bijvoorbeeld beplanting die vriendelijk is voor bijen en vlinders). Zonder dat het iedereen opvalt is duurzaamheid een steeds vanzelfsprekender onderdeel bij het beheer van de openbare ruimte: van wadi's (verlaagde groenzones) voor de opvang van regenwater, tot energiezuinige led-lampen in de straatlantaarns tot het gebruik van gerecycled asfalt.

Gebiedsontwikkeling
Na vaststelling van het Programma Ruimte in 2017 kan in 2018 volop worden ingezet op de uitvoering ervan. Er is sprake van een grote dynamiek op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling in Houten. Deels gaat het om afbouw van Houten Vinex, deels om inbreidingslocaties, deels om andersoortige ruimtelijke ontwikkelingen zoals ontwikkeling van de forten.

Duurzaamheid & energietransitie
Het programma Duurzaam Houten ligt op koers: in 2016 en 2017 is veel in gang gezet wat de komende periode tot resultaten zal leiden. Denk aan verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed, circulair inkopen, ontstening van de buitenruimte en beleid voor openbare oplaadpunten. Hier gaan we in 2018 mee door. Tegelijkertijd staat 2018 in het teken van het afronden van het programma en vormgeven van een vervolg. Voor de periode 2019 en verder zal een Houtens Klimaatplan opgesteld worden.

Duurzaamheid is verweven met vele activiteiten van de gemeente. Waar een duidelijke bijdrage wordt geleverd aan de doelstellingen uit het Programma Duurzaam Houten, is dit aangeduid met een icoontje. Eén voor elke inhoudelijke pijler van het programma: energie (oranje), kringlopen (blauw), groen & klimaatadaptatie (groen) en duurzame mobiliteit (rood).

Landschap & recreatie
De inzet op landschap is beperkt in middelen en activiteiten. Met de beperkte middelen geeft de gemeente (op verzoek) gratis adviezen over beplanting die een meerwaarde heeft voor landschap of ecologie.

Op het terrein van recreatie is sprake van een enorme activiteit aan initiatieven in verschillende fases van ontwikkeling.

Cultuurhistorie & archeologie
Cultuurhistorie en archeologie zijn belangrijke dragers van de geschiedenis. Zij kunnen bijdragen aan een collectieve identiteit en aan het vergroten van de band die burgers met de gemeente hebben. Daarom willen we archeologisch- en cultuurhistorisch waardevolle objecten en structuren op deskundige wijze behouden en beschermen. Daardoor kunnen deze een functie blijven vervullen en de kwaliteit van de leefomgeving verhogen. Ook willen we het draagvlak vergroten voor, en werken aan kennisvermeerdering over cultuurhistorie en archeologie in de Houtense samenleving.

Relevante beleidskaders
Retailvisie Houten 2015-2025
Woonvisie 2016-2025
Toekomstvisie Houten 2025
Collegeprogramma 2014-2018 “Houten maken we samen”
Perspectiefnota 2018
Beeldkwaliteitskader openbare ruimte
Programma Duurzaam Houten 2016-2018
Het Water- en Rioleringsplan 2016-2019
Concept Programma Ruimte 2017-2019
Ruimtelijke Economische Koers U10
Kantorenstrategie

Verbonden partijen
- Afvalverwijdering Utrecht (AVU)
- Recreatieschap De Stichtse Groenlanden
- U10
- Vitens

Deelprogramma's
Het programma bestaat uit de volgende deelprogramma's:
- Wonen
- Commerciële voorzieningen
- Leefomgeving

- Gebiedsontwikkeling
- Duurzaamheid & energietransitie
- Landschap en recreatie
- Cultuurhistorie en archeologie

Deelprogramma Wonen

Wat willen we bereiken?

Woningen met voor elk wat wils, passend bij de gezinssamenstelling en leefstijlen van huidige en toekomstige Houtenaren.

Concreet willen we de volgende doelen bereiken:

1. Een veelzijdig woningaanbod passend bij de gezinssamenstelling en kwalitatieve eisen van (potentiële) bewoners van Houten met bijzondere aandacht voor de huisvesting van gezinnen en ouderen.
2. Realisatie van circa 600 sociale huurwoningen tot 2025 en daarnaast woningbouwcorporatie Viveste faciliteren bij de 'veranderopgave' van 2.000 woningen.

Hieronder wordt het deelprogramma per doelstelling uitgewerkt.

Doelstelling 1

Een veelzijdig woningaanbod passend bij de gezinssamenstelling en kwalitatieve eisen van (potentiële) bewoners van Houten met bijzondere aandacht voor de huisvesting van gezinnen en ouderen.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
1	Ontwikkeling van nieuwbouw van gezinswoningen	BAG / Dashboard Planvoorraad Wonen	X	64	208	39	125*
1	Ontwikkeling van gelijkvloerse woningen	BAG / Dashboard Planvoorraad Wonen	X	25	66	44	125
1	Het aantal nieuwbouw-woningen, per 1.000 woningen (BBV)	ABF-Systeem Woningvoorraad / BRP / Dashboard Planvoorraad Wonen	3,3	8,9	14,4	10,4	13,2
1	Ontwikkeling van vrije sector huurwoningen	BAG / Dashboard Planvoorraad Wonen	X	X	X	X	25*

*De ramingen 2018 zijn gebaseerd op verwachte realisatie (plannen in de pijplijn).

Wat gaan we daarvoor doen?

In de periode 2017-2025 worden indicatief 1.100 gezinswoningen gebouwd en 700 gelijkvloerse woningen. Starters komen aan bod via doorstroming en via particulier initiatief (met name kantoortransformatie). Bij deze ontwikkelingen streeft Houten naar een verdeling van 30% sociale huur, 10% vrije sector huur (in verband met het signaleren van het knelpunt in het aanbod van woningen met een middeldure huur) en 60% vrije sector koop (Woonvisie 2016-2025, Programma Ruimte 2017-2019).

Binnen de kaders van de Woonvisie en het Programma Ruimte draagt de gemeente in 2018 zorg voor het monitoren, faciliteren en beïnvloeden van nieuwbouw voor met name de doelgroepen gezinnen en ouderen.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving prestatie 2018
1	Gemiddeld circa 200 gezinswoningen en gelijkvloerse woningen per jaar opleveren.

Doelstelling 2

Realisatie van circa 600 sociale huurwoningen tot 2025 en daarnaast woningbouwcorporatie Viveste faciliteren bij de 'veranderopgave' van 2.000 woningen.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
2	Nieuwbouw sociale huurwoningen*	Viveste	X	X	66	80	80
2	Verkoop sociale huurwoningen*	Viveste	100	100	50	50	50
2	% Sociale huurwoningen ten opzichte van totaal aantal woningen*	Afdeling Ruimtelijke ontwikkeling en BRU-monitor	26%	26%	25%	25%	25%

*De veranderopgave van Viveste zal pas op langere termijn zichtbaar worden. Op dit moment zijn de verkopen en nieuwbouw sociale huurwoningen nog redelijk in evenwicht.

Wat gaan we daarvoor doen?

In de bestaande voorraad moeten indicatief 2.000 woningen worden aangepast/vervangen door meer passende kleinere woningen. De gemeente faciliteert en monitort de aanpassing van de woningvoorraad van Viveste (combinatie van nieuwbouw en verkoop).

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving prestatie 2018
2	Vastleggen opgaven in prestatieafspraken met Viveste.

Deelprogramma Commerciële voorzieningen

Wat willen we bereiken?

Aantrekkelijke commerciële voorzieningen (zoals winkels, dienstverlening, culturele voorzieningen en horeca), die voorzien in de behoefte van de eigen inwoners en daarnaast ook bezoekers van buiten aantrekken.

Concreet willen we de volgende doelen bereiken:

1. Een goed lopend winkelgebied in het Centrum, Castellum en het Oude Dorp met weinig leegstand.
2. Aantrekkelijke horeca met een divers en uitgebreider aanbod (voor ieder wat wils).

Hieronder wordt het deelprogramma per doelstelling uitgewerkt.

Doelstelling 1

Een goed lopend winkelgebied in het Centrum, Castellum en het Oude Dorp met weinig leegstand.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
1	Leegstandspercentage Centrum (Het Rond)	Afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling (Locatus)	3,4%	5%	12%	8%	7%
1	Leegstandspercentage Castellum	Afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling (Locatus)	7,3%	5%	13%	7%	7%
1	Leegstandspercentage Oude Dorp	Afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling	X	X	X	0%	0%

Wat gaan we daarvoor doen?

- Begin 2018 wordt de openbare ruimte op Het Rond opnieuw ingericht.
- Uitvoeren van de Kansenkaart Het Rond, die in 2017 in overleg met de stakeholders wordt opgesteld. De Kansenkaart is een proces waarin een analyse wordt gemaakt welke acties moeten worden uitgevoerd om te komen tot een vitaal winkelcentrum met zo min mogelijk leegstand (en bijvoorbeeld welke panden zich wel of niet lenen om te transformeren naar andere functies zoals wonen). Ook horeca wordt hierbij meegenomen. Verder is het van belang dat het centrum een aantrekkelijk leefgebied blijft en wordt om te wonen. Dit natuurlijk naast de retail- en horecafunctie van het Centrum.
- Faciliteren van ondernemersinitiatieven in lijn met de Retailvisie en de retailbijeenkomst met winkeliers uit 2017, in alle centrumgebieden; dit gaat onder andere om actieve ondersteuning van ondernemers gericht op (het mogelijk maken van) evenementen.

Prestatie-indicatoren

Voor deze doelstelling is geen prestatie-indicator opgenomen.

Doelstelling 2

Aantrekkelijke horeca met een divers en uitgebreider aanbod (voor ieder wat wils).

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
2	Aantal horeca-vestigingen in Houten	Provinciaal Arbeidsplaatsen Register	88 (+3)	101 (+13)	107 (+6)	109 (+2)	113 (+4)

Wat gaan we daarvoor doen?

- Het aantrekken van meer horecavestigingen in Houten gaan we enerzijds doen door centrumgebieden aantrekkelijker te maken voor horecaondernemers om zich hier te vestigen. Een voorbeeld van een fysieke ingreep is de geplande herontwikkeling van winkelcentrum Het Rond, waarbij er meer ruimte komt voor terrassen.
- Anderzijds zorgen we voor een goed ondernemersklimaat en faciliteren we (zowel reeds in Houten gevestigde als nieuwe) ondernemers waar mogelijk (dienstverlening).
- Er vindt overleg plaats met de eigenaren van panden over het actief aantrekken van horeca-ondernemers. Deze verantwoordelijkheid ligt overigens wel primair bij de eigenaren en beheerders van de panden.

Prestatie-indicatoren

Voor deze doelstelling is geen prestatie-indicator opgenomen.

Deelprogramma Leefomgeving

Wat willen we bereiken?

Een openbare ruimte die schoon, heel, veilig en aantrekkelijk is en uitnodigt tot ontmoeting en beweging. Het uitgangspunt voor het beheer van de openbare ruimte is het door de raad vastgestelde Beeldkwaliteitskader.

Concreet willen we de volgende doelen bereiken:

1. Voldoende mogelijkheden voor sport, spel en bewegen voor alle leeftijden in de openbare ruimte.
2. Groen en water onderhouden conform de afgesproken beeldkwaliteit. Waar mogelijk zetten we de beschikbare middelen in om een hogere beeldkwaliteit te bereiken.
3. Goede duurzame verlichting ter verbetering van de veiligheid.
4. Goed gereinigde openbare ruimte, waaronder beperkte overlast van zwerfvuil, graffiti, onkruid en hondenpoep. Goed onderhoud en beheer van riolering, straatmeubilair en begraafplaatsen.
5. Meer zelfredzaamheid en zelf-organiserend vermogen van de samenleving.

Hieronder wordt het deelprogramma per doelstelling uitgewerkt.

Doelstelling 1

Voldoende mogelijkheden voor sport, spel en bewegen voor alle leeftijden in de openbare ruimte.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
1	% Inwoners dat tevreden is over het aanbod aan speelvoorzieningen voor kinderen tot 12 jaar in de nabije omgeving	Monitor Sociale Kracht	70%	X	70%	X	80%*

* De afgelopen jaren zijn veel nieuwe voorzieningen gerealiseerd, zoals het trimparcours op de Vijfwal en de beweegtuin voor ouderen nabij de Loericker Stee. Ook spelen wij zoveel mogelijk in op wensen van bewoners.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Inspecties (3 x per jaar) en onderhoud van speeltoestellen en sport- en spellocaties in de openbare ruimte.
- Bij vervanging van speeltoestellen bepalen we in overleg met de buurt hoe de locatie het best kan worden ingericht: met of zonder speeltoestellen.
- Wij stimuleren en faciliteren initiatieven uit de samenleving om bijzondere (sportieve) sport- en spelvoorzieningen te realiseren.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving prestatie 2018
1	De geasfalteerde basketbalvelden worden voorzien van nieuwe belijning.
1	Opknappen of verwijderen van tafeltennistafels, afhankelijk van het gebruik en de wensen van omwonenden.
1	Het realiseren van een bewegings- en verblijfsvoorziening in de openbare ruimte van de Molenzoom.

Doelstelling 2

Groen en water onderhouden conform de afgesproken beeldkwaliteit. Waar mogelijk zetten we de beschikbare middelen in om een hogere beeldkwaliteit te bereiken.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
2	% groen en water dat voldoet aan de beeldkwaliteitsnorm*	Adviesbureau**	X	80%	80%	80%	80%

*Beeldkwaliteitsnormen: graslengte binnen de bebouwde kom max 15 cm, plantsoenen in centrum niveau A/B, overige gebieden niveau C, zwerfvuil in groen en water: niveau B
**Sinds 2015 wordt de beeldkwaliteit in de zomermaanden gemonitord door een extern bureau.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Beheer en onderhoud van water en groenvoorzieningen conform het door de raad vastgestelde beeldkwaliteitskader.
- Beplanting langs het water wordt één keer per jaar gemaaid en afgevoerd. Voor een aantal door het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden aangewezen watergangen geldt een frequentie van twee keer per jaar. Dit betreft zogenaamde primaire watergangen die essentieel zijn voor de doorstroming van het water.
- Eénmaal per 8-10 jaar worden de watergangen gebaggerd.
- Bij verzoeken van bewoners om bomen te verwijderen is het bomenbeleid leidend.
- De gemeente draagt bij aan het onderhoud van bomen met bijzondere waarden (onder andere monumentale bomen) op particulier terrein.
- Overtollige bestrating verwijderen (op verzoek van bewoners) en boomspiegels vergroten, met het oog op de gewenste vergroening.
- Als onderdeel van operatie Steenbreek bewoners informeren over en stimuleren tot vergroening van hun leefomgeving, zowel particulier als openbare ruimte.
- Plantsoenen omvormen bij klachten van bewoners en/of indien de beplanting aan vervanging toe is.
- We bestrijden explosief woekerende exotische (water)planten, zoals de Japanse duizendknoop.
- Bij de bestrijding van ziekten en plagen (zoals eikenprocessierupsen, spinselmot, blauwalg en luizen) gebruiken we uitsluitend biologische methoden.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving prestatie 2018
2	Het gras van de helofytenfilters waar mogelijk laten begrazen door schapen.
2	Doorgaan met de aanleg van natuurvriendelijke oevers in de centrale groenzone. het gaat om drie (delen) van watergangen in Houten Noord-Oost (totaal 2,5 km). Hiervoor is subsidie aangevraagd bij Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.
2	Uitvoering van de tweede fase van het actieplan essentaksterfte.
2	Samen met Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (50% subsidie) de resultaten in kaart brengen van de bestrijding van het vederkruid en waar nodig nazorg uitvoeren.

Doelstelling 3

Goede duurzame verlichting ter verbetering van de veiligheid.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
3	% Duurzame verlichting	Afdeling BOR	X	12,3%	20%	22%	27%
3	% Inwoners dat vindt dat het buiten goed is verlicht in de buurt	Monitor Sociale Kracht	83%	X	85%	X	85%

Wat gaan we daarvoor doen?

- Onderhoud van de openbare verlichting conform het door de raad vastgestelde beeldkwaliteitskader.
- Individuele lampstoringen worden binnen 5 werkdagen verholpen en meervoudige lampstoringen binnen 2 werkdagen.
- Bij vervanging kijken wij kritisch naar het benodigde aantal lichtmasten, vermogen en lichtopbrengst. We kiezen zoveel mogelijk voor energiezuinige LED-verlichting en aluminium masten. Aluminium masten zijn duurzamer: schilderen is niet nodig en de levensduur is minimaal 40 jaar (oude masten 30 jaar).
- Waar mogelijk voeren wij gesubsidieerde pilots uit met nieuwe typen verlichting.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving prestatie 2018
3	Vervanging lichtmasten in de Sloten en een deel van de Gildes.
3	Samen met Stedin en Citytec een pilot dynamisch dimmen (= op basis van verkeersintensiteit) uitvoeren op de Staart. Doel hiervan is om te bepalen of dynamisch dimmen tot structureel lagere energiekosten kan leiden in een onbemeterd net en of het toepasbaar is in geheel Houten.

Doelstelling 4

Goed gereinigde openbare ruimte, waaronder beperkte overlast van zwerfvuil, graffiti, onkruid en hondenpoep. Goed onderhoud en beheer van riolering, straatmeubilair en begraafplaatsen.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
4	% Wegverharding dat voldoet aan de beeldkwaliteitsnorm (B) voor onkruid in verharding	Adviesbureau*	X	70%	70%	80%	80%
4	Aantal gevallen van wateroverlast in de openbare ruimte, met schade voor mens of milieu	Afdeling BOR	1	0	0	2	2
4	% Inwoners dat vindt dat de eigen buurt schoon is	Monitor Sociale Kracht	75%	X	75%	X	75%

*Sinds 2015 wordt de beeldkwaliteit van een aantal aspecten van de openbare ruimte van mei t/m oktober gemonitord door een extern bureau

Wat gaan we daarvoor doen?

- Onderhoud conform het door de raad vastgestelde beeldkwaliteitskader.
- Onkruid op straat milieuvriendelijk (thermisch) verwijderen.

- Organisatie van reguliere schoonmaakacties met bewoners, zoals de landelijke opschoondagen (samen met Viveste), de schone scholenactie, kerstboominzameling en vuurwerkafval
- Kauwgom verwijderen in het Centrum, samen met winkelcentrum Het Rond, DTZ en Viveste.
- Ondersteunen van spontane bewonersacties om zwerfvuil te verwijderen
- Samen met de partners van het Water Innovatie Netwerk (Winnet) werken we aan een doelmatiger, duurzamer en efficiënter beheer in de afvalwaterketen. Ook is er in Winnet-verband aandacht voor de waterkwaliteit en de gewenste aanpassingen als gevolg van de klimaatverandering.
- Verharding zoveel mogelijk afkoppelen van de riolering en parkeerplaatsen waterdoorlatend maken, als bijdrage aan het klimaatproof maken van Houten.
- Opknappen van de historische graven aan de Prinses Ireneweg.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving prestatie 2018
4	Overbodige objecten (hekjes, palen, etc) verwijderen, zodat het grasmaaien gemakkelijker en netter kan gebeuren.
4	Besluitvorming over het gewenste beschermingsniveau tegen hevige neerslag in de openbare ruimte vast te stellen, inclusief bijbehorende maatregelen en kosten.
4	Starten met de inrichting van een nieuw grafveld op begraafplaats Oud Wulven.
4	Schoonmaak- en vervangingsronde van de straatnaamborden in Houten Noord.

Doelstelling 5

Meer zelfredzaamheid en zelf-organiserend vermogen van de samenleving.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
5	% Inwoners dat zich inspant voor de eigen buurt	Monitor Sociale Kracht	42%	X	61% (6% intensief 55% incidenteel)	X	61%
5	Aantal nieuwe adoptielocaties	Afdeling BOR	22	30	24	30	30

Wat gaan we daarvoor doen?

- Stimuleren en ondersteunen van bewonersinitiatieven, bijvoorbeeld in het provinciale project Groen aan de buurt waarin bewoners zelf aan de slag gaan met natuur en groen in hun directe omgeving.
- Bewoners informeren over participatiemogelijkheden bij grotere aanpassingen in de openbare ruimte.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving prestatie 2018
5	Minstens 2 publicaties in het Groentje over succesvolle (bewoners-)initiatieven.
5	Uitvoering project "Sterke Buurten" waarbij buurtinitiatieven financieel en eventueel ook praktisch worden gesteund door o.a. opbouwwerkers, ritselaars, aanjagers, vrijwilligers en professionals (zzp-ers).

Deelprogramma Gebiedsontwikkeling

Wat willen we bereiken?

Het (ruimtelijk) ontwikkelen van Houten aan de hand van de werkwijzen, doelstellingen en uitgangspunten zoals opgenomen in het Programma Ruimte 2017-2019 en het uitvoeren van de punten uit de Uitvoeringsagenda van Programma Ruimte. De hoofddoelstelling (1) is hieronder opgenomen, daarnaast zijn een aantal subdoelstellingen (2 t/m 7) gedefinieerd.

In het Programma Ruimte 2017-2019 is Houten verdeeld in 5 gebieden: I Houten-Noord, II Houten-Zuid, III Werk- en Voorzieningengebieden, IV Eiland van Schalkwijk en V Buitengebied Kromme Rijn.

Concreet willen we de volgende doelen bereiken:

1. Het (ruimtelijk) ontwikkelen van Houten aan de hand van de werkwijzen, doelstellingen en uitgangspunten zoals opgenomen in het Programma Ruimte 2017-2019 en het uitvoeren van de punten uit de Uitvoeringsagenda van Programma Ruimte behoefte (programma) en de vastgestelde kwaliteitskaders en processen belangrijke uitgangspunten zijn.
2. Houten-Vinex afbouwen en veranderlocaties stimuleren, faciliteren of ontwikkelen.
3. Behoud en ontwikkeling van Houten als economisch aantrekkelijke vestigingsplaats.
4. Behoud en ontwikkeling van een vitaal platteland met leefbare kernen.
5. Behoud en ontwikkeling van het groene, open karakter van het Eiland van Schalkwijk met ruimte voor landbouw, natuur, recreatie, water en cultuurhistorie.
6. Behoud en ontwikkeling van de Nieuwe Hollandse Waterlinie.
7. We leveren een bijdrage aan de ontwikkeling van de regio Utrecht en zoeken actief verbinding met buurgemeenten.

Hieronder wordt het deelprogramma uitgewerkt, hierbij wordt aangegeven in welk gebied een actie, ontwikkeling of project plaatsvindt en aan welke doelstelling deze bijdraagt.

Hieronder wordt het deelprogramma voor doelstelling 1 tot en met 7 uitgewerkt:

Doel	Gebied	Actie/Ontwikkeling/Project	Prestatie-indicatoren
1	-	Opstellen van een stedenbouwkundige verkenning (n.a.v. motie Woonvisie)	Afronden van de verkenning 1e kwartaal 2018
1/7	-	Uitvoeren van Ruimtelijk-economische koers U10	Het oppakken van opgaven en actief bijdragen aan de uitwerking en uitvoering hiervan
1	I. Houten-Noord	Ontwikkeling Slinger Oost	Verbouw entree biebgebouw gereed
1	I. Houten-Noord	Transformatie Mozaiekschool (Putterhaag)	Oplevering 22 woningen eind 2018
1	I. Houten-Noord	Transformatie Wegwijzer-Den Oord (Lupine-Oord)	Begin 2018: Selecteren ontwikkelaar
1	I. Houten-Noord	Transformatie Kleine/Grote Geer	Begin 2018: selecteren ontwikkelaar
1/2/3	I. Houten-Noord	In het gebied de Molenzoom wordt uitvoering gegeven aan de kantorenstrategie door transformatie van kantoorpanden.	In 2018 is de leegstand van de gebouwen in heel Houten gedaald tot het landelijk gemiddelde.
1/2/3	I. Houten-Noord	In het gebied de Molenzoom wordt het openbaar gebied aangepast aan de veranderende functie.	Er zijn drie aanwijsbare aanpassingen in het openbaar gebied van de Molenzoom gedaan, waarvan twee een relatie hebben met het stimuleren van de gezondheid.
1/2/3	I. Houten-Noord	Voor Het Rond wordt er een kansenkaart opgesteld. Met de kansenkaart brengen gemeente, Altera en Viveste gezamenlijk (ruimtelijke) kansen in kaart om tot een vitaler en toekomstbestendiger Centrum van Houten te komen.	Uitvoeren van de agenda Kansenkaart Het Rond die in 2017 in overleg met de stakeholders in het Centrum wordt opgesteld.

1/2/3	I. Houten-Noord	Herinrichting Het Rond	Afronding van de laatste fase van de herinrichting 1e kwartaal 2018.
1/2	I. Houten-Noord / II. Houten-Zuid	Stimuleren / faciliteren van ontwikkelen veranderlocaties	Gemiddeld tien projecten per jaar faciliteren die aan de doelstelling bijdragen
1/2	II. Houten-Zuid	Castellum Afbouw resterende 71 woningen en afronding inrichting openbare ruimte (woonstraten Castellum & Carré)	In het vervolg op de oplevering van de woningbouw eind 2017, het opleveren van de openbare ruimte in het 1e kwartaal 2018
1/2	II. Houten-Zuid	Loerik VI Start planontwikkeling/ herprogrammering gebied langs het NS-spoor (tot Beusichemseweg/Hofspoor)	Start planontwikkeling na daadwerkelijke uitplaatsing van bestaand bedrijf
1/2	II. Houten-Zuid	Hofstad III plannen aanpassen aan nieuw beleid (Woonvisie, Programma's Duurzaam en Ruimte e.d.)	Herziening exploitaitieplan (onder voorbehoud van instemming met nieuwe eigenaar)
1/2	II. Houten-Zuid	Hofstad IVb VINEX opgave: woningbouw faciliteren, het bouwrijp maken (door gemeente) en het uitvoeren van de overeenkomst met marktpartij (bouwclaim).	Afronden bestemmingsplan-procedure
1/2	II. Houten-Zuid	Hofstad IVb VINEX opgave: woningbouw faciliteren, het bouwrijp maken (door gemeente) en het uitvoeren van de overeenkomst met marktpartij (bouwclaim).	Opstarten bouwrijp maken in 2e helft 2018
1/2	II. Houten-Zuid	Eikenhout woningbouw	Realisatie in 2018
1/2	II. Houten-Zuid	Hofspoor (oostzijde): planontwikkeling woningbouw	Start planontwikkeling na daadwerkelijke uitplaatsing van bestaand bedrijf
1/2	II. Houten-Zuid	Beusichemseweg (oostzijde): planontwikkeling woningbouw	Start planontwikkeling na daadwerkelijke uitplaatsing van bestaand bedrijf
1/3	III. Werk -en Voorzieningengebieden	Sport- en werklandschap Meerpaal uitgifte van kavels	In 2018 zijn de eerste kavels van het Werklandschap uitgegeven (met aandacht voor duurzaamheid)
1/3	III. Werk -en Voorzieningengebieden	Nadere invulling geven aan de visie op de Schaft	In het gebied Koppeling-De Schaft worden zowel woon- als werkprojecten gerealiseerd
1/3	III. Werk -en Voorzieningengebieden	Uitgifte kavels op Kruisboog en Weteringhoek	In 2018 worden nieuwe projecten in de voorzieningengebieden gerealiseerd, gericht op nieuwe doelgroepen.
1/5/6	IV. Eiland van Schalkwijk	Uitwerken van de integrale mobiliteitsvisie	Acties om doorgaand verkeer te weren, onderzoeken en maatregelen voor de aanleg van nieuwe fietspaden en onderzoeken en maatregelen voor vormen van collectief vervoer
1/5	IV. Eiland van Schalkwijk	Duurzaam behoud en versterking van het groene, open karakter van het Eiland van Schalkwijk	Gemiddeld drie projecten per jaar faciliteren die aan de doelstelling bijdragen. Dit is afhankelijk van het aanbod vanuit het gebied
1/5/6	IV. Eiland van Schalkwijk	Doorontwikkeling van Recreatief knooppunt 't Waal	Op basis van de eind 2017 in de raad vastgestelde Nota van Uitgangspunten voor het recreatief knooppunt uitrollen van de vervolgstappen door recreatieschap

1/5	IV. Eiland van Schalkwijk	Verkenning naar de mogelijkheden van een gebiedsfonds Eiland van Schalkwijk	Uitvoeren van haalbaarheidsonderzoek naar een gebiedsfonds of een andere wijze van het genereren van opbrengsten uit woningbouw
1/5	IV. Eiland van Schalkwijk	Woningbouw De Wiese	Realisatie volgende fase woningbouw van in totaal 72 woningen
1	IV. Eiland van Schalkwijk	Woningbouw Tull en 't Waal	Start realisatie woningbouw van in totaal 42 woningen
1	IV. Eiland van Schalkwijk	Woningbouw Wickenburgselaan indien er maatschappelijke meerwaarde aanwezig is	Onderzoek faciliteren of maatschappelijke meerwaarde aanwezig is voor bouw maximaal 40 nieuwbouwwoningen en 20 renovatie-woningen Viveste
1/5/6	IV. Eiland van Schalkwijk	Herontwikkeling Fort Honswijk	Start uitvoering plan van aanpak. Verder in gebruik nemen van diverse gebouwen en het fortterrein door ondernemers. Organisatie van publieksopenstelling. Fondsenverwerving ten behoeve van de herontwikkeling
1/5/6	IV. Eiland van Schalkwijk	Inrichting van Fort Lunet aan de Snel door de gelijknamige stichting ten einde de beleefbaarheid van de Nieuwe Hollandse Waterlinie te versterken	Faciliteren van het initiatief van de Stichting Lunet aan de Snel gericht op water-educatie. De gemeente richt zich o.a. op vergunningsverlening en stimuleren van samenwerking met andere forten van de stelling van Honswijk
1/5/6	IV. Eiland van Schalkwijk	Herontwikkeling Werk aan de Waalse Wetering ten einde de beleefbaarheid van de Nieuwe Hollandse Waterlinie te versterken	Ondersteunen van het initiatief van Staatsbosbeheer om een ondernemer te vinden die het fort in gebruik neemt
1/4/5	IV. Eiland van Schalkwijk / V. Buitengebied Kromme Rijn	Uitvoering Agenda Vitaal Platteland voor de Kromme Rijnstreek en het LEADER-programma Utrecht-Oost (Europese regeling voor ontwikkeling leef- en werk-omgeving op het platteland)	Bijdrage leveren aan initiatieven vanuit de samenleving gericht op het versterken van stad-land relaties, innovatie en duurzaamheid.
1/4/5	IV. Eiland van Schalkwijk / V. Buitengebied Kromme Rijn	Uitbreiding bekabeling/glasvezel	Gemeente beoordeelt in 2018 het bekabelingsplan van de aanbieder (uitvoering in 2019)
1/7	V. Buitengebied Kromme Rijn	Versterken van recreatiemogelijkheden van Nieuw Wulven in samenhang met het omliggende gebied	Faciliteren van initiatief Staatsbosbeheer en plan geselecteerde ondernemer voor horecavoorziening
1/4	V. Buitengebied Kromme Rijn	Tot uitvoering brengen van de Omgevingsvisie Kromme Rijn	In 2018 is een coördinator (namens de drie gemeenten) aangesteld. De maatwerkgroep is geactiveerd, die de planinitiatieven in het Kromme Rijngebied begeleidt. Er is een website online en een narratief (boodschap) voor toerisme en recreatie opgestart.
1/4	V. Buitengebied Kromme Rijn	Besluitvorming over uitbreidingsplan 't Goy	Vaststelling van het planologisch kader in 2018
1/4/5	V. Buitengebied Kromme Rijn	Kernrandzone ten noorden van Houten	Vaststellen van een visie op de kernrandzone ten noorden van Houten
1/6/7	V. Buitengebied Kromme Rijn	Bijdragen aan de provinciale aanpak voor deelgebied Laagraven (en omgeving) gericht op het versterken van de beleefbaarheid van de Nieuwe Hollandse Waterlinie	Realisatie deelproject in 2018 "Toeristisch Overstappunt" bij Down Under

Deelprogramma Duurzaamheid & energietransitie

Wat willen we bereiken?

Een duurzaam Houten: klimaat- en energieneutraal, stil, schoon, klimaatproof, met volop groen en water, gesloten kringlopen en natuurlijk materiaalgebruik.

Duurzaamheid is een integraal thema. Ook andere activiteiten binnen de gemeente - met een ander primair doel - leveren een bijdrage aan een duurzamer Houten. De duurzaamheidsicoontjes uit dit deelprogramma zult u dan ook bij andere (deel)programma's in de begroting tegenkomen. Op deze wijze wordt duidelijk gemaakt hoe ook andere beleidsvelden bijdragen aan duurzaamheid en energietransitie.

Concreet willen we de volgende doelen bereiken:

1. ENERGIE: De inwoners en bedrijven dragen bij aan de doelstelling om Houten energie-neutraal te maken. Het tussendoel in 2018 is om 9% van het totaal energieverbruik (excl. verkeer) duurzaam en lokaal op te wekken.
2. KRINGLOPEN: Houten wil een circulaire stad worden, met als tussendoel in 2018 75% van het huishoudelijk afval te scheiden en terug te brengen in de grondstoffenkringlopen.
3. GROEN & KLIMAATADAPTATIE: Houten blijft groen en wordt klimaatproof met als tussendoel jaarlijks 2.500 m2 bestaande openbare verharding om te zetten naar groen en/of te ontkoppelen van de riolering (dat wil zeggen dat het regenwater niet meer via de riolering wegloopt).
4. DUURZAME MOBILITEIT: De mobiliteit van Houtenaren wordt steeds schoner, stiller en klimaatvriendelijker. Het tussendoel is dat in 2018 45% van de vervoersbewegingen per (elektrische) fiets plaatsvindt (zie programma Autoverkeer voor de effectindicator).

Hieronder wordt het deelprogramma per doelstelling uitgewerkt.

Doelstelling 1

ENERGIE: De inwoners en bedrijven dragen bij aan de doelstelling om Houten energie-neutraal te maken. Het tussendoel in 2018 is om 9% van het totaal energieverbruik (excl. verkeer) duurzaam en lokaal op te wekken.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
1	Hernieuwbare elektriciteit (is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa) als percentage van totaal elektriciteitsverbruik (BBV)	RWS Leefomgeving	8,6	11,5	n.n.b.	12,5	13
1	Lokale duurzame energie als percentage van het totaal energieverbruik (exclusief verkeer)	CBS (klimaat-monitor)	3,8	4,8	n.n.b.	5,2	5,5

Wat gaan we daarvoor doen?

- Via de deelname aan de regionale samenwerking voor energiebesparing U-THUIS energiebesparing in bestaande woningen stimuleren en faciliteren. Voornamelijk met een regionaal energieloket en ondersteuning van lokale energieambassadeurs. Daarnaast start in 2018 onder andere in Houten de uitvoering van 4 zogenoemde plustaken:
  1. regionaal woning-abonnement;
  2. concept 'Sweet16' voor energiebesparing in relatief jonge woningen;

3. project 'Droomhuis van onderaf' dat lokale energiebesparingsinitiatieven begeleidt en versterkt;
4. woningprofiel in het regionale energieloket, waarmee de klantreis van woningeigenaren wordt verbeterd en vastgelegd;

- Communiceren over de duurzaamheidsdoelen, -projecten en –resultaten in Houten;
- Met kennis en praktische hulp ondersteunen van initiatieven uit de samenleving, zoals energiecoöperaties en energieambassadeurs;
- Bewoners ondersteunen in de doorontwikkeling van het collectieve WKO-systeem in De Mossen en daarbij in samenwerking met het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden de mogelijkheden onderzoeken voor het benutten van energie uit oppervlaktewater;
- Waar mogelijk realisatie van Nul-op-de-meter bij nieuwbouwwoningen met als uitgangspunt aardgasloos, oftewel zonder nieuwe aardgasaansluitingen.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
1	Aantal objecten met zonnepanelen in Houten	Energie in Beeld	1.036	1.330	1.625	2.000	2.200
1	Aantal Houtense bezoekers van het (digitale) energieloket	Bleeve	X	X	500	1.000	1.000

Doel	Omschrijving prestatie 2018
1	Opstellen van een Houtens Klimaatplan als opvolger van het Programma Duurzaam Houten 2016-2018.
1	Starten met een pilot groene leges om verduurzaming van particuliere woningen te stimuleren.
1	Actualisatie van het onderzoek naar de verduurzamingskansen voor het gemeentehuis (project verduurzaming gemeentelijk vastgoed).
1	Realisatie van zonnepanelen op een aantal daken van gemeentelijke panden, zoals de Molenwiek.
1	Realisatie van zonnevelden op basis van het in 2017 op te stellen uitnodigingskader zonnevelden.

Doelstelling 2

KRINGLOPEN: Houten wil een circulaire stad worden, met als tussendoel in 2018 75% van het huishoudelijk afval te scheiden en terug te brengen in de grondstoffenkringlopen.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
2	De hoeveelheid restafval per bewoner per jaar (kg) (BBV)	Afdeling Ruimtelijke ontwikkeling	188kg	186kg	183kg	120kg*	120kg
2	% Gescheiden huishoudelijk afval	Afdeling BOR	X	63%	65%	75%*	75%
2	Aantal gestarte circulaire inkopen	Afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling / Staf	X	X	4	3	3

*Als de proef met de vierde kliko die in de Bermen en Akkers is gehouden, wordt het doorgevoerd in heel Houten.

Betrokkenheid verbonden partijen

Afval Verwijdering Utrecht (AVU)

De AVU werkt samen met en in opdracht van de Utrechtse gemeenten aan de verbetering van het milieu met betrekking tot afval. Daarbij wordt gestreefd naar het bereiken van een zo gunstig mogelijk effect, tegen zo laag mogelijke kosten. Namens de gemeenten zorgt de AVU voor de regie van het door de inwoners van de provincie Utrecht aangeboden huishoudelijk afval (dus geen afval van bedrijven). De AVU doet dit door de organisatie en de regeling van transport, overslag, bewerking en verwerking van de grootste huishoudelijke afvalstromen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Reguliere werkzaamheden voor huishoudelijk afvalinzameling en -verwerking;
- Uitvoering geven aan het plan van aanpak Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) & circulair inkopen;
- Bijdragen en uitvoering geven aan het uitvoeringsplan van het regionale manifest Beton in een circulaire economie;
- Met kennis en praktische hulp ondersteunen van initiatieven van inwoners en bedrijven, die bijdragen aan een circulaire stad;
- De nieuwe manier van inzamelen gaat van start:
  - de grijze kliko voor restafval wordt 1x in de vier weken geleegd (i.p.v. eens per twee weken);
  - PMD-afval wordt ingezameld met een aparte kliko in de gebruikelijke frequentie van 1x per twee weken;
  - stimuleren en realiseren van een toename van de hoeveelheid gescheiden ingezameld GFT-afval door het aanbieden van een aanrechtbakje plus composteerbare zakjes;
- Besluitvorming over het organiseren van de inzameling van huishoudelijk afval via samenwerking of aanbesteding vanaf 2019, vanwege het aflopen van de huidige inzamelcontracten.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving prestatie 2018
2	Onderzoek naar mogelijkheden voor afvalscheiding bij hoogbouw als onderdeel van Proeftuin Circulaire Stad.
2	Onderzoeken of op het afvalscheidingsstation nog meer soorten afval gescheiden ingezameld kunnen worden.

Doelstelling 3

GROEN & KLIMAATADAPTATIE: Houten blijft groen en wordt klimaatproof met als tussendoel jaarlijks 2.500 m2 bestaande openbare verharding om te zetten naar groen en/of te ontkoppelen van de riolering (dat wil zeggen dat het regenwater niet meer via de riolering wegloopt).

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
3	Verandering van de hoeveelheid versteend openbaar oppervlak binnen de kern van Houten	Afgeleid van databestand afdeling BOR	X	X		2.500m2	2.500m2
3	Oppervlakte bestaande openbare verharding dat is afgekoppeld van de riolering	Afdeling BOR	X	X		9.250m2	9.250m2

Wat gaan we daarvoor doen?

- Via deelname aan de regionale Coalitie Ruimtelijke Adaptatie kennis over en ervaringen met klimaatadapatie delen en deze benutten in Houten.

- Communiceren over het belang van natuur, groen en water. Richting kinderen (en hun ouders) doen wij dit via NME Houten en Groen doet Goed. Richting volwassenen via Operatie Steenbreek en het project Levende tuinen dat in samenwerking met de tuinbranche is opgezet.

Zie verder ook de deelprogramma's Landschap & Recreatie en Leefomgeving. Diverse activiteiten binnen deze deelprogamma's leveren een bijdrage aan een groen en klimaatproof Houten.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving prestatie 2018
3	Een opgestelde roadmap naar een klimaatproof Houten in 2040.

Doelstelling 4

DUURZAME MOBILITEIT: De mobiliteit van Houtenaren wordt steeds schoner, stiller en klimaatvriendelijker. Het tussendoel is dat in 2018 45% van de vervoersbewegingen per (elektrische) fiets plaatsvindt (zie programma Autoverkeer voor de effectindicator).

Wat gaan we daarvoor doen?

Minder en schoner autoverkeer en meer fietsverkeer wordt vooral gerealiseerd binnen het programma Bereikbaar.

Daarnaast gaat de gemeente door met het verduurzamen van het eigen vervoer. Binnen de Proeftuin Duurzame Mobiliteit wordt in samenwerking met (lokale) bedrijven een aantal pilots uitgewerkt, zoals:

- een (duurzame) bezorgdienst op winkelcentrum Het Rond;
- duurzame pakketbezorging door realisatie van centrale uitgiftepunten in de centra en/of bij de inprikkers (e-hubs);
- een cityhub in het Centrum, waar diverse vormen van duurzaam vervoer uitgeprobeerd kunnen worden;
- een lokaal deelbakfietssysteem.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving prestatie 2018
4	Een pakketkluis bij één van de inprikkers realiseren, geïnitieerd en gefaciliteerd door de gemeente.

Deelprogramma Landschap en recreatie

Wat willen we bereiken?

Concreet willen we de volgende doelen bereiken:

1. Behouden en versterken van een aantrekkelijk buitengebied door in te zetten op landschap en natuurwaarden.
2. Ontwikkeling, beheer en promotie van toeristische-recreatieve voorzieningen in de gemeente (zoals terreinen, routes en initiatieven) in Houten en in de regio.

Hieronder wordt het deelprogramma per doelstelling uitgewerkt.

Doelstelling 1

Behouden en versterken van een aantrekkelijk buitengebied door in te zetten op landschap en natuurwaarden.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
1	Aantal locaties aanplant landschapselementen (houtsingels, knotbomen, hoogstamboomgaarden)	Gemeente Houten	4	5	5	5	5

Wat gaan we daarvoor doen?

- Particulieren en agrariërs adviseren over de cultuurhistorische waarde van het landschap en de mogelijkheden voor aanleg en herstel van landschapselementen.
- Advisering in het multidisciplinaire planteam (voor ruimtelijke ontwikkelingen) over landschappelijke inpassing en flora- en fauna bij ruimtelijke ontwikkelingen in de gemeente. Hiermee wordt voor een belangrijk deel invulling gegeven aan de gemeentelijke taken m.b.t. de Wet Natuurbescherming.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
1	Aantal adviesbezoeken aan particulieren grondeigenaren over hoe de landschappelijke kwaliteit verhoogd kan worden	Gemeente Houten	19	20	22	20	15*
1	Aantal interne adviezen In het planteam) op het gebied van natuur en landschap bij ruimtelijke ontwikkelingen		X	X	X	X	30

*Het aantal adviesbezoeken zal in 2018 naar verwachting iets dalen, doordat er door inzet op het deelprogramma duurzaamheid minder tijd beschikbaar is om particuliere grondeigenaren actief te benaderen voor adviesbezoeken. De adviesbezoeken zullen in de praktijk plaatsvinden op verzoek van grondeigenaren (daar is voldoende ruimte voor) en als ruimtelijke ontwikkelingen, die in het planteam worden behandeld, daartoe aanleiding geven.

Doelstelling 2

Ontwikkeling, beheer en promotie van toeristische-recreatieve voorzieningen in de gemeente (zoals terreinen, routes en initiatieven) in Houten en in de regio.

Effectindicatoren

Voor deze doelstelling is geen effectindicator opgenomen.

Betrokkenheid verbonden partijen
Recreatieschap De Stichtse Groenlanden beoogt recreatieterrein 't Waal (langs de Lek) verder te ontwikkelen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Op dit terrein is sprake van een actieve inzet op een veelheid van terreinen:

- Citymarketing: uitvoering van (het in 2017 af te ronden) plan door concreet zichtbare acties. Hierbij zijn (verblijfs-)recreanten een belangrijke doelgroep.
- In samenwerking met 15 regiogemeenten en de marketingorganisaties van de gemeenten, ontwikkelen van een regiostrategie (inter)nationaal toerisme.
- In algemene zin bijdragen aan het versterken van promotie van recreatie en toerisme binnen de gemeente en de regio, zoals het bijdragen aan een doorlopende verbetering van de informatievoorziening door de VVV Kromme Rijnsteek.
- Deelname aan het Recreatieschap en uitvoering van het ontwikkelplan.
- Het regionale programma Recreatie om de Stad (RodS): vormgeven van de beheer- en ontwikkelopgaaf na 2018.
- In samenwerking met gebiedspartners verbeteren van de stad-land verbindingen en het recreatieve netwerk voor wandelen en fietsen, zoals de realisatie van een wandelknooppuntennetwerk in de Kromme Rijnstreek door Recreatie Midden-Nederland.
- Faciliteren van ondernemersinitiatieven die bijdragen aan de recreatieve aantrekkelijkheid van de gemeente en het buitengebied in het bijzonder.
- In aanloop naar de UNESCO-aanwijzing (in 2019) het beleefbaar en bereikbaar maken van de Nieuwe Hollandse Waterlinie in samenwerking met de provincie Utrecht en andere partners (hier ligt ook een link met archeologie en cultuurhistorie).

NB Enkele activiteiten die relevant zijn voor recreatie, staan vermeld bij het deelprogramma gebiedsontwikkeling.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving prestatie 2018
2	Realisatie van een wandelroutenetwerk (bewegwijzering) in de Kromme Rijnstreek
2	Opstellen beknopte recreatievisie voor het Eiland van Schalkwijk

Deelprogramma Cultuurhistorie en archeologie

Wat willen we bereiken?

Het behoud van cultuurhistorische waarden voor toekomstige generaties.

Concreet willen we de volgende doelen bereiken:

1. Behouden, beschermen en onderzoeken van cultuurhistorische waarden (monumenten en archeologie).
2. Het draagvlak voor cultuurhistorie vergroten door cultuurhistorie zichtbaar en beleefbaar te maken.
3. Het maximaal stimuleren van instandhouding van gemeentelijke monumenten.

Hieronder wordt het deelprogramma per doelstelling uitgewerkt.

Doelstelling 1

Behouden, beschermen en onderzoeken van cultuurhistorische waarden (monumenten en archeologie).

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
1	Provinciale beoordeling van de uitvoering van wettelijke taken ten aanzien van cultuurhistorie en archeologie in het kader van Interbestuurlijk toezicht (IBT)	Provincie Utrecht	adequaat	adequaat	Nog niet bekend	adequaat	adequaat

Wat gaan we daarvoor doen?

- Een goede inbedding en bescherming van cultuurhistorie en archeologie in ruimtelijke planningsprocessen.
- Doorontwikkelen en evalueren van het cultuurhistorisch en archeologisch beleid. Toetsing van beleid aan wettelijke kaders.
- Aansluiting houden bij, en participeren in provinciale- en Rijksplannen ten aanzien van Limes en Nieuwe Hollandse Waterlinie, Herontwikkeling van Fort Honswijk en Lunet aan de Snel. De inspanningen rond de Nieuwe Hollandse Waterlinie staan vermeld bij de deelprogramma's gebiedsontwikkeling en landschap en recreatie.
- Verankering van cultuurhistorische waarden in ruimtelijke plannen en projecten. Bijvoorbeeld bij de planontwikkeling in o.a. Hofstad 4b, Nieuwe Hollandse Waterlinie en op het Eiland van Schalkwijk.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving prestatie 2018
1	Het creëren van een gemeentebrede gebiedsdekkende cultuurhistoriekaart. We trekken daarbij op met de provincie en met de gemeente Wijk bij Duurstede.
1	Nieuwe Erfgoedverordening om wijzigingen in de Erfgoedwet te verwerken.
1	Monumentencommissie evalueren en herbenoemen (conform cyclus college, eens per 4 jaar).

Doelstelling 2

Het draagvlak voor cultuurhistorie vergroten door cultuurhistorie zichtbaar en beleefbaar te maken.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
1	Aantal bezoekers van tentoonstellingen in het Oude Station (incl. schoolklassen)	Stichting Archeologie Houten	1.400	1.350	1.500	1.350	1.400
2	Aantal opengestelde monumenten tijdens Open Monumenten Dag	Organisatie Open Monumenten Dag	X	X	16	15	15

Wat gaan we daarvoor doen?

- Het koesteren en benutten van de cultuurhistorische en archeologische waarden in de gemeente en cultuurbreed kruisbestuiving zoeken, onder meer via de Cultuurvisie.
- Verdere uitrol van huisstijl (informatiepanelen en folders) bij cultuurhistorie & archeologie
- Het tastbaar en zichtbaar maken van de ontwikkelingsgeschiedenis van de gemeente door onder meer vertaling van de Houtense geschiedenis in stedenbouwkundige plannen en door communicatie via de gemeentelijke website.
- Waar mogelijk de archeologische werkgroep inzetten bij ruimtelijke ontwikkelingen waarbij hun rol onder toezicht meer educatief en publieksgericht wordt.
- Er wordt onderzocht of in de bibliotheek of elders in de openbare ruimte archeologisch materiaal tentoon gesteld kan worden, daarbij wordt de archeologische werkgroep betrokken.
- Het creëren van interesse en draagvlak voor monumentenzorg door onder meer door het organiseren van de Open Monumenten Dag en door samenwerking te zoeken met de Monumenten Werkgroep.
- Het creëren van kennis over, en waardering voor archeologie bij de inwoners van Houten onder meer door het organiseren van archeologische tentoonstellingen en door het geven van voorlichting op scholen. De archeologische werkgroep beschikt over leskisten die hiervoor kunnen worden ingezet.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving prestatie 2018
2	Organiseren Open Monumenten Dag.
2	Vernieuwen gemeentelijke webpagina's over cultuurhistorie.

Doelstelling 3

Het maximaal stimuleren van instandhouding van gemeentelijke monumenten.

Effectindicatoren

Voor deze doelstelling is geen effectindicator opgenomen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Stimuleren van onderhoud van gebouwd erfgoed door het proactief benaderen, adviseren en begeleiden van monument-eigenaren. Daarbij wijzen op subsidieregelingen en belastingvriendelijke mogelijkheden, en assisteren bij vergunningstrajecten.
- Onderzoeken hoe monumenteigenaren verder ondersteund kunnen worden (aanbevelingen Monumentenwacht).
- Streven naar behoud van monumenten door herbestemming.
- Periodieke monitoring (eens in de paar jaar) door de Monumentenwacht van de staat van monumentale panden. Dit zegt iets over het effect van het monumentenbeleid van de gemeente. Als de staat van onderhoud hard achteruit loopt is het beleid niet effectief.
- Het toepassen van de in 2017 vastgestelde Erfgoedverordening.
- Instandhouding van monumenten maximaal regelen in de nieuwe Erfgoedverordening.

Prestatie-indicatoren
Voor deze doelstelling is geen prestatie-indicator opgenomen.

Wat mag het kosten?

bedragen x € 1

Programma	Begroting 2018		
Deelprogramma	Lasten	Baten	Saldo
Duurzaam			
Duurzaamheid & energietransistie	5.698.615	4.585.444	-1.113.171
Leefomgeving	6.655.373	3.084.036	-3.571.337
Landschap en recreatie	381.432	13.085	-368.347
Programmabrede kosten	369.518		-369.518
Cultuurhistorie en archeologie	875.144	369.040	-506.104
Woningen	260.065	15.078	-244.987
Gebiedsinrichting	26.307.850	24.598.558	-1.709.292
Commerciële voorzieningen en horeca	545.508	241.806	-303.702
Saldo van baten en lasten programma	**41.093.505**	**32.907.047**	**-8.186.458**
Mutaties reserves	1.275.000	868.169	-406.831
Totaal resultaat programma	**42.368.505**	**33.775.216**	**-8.593.289**

In de financiële begroting is een overzicht opgenomen van lasten en baten per (deel) programma op basis van:
- Rekening 2016
- Begroting 2017 primitief.
- Begroting 2017 (na wijziging).
- Begroting 2018

In de verschillenanalyse bij het overzicht van lasten en baten per (deel) programma is de toelichting op de verschillen tussen de begroting 2018 en de begroting 2017 primitief opgenomen.
In de bijlage ‘Programma, deelprogramma en product’ is aangegeven welke producten onder de (deel)programma’s vallen. In de bijlage ‘Structuuroverzicht deelprogramma’s en verantwoordelijk collegelid’ is opgenomen welk collegelid verantwoordelijk is voor de verschillende deelprogramma’s.

Programma Bereikbaar

Programma Bereikbaar

Omschrijving programma

Utrecht is een economisch sterke provincie. De keerzijde is dat de regio onder druk staat op het gebied van bereikbaarheid. Door de centrale ligging is Utrecht de draaischijf van Nederland; elke dag verplaatsen zich hier veel mensen. Het is noodzakelijk om te blijven investeren in bereikbaarheid. Daarbij gaat het om de bereikbaarheid van zowel Houten zelf als van de regio als geheel.

De bereikbaarheid van Houten wordt voor een belangrijk deel bepaald door externe infrastructuurbeheerders, zoals de provincie en het Rijk. Om de gemeentelijke belangen onder de aandacht te houden is overleg met onze partners van strategisch belang.

Naast het streven naar bereikbaarheid zelf (met de fiets, openbaar vervoer of auto) moet ook een balans worden gezocht met leefbaarheid, duurzaamheid en verkeersveiligheid. Daarom willen we ook in 2018 weer enkele ontbrekende schakels uit het fietsprioriteringsprogramma realiseren, zoals het Oostrumsdijkje en de Koppeldijk-Heemsteedseweg-Overeindseweg. Op basis van de Mobiliteitsvisie Eiland van Schalkwijk wordt in 2018 een start gemaakt met de aanleg van nieuwe fietsverbindingen op het Eiland van Schalkwijk. Om in te spelen op het groeiende aantal elektrische fietsen worden in 2018 enkele infrastructurele aanpassingen gedaan in het kader van het nieuwe Actieplan Fiets. Zie programma Veilig, deelprogramma fysieke veiligheid, doelstelling 4 voor aanvullende acties in het kader van de verkeersveiligheid.

In de proeftuin Duurzame Mobiliteit willen we initiatieven ondersteunen die op een experimentele en versnellende manier bijdragen aan de bereikbaarheidsproblematiek van Houten en de regio. Zo faciliteren we het kleinschalig vervoer voor ouderen met golfkarren door Stichting Vervoer Houten en staat er voor 2018 een proef 'slimme mobiliteit' ingeroosterd op het Eiland van Schalkwijk.

Relevante beleidskaders

Toekomstvisie Houten 2025
Collegeprogramma 2014-2018 “Houten maken we samen”
Perspectiefnota 2018
Programma Duurzaam Houten 2016-2018
Bereikbaarheidsvisie 2011
Parkeervisie 2012-2017
Nota Parkeernormen 2013
Fietsvisie Regio Utrecht (2013)
Benutten en doorrijden - OV-Streefbeeld 2020
OV-Uitvoeringsplan (2014)
Beeldkwaliteitskader (2012)
Startnotitie Groot Onderhoud en vervanging BOR 2014-2054
Kaders vervolgtraject programma BOR
https://Mobiliteitsvisie Eiland van Schalkwijk (2017) /
Ontmoetingsplaats voor Healthy Urban Living - Ruimtelijk-economische koers U10 (2017)

Verbonden partijen

- U10

Deelprogramma's

Het programma bestaat uit de volgende deelprogramma's:

- Verkeersbeleid
- Autoverkeer
- Fietsverkeer
- Openbaar vervoer

Deelprogramma Verkeersbeleid

Wat willen we bereiken?

Bij dit deelprogramma is alleen de ambtelijke inzet (uren) begroot van degenen die zich bezighouden met het verkeersbeleid. Omdat de doelstellingen sterk verweven zijn met de doelstellingen elders in dit programma en met verkeersveiligheid (programma Veilig), is er bij dit deelprogramma niets opgenomen.

Deelprogramma Autoverkeer

Wat willen we bereiken?

We streven naar een optimale bereikbaarheid van de gemeente Houten per auto. Daarbij hoort een weginfrastructuur met bijbehorende voorzieningen, die qua functionaliteit en kwaliteit voorziet in de behoefte van de autogebruikers en het goederenvervoer, met oog voor de verkeersveiligheid, geluidskwaliteit en luchtkwaliteit. Ook in de spits willen we een acceptabele betrouwbare reistijd kunnen garanderen op de Rondweg. We zijn niet alleen vóór de fiets, maar ook vóór de auto.

Concreet willen we de volgende doelen bereiken:

1. Een betrouwbare reistijd op de ontsluitingswegen en de Rondweg van Houten en verbetering van de aansluiting op het rijkswegennet.
2. Een weginfrastructuur met bijhorende voorzieningen die voorziet in de behoefte van gebruikers.
3. Tevredenheid van inwoners over de parkeergelegenheid in hun buurt én in het Centrum.

Hieronder wordt het deelprogramma per doelstelling uitgewerkt.

Doelstelling 1

Een betrouwbare reistijd op de ontsluitingswegen en de Rondweg van Houten en verbetering van de aansluiting op het rijkswegennet.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
1	Reistijd in de spits naar de A27, vanaf de Koppeling (rotonde De Molen) via de Rondweg	Afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling	9:30 min	6:30 min	6:30 min	7:00 min*	7:00 min*
1	Reistijd in de spits naar de A12, vanaf de Koppeling (rotonde De Molen) via de Rondweg	Afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling		6:00 min	6:00 min	6:30 min*	6:30 min*

*Een stijging ten opzichte van 2015 en 2016 als gevolg van de economische groei en de daarmee gepaarde drukte op de wegen

Betrokkenheid verbonden partijen

U10

De gemeenten Bunnik, De Bilt, Houten, IJsselstein, Nieuwegein, Stichtse Vecht, Utrecht, Vianen, Woerden en Zeist vormen op dit moment de U10-gemeenten.
De U10-gemeenten willen de goede perspectieven van de regio Utrecht als ontmoetingsplek voor Gezond stedelijk leven koesteren, versterken en benutten.
Zij werken daarom op vrijwillige basis samen in U10-verband door gemeenschappelijke onderwerpen en belangen te verkennen en op basis hiervan gemeenschappelijke ambities te formuleren en activiteiten te ondernemen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Zowel ambtelijk als bestuurlijk deelnemen aan overleg met Rijkswaterstaat, de provincie en andere gemeenten om de belangen van de gemeente Houten te behartigen.
- Onderzoeken van de wenselijkheid om deelname van de gemeente aan het regionaal netwerk voor verkeersregelinstallaties verder uit te bouwen. Dit zou de doorstroming van het verkeer in de regio kunnen bevorderen.
- Uitvoeren van acties uit de mobiliteitsvisie Eiland van Schalkwijk om het doorgaande verkeer te weren.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving prestatie 2018
1	Uitwerking bestuursovereenkomst met Rijkswaterstaat voor de aanleg van de Ring Utrecht (inclusief extra geluidsschermen bij Houten).
1	Uitwerking bestuursovereenkomst met Rijkswaterstaat voor de verbreding van de A27 tussen Houten en Hooipolder en de aanleg van een fietsbrug over de Lek ter hoogte van de A27. Deze indicator is ook vermeld bij deelprogramma fietsverkeer.

Doelstelling 2

Een weginfrastructuur met bijhorende voorzieningen die voorziet in de behoefte van gebruikers.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
2	% Inwoners dat vindt dat in de eigen buurt straten, paden en stoepen goed begaanbaar zijn	Monitor Sociale Kracht	74%	X	79%	X	79%
2	% Asfaltwegen dat aan de beeldkwaliteitsnorm voldoet*	Afdeling BOR	X	80%	80%	80%	80%
2	% Klinkerbestrating dat aan de beeldkwaliteitsnorm voldoet*	Afdeling BOR	X	80%	80%	80%	80%

*Deze indicator is niet tot op de procent nauwkeurig te bepalen, omdat schades vaak slechts een deel (bijvoorbeeld de rand) van een wegvak betreffen in plaats van het volledige wegdek. De genoemde realisatiecijfers zijn daarom per definitie een schatting, gebaseerd op in- en externe inspectiegegevens

Wat gaan we daarvoor doen?

- Uitvoeren van klein en groot onderhoud en reconstructies aan wegverhardingen en civieltechnische kunstwerken.
- Uitvoeren van levensduurverlengend onderhoud aan asfalt door middel van oppervlaktebehandelingen en toepassing van innovatieve technieken en materialen.
- Uitvoeren van onderhoud en/of vervanging van verkeersregelinstallaties.
- Wij gebruiken alleen bestratingsmaterialen die voor minimaal 15% gerecycled zijn.
- Bij asfaltwegen bestaat minimaal 60% van de onderlaag en 30% van de tussenlaag uit gerecycled materiaal.
- Het gebruik van duurzame auto's stimuleren en acties uit het nieuwe beleidskader voor oplaadpunten uitvoeren.

Prestatie-indicatoren

Voor deze doelstelling is geen prestatie-indicator opgenomen.

Doelstelling 3

Tevredenheid van inwoners over de parkeergelegenheid in hun buurt én in het Centrum.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
3	% Inwoners dat vindt dat er voldoende parkeergelegenheid is in de buurt	Monitor Sociale Kracht	62%	X	64%	X	64%

Wat gaan we daarvoor doen?

- Toezicht en handhaving blauwe zone Centrum en Castellum en voortaan ook in het Oude Dorp, conform het Uitvoeringsplan 2018-2019.
- Aandacht voor en monitoring van de parkeersituatie in en om Castellum, naar aanleiding van maatregelen getroffen in de tweede helft van 2017. Eventueel aanvullende maatregelen treffen.
- Inzet City-Control software ter ondersteuning van de handhavers en om de effecten van handhaving op het parkeergedrag te monitoren.
- In straten waar structureel te weinig parkeerplaatsen zijn of overlast wordt ervaren, wordt met een stappenplan samen met bewoners en andere betrokken partijen gewerkt aan een oplossing op maat (parkeren op maat in de straat).
- Parkeerplaatsen waterdoorlatend maken, zodat regenwater niet meer in het riool terechtkomt. Dit voorkomt onnodige kosten voor het zuiveren van afvalwater.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving prestatie 2018
3	Handhavingsactie op het parkeren van grote voertuigen (met name grote bestelbussen) in woonwijken.

Deelprogramma Fietsverkeer

Wat willen we bereiken?

Houten is een fietsstad. De unieke stedenbouwkundige structuur koppelt een hoog fietsgebruik aan goede bereikbaarheid voor het autoverkeer, een hoge verkeersveiligheid en een duurzaam mobiliteitsbeleid in het kader van de klimaatdoelstellingen. De gemeente Houten wil graag haar koppositie als fietsvriendelijke stad handhaven en zich blijven positioneren als dé fietsstad van Nederland, ook internationaal. Hiervoor is het noodzakelijk om te blijven investeren in fietsvoorzieningen.

Concreet willen we de volgende doelen bereiken:

1. Houten blijft fietsstad:
   a. Toename van het fietsgebruik in de gemeente Houten en regionaal
   b. Tevredenheid inwoners over fietsnetwerk in Houten handhaven op het bestaande, hoge niveau

Hieronder wordt het deelprogramma per doelstelling uitgewerkt.

Doelstelling 1

Houten blijft fietsstad:
a. Toename van het fietsgebruik in de gemeente Houten en regionaal
b. Tevredenheid inwoners over fietsnetwerk in Houten handhaven op het bestaande, hoge niveau

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
1	% Inwoners dat tevreden is over de fietsroutes in Houten	Monitor Sociale Kracht	96%	X	97%	X	97%

Wat gaan we daarvoor doen?

- Een start maken met de realisatie van de hoogst geprioriteerde ontbrekende schakels die in het najaar van 2017 zijn vastgesteld op basis van de mobiliteitsvisie Eiland van Schalkwijk (2017) en het fietsprioriteringsprogramma hoofdfietsroutes (2013). We zetten hierbij in op het verwerven van beschikbare subsidies en mogelijkheden tot cofinanciering.
- Onderhoud en mogelijk uitbreiding van 'fietsnet', de met kleurcodes aangegeven fietsroutes door de kern Houten.
- Onderzoeken of de huidige fietsinfrastructuur toekomstbestendig is, onder andere voor het groeiende aantal snelle elektrische fietsen.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving prestatie 2018
1	Het Oostrumsdijkje herinrichten als fietsverbinding.
1	Aanleg fietsstraat Koppeldijk/Heemsteedseweg/Overeindseweg, samen met gemeente Nieuwegein.
1	Uitwerking bestuursovereenkomst met Rijkswaterstaat voor de verbreding van de A27 tussen Houten en Hooipolder en de aanleg van een fietsbrug over de Lek ter hoogte van de A27. Deze indicator is ook vermeld bij autoverkeer - doelstelling 1.
1	Na een uitgebreid voortraject met bewoners, politie en in- en externe deskundigen wordt in 2018 de Beusichemseweg in de kern 't Goy gereconstrueerd. Er is gekozen voor fiets(suggestie)stroken in combinatie met snelheidsremmende maatregelen, omdat dat de veiligste oplossing is. Deze indicator staat ook vermeld in programma Veilig, deelprogramma Fysieke veiligheid, doelstelling 4.

Deelprogramma Openbaar vervoer

Wat willen we bereiken?

Om een alternatief te bieden voor het gebruik van de auto is het van belang dat we de sterke positie van het openbaar vervoer behouden en intensiveren. Dit levert een bijdrage aan de algemene bereikbaarheid van Houten, de mobiliteit van mensen die minder of geen gebruik maken van auto of fiets (sociale doelstelling van het openbaar vervoer voor doelgroepen als ouderen, jongeren en minder validen) en een duurzaam mobiliteitsbeleid in het kader van de klimaatdoelstellingen.

Concreet willen we de volgende doelen bereiken:

1. Grotere tevredenheid van inwoners over het openbaar vervoer in de gemeente Houten en naar omliggende plaatsen buiten de gemeente Houten.
2. Meer gebruik van het openbaar vervoer in de gemeente Houten en naar omliggende plaatsen buiten de gemeente Houten.
3. Tevredenheid van inwoners over het kleinschalig aanvullend vervoer (Regiotaxi en Vervoer Houten). Dit in relatie tot de sociale doelstelling van het aanvullend vervoer. Het gaat daarbij onder meer om mensen met een beperking.

Hieronder wordt het deelprogramma per doelstelling uitgewerkt.

Doelstelling 1

Grotere tevredenheid van inwoners over het openbaar vervoer in de gemeente Houten en naar omliggende plaatsen buiten de gemeente Houten.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
1	% Inwoners dat tevreden is over busvervoer naar plaatsen buiten Houten: totaal	Monitor Sociale Kracht	49%	X	43%	X	45%

Wat gaan we daarvoor doen?

- Overleg met concessieverlener en -nemer busvervoer heeft er toe geleid dat er vanaf december 2017, twee nieuwe halfuurs-buslijnen gaan rijden. De bestaande lijn 43 wordt verlengd en rijdt vanaf Zeist, Station Driebergen-Zeist en Odijk door naar Houten. De andere lijn is 44 en deze moet gaan rijden tussen Houten en Vianen. Deze lijnen zijn tot stand gekomen dankzij intensieve samenwerking van de gemeenten met de provincie bij de tot standkoming van de OV-Visie en de uitwerking daarvan in het OV-Streefbeeld 2020. Het gaat vooralsnog om een pilot van 3 jaar.
- Bij de aanpassing van de vervoersplannen worden wensen vanuit Houten nadrukkelijk onder de aandacht gebracht bij de concessieverlener en zo mogelijk kwantitatief onderbouwd.
- Intensief en constructief overleg met de provincie, buurgemeenten en belangengroepen over de voor Houten belangrijke dossiers met betrekking tot OV-bereikbaarheid.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving prestatie 2018
1	Aanpassen verkeersregeling Rondweg –Binnenweg ten behoeve van een vlotte doorstroming van de verlengde buslijn 43 (van en naar Odijk).
1	Uitvoeren van een proef "slimme mobiliteit" in het kader van de proeftuin Duurzame Mobiliteit op het Eiland van Schalkwijk, met subsidie van de Provincie Utrecht.

Doelstelling 2

Meer gebruik van het openbaar vervoer in de gemeente Houten en naar omliggende plaatsen buiten de gemeente Houten.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
2	Gemiddeld aantal instappers in de bus per dag (totaal van alle haltes)	Qbuzz	530	540	700	650	750*

*Een stijging als gevolg van twee nieuwe busverbindingen van en naar Houten. Zie ook doelstelling 1

Wat gaan we daarvoor doen?

- Houtense wensen inbrengen bij regionale en landelijke partners.
- Bij een verdere ontwikkeling van het spoornetwerk blijft Houten zich inzetten voor een intercity- of sneltreinstatus van station Houten.
- De effecten inventariseren van het spoorboekloos rijden door NS, bijvoorbeeld op de twee spoorwegovergangen in Schalkwijk.
- (Gelegenheids-)reizigers beter informeren over mogelijkheden van openbaar vervoer.
- Bij de aanpassing van het OV-Uitvoeringsplan en het Vervoersplan worden wensen vanuit Houten nadrukkelijk onder de aandacht gebracht bij de concessienemer en -verlener.
- Intensief overleg met de provincie, buurgemeenten en belangengroepen over de voor Houten belangrijke dossiers met betrekking tot bereikbaarheid per openbaar vervoer.
- Deelname aan het regionale U15-project 'Beter Benutten' dat bedrijven stimuleert om hun mobiliteit te verduurzamen door meer gebruik te maken van OV en fiets.
- Onderzoeken of de golfkarretjes van 'Vervoer Houten' op termijn breder inzetbaar kunnen zijn voor het personenvervoer binnen de gemeente Houten.
- Onderzoeken of de bereikbaarheid van het Eiland van Schalkwijk en/of de Expo kan worden verbeterd met alternatieve vormen van (e-)vervoer.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving prestatie 2018
2	Voorlichtingscampagne voor de nieuwe buslijnen.

Doelstelling 3

Tevredenheid van inwoners over het kleinschalig aanvullend vervoer (Regiotaxi en Vervoer Houten). Dit in relatie tot de sociale doelstelling van het aanvullend vervoer. Het gaat daarbij onder meer om mensen met een beperking.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
3	Klantwaardering Regiotaxi	Provincie	7,6	7,8	X*	7,8	7,8

* In 2016 is geen klanttevredenheidsonderzoek gehouden aangezien de klanttevredenheid al enkele jaren stabiel is.

Wat gaan we daarvoor doen?

- In 2018 starten we met de voorbereiding op de nieuwe aanbesteding van de regiotaxi, al dan niet in regionaal verband. De klanttevredenheid wordt hierbij meegewogen.
- We ondersteunen kleinschalig aanvullend vervoer voor kwetsbare inwoners en faciliteren de stichting Vervoer Houten hiervoor.
- In het kader van de proeftuin Mobiliteit onderzoeken we de mogelijkheid om kleinschalig aanvullend vervoer in te zetten voor andere doelgroepen en/of van en naar de kleine kernen.

Prestatie-indicatoren
Voor deze doelstelling is geen prestatie-indicator opgenomen.

Wat mag het kosten?

bedragen x € 1

Programma	Begroting 2018		
Deelprogramma	Lasten	Baten	Saldo
Bereikbaar			
Autoverkeer	3.191.086	33.160	-3.157.926
Fietsverkeer	690.187	485.492	-204.695
Verkeersbeleid	82.523	14.766	-67.757
Openbaar vervoer	10.652		-10.652
Programmabrede kosten			
Saldo van baten en lasten programma	**3.974.448**	**533.418**	**-3.441.030**
Mutaties reserves		2.750	2.750
Totaal resultaat programma	**3.974.448**	**536.168**	**-3.438.280**

In de financiële begroting is een overzicht opgenomen van lasten en baten per (deel) programma op basis van:
- Rekening 2016
- Begroting 2017 primitief.
- Begroting 2017 (na wijziging).
- Begroting 2018

In de verschillenanalyse bij het overzicht van lasten en baten per (deel) programma is de toelichting op de verschillen tussen de begroting 2018 en de begroting 2017 primitief opgenomen.
In de bijlage ‘Programma, deelprogramma en product’ is aangegeven welke producten onder de (deel)programma’s vallen. In de bijlage ‘Structuuroverzicht deelprogramma’s en verantwoordelijk collegelid’ is opgenomen welk collegelid verantwoordelijk is voor de verschillende deelprogramma’s.

Programma Veilig

Programma Veilig

Omschrijving programma

Mensen wonen en werken in een omgeving die veilig is en waarin mensen zich ook veilig voelen. Het motto van het programma luidt: ‘Een veilige stad, een gezamenlijke zorg’.

In haar programma voor 2014-2018 'Houten maken we samen' noemt het college Houten een relatief veilige gemeente. Op het gebied van sociale veiligheid blijkt dit zowel uit de criminaliteitscijfers als uit peilingen onder onze inwoners. De resultaten uit de Monitor Sociale Kracht van 2016 laten zien dat de gemiddelde inwoner van Houten zeer tevreden is over de woonomgeving (8,1), leefbaarheid (8,1) en veiligheid (8,0) in zijn eigen buurt. De inwoners gaven de veiligheid in de eigen buurt in 2014 een 7,8 en in 2012 was dit een 7,3. Deze stijgende lijn willen we de komende jaren vasthouden en waar mogelijk verder uitbouwen.

Niet alle vormen van criminaliteit zijn zichtbaar. Er zijn vormen van georganiseerde, ondermijnende criminaliteit waar slechts mondjesmaat zicht op bestaat. Denk daarbij aan vormen van georganiseerde drugscriminaliteit waarbij inwoners/bedrijven van Houten (soms onbewust) aan bijdragen door bijvoorbeeld een pand te verhuren. Op basis van het ondermijningsbeeld dat in opdracht van de burgemeester door het Regionaal Informatie- en Expertisecentrum georganiseerde criminaliteit is opgesteld, zal onder regie van de gemeente de aanpak van ondermijning worden verstevigd.

Op het gebied van fysieke veiligheid is Houten veilig. Er zijn relatief weinig (grote) branden en de laatste jaren zijn er weinig calamiteiten, rampen of crises geweest. Bedrijven met de hoogste veiligheidsrisico’s zijn niet aanwezig. De risicokaart laat wel zien dat er externe veiligheidsrisico’s zijn als het gaat over het vervoer van gevaarlijke stoffen over spoor en water. Daarmee blijft de kans op calamiteiten altijd aanwezig.

Veiligheid en de aantasting daarvan zijn dynamisch en grensoverschrijdend. Bij de zorg voor veiligheid zullen we blijven inspelen op de actualiteit en intensief samenwerken in de regio. Risicocommunicatie is hierin een belangrijk speerpunt. De zorg voor veiligheid is ook een gezamenlijke verantwoordelijkheid van veel partijen. Het gaat daarbij niet alleen om de inzet van hulpdiensten, maar ook om die van bedrijven, instellingen, woningbouwcorporaties en inwoners.
De afgelopen jaren hebben ons getoond dat juist die gezamenlijke inzet en het oppakken van eigen verantwoordelijkheid veel hebben geholpen bij het realiseren van relatief goede veiligheidscijfers.
Op die weg zullen we blijven doorgaan. Voor een veilige woon-, werk-, en leefomgeving in Houten.

Met dit programma geven we concreet invulling aan het thema veiligheid en ziet de burger wat hij of zij van de gemeente en haar partners in veiligheid kan en mag verwachten. De missie van de gemeente Houten luidt dat we samen met de partners een integraal en op maat gesneden veiligheidsbeleid ontwikkelen én ten uitvoering brengen. In dat kader is in 2015 een nieuw Integraal Veiligheidsplan voor de periode 2016-2019 tot stand gebracht.

Relevante beleidskaders

Toekomstvisie Houten 2025
Collegeprogramma 2014-2018 “Houten maken we samen”
Perspectiefnota 2018
Regionale Veiligheidsstrategie Midden Nederland 2015-2018
Integraal Veiligheidsplan (IVP) 2016-2019
Algemene Plaatselijke Verordening
Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Utrecht
Regionaal Risicoprofiel VRU 2015
Regionaal Crisisplan VRU 2014-2017
Beleidsplan VRU 2016-2019
Beleidsnota Dierenwelzijn 2017-2020

Verbonden partijen

- Veiligheidsregio Utrecht (VRU)

Deelprogramma's
Het programma bestaat uit de volgende deelprogramma's:
- Sociale veiligheid en openbare orde
- Fysieke veiligheid
- Crisisbeheersing

Deelprogramma Sociale Veiligheid en Openbare Orde

Wat willen we bereiken?

We willen het huidige (hoge) veiligheidsgevoel onder inwoners van Houten tenminste handhaven en een afname van de daadwerkelijke overlast en onveiligheid in Houten bewerkstelligen. Om dat te bereiken werken we samen met onze veiligheidspartners. In het Integraal Veiligheidsplan 2016-2019 zijn voor de komende jaren de volgende prioriteiten benoemd:

- Veilige buurten: autokraak
- Misdrijven met grote impact: woninginbraak
- Georganiseerde (ondermijnende) criminaliteit
- Jeugd en veiligheid
- Verkeer

Deze prioriteiten staan in willekeurige volgorde en geven de accenten aan voor het veiligheidsbeleid in de komende periode. Onderwerpen die niet in dit lijstje worden genoemd krijgen gepaste aandacht. Dat betekent dat er naar aanleiding van actuele problematiek per geval wordt beoordeeld welke acties nodig zijn. Als de praktijk daarom vraagt kunnen de prioriteiten in de loop van de planperiode worden aangepast en/of vervangen.
Als het gaat om jongerenoverlast, ligt het accent in Houten binnen de integrale ketenaanpak vooral op preventie. Binnen de werkwijze van de persoonsgerichte aanpak wordt onder regie van de gemeente integraal samengewerkt tussen diverse zorg- en veiligheidspartners. Daarbij geldt 'zacht waar mogelijk, hard waar nodig'. Daar waar jongeren niet alleen probleemgedrag vertonen maar ook strafbare feiten en/of ernstige overlast plegen, krijgen zij te maken met curatieve en repressieve maatregelen.

De prioriteit verkeer heeft een plek gekregen binnen het deelprogramma Fysieke Veiligheid.

Hieronder staan de doelstellingen van het deelprogramma Sociale Veiligheid en Openbare Orde beschreven.

Concreet willen we de volgende doelen bereiken:

1. Handhaven van het huidige (hoge) veiligheidsgevoel onder inwoners van Houten.
2. Afname van vermogensdelicten diefstal uit woning, autokraak, fietsdiefstal en winkeldiefstal.
3. Afname van georganiseerde (ondermijnende) criminaliteit.
4. Het beperkt houden van het aantal problematische jongerengroepen en jongerenoverlast.
5. Betere naleving (vergunnings-)voorschriften en algemene regels binnen het domein van de Openbare orde.

Hieronder wordt het deelprogramma per doelstelling uitgewerkt.

Doelstelling 1

Handhaven van het huidige (hoge) veiligheidsgevoel onder inwoners van Houten.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
1	% Inwoners dat zich wel eens onveilig voelt in eigen buurt	Monitor Sociale Kracht	3%	X	4%	X	3%
1	% Inwoners dat zich wel eens onveilig voelt op het Rond	Monitor Sociale Kracht	12%	X	12%	X	12%
1	Aantal vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte per 1.000 inwoners (BBV)	CBS	5,1	5	4,5	5	5
1	Aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners (BBV)	CBS	2,8	2,3	2,6	2,3	2,3

Wat gaan we daarvoor doen?

De gemeente heeft haar veiligheidsnetwerk op orde. Regelmatig stemmen we op ambtelijk en bestuurlijk niveau af met de partners in ons netwerk. Allereerst is er het regulier contact met de politie en de Veiligheidsregio Utrecht. Daarnaast zijn er diverse andere partners waar we mee samenwerken. Voor de aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit stemmen we af met het Regionaal Informatie- en Expertisecentrum Midden-Nederland (RIEC). Als het bijvoorbeeld gaat om de persoonsgerichte aanpak op het gebied van veiligheid en zorg hebben we intensief contact met het Veiligheidshuis Regio Utrecht (VHRU), Viveste, Van Houten&co en diverse andere partners vanuit de zorg, scholen, enzovoort.

Op basis van actuele informatie plegen we gerichte interventies met als doel het voorkomen dat criminelen hun slag kunnen slaan. We attenderen onze inwoners op actuele problematiek in de wijk op het gebied van woninginbraak en autokraak. Ook bieden we burgers concrete tips en adviezen met betrekking tot de vraag wat zij zelf kunnen doen om te voorkomen dat zij slachtoffer worden van diverse vormen van criminaliteit. Dit doen wij daar waar dat nodig is en op maat door de inzet van de Houten Veilig Tent. Ook gebruiken we de ons ter beschikking staande mediakanalen en vragen wij onze partners om relevante berichten binnen hun eigen organisatie over te nemen en elkaar zodoende te versterken.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving prestatie 2018
1	Uitbreiding inzet Houten Veilig Tent naar onderwerpen: voorkom autokraak en voorkom fietsdiefstal.

Doelstelling 2

Afname van vermogensdelicten diefstal uit woning, autokraak, fietsdiefstal en winkeldiefstal.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
2	Diefstal uit woning per 1.000 inwoners (BBV)	CBS	2,3	2,1	3,4	2,1	2,1
2	Aantal aangiften van (poging) woninginbraak	Politie	110	101	164	110	110
2	Aantal aangiften autokraak	Politie	269	247	271	250	225
2	Aantal aangiften fietsdiefstal	Politie	235	183	182	200	170
2	Winkeldiefstal per 1.000 inwoners (BBV)	CBS	1,2	0,9	1,2	1,1	1,3*

* Door het invoeren van SODA Winkeldiefstal is het voor ondernemers aantrekkelijker om winkeldiefstal te melden, waardoor de verwachting is dat het aantal geregistreerde winkeldiefstallen stijgt.

Wat gaan we daarvoor doen?

We nemen maatregelen om het aantal vermogensdelicten terug te dringen. Een groot deel van de inzet bestaat uit het vergroten van bewustwording bij de inwoners over wat zij zelf kunnen en zouden moeten doen om te voorkomen dat zij slachtoffer worden van vermogenscriminaliteit. Daarnaast stimuleren we het gebruik van de Stopheling app en vragen we onze inwoners hun waardevolle goederen te registreren om heling moeilijker te maken. Tenslotte faciliteren we burgerinitiatieven op het gebied van digitale buurtpreventie. Via de gemeentelijke website verwijzen we inwoners naar whatsapp buurtpreventiegroepen en onder bepaalde voorwaarden komen buurten in aanmerking voor een whatsapp bord in de wijk.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
2	Aantal deelnemers Burgernet	Afdeling Samenleving	4.915	4.976	5.020	5.500	5.750

Doel	Omschrijving prestatie 2018
2	Inzet van de Houten Veilig Tent voor preventieadvies woninginbraak en autokraak op locatie.
2	Inzet roulerende attentieborden gericht op voorkoming autokraak en woninginbraak aan de hand van hot-spot informatie.
2	Twee keer per jaar een flyeractie waarbij zogenaamde stuurhangers aan geparkeerde fietsen worden gehangen gericht op het gebruik van een tweede slot ter voorkoming van fietsdiefstal.

Doelstelling 3

Afname van georganiseerde (ondermijnende) criminaliteit.

Effectindicatoren

Voor deze doelstelling is geen effectindicator opgenomen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Op basis van het ondermijningsbeeld 2017 en bijbehorend plan van aanpak richten we ons prioritair op het in kaart brengen van mogelijke ondermijnende activiteiten in het buitengebied en pakken we een aantal casussen op.
- We continueren het lokale overleg en de integrale samenwerking met de partners binnen het Regionaal Informatie- en Expertisecentrum Midden-Nederland (RIEC) en betrekken op basis van behoefte ook andere relevante partners (denk bijvoorbeeld aan eigenaren van panden) bij de integrale aanpak van ondermijning.
- In alle gevallen waarbij een handelshoeveelheid hennep wordt aangetroffen in een pand wordt getoetst aan de beleidsregels 13b Opiumwet en indien mogelijk overgegaan tot sluiting van het pand.
- Bij voor publiek openstaande panden geldt dat indien daar criminele activiteiten plaatsvinden of worden gefaciliteerd (dan wel ernstige overlast wordt veroorzaakt) daar waar mogelijk artikel 2:41a APV wordt toegepast. Dit artikel biedt de burgemeester de mogelijkheid om in het kader van het herstel van de openbare orde, veiligheid, gezondheid en zedelijkheid een pand voor een bepaalde duur te sluiten met als doel het herstel van de openbare orde.
- Voor de jaren 2018 en 2019 wordt er op basis van een impulsbudget extra personeel ingezet en waar mogelijk wordt dit in Lekpoort verband uitgevoerd.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
3	% Gevallen van opgerolde hennepkwekerijen waarbij een informatiebrief naar de omgeving is gestuurd*	Afdeling Samenleving	X	X	100%	100%	100%

*Ingevoerd per 1-1-2016

Doel	Omschrijving prestatie 2018
3	In 2018 verkennen we de mogelijkheid voor het invoeren van een Keurmerk Veilig Buitengebied met het CCV en de partners in het buitengebied.
3	In 2018 worden 2 casussen van ondermijnende criminaliteit in het buitengebied (voor zover voorhanden) integraal aangepakt.

Doelstelling 4

Het beperkt houden van het aantal problematische jongerengroepen en jongerenoverlast.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
4	Meldingen jongerenoverlast	Politie en Meldpunt Jeugd en Veiligheid gemeente	257	280	290	265	280
4	Aantal problematische jeugdgroepen op basis van landelijke Groepsscanmethodiek	Politie	1	1	1	1	1
4	% Inwoners dat veel overlast heeft van jongeren in de eigen buurt	Monitor Sociale Kracht	4%	X	4%	X	4%

Wat gaan we daarvoor doen?

- Om jongerenoverlast en het afglijden van jeugdgroepen naar problematisch gedrag te voorkomen en te verminderen werken (diverse afdelingen van de) gemeente, jongerenwerk en politie intensief samen. We betrekken niet alleen melders actief bij de aanpak maar ook de jongeren én hun ouders. De nadruk ligt op preventie waar mogelijk en repressie waar nodig. De inzet is proportioneel en integraal. In het kader van de persoonsgerichte aanpak Zorg en Veiligheid worden indien nodig ook andere partijen actief betrokken zoals de school van de jongere.
- Preventieve aanpak jongerenoverlast door jongerenwerk, gemeente en politie. Meldingen van overlast worden iedere 4 weken besproken in het Jeugd en Veiligheidsoverleg. In dat overleg worden maatregelen en acties vastgesteld en gemonitord. Gemeente, jongerenwerk en politie voeren deze maatregelen uit.
- Het afstemmingsoverleg Jeugd en Veiligheid gaat systematischer werken door implementatie van een nieuwe methodiek, het zogenaamde 7-stappenmodel* , en richt zich daardoor niet alleen meer op groepen en overlast, maar ook op individuen. Vanuit het afstemmingsoverleg wordt ook de verbinding tussen zorg en veiligheid gelegd.

* Het 7-stappenmodel Aanpak problematische jeugdgroepen en groepsgedrag.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving prestatie 2018
4	Uitvoeren groepsscan en aanpak van problematische jeugdgroep via de landelijke groepsscan-methode.
4	Op alle jongeren die hiervoor worden aangemeld door Jeugd & Veiligheid of uit de jaarlijkse groepsscan naar voren komen wordt de integrale persoonsgerichte aanpak Zorg en Veiligheid toegepast.
4	De gemeente versterkt de preventieve inzet van het afstemmingsoverleg Jeugd en Veiligheid door invoering van het zogenaamde 7-stappenmodel.

Doelstelling 5

Betere naleving (vergunnings-)voorschriften en algemene regels binnen het domein van de Openbare orde.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
5	% Inwoners dat zegt overlast te ondervinden van evenementen in de eigen woonomgeving	Monitor Sociale Kracht	4% veel / 12% inclusief niet veel / niet weinig	X	4% veel / 12% inclusief niet veel / niet weinig	X	4%veel / 12% inclusief niet veel / niet weinig

* 16% van de inwoners ondervindt enige hinder waarvan 4% veel.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Maatregelen nemen om de openbare orde te handhaven, waardoor ook het veiligheidsgevoel toeneemt. Daarbij richten wij ons in het bijzonder op het verlenen van vergunningen (indien niet mogelijk het weigeren hiervan), het toezicht uitvoeren op de naleving van algemene regels en (vergunnings-) voorschriften. Het toepassen van het 3 stappenplan voor handhaving:
  - Bestuurlijke waarschuwing
  - Voornemen dwangsom/bestuursdwang
  - Opleggen dwangsom/bestuursdwang

- Intensiveren en investeren in de voorfase. Dat wil zeggen dat we naast voorlichting en communicatie op maat meer zullen inzetten op 'informele' handhaving. Deze vorm van handhaving (aanspreken op gedrag/nalaten of waarschuwen) voorkomt dat daadwerkelijke formele handhaving nodig is.

- Uitvoeren van de acties uit het Preventie- en Handhavingsplan Alcohol (PHP). Uitvoeren van controles door BOA's. De specifieke controles en acties zijn opgenomen in het Uitvoeringsplan VTH.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
5	Aantal pv/transactie voorstellen (bekeuringen) uitgeschreven door BOA's	Afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling	20/1.250	50/1.500	36/1.113	50/1.500	50/1.500
5	Aantal bestuurlijke waarschuwingen openbare orde*	Afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling	153	53	139	150	145
5	Aantal opgelegde dwangsommen openbare orde	Afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling	10	10	10	15	11

* Tevens sluitingen van drugspanden en dwangsommen/bestuursdwang als gevolg van alcoholregelgeving.

Deelprogramma Fysieke veiligheid

Wat willen we bereiken?

Bij fysieke veiligheid gaat het om het voorkomen, beperken en bestrijden van inbreuken op de veiligheid van mens en dier.

Concreet willen we de volgende doelen bereiken:

1. Minder branden - minder slachtoffers - minder schade.
2. Betere naleving (vergunnings-)voorschriften en algemene regels binnen het domein van de brandweerzorg.
3. Alle woningen en andere gevoelige objecten in de omgeving van transportroutes van gevaarlijke stoffen of in de omgeving van risicovolle bedrijven, blijven voldoen aan de externe veiligheidsnormen.
4. De verkeersveiligheid op een hoog niveau houden en waar mogelijk verder verbeteren.
5. Het bevorderen van dierenwelzijn.

Hieronder wordt het deelprogramma per doelstelling uitgewerkt.

Doelstelling 1

Minder branden - minder slachtoffers - minder schade.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
1	Aantal brandmeldingen in een gebouw prio 1	VRU rapportage	9	14	18	12	12
1	Waarvan aantal woningbranden prio 1	VRU rapportage	4	10	11	8	8

Prio 1: Geeft kwalificatie van de melding aan. Prio 1 staat voor Prioriteit 1. De hoogste kwalifcatie.

Betrokkenheid verbonden partijen

Veiligheidsregio Utrecht (VRU)

Programma Risicobeheersing (nader uitgewerkt in vastgestelde begroting 2018 VRU).

Binnen het programma Risicobeheersing inventariseert de VRU de risico's van branden, rampen en crises. Adviseert bevoegd gezag gevraagd en ongevraagd over de risico's. Richt zich actief op het voorkomen en beperken van (brand)gevaar en op het optreden van ongevallen voor mens en dier door o.a. brand of gevaarlijke stoffen. Hierin betrekt de VRU actief burgers, bedrijven en instellingen om zo het veiligheidsbewustzijn en veilig handelen te stimuleren.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Gebiedsgericht, doelgroepgericht en objectgericht investeren in het brandveiligheidsgedrag en -bewustzijn van inwoners, instellingen, bedrijven en ondernemers door de genoemde risicobeheersingsmaatregelen in het dekkingsplan 2.0 Veiligheidsregio Utrecht - daar waar het kan gezamenlijk - uit te voeren.
- Informatiebijeenkomsten brandveiligheid organiseren bij wooncomplexen in samenwerking met Viveste.
- Verder werken aan de ambitie "heel Houten heeft een rookmelder'.
- Infrastructurele maatregelen uitvoeren en voorzieningen beschikbaar stellen om de opkomsttijd van de brandweer te verlagen.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
1	Aantal wooncomplexen waar een informatiebijeenkomst brandveiligheid is georganiseerd.	Gemeente / Viveste	X	X	X	X	3

Doel	Omschrijving prestatie 2018
1	Aan de haalbare infrastructurele maatregelen om de opkomsttijd van de brandweer te verlagen wordt uitvoering gegeven. Deze zijn opgenomen in het uitvoeringsprogramma Beheer Openbare Ruimte 2018-2019 met de daarbij behorende toegewezen financiering vanuit de perspectiefnota 2017. Zo worden bijvoorbeeld 1 á 2 voet-/fietsbruggen zwaarder uitgevoerd om ze geschikt te maken voor gebruik door hulpdiensten.
1	Het programma Stimulerende Preventie van de VRU aanvullen met gemeentespecifieke activiteiten, zoals brandveiligheid als thema aanwezig laten zijn in de Slim Thuis Woning Houten en bij 75+ bezoeken door Van Houten&co.

Doelstelling 2

Betere naleving (vergunnings-)voorschriften en algemene regels binnen het domein van de brandweerzorg.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
2	Aantal gebruikscontroles dat bij ondernemers is uitgevoerd en aandeel waarbij wordt voldaan aan wet- en regelgeving, zonder dat daarvoor een bestuurlijk handhavingstraject nodig is	VRU	X	317/100%	377/100%	300/100%	300/100%

Betrokkenheid verbonden partijen

Veiligheidsregio Utrecht (VRU)

Programma Risicobeheersing (nader uitgewerkt in vastgestelde begroting 2018 VRU).

Binnen het programma Risicobeheersing inventariseert de VRU risico's van branden, rampen en crises. Adviseert bevoegd gezag gevraagd en ongevraagd over de risico's. Richt zich actief op het voorkomen en beperken van (brand)gevaar en op het optreden van ongevallen voor mens en dier door o.a. brand of gevaarlijke stoffen. Hierin betrekt de VRU actief burgers, bedrijven en instellingen om zo het veiligheidsbewustzijn en veilig handelen te stimuleren.

Wat gaan we daarvoor doen?

De VRU voert controles uit bij bedrijven met een gebruiksmelding of gebruiksvergunning. De VRU stuurt aan op naleving van wet- en regelgeving. Het doel is dat ondernemers zich hieraan houden en dat hiervoor geen bestuurlijk handhavingstraject nodig is. Blijkt dit toch nodig, dan wordt het dossier overgedragen aan de gemeente en wordt het bestuurlijk handhavingstraject gestart.

Prestatie-indicatoren

Voor deze doelstelling is geen prestatie-indicator opgenomen.

Doelstelling 3

Alle woningen en andere gevoelige objecten in de omgeving van transportroutes van gevaarlijke stoffen of in de omgeving van risicovolle bedrijven, blijven voldoen aan de externe veiligheidsnormen.

Effectindicatoren
Voor deze doelstelling is geen effectindicator opgenomen.

Betrokkenheid verbonden partijen
Veiligheidsregio Utrecht (VRU)
Programma Risicobeheersing (nader uitgewerkt in vastgestelde begroting 2018 VRU).
Binnen het programma Risicobeheersing inventariseert de VRU risico's van branden, rampen en crises. Adviseert bevoegd gezag gevraagd en ongevraagd over de risico's. Richt zich actief op het voorkomen en beperken van (brand)gevaar en op het optreden van ongevallen voor mens en dier door o.a. brand of gevaarlijke stoffen. Hierin betrekt de VRU actief burgers, bedrijven en instellingen om zo het veiligheidsbewustzijn en veilig handelen te stimuleren.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Alle vereiste risicovolle en kwetsbare objecten in de gemeente Houten zijn actueel en vermeld op de risicokaart.
- Toezien op een goede informatievoorziening over en registratie van transport gevaarlijke stoffen over het spoor, zodat toetsbaar is of het transport van gevaarlijke stoffen over het spoor binnen de gestelde kaders plaatsvindt. Dit op zodanige wijze dat dit ook bij calamiteiten een snelle en professionele inzet mogelijk maakt.
- Nauwe betrokkenheid houden met het overlegplatform ingericht voor bestuurlijk overleg met grote regio gemeenten over veiligheid rond het spoor.

Prestatie-indicatoren
Voor deze doelstelling is geen prestatie-indicator opgenomen.

Doelstelling 4
De verkeersveiligheid op een hoog niveau houden en waar mogelijk verder verbeteren.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
4	Ziekenhuisopname n.a.v. verkeersongeval met een motorvoertuig als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen (BBV)	VeiligheidNL	7%	7%	7%	7%	7%
4	Ziekenhuisopname n.a.v. verkeersongeval met een fietser als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen (BBV)	VeiligheidNL	7%	7%	7%	7%	7%

Wat gaan we daarvoor doen?

- Het gedrag van verkeersdeelnemers beïnvloeden door middel van reguliere acties:
  - de Opfriscursus (voorheen BROEM - BReed overleg Ouderen En Mobiliteit)
  - de landelijke campagne 'De scholen zijn weer begonnen'
  - de inzet van gedragsmateriaal, zoals de snelheidsdisplay, borden "spelend kind" met (advies)snelheid 15 km/u en de silhouetborden van Dick Bruna.

- Acties 'Veilige straat' uitvoeren in samenwerking met bewoners die verkeersonveilige situaties in hun buurt ervaren en hiervoor in actie willen komen.
- Acties uitvoeren uit het uitvoeringsprogramma Verkeersveiligheid.
- Regulier overleg met de politie i.v.m. de handhaving van snelheid, roodlichtnegatie, gordel-, alcohol-, en helmgebruik. In het overleg tussen de burgemeester en de basisteamchef van de politie wordt de voortgang van de gemaakte afspraken besproken.

- Faciliteren alternatieve methoden van pakketbezorging (onder andere e-bakfietsen, pakketkluizen), zodat er minder bestelbussen door de wijk rijden.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving prestatie 2018
4	Reconstructie Beusichemseweg in de kern van ’t Goy.
4	Onderzoeken hoe het fietsnetwerk van Houten kan worden aangepast op de elektrische fiets, bijvoorbeeld bij herstructurering van wegen. Dit in het kader van de 'Toekomstvisie Houten 2025' en het toenemende gebruik van elektrische en andere snelle fietsen.

Doelstelling 5

Het bevorderen van dierenwelzijn.

Effectindicatoren

Voor deze doelstelling is geen effectindicator opgenomen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Uitvoeren van de actiepunten uit de Beleidsnota Dierenwelzijn 2017-2020. Te beginnen met het onderzoeksprogramma uit paragraaf 10.3.
- Ondersteuning dierenambulance (de gemeente betaalt 75% van de kosten).
- De afspraken nakomen die in 2015 met de dierenbescherming zijn gemaakt. De gemeente betaalt gedurende veertien dagen de kosten voor arts en opvang van dieren die in principe iemands eigendom zijn, maar waarvan de eigenaar niet te traceren is. Zodra de eigenaar zich meldt moet deze alsnog alle kosten betalen.
- De verzorging van wilde dieren (vooral vogels) behoort niet tot het taakgebied van de gemeente.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving prestatie 2018
5	Sterilisatie- en castratieronde van wilde katten.
5	Vangactie om het aantal verwilderde duiven te reduceren.

Deelprogramma Crisisbeheersing

Wat willen we bereiken?

Concreet willen we de volgende doelen bereiken:

1. We zijn adequaat voorbereid op crises, rampen, zware ongevallen of dreigingen daarvan én bieden ten tijde van een crisis aan de (niet zelfredzame) burger snel en effectief hulp, waardoor gevolgen beperkt blijven.
2. Inwoners en ondernemers zijn op de hoogte van de risico's binnen de gemeente en bereiden zich hierop voor. Ze kunnen zich zelf beter redden tijdens crises.

Hieronder wordt het deelprogramma per doelstelling uitgewerkt.

Doelstelling 1

We zijn adequaat voorbereid op crises, rampen, zware ongevallen of dreigingen daarvan én bieden ten tijde van een crisis aan de (niet zelfredzame) burger snel en effectief hulp, waardoor gevolgen beperkt blijven.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
1	% Van de medewerkers in de crisisorganisatie die vakbekwaam zijn	OTO jaarplan crisismanagement	X	90%	95%	100%	100%

Betrokkenheid verbonden partijen

Veiligheidsregio Utrecht (VRU)

Programma Risicobeheersing (nader uitgewerkt in vastgestelde begroting 2018 VRU).

De inhoud van het programma Crisisbeheersing richt zich op het bestrijden van grote incidenten of rampen. Zodra een gemeente getroffen wordt door een grote ramp, trekken hulpdiensten en gemeenten binnen de Veiligheidsregio Utrecht gezamenlijk op op het gebied van coördinatie, voorbereiding, beheersing en bestrijding van crises. Iedere partij heeft daarin zo zijn eigen taken. Het doel van dit gezamenlijke opereren is om de dagelijkse, 'normale' situatie zo snel mogelijk te laten terugkeren. Het maatschappelijk leven moet immers zo min mogelijk worden ontwricht.

Wat gaan we daarvoor doen?

Kwaliteit crisisbeheersingsorganisatie blijvend op het gewenste niveau houden. De gemeentelijke crisisorganisatie is vakbekwaam en voorbereidt op actuele of 'nieuwe' crisisscenario's, zoals op calamiteiten binnen het sociaal domein, op het gebied van informatiebeveiliging, cybercrime en bij terrorisme. Ook staan ongevallen met gevaarlijke stoffen en de dreiging van hoog water/overstroming als speerpunt genoteerd. We geven hiervan ook het belang aan bij de Veiligheidsregio Utrecht om dit op te nemen in het opleidings- trainings- en oefenprogramma.

De ontwikkelingen volgen rondom het voortbestaan van de nationale reddingsvloot, waarbij ook de Reddingsbrigade Houten is aangesloten. De gemeente Houten acht het voortbestaan van de nationale reddingsvloot van groot belang. Inmiddels hebben de gezamenlijke directeuren veiligheidsregio's zich positief verklaard tegenover het voorstel een inspanning te doen voor het behoud van de nationale reddingsvloot. Een definitief besluit is echter nog niet genomen.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving prestatie 2018
1	Deelnemers in de crisisorganisatie nemen deel aan minimaal één Opleidings-, Trainings- of Oefenactiviteit per jaar

Doelstelling 2

Inwoners en ondernemers zijn op de hoogte van de risico's binnen de gemeente en bereiden zich hierop voor. Ze kunnen zich zelf beter redden tijdens crises.

Effectindicatoren
Voor deze doelstelling is geen effectindicator opgenomen.

Betrokkenheid verbonden partijen
Veiligheidsregio Utrecht (VRU)
Vergroten veiligheidsbewustzijn
De ontwikkelingen in onze samenleving maken het noodzakelijk dat burgers, bedrijven en instellingen veiligheidsbewust en handelingsbekwaam worden om de (brand)risico's die er zijn zoveel mogelijk te beperken. Risicovolle situaties nemen af als burgers, bedrijven en instellingen veilig(er) gaan handelen. De VRU zet hierop in door:

- de nieuwe generatie al vanaf kinds af aan bekend te maken met (brand)preventie. Hoe vaker dit in een terugkerend thema wordt in ieders' leven hoe adequater men wordt in het veilig omgaan met risico's;
- de burgers, bedrijven en instellingen concrete handelingsperspectieven aan te bieden. Vanuit de gedragspsychologie wordt gekeken welke methode het beste aansluit bij welke doelgroep en situatie om zo effectief mogelijk het gedrag te beïnvloeden.

Wat gaan we daarvoor doen?
Voortzetten van de risicocommunicatie met inwoners, bedrijven organisaties en instellingen en hen stimuleren om te investeren in zelfredzaamheid. Dit doen we door het accent te leggen op digitale communicatie (via website en social media), door de communicatiemomenten te spreiden en deze te laten aansluiten op actuele gebeurtenissen én door een integrale benadering van het begrip veiligheid. Dat betreft naast crisisbeheersing ook veiligheid, openbare orde, verkeersveiligheid, externe veiligheid en brandveiligheid. Het risicocommunicatiebeleid sluit aan bij de beleving, behoeften en verwachtingen van inwoners.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving prestatie 2018
2	Er is een jaarkalender gemaakt voor veiligheidsthema's waarover we maandelijks actief communiceren.

Wat mag het kosten?

bedragen x € 1

Programma	Begroting 2018		
Deelprogramma	Lasten	Baten	Saldo
Veilig			
Fysieke veiligheid	2.443.214	11.554	-2.431.660
Sociale veiligheid en Openbare orde	1.072.953	343.243	-729.710
Crisisbeheersing	91.150		-91.150
Programmabrede kosten	95.000		-95.000
Saldo van baten en lasten programma	**3.702.317**	**354.797**	**-3.347.520**
Mutaties reserves		95.000	95.000
Totaal resultaat programma	**3.702.317**	**449.797**	**-3.252.520**

In de financiële begroting is een overzicht opgenomen van lasten en baten per (deel) programma op basis van:

- Rekening 2016
- Begroting 2017 primitief.
- Begroting 2017 (na wijziging).
- Begroting 2018

In de verschillenanalyse bij het overzicht van lasten en baten per (deel) programma is de toelichting op de verschillen tussen de begroting 2018 en de begroting 2017 primitief opgenomen.
In de bijlage ‘Programma, deelprogramma en product’ is aangegeven welke producten onder de (deel)programma’s vallen. In de bijlage ‘Structuuroverzicht deelprogramma’s en verantwoordelijk collegelid’ is opgenomen welk collegelid verantwoordelijk is voor de verschillende deelprogramma’s.

Programma Betrokken

Programma Betrokken

Omschrijving programma

Dit programma gaat in op de wijze waarop we met inwoners, instellingen en bedrijven willen omgaan. In de netwerksamenleving gaat het daarbij om samenwerken en co-creatie in snel veranderende constellaties. Dit vraagt van de gemeente om open te staan voor en te luisteren naar anderen. Maar ook om het aangaan van de dialoog, loslaten waar mogelijk, en faciliteren en aanmoedigen waar nodig. Het gedachtegoed 'Houten maken we samen' uit de Toekomstvisie 2025 stimuleren we positief door actief te faciliteren op interactie, communicatie en ontmoeting. Dit geldt eveneens voor de diverse doelgroep gerichte activiteiten die de griffie organiseert om de inwoners nauwer te betrekken bij de activiteiten van de raad. Daarnaast willen wij als gemeentelijke organisatie onze dienstverlening laagdrempelig en bij voorkeur digitaal organiseren. Daarom krijgen bedrijven en inwoners steeds meer mogelijkheden om voor het digitale kanaal waaronder MijnOverheid te kiezen. Daarnaast zal telefonisch en persoonlijk contact altijd mogelijk blijven. De menselijke maat staat voorop!

Relevante beleidskaders

Toekomstvisie Houten 2025
Collegeprogramma 2014-2018 'Houten maken we samen'
Perspectiefnota 2018
Bestuursakkoord Houten en wethouders akkoord 4 juli 2014
Visie communicatie en participatie 2017 - 2021 'Communicatie is van ons allemaal'
Digitale Agenda 2020

Verbonden partijen

Geen

Deelprogramma's

Het programma bestaat uit de volgende deelprogramma's:

- Politiek en Bestuur
- Dienstverlening

Deelprogramma Politiek en bestuur

Wat willen we bereiken?

In 2017 heeft de raad de visie communicatie en participatie 2017-2021 'Communicatie is van ons allemaal' vastgesteld. Nu werken we hard aan de uitvoering daarvan. De focus ligt in 2018 en 2019 op de uitdagingen 'Bouwen aan vertrouwen', 'Kiezen voor dialoog' en 'Leren omgaan met sociale media'. Concreet betekent dit dat we inzetten op burgerparticipatie en het verbinden en faciliteren van initiatieven in de Houtense samenleving. Daarnaast gaan we het verhaal van Houten vertellen en zal er sprake zijn van een intensievere activiteit op de sociale media. Tot slot zullen we een sociaal intranet opzetten met de intentie dit op termijn uit te breiden naar een digitaal sociaal netwerk waarop ook partners en inwoners kunnen participeren. Deze inzet is noodzakelijk omdat de communicatie- en participatievraagstukken uit programma's en projecten (zoals sociale kracht, ruimte, duurzaamheid, dienstverlening) in een netwerksamenleving steeds complexer worden en de dynamiek van informatiestromen toeneemt.
Door steeds de dialoog met en tussen betrokken partijen te stimuleren en te faciliteren willen wij werken aan vruchtbare interacties die bijdragen aan de samenleving. In het kader van bestuurlijke vernieuwing en als uitvloeisel van de Toekomstvisie Proeftuin Houten 2025 hebben we de afgelopen jaren uitgebreid geëxperimenteerd met inwonersberaden. Het op deze wijze verkennen en bespreken van belangrijke Houtense vraagstukken is positief geëvalueerd en gaan wij structureel voortzetten. Dit geldt eveneens voor de diverse doelgroep gerichte activiteiten die de griffie organiseert om de inwoners nauwer te betrekken bij de activiteiten van de raad. Verder zal er eind 2017/begin 2018 uiteraard veel aandacht zijn voor de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2018 met daarbij speciale aandacht voor jongeren. Tot slot zullen we in 2018 een toekomstbestendig digitaal bestuurlijk informatie systeem invoeren.

Concreet willen we de volgende doelen bereiken:

1. Betrokken inwoners door voortdurend de dialoog tussen betrokkenen te stimuleren en te faciliteren.
2. Een krachtige participatiesamenleving door verantwoordelijkheid te delen en door burgerkracht te bevorderen.

Hieronder wordt het deelprogramma per doelstelling uitgewerkt.

Doelstelling 1

Betrokken inwoners door voortdurend de dialoog tussen betrokkenen te stimuleren en te faciliteren.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
1	% Inwoners dat vindt dat de gemeente hen voldoende betrekt bij haar plannen, activiteiten en voorzieningen	Monitor Sociale Kracht	44%	X	40%	X	45%

Wat gaan we daarvoor doen?

- Herintroduceren en activeren van het gebruik van Factor C bij belangrijke programma's en projecten (in elke fase krachtenveld analyseren en kernboodschappen formuleren).
- Investeren in het vertellen van het verhaal van Houten op het gebied van beheer openbare ruimte, samenleving, ontwikkeling openbare ruimte en dienstverlening.
- Het stimuleren van opdrachtgestuurd werken en verbindend communiceren zodat samenwerkingen soepeler verlopen en betere resultaten worden geboekt.
- De introductie van een sociaal intranet waarmee medewerkers onafhankelijk van plaats/tijd met elkaar contact kunnen hebben, expliciete en impliciete informatie en kennis kunnen delen, en met elkaar kunnen samenwerken.
- Frequent, snel, open en inhoudelijk correct acteren en reageren op de (sociale) media waaronder Facebook, Twitter en WhatsApp door te investeren in ondersteuning en training van medewerkers.

- Het organiseren van diverse doelgroepgerichte activiteiten om de inwoners bij de raad te betrekken zoals: ‘Gast van de Raad’, Programma Politiek in de Klas voor scholieren, en vergaderingen van de raad op locatie bij onderwerpen die zich daarvoor lenen.
- Voor de gemeenteraadsverkiezingen: opkomst bevorderende campagne (waaronder een verkiezingskrant), inzet van de stemwijzer, een algemeen verkiezingsdebat en activiteiten speciaal gericht op jongeren.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving prestatie 2018
1	Organisatie van een inwonersberaad ter verkenning en bespreking van een belangrijk Houtens vraagstuk.
1	Verkiezingsactiviteiten (bijvoorbeeld een debat en/of andere evenementen) speciaal gericht op jongeren.
1	Invoering van een toekomstbestendig bestuurlijk digitaal informatiesysteem.

Doelstelling 2

Een krachtige participatiesamenleving door verantwoordelijkheid te delen en door burgerkracht te bevorderen.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
2	% Inwoners dat vindt dat burgers en organisaties voldoende ruimte krijgen om ideeën en initiatieven te realiseren	Monitor Sociale Kracht	45%	X	46%	X	50%

Wat gaan we daarvoor doen?

- We laten ons regelmatig inspireren door externe deskundigen en leren van ervaringen van andere gemeenten. Wij nodigen deze uit voor presentaties en gastcolleges en ontmoeten en spreken hen tijdens diverse netwerkbijeenkomsten en programma's zoals bijvoorbeeld het VNG programma Democratic Challenge en het Festival van de Lokale democratie.
- We stimuleren onze medewerkers om vernieuwend te zijn in hun werk, te leren van anderen en open te staan voor initiatieven vanuit de samenleving. Hiertoe organiseren we bijvoorbeeld leer- en reflecteer-sessies, workshops flexdenken en bijeenkomsten (Proeftuin Parades) waarbij onderling ervaringen worden gedeeld en uitgewisseld.
- We bevorderen een persoonlijke benadering van vragen en inbreng van inwoners door medewerkers te stimuleren eenvoudige taal te gebruiken, zich persoonlijk van situaties op de hoogte te stellen, en inwoners niet als categorie of doelgroep maar als mens te zien.
- We geven maximale ruimte aan maatschappelijke initiatieven, experimenten en pilot projecten (onder andere met subsidies vanuit Ons Fonds) en ondersteunen partijen die hier ook oog voor hebben.
- We communiceren samen met andere maatschappelijke partijen en maken en houden ruimte op onze portal www.houten.nl voor relevante maatschappelijke initiatieven zoals bijvoorbeeld de Hulpwijzer, VVV Kromme Rijn, Proeftuin Houten, UITagenda.
- We ondersteunen burgerinitiatieven zoals De Krachtfabiek, De Techniekfabriek, het Wereldhuis en Sterke Buurten die op hun beurt weer werken als katalysator, aanjager en/of broedplaats.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving prestatie 2018
2	Het merendeel van de ruimtelijke projecten begint met een startnotitie inclusief een participatieparagraaf waarmee belanghebbenden goed in stelling worden gebracht.

Deelprogramma Dienstverlening

Wat willen we bereiken?

Het Rijk heeft zich tot doel gesteld dat burgers en ondernemers het recht hebben om digitaal zaken te doen met de overheid. In de gemeente Houten is de (digitale) dienstverlening van hoog niveau en zijn bijna alle meest gevraagde producten voor burgers en ondernemers in 2017 digitaal beschikbaar gesteld.
Landelijk dringt steeds meer het besef door dat belangrijke doelgroepen, zoals de niet digitaal vaardigen en laaggeletterden niet 'mee kunnen' in de steeds verdergaande digitalisering van de samenleving. Ook in Houten zijn er inwoners die hier moeite mee hebben. In het collegeprogramma is opgenomen het adagium 'digitaal tenzij'. In 2018 gaan we binnen het programma de Toegankelijke gemeente en de Persoonlijke overheid instrumenten ontwikkelen en inzetten om deze doelgroepen te ondersteunen.

Het digitaal beschikbaar maken van producten is een succes. We zien dat er veel meer producten digitaal worden aangevraagd. Keerzijde hiervan is dat als we kijken naar bedrijfsvoering en efficiency (achterkant c.q. backoffice) het efficiënter kan, bijvoorbeeld door (meer) te automatiseren. Om efficiënter te werken zijn investeringen nodig, digitaliseren kost geld, voornamelijk voor techniek. Vaak geldt: hoe eenvoudiger een dienst voor burger of ondernemer, des te ingewikkelder de 'achterkant' er van is. Digitaliseren betekent dus continu investeren in de kwaliteit van de organisatie.

Wat merken de inwoners en ondernemers ervan?
Onze dienstverlening is goed (digitaal) toegankelijk, laagdrempelig, professioneel en op de klant gericht. De meeste vragen handelen we in het eerste contact digitaal of mondeling naar tevredenheid af of we verwijzen 'warm' door naar andere (overheids)organisaties. Dat gebeurt in het KCC. De overige vragen zijn meer complex, maar worden met dezelfde voortvarendheid in de backoffice behandeld. We zijn gastvrij. Het is voor de klant duidelijk waar hij of zij terecht kan met vragen, opmerkingen of complimenten. De klant vindt steeds makkelijker zelf zijn of haar informatie en vraagt producten aan via de website. Onze dienstverlening blijft toegankelijk voor iedereen. Degenen die moeite hebben met de (snel) verdergaande digitalisering, helpen we door hen digisterker te maken. Persoonlijk contact blijft mogelijk voor de inwoners die daar behoefte aan hebben. De menselijke maat staat voorop!

Concreet willen we de volgende doelen bereiken:
1. Goede kwaliteit van en toegankelijkheid tot gemeentelijke informatie, diensten en producten.
2. Digitale dienstverlening zodat inwoners en ondernemers 24/7 zaken met ons kunnen doen.
3. Een persoonlijke overheid waarbij hostmanship/gastheerschap kernwaarden zijn. Onder hostmanship wordt verstaan dienstverlening vanuit het perspectief van de klant waarbij deze het gevoel krijgt echt welkom te zijn.

Hieronder wordt het deelprogramma per doelstelling uitgewerkt.

Doelstelling 1

Goede kwaliteit van en toegankelijkheid tot gemeentelijke informatie, diensten en producten.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
1	Waardering inwoners algehele gemeentelijke Dienstverlening	Monitor Sociale Kracht	7,0	X	7,0	X	7,5
1	Waardering inwoners voor de digitale Dienstverlening	Monitor Sociale Kracht	X	X	X	X	6,5

Wat gaan we daarvoor doen?

Excellente dienstverlening en bijbehorende instrumenten of werkwijzen verder ontwikkelen door medewerkers nog meer midden in de samenleving te positioneren (van buiten naar binnen).

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving prestatie 2018
1	Kwaliteit Houten.nl doorlopend monitoren en toetsen en verbeteren naar onderwerp op vooraf vastgestelde kwaliteitseisen en daarmee ook aan de actuele algemene toegankelijkheidseisen.
1	Bij minimaal 80% van de veelgevraagde producten is de informatie op de website beschikbaar.
1	Bij minimaal 80% van de veelgevraagde producten is de informatie beschikbaar in een tekst op B1* niveau.

* Taalniveau B1 staat voor eenvoudig Nederlands. Ongeveer 95% van de bevolking begrijpt teksten die op taalniveau B1 zijn geschreven.

Doelstelling 2

Digitale dienstverlening zodat inwoners en ondernemers 24/7 zaken met ons kunnen doen.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
2	Toename gebruik E-formulieren	Productenoverzicht digitalisering (e-formulieren)	6.232	7.101	7.270	7.500	9.000

Wat gaan we daarvoor doen?

- Vraaggestuurd, naar behoefte van de klant, zowel binnen de organisatie als daarbuiten, digitaliseringsvraagstukken oppakken. Voorbeelden hiervan zijn: aansluiten op ‘mijnoverheid.nl’, digitaliseren van de declaratieformulieren en servicebrieven digitaal aanbieden. Om vraaggestuurd te kunnen werken wordt onder meer gebruik gemaakt van het leerinstrument ‘klantreizen’.*
- In 2017 wordt een ‘nulmeting’ naar de kwetsbaarheden inzake risico’s op (onbedoelde) privacy schendingen uitgevoerd. Om uitvoering te kunnen geven aan de noodzakelijke maatregelen is in 2018 onder meer een (wettelijke verplichte) functionaris gegevensbescherming werkzaam binnen de gemeente.
- Om de digitale vaardigheden van burgers te vergroten gaan we, waar dat nodig is, trainingen (laten) verzorgen. Daarvoor maken we gebruik van het materiaal en de ervaring die de Digisterker-beheerorganisatie beschikbaar stelt. Zij zijn een door het Rijk ingestelde organisatie om het werken met de e-overheid voor de betreffende doelgroep te vergroten. Zo zorgen we er voor dat onze digitale dienstverlening voor elke burger toegankelijk is.

*Een klantreis is vrij vertaald de weg die een klant aflegt om tot een handeling over te gaan om een product of dienst te krijgen. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan de weg die iemand aflegt om een paspoort of een bouwvergunning aan te vragen.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving prestatie 2018
2	Ultimo eerste kwartaal 2018 realiseren van 100% digitale volwassenheid bij de meest gevraagde producten en diensten door burgers (29) en ondernemers (22).
2	Inventariseren welke werkprocessen aan de behoeften van de inwoner voldoen en zich lenen om volledig te worden geautomatiseerd, zodat deze diensten 24/7 kunnen worden aangeboden (veelal meest gevraagde producten). Dit betekent investeren in koppeling van (nieuw) e-formulier aan achterliggende systemen.

Doelstelling 3

Een persoonlijke overheid waarbij hostmanship/gastheerschap kernwaarden zijn. Onder hostmanship wordt verstaan dienstverlening vanuit het perspectief van de klant waarbij deze het gevoel krijgt echt welkom te zijn.

Effectindicatoren

Doel	Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
			2014	2015	2016	2017	2018
3	Indicator hostmanship*	Monitor sociale kracht	X	X	6,3	X	6,5

* Deze maat betreft een samengestelde variabele op basis van de score op zes stellingen. De score ligt tussen de 1 en de 10 waarbij een 10 staat voor uitmuntende hostmanship.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Inspiratiesessies, workshops en trainingen organiseren die medewerkers leren om klanten te leveren wat ze werkelijk nodig hebben (naast de eigenlijke vraag, ook helpen bij de vraag achter de vraag).
- Te zorgen dat de burger zich bij een bezoek aan het gemeentehuis thuis voelt, zowel wat betreft aankleding (eigentijds), overzichtelijke en opgeruimde ruimte, als wat betreft houding en gedrag van medewerkers.

Prestatie-indicatoren

Doel	Omschrijving prestatie 2018
3	Complimenten die een medewerker en/of de gemeentelijke organisatie ontvangt, breed delen, zodat positief gedrag wordt beloond en als inspiratie dient voor overige collega's. Op intranet is de mogelijkheid geopend, comPLAZAmenten, om een compliment op te plaatsen.

Wat mag het kosten?

bedragen x € 1

Programma	Begroting 2018		
Deelprogramma	Lasten	Baten	Saldo
Betrokken			
Politiek en bestuur	2.485.653	1.416	-2.484.237
Dienstverlening	1.740.524	869.025	-871.499
Programmabrede kosten			
Saldo van baten en lasten programma	**4.226.177**	**870.441**	**-3.355.736**
Mutaties reserves			
Totaal resultaat programma	**4.226.177**	**870.441**	**-3.355.736**

In de financiële begroting is een overzicht opgenomen van lasten en baten per (deel) programma op basis van:

- Rekening 2016
- Begroting 2017 primitief.
- Begroting 2017 (na wijziging).
- Begroting 2018

In de verschillenanalyse bij het overzicht van lasten en baten per (deel) programma is de toelichting op de verschillen tussen de begroting 2018 en de begroting 2017 primitief opgenomen.
In de bijlage ‘Programma, deelprogramma en product’ is aangegeven welke producten onder de (deel)programma’s vallen. In de bijlage ‘Structuuroverzicht deelprogramma’s en verantwoordelijk collegelid’ is opgenomen welk collegelid verantwoordelijk is voor de verschillende deelprogramma’s.

Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie

Vanaf 2017 is het 6de "programma" Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie opgenomen omdat de BBV (besluit begroting en verantwoording)-voorschriften de gemeente verplichtte om naast haar 5 facultatieve programma's ook dit programma in de begroting op te nemen. Dit programma heeft een heel ander karakter dan de andere programma's en is daarom anders van opbouw.
Het programma algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie betreft de OZB en de uitkeringen uit het gemeentefonds. Deze middelen kennen geen vooraf bepaald bestedingsdoel en zijn daarmee vrij aanwendbaar. Daarnaast is in dit programma volgens de nieuwe BBV notitie overhead de overhead apart begroot en dus niet meer verwerkt in de (deel)programma's. Ook het renteresultaat komt via dit programma naar voren en voldoet aan de criteria van de nieuwe notitie rente.
De niet vrij aanwendbare heffingen, zoals het rioolrecht en afvalstoffenheffing, en de ontvangsten van specifieke uitkeringen zijn als baten opgenomen in de betreffende programma's.

Overhead
Hieronder volgt een overzicht van de overhead:

	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Personeelskosten Directie	281.637	282.402	282.387	282.387
Personeelskosten Leidinggevenden primair proces	929.730	912.374	912.308	912.308
Personeelskosten Managementondersteuning primaire proces	166.048	165.552	165.543	165.543
Personeelskosten Financiën. toezicht en control	1.569.637	1.540.289	1.540.282	1.540.282
Personeelskosten P&O/ HRM	727.457	714.661	714.661	714.661
Personeelskosten Inkoopfunctie	176.141	173.043	173.043	173.043
Personeelskosten Communicatiefunctie	631.520	622.481	622.476	622.476
Personeelskosten Juridische zaken	140.632	138.159	138.159	138.159
Personeelskosten Bestuurszaken en bestuursondersteuning	598.505	587.977	587.977	587.977
Personeelskosten Informatisatievoorziening en automatisering	858.330	846.198	846.190	846.190
ICT	1.365.098	1.564.909	1.528.834	1.539.528
Personeelskosten Informatiebeheer(DIV)	464.354	465.632	465.607	465.607
Personeelskosten Facilitaire zaken en huisvesting	565.656	566.532	566.515	566.515
Huisvesting	1.199.318	1.017.251	1.019.996	997.441
Uitbestedingskosten bedrijfsvoering	343.829	343.829	343.829	343.829
Concernbrede personeelskosten	648.863	649.892	649.892	649.892
Bedrijfsvoeringkosten diverse afdelingen	533.190	487.182	498.538	473.624
Totaal overhead	11.199.945	11.078.363	11.056.237	11.019.462

Deze overheadkosten bedragen 43,9% van de totale kosten van de organisatie (apparaatskosten).
De overheadkosten zijn in de paragraaf lokale heffingen ook apart inzichtelijk bij de kostenonderbouwing gemeentelijke heffingen (rioolrecht en afvalstoffenheffing).

Vennootschapsbelasting
In de begroting 2018 is geen te betalen Vennootschapsbelasting geraamd. Bij een onderzoek met behulp van een fiscalist in 2016 over het wel of niet Vpb-plichtig zijn, is vast komen te staan, dat Houten niet Vpb-plichtig is. Deze uitkomst is aan de belastingdienst voorgelegd. Bij het opstellen van deze begroting is nog steeds geen beslissing van de belastingdienst bekend.

Hierna wordt de derde W-vraag "Wat mag het kosten?" beantwoord.

Wat mag het kosten?

bedragen x € 1

Programma	Begroting 2018		
Deelprogramma	Lasten	Baten	Saldo
Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie			
Overhead	11.381.356	181.411	-11.199.945
Onvoorzien	61.251		-61.251
Overige baten en lasten	1.578.619	1.242.491	-336.128
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	99.440	53.604.337	53.504.897
Lokale heffingen	620.724	12.294.579	11.673.855
Saldo financieringsfunctie	189.911	107.251	-82.660
Saldo van baten en lasten programma	**13.931.301**	**67.430.069**	**53.498.768**
Mutaties reserves	929.849	2.698.256	1.768.407
Totaal resultaat programma	**14.861.150**	**70.128.325**	**55.267.175**

In de financiële begroting is een overzicht opgenomen van lasten en baten per (deel) programma op basis van:

- Rekening 2016
- Begroting 2017 primitief.
- Begroting 2017 (na wijziging).
- Begroting 2018

In de verschillenanalyse bij het overzicht van lasten en baten per (deel) programma is de toelichting op de verschillen tussen de begroting 2018 en de begroting 2017 primitief opgenomen.
In de bijlage ‘Programma, deelprogramma en product’ is aangegeven welke producten onder de (deel)programma’s vallen. In de bijlage ‘Structuuroverzicht deelprogramma’s en verantwoordelijk collegelid’ is opgenomen welk collegelid verantwoordelijk is voor de verschillende deelprogramma’s.

Beleidsbegroting - Paragrafen

Paragraaf Lokale heffingen

In deze paragraaf behandelen wij de belangrijkste ontwikkelingen en uitgangspunten, tarieven en opbrengsten van de gemeentelijke belastingen en rechten die we in Houten kennen. Ook de lokale belastingdruk en het kwijtscheldingsbeleid komen aan de orde.

Belangrijkste ontwikkelingen in 2017

Gemeentelijk beleid
Uitgangspunt voor de Onroerende-zaakbelasting (OZB) en de toeristenbelasting is een trendmatige aanpassing van de begrote opbrengst, dat wil zeggen een mutatie als gevolg van de algemene prijsontwikkeling conform de korte termijnraming van het CPB.
Voor 2018 leidt de trendmatige aanpassing van de begrote opbrengst tot een verhoging van 1,4%.
Voor de overige belastingen en heffingen geldt als uitgangspunt dat deze kostendekkend in de begroting worden verwerkt. Dit is conform de begrotingsrichtlijnen 2018 zoals die door de raad als onderdeel van de Perspectiefnota 2018 zijn vastgesteld.

Overzicht geraamde inkomsten per belastingsoort

Voor 2018 worden de volgende inkomsten verwacht. Ter vergelijking zijn cijfers uit voorgaande jaren opgenomen.

Omschrijving	Rekening 2016	Begroting 2017 [1)]	Begroting 2018 [2)]	% van de totale opbrengst
Onroerende-zaakbelastingen	11.685.086	11.713.233	11.958.012	61,1%
Afvalstoffenheffing	3.146.350	3.424.339	3.468.399	17,9%
Rioolrecht	2.585.267	2.295.888	2.347.432	12,0%
Legesverordening	1.504.939	1.266.913	1.393.056	6,6%
Toeristenbelasting	182.382	163.749	166.041	0,9%
Hondenbelasting	161.338	161.672	170.526	0,8%
Lijkbezorgingsrechten	135.134	133.117	140.610	0,7%
Marktgelden	1.700	3.245	3.298	0,0%
Totale opbrengst	19.402.196	19.162.156	19.647.374	100,0%

[1)] Stand na 1e Bestuursrapportage 2017
[2)] Raming is inclusief areaaluitbreiding, inbreiding en herprogrammering.

De verdeling van de inkomsten uit lokale heffingen voor de gemeente Houten ziet er voor 2018 als volgt uit:

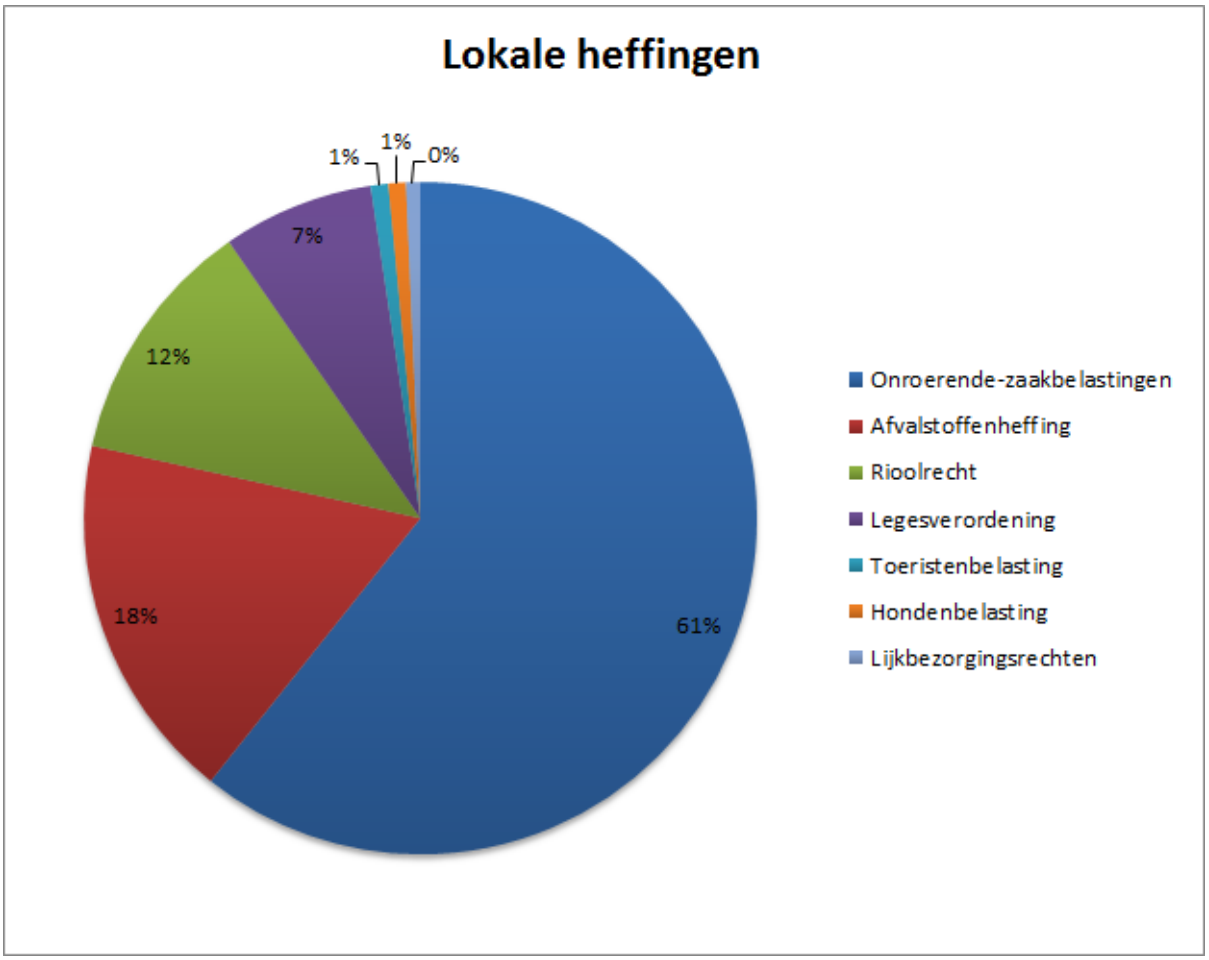

Lokale lastendruk

In onderstaande tabel wordt de verwachte lokale lastendruk in Houten in 2018 weergegeven. Het uitgangspunt is een meerpersoonshuishouden. Voor de berekening van de onroerend-zaakbelasting is uitgegaan van een trendmatige aanpassing van het tarief.

Lokale lastendruk — bedragen x 1€

Omschrijving	Rekening 2015	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Afvalstoffenheffing	198,72	183,60	196,68	196,92
Rioolheffing	122,04	123,00	*) 110,16	111,60
Totaal gebruiker	**320,76**	**306,60**	**306,84**	**308,52**
OZB eigenaar	352,22	367,40	361,57	366,63
Totaal eigenaar/gebruiker	**672,98**	**674,00**	**668,41**	**675,15**

*) Lager tarief als gevolg van het uitvoeren van motie 006-2015 naar aanleiding van het Water- en Rioleringsplan (WRP) 2016-2019 waarbij € 200.000 lastenverlichting is doorgevoerd op de rioolheffing.

Om een beeld te geven van hoe de lokale lasten zich vanaf 2015 hebben ontwikkeld zijn hieronder de tarieven afvalstoffenheffing, rioolheffing en ozb/eigenaar grafisch weergegeven.

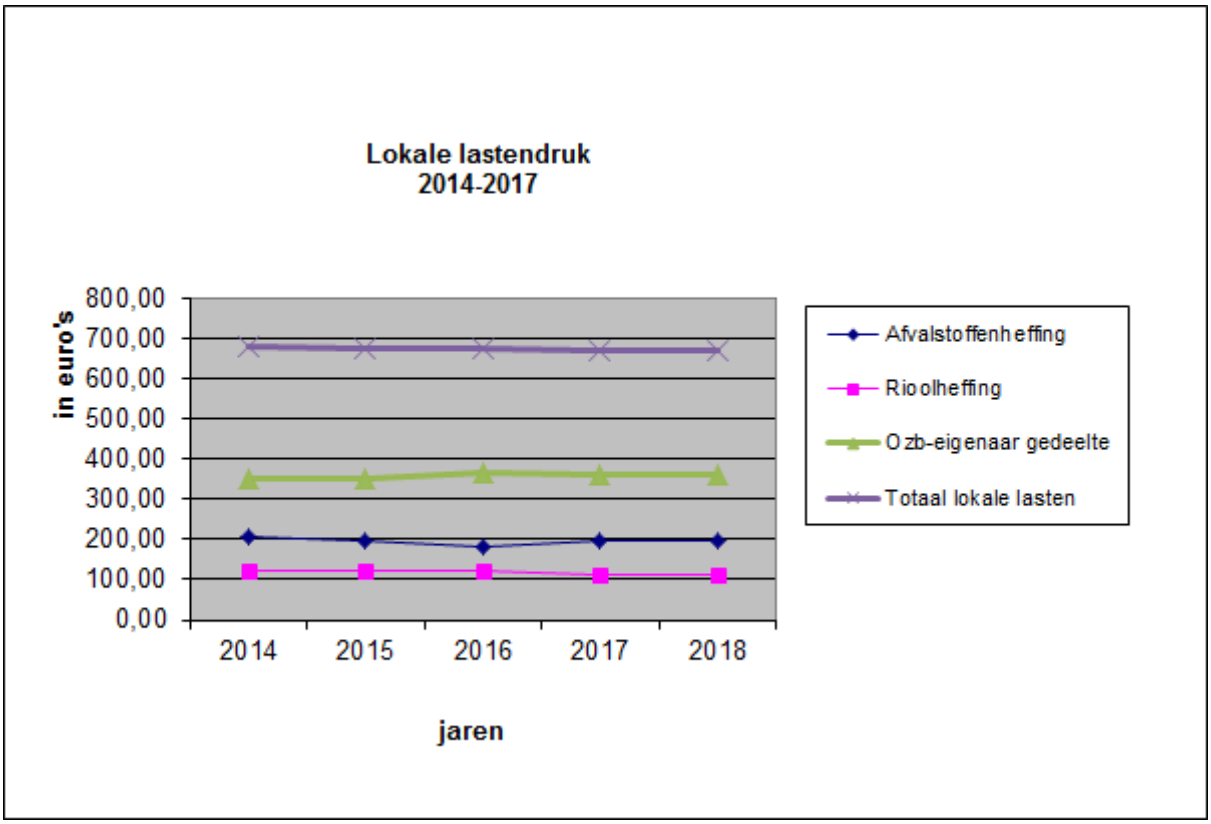

Bij de calculatie voor de woonlasten voor meerpersoonshuishouden (mphh) die COELO hanteert, staat de gemeente Houten op de 100e plaats (€ 687). In 2016 was dit de 92e plaats. Provinciaal staat Houten op de 7e plaats (2016: 7e).
In onderstaande tabel zijn enkele vergelijkende cijfers uit de Atlas van de lokale lasten 2017 opgenomen.

Vergelijking woonlasten mphh

Omschrijving	Woonlasten hh Coelo	Procentuele vergelijking	Positie ranglijst
Landelijk goedkoopste gemeente (Littenseradiel)	487	71%	1
Gemeente Houten	687	100%	100
Landelijk duurste gemeente (Wassenaar)	1211	176%	398
Provinciaal goedkoopste gemeente (Veenendaal)	379	84%	1
Gemeente Houten	687	100%	7
Provinciaal duurste gemeente (De Bilt)	929	135%	26

Indicatoren

In onderstaande tabel zijn de van toepassing zijnde relevante BBV-indicatoren binnen het taakveld 'Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ontwikkeling en stedelijke vernieuwing (Vhrosv)' per 1 januari van het betreffende jaar opgenomen.

Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
		2014	2015	2016	2017	2018
Gemeentelijke woonlasten in euro eenpersoons-huishouden (BBV)	Coelo	544	546	554	561	X*
Gemeentelijke woonlasten in euro meerpersoons-huishouden (BBV)	Coelo	680	678	681	687	X*
Gemiddelde WOZ-waarde per € 1.000 (BBV)	CBS	261	251	254	X*	X*

*Gegevens CBS voor 2017 en 2018 nog niet beschikbaar en voor Ceolo 2018.

Kostenonderbouwing gemeentelijke heffingen

Voor de rioolheffing en de afvalheffing volgen hieronder de verplichte kostenonderbouwing:

Berekening van kostendekkendheid riolen		
		2018
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente		-1.948.647
Inkomsten taakveld(en), excl. Heffingen		0
Netto kosten taakveld		-1.948.647
Toe te rekenen kosten:		
Overhead incl. (omslag)rente		-245.084
BTW		-153.701
Totale kosten		-2.347.432
Opbrengst heffingen		2.347.432
Dekking		100%

Berekening van kostendekkendheid afval		**2018**
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente		-3.748.928
Inkomsten taakveld(en), excl. Heffingen		1.114.274
Netto kosten taakveld		-2.634.654
Toe te rekenen kosten:		
Overhead incl. (omslag)rente		-367.305
BTW		-466.440
Totale kosten		-3.468.399
Opbrengst heffingen		3.468.399
Dekking		100%

Kwijtscheldingsbeleid

Bij kwijtschelding van belasting wordt de 100% norm van de relevante bijstandsnorm gehanteerd. Voor de overige regels wordt rijksbeleid gevolgd. Op grond van de belastingverordeningen kan alleen kwijtschelding worden verleend voor de afvalstoffenheffing, hondenbelasting (alleen de eerste hond), rioolheffing en in zeer uitzonderlijke gevallen de onroerende-zaakbelasting. Voor de overige belastingen en heffingen wordt geen kwijtschelding verleend.

In onderstaande tabel zijn de totaalbedragen van de verleende en verwachte kwijtschelding opgenomen:

Bedragen x € 1

Heffingsjaar	Rekening 2015	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Kwijtgescholden bedrag	167.587	141.145	138.743	141.070

De beoordeling van de kwijtscheldingsverzoeken is met de uitplaatsing van Belastingen met ingang van 1 januari 2015 overgegaan naar de BghU.

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

1. Inleiding

Voor de financiële positie van de gemeente Houten is het van belang om inzicht te hebben in de risico's die we als gemeente lopen. Het totaal van deze risico's (mee- en tegenvallers) is de benodigde weerstandscapaciteit. Daartegenover staan middelen in de begroting waarmee deze risico's kunnen worden opgevangen (= de beschikbare weerstandscapaciteit). De verhouding tussen de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit bepaalt het weerstandsvermogen en wordt uitgedrukt in een ratio. De meest optimale ratio is 1,0 (beschikbare weerstandscapaciteit = benodigde weerstandscapaciteit). In de nota weerstandsvermogen en risicomanagement voor de algemene dienst heeft de raad de ondergrens voor het weerstandsvermogen vastgesteld op 1,0 (= voldoende). Er is geen bovengrens vastgesteld.

Alleen risico's (financieel en niet-financieel) in beeld brengen is niet voldoende, dan wordt onvoldoende gestuurd op het bereiken van de geformuleerde doelstellingen. Daarom vraagt risicomanagement een proactieve houding. Concreet betekent dit dat er beheersmaatregelen worden genomen om risico's te beheersen en/of te beperken. In 2018 wordt als onderdeel van de verdere implementatie van risicomanagement vooral aandacht besteed aan de soft control (cultuur is belangrijker dan instrumenten). Dit wordt gedaan door periodieke gesprekken tussen directie en 'risico-eigenaren'. Daarnaast wordt in het interne-controleplan 2017 specifiek aandacht besteed aan het onderwerp 'frauderisico's'.

In deze paragraaf wordt achtereenvolgens ingegaan op de beschikbare weerstandscapaciteit, het risicoprofiel en de ratio van het weerstandsvermogen. Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) moeten ook de geprognosticeerde balansen en enkele relevante financiële kengetallen voor de periode 2016-2021 in deze paragraaf worden opgenomen om het inzicht voor de raad in de financiële positie te vergroten.

2. Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit het geheel van middelen en mogelijkheden om niet begrote, onverwachte kosten te dekken.

Bedragen x € 1.000

Weerstandscapaciteit per 1 januari van het jaar	2018
Vrij deel algemene reserve	
- Provinciale norm	2.472
- Boven provinciale norm	179
Stand reserve per 1 januari	2.651
Onbenutte belastingcapaciteit	1.220
Stelpost onvoorzien	61
Totaal	3.932

Het vrij besteedbare deel van de algemene reserve bedraagt naar verwachting op 1 januari 2018 € 2,651 miljoen. De norm die de provincie stelt aan de algemene vrije reserve bedraagt € 2,472 miljoen en is gebaseerd op € 50,00 voor 49.435 inwoners.

De onbenutte belastingcapaciteit wordt berekend als het verschil tussen het OZB-tarief in Houten (als het gewogen gemiddelde voor woningen en niet-woningen) en het normtarief om een beroep te kunnen doen op artikel 12 van de Financiële verhoudingswet. Deze norm is door het Rijk in de meicirculaire 2017 bepaald op 0,1952% (2016: 0,1927%). De onbenutte belastingcapaciteit wordt voor 2018 berekend op € 1,220 miljoen.

De stelpost onvoorzien is bepaald op basis van € 1,25 per inwoner.

De beklemde algemene reserve wordt niet tot de beschikbare weerstandscapaciteit gerekend. Het inzetten van deze reserve kan alleen met goedkeuring door de raad én op basis van de door de raad

vastgestelde criteria. Dit geldt ook voor het concernweerstandsvermogen grondexploitaties. De omvang van dit concernweerstandsvermogen is op basis van de perspectiefnota 2018 € 5,6 miljoen. Dit bedrag is onderdeel van de risicobuffer voor de grondexploitaties en daarmee niet vrij besteedbaar.

3. Risico's

De risico's die relevant zijn voor het weerstandsvermogen zijn die risico's die niet zijn ondervangen door bijvoorbeeld het afsluiten van een verzekering, het treffen van een voorziening of het nemen van een beleids- en/of beheersmaatregel waardoor het risico zich niet voordoet.

Naast de te kwantificeren risico's (uitgedrukt in een financieel effect) is er uit de risico-inventarisatie ook een aantal ontwikkelingen naar voren gekomen. Deze zijn niet direct als risico te kwantificeren, maar kunnen op termijn wel tot risico's leiden. Daarom worden deze hieronder wel beschreven. Onderdeel hiervan zijn ook de openeinde regelingen. Het betreft regelingen waarbij de onzekerheid zit in de mate waarin aanspraak wordt gedaan op de regeling of de gemaakte afspraken.

Ontwikkelingen

Financieel / economisch

Aanbestedingen

De verwachting van het CPB is dat het herstel van de economische groei de komende jaren aanhoudt. Dat betekent dat bedrijven weer gaan investeren en produceren. De vraag naar producten door lage inflatie en stijgende lonen neemt daardoor ook toe. Het gevolg van deze marktwerking is dat de prijzen voor aan te besteden inkoop van goederen en diensten toeneemt. Zeker als de vorige aanbestedingen in tijden van laagconjunctuur zijn gedaan, zal sprake zijn van kostenstijgingen ten opzichte van de bestaande budgetten.
Risico is dat daardoor bijvoorbeeld de bezuinigingstaakstelling op het zwembad niet gerealiseerd wordt. De aanbesteding van de exploitatie van het zwembad (excl. buitenbad) moet de taakstelling goed maken. Onderdeel van de ombuigingsagenda is een bezuinigingstaakstelling op het aanbestedingsresultaat van de huur- en exploitatieovereenkomst van het zwembad de Wetering. Via een paralleltraject loopt er een onderzoek naar de mogelijkheden en effecten van verduurzaming van het zwembad. De resultaten uit dit onderzoek worden meegenomen in de aanbesteding en dragen bij aan het behalen van de taakstelling.

Subsidies

De gemeente Houten ondersteunt diverse Houtense initiatieven, bijv. Techniekfabriek, Houtense Helden, Bibliotheek) in hun weg naar zelfstandigheid in verschillende vormen (waaronder financiële bijdrages, tijdelijke huisvesting). Lukt een initiatief alsnog niet, dan is de ondersteuning te beschouwen als een aanloopverlies. Bovendien wanneer een subsidie wordt verlaagd, moet de afweging worden gemaakt de effecten op te vangen door schaarse middelen uit andere bronnen aan te boren om zo de mogelijke maatschappelijke effecten voor inwoners te beperken.

Ontwikkelingen Eiland van Schalkwijk

Er zijn veel nieuwe ontwikkelingen op het Eiland van Schalkwijk die te zijner tijd in beheer moeten worden genomen. Het mobiliteitsplan Eiland van Schalkwijk en beschikbare subsidies leiden tot nieuwe infrastructuur (o.a. de ontsluiting van het verkeer naar de forten) en de ontwikkeling van kanoroutes en andere toeristische voorzieningen. Bij realisatie van deze onderdelen moet rekening worden gehouden met de kosten voor beheer en exploitatie.

Spoortrillingen

De problematiek rond de spoortrillingen is ingewikkeld. Op geen enkel terrein (inhoudelijk, financieel en politiek-bestuurlijk) zijn risico's uit te sluiten. Het financiële effect is vooraf niet in te schatten. Hierover is bestuurlijk overleg met ProRail en Ministerie I en M. Het belang voor bewoners is voor het college het uitgangspunt voor de verdere onderhandeling met ProRail en Ministerie I en M.

Referendum Aftapwet

Het initiatief voor een referendum over de Aftapwet heeft 10.000 handtekeningen opgehaald. Om tot een referendum te komen, moeten er 300.000 handtekeningen worden verzameld. Het referendum is een initiatief van een groep bezorgde studenten uit Amsterdam, zoals ze zich op de website noemen. Op Twitter maakt het initiatief bekend dat er inmiddels 10.000 handtekeningen zijn opgehaald. Het initiatief vindt dat de geheime diensten AIVD en MIVD met de nieuwe wet te veel bevoegdheden

krijgen. Zo mogen de diensten bijvoorbeeld het internet op grote schaal aftappen. Bij dit proces worden ook gegevens van onschuldige burgers opgeslagen. Mogelijk wordt er een referendum gehouden in 2018, mogelijk tegelijkertijd met de verkiezingen voor de leden van de gemeenteraad op 21 maart 2018.

Oostelijke Ontsluiting A12
Rijkswaterstaat heeft het besluit genomen mee te werken aan de Oostelijke Ontsluiting Houten. Gezien de hoge kosten van het project is er een nieuw besluit van Gedeputeerde Staten nodig. Een integraal plan moet in het laatste kwartaal 2017 worden uitgewerkt met bewoners/gebruikers Buitengebied Houten-Bunnik. Daarna volgt besluitvorming door de colleges/raden en staten. Het project zou kunnen vertragen door gevoeligheden rondom de verkeerssituatie in het buitengebied (omwonenden) en extra wensen van de gemeente Bunnik.

Ring Utrecht
Het Tracébesluit Ring Utrecht is door de minister vastgesteld, evenals het bovenwettelijke maatregelenpakket (15 miljoen). Inmiddels is door Rijkswaterstaat besloten om in antwoord op de zienswijze van Holing kunnen andere maatregelen nodig zijn die van invloed kunnen zijn op de uitvoering van het project.

Fietsverbinding Houten-Vianen
De fietsverbinding Houten - Vianen wordt mogelijk niet gerealiseerd in verband met financiële haalbaarheid. Er komt een nieuwe raming in het najaar 2017 (inclusief risico's/onzekerheden). Op basis daarvan gaan Provincie en RWS in gesprek om na te gaan wat in het Tracébesluit (TB) wordt opgenomen. Er is vertraging door vervangen van 3 bruggen in het project. De start voor de realisatie is gepland voor 2021.

Wet natuurbescherming
De provincie Utrecht heeft een hogere ambitie vastgesteld op het gebied van de uitvoering van de Wet natuurbescherming. O.a. de handhaving op de Wet natuurbescherming zal door de provincie forser worden ingezet. Nieuwe (bouw) ontwikkelingen of activiteiten binnen de gemeente verdienen hierdoor ook meer aandacht op het gebied van deze wetgeving, dit om vertragingen en onnodige natuurschade te voorkomen. In beperkte gevallen is de gemeente bevoegd gezag voor de handhaving. Dit is alleen van toepassing als tijdens een Wabo aanvraag voor een omgevingsvergunning, de aanvrager kiest om de Natuurbeschermingswet aan te haken én er zogenaamde een verklaring van geen bedenkingen nodig is. De gemeente is in dit geval het bevoegd gezag die de totale vergunning incl. aspecten van de Wet natuurbescherming zal verlenen. Handhaving voor deze vergunningen (in de praktijk komt dit zelden voor) is voor rekening van de gemeente. De RUD Utrecht voert het toezicht en de handhaving voor gemeente Houten uit als daar incidenteel aanleiding toe is. Het is nog onbekend wat de financiële gevolgen hiervan zijn.
Bij vergunningverlening wordt er een diepgaandere toetsing verwacht of de aanvraag wel of niet voldoende aandacht heeft voor de natuurbescherming. Er moet nog een keuze worden gemaakt of de initiatiefnemer in bepaalde situaties onderzoek moet doen naar beschermde diersoorten óf dat de gemeente dit in brede zin voor haar rekening neemt waardoor er eventueel in de toekomst gebiedsgerichte ontheffingen kunnen worden verstrekt. Een zogenaamd soortenonderzoek is een zeer kostbare aangelegenheid. Daarnaast is aansluiting op een zogenaamde soortendatabase wenselijk. Hiermee kan een vergunningverlener direct inzicht krijgen in de aanwezigheid van beschermde soorten in een gebied. De provincie neemt de kosten voor de aansluiting op deze database voorlopig voor haar rekening echter op den duur komen deze kosten bij de gemeente terecht.

Sociaal Team
Onder leiding van een adviesbureau wordt een businesscase opgesteld voor de organisatievorm van het Sociaal Team. Het inzicht uit deze businesscase vormt de basis voor de besluitvorming. Mogelijk is sprake van financiële en/of organisatorische consequenties.

Openeinde regelingen
Het betreft de volgende regelingen:
- maatwerkvoorziening Begeleiding voor WMO en Jeugd
- uitvoering Wet BUIG
- uitvoering van Jeugd, Participatie en WMO

- levering van huishoudelijke ondersteuning (daarbij is er ook sprake van intensievere zorgvragen)
- trajecten openbare gezondheidszorg (OGGZ)
- meldingen Veilig thuis (advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling)
- trajecten outreachende hulpverlening huiselijk geweld
- gladheidsbestrijding en vorstschade aan wegen
- arbeidsongeschiktheid en nabestaandenpensioen wethouders

Organisatorisch

Arbeidsmarkt

Door de economische groei en de daarbij horende toegenomen investeringen in infrastructuur, civieltechnische werken en ICT door bedrijven en overheden neemt het verloop van gekwalificeerd personeel toe en is het soms moeilijk vacatures in te vullen. Hierdoor kan het soms noodzakelijk zijn om personeel tijdelijk in te huren of te werken met markttoelagen.

Omgevingswet

In de aanloop naar de Omgevingswet (geplande inwerkingtreding 2019) is het noodzakelijk dat de gemeente Houten op het gebied van digitalisering en informatiedeling nog stappen zet. Het digitaal stelsel Omgevingswet (DSO) gaat uit van een bepaalde mate van implementatie voor inwerking treding. In 2017 zal vanuit het Rijk wetgeving worden vastgesteld die dit ook afdwingt (bijvoorbeeld de Wet generieke digitale infrastructuur; Wet GDI).
Om dit te kunnen realiseren moeten nog diverse knelpunten worden opgelost. Deels hangt dit samen met de techniek: de (on)mogelijkheden van het koppelen van applicaties. Deels hangt dit samen met de organisatie: de wijze waarop keuzes omtrent digitalisering worden gemaakt binnen de gemeente en de samenhang en verschillen van deze keuzes tussen de verschillende afdelingen.
Een ander punt van onzekerheid is nog de ontwikkeling van wetgeving. Globaal zijn de verplichtingen wel kenbaar, maar op detailniveau is nog niet bekend wat en op welke termijn exact van de gemeente gevraagd wordt.

Uitnodigingsplanologie

Als gevolg van uitnodigingsplanologie ontstaan er hoge verwachtingen bij initiatiefnemers en komt er druk op de ambtelijke organisatie om snel in te spelen op ongeplande nieuwe ontwikkelingen, terwijl ook goed alle belangen in beeld moeten worden gebracht. De capaciteit van het personeel (kwantitatief en kwalitatief) is echter nog niet afgestemd op deze nieuwe manier van werken. Het gevolg is dat initiatiefnemers niet zo snel als gewenst hun initiatieven kunnen realiseren en initiatiefnemers teleurgesteld kunnen zijn en in de organisatie minder tijd overblijft voor andere reeds geplande taken. Voor de korte termijn is in de Perspectiefnota geld beschikbaar gesteld. De consequenties voor de lange termijn (afhankelijk van ambities en beschikbare middelen), zullen onderdeel zijn van het overdrachtsdocument voor het nieuwe college.

Gemeentelijke huisvesting

Door diverse ontwikkelingen vinden er veel verhuisbewegingen plaats in het gemeentehuis. De verwachting is dat herijking en verkenning van huisvesting opnieuw actueel wordt. Mede als gevolg van de voortdurende veranderende vraag en/of behoefte. Onduidelijk is nog of dit organisatorische en/of financiële consequenties met zich mee brengt en in welke mate.

Informatie

Cybercrime en privacy

Cybercrime kan worden gedefinieerd als criminaliteit met ICT als middel. In de afgelopen twee jaar is de bewustwording van het risico slachtoffer te worden van cybercrime enorm toegenomen. In onderzoeken hiernaar is dit risico dan ook gestegen van de vijfde naar de tweede plaats. De belangrijkste risico's van cybercrime zijn te benoemen als: uitval van systemen, verlies van gegevens, het lekken van data en de schade die daardoor ontstaat voor burgers (bijv. te laat uitgeven reisdocument waardoor de burger niet naar het buitenland kan) en/of bedrijven (bijvoorbeeld te laat verlenen vergunning waardoor bedrijfsactiviteiten niet of later gestart kunnen worden) dan wel daaruit voortvloeiende boetes en imagoverlies. De belangrijkste preventieve maatregelen die zijn getroffen in de strijd tegen cybercrime zijn: voortdurende aandacht voor bewustwording bij alle medewerkers, jaarlijkse risico-analyse en het risk-based invoeren van de maatregelen van de 'Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten', anti-malware beleid, waaronder application white-listing, actief hardening en patchbeleid en diverse technische maatregelen zoals spam-filter, firewall

en een proxy-server. De belangrijkste curatieve maatregelen zijn: de mirror omgeving in het Brandweerhuis, het vastgestelde Incidentmanagement en response beleid, een gedegen back-up en recovery proces en het nog op te zetten 'Business Continuity Management'.

Documentmanagement
In 2017 zal als gevolg van het onderzoek naar de informatie huishouding (v.Bussel) een keuze worden gemaakt om van de huidige documentmanagement systemen één of beide uit te zetten. Als besloten wordt dat de informatie die in het uitgeschakelde systeem zit gemigreerd moet worden naar het blijvende (of een nieuw) systeem, brengt dat hoge kosten met zich mee. In de Perspectiefnota 2018 is al wel extra budget beschikbaar gesteld voor digitale archivering, maar onduidelijkheid is of dit toereikend zal zijn.

Politiek/bestuurlijk
Wob-verzoeken
Voor Wob-verzoeken is de Wet dwangsom niet meer van toepassing. Dit betekent dat er geen dwangsom meer kan worden gevorderd voor de te late afhandeling van Wob-verzoeken. Het niet zorgvuldig omgaan met Wob-verzoeken kan echter wel imagoschade opleveren.

Aansprakelijkheid
De gemeente heeft een risico-aansprakelijkheid voor wat betreft wegen. Als mensen schade oplopen door een gebrek aan de weg, dan kunnen ze de gemeente aansprakelijk stellen. Aan de hand van juridische criteria wordt beoordeeld of de gemeente aansprakelijk is. De gemeente heeft een aansprakelijkheidsverzekering afgesloten waarmee de grote claims zijn gedekt. De financiële risico's zijn beperkt. Het kan wel imagoschade opleveren.

Klachtprocedures
Onjuiste bejegening van inwoners kan tot een klacht leiden. Belangrijk is dat de klacht op een zorgvuldige wijze afgehandeld wordt. Zo niet, dan kan dit leiden tot imagoschade. Maar ook als de klacht gegrond verklaard wordt of als de klager het niet eens is met de afhandeling en naar de nationale ombudsman gaat.

Bezwaar-en beroepsprocedures
Ook als een primair besluit en de beslissing op bezwaar zorgvuldig zijn afgehandeld, hebben belanghebbenden een wettelijk recht om in bezwaar of beroep gaan. Risico betreft het opnieuw beoordelen en zo nodig een nieuw besluit nemen. Bij beroep kan de gemeente veroordeeld worden in de proces- en griffiekosten. Als het een politiek gevoelig dossier betreft kan er naast een financieel effect ook sprake zijn van imagoschade.

Social media
Communicatie via social media wordt steeds belangrijker en inwoners vinden dat de gemeente hierop actief moet zijn. Vooral bij crisis en calamiteiten maar ook bij minder dringende maar voor inwoners wel belangrijke zaken. In de visie Communicatie en participatie 2017-2021 is dit ook als belangrijk aandachtspunt genoemd. Bij de Perspectiefnota 2018 is ingestemd met extra middelen voor communicatie advies in het algemeen maar in het bijzonder voor social media advisering. Als de gemeente onvoldoende aanwezig is en niet snel en adequaat reageert, loopt zij het risico op imagoschade.

Juridisch/aansprakelijk
Planologische procedures
De juridificering van de samenleving en het feit dat ontwikkelingen vaker plaatsvinden op inbreidingslocaties (met eromheen bestaande belangen) heeft ook zijn weerslag in planologische procedures. Het gevolg is vertraging in projecten, meer ambtelijke inzet en hogere kosten in verband met juridische procedures.

Verbonden partijen
Houten heeft ervoor gekozen een aantal taken niet zelf uit te voeren, maar in samenwerking met andere gemeenten meer op afstand te zetten in een Gemeenschappelijke Regeling of andere samenwerkingsvorm.
De toezichthouder vraagt specifiek aandacht voor het opnemen van beleid met betrekking tot de sturing op financiële risico's op gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen. In de

nota Verbonden partijen wordt dit onderwerp nader uitgewerkt. De nota Verbonden partijen wordt momenteel vernieuwd en naar verwachting in het najaar van 2017 door de raad vastgesteld.

In de paragraaf Verbonden partijen van deze begroting zijn de risico's van de verbonden partijen vermeld.

Tot slot
Eventuele incidentele financiële mee- en tegenvallers, als gevolg van bovengenoemde ontwikkelingen, worden verrekend via het begrotingssaldo van het lopende boekjaar. Structurele financiële effecten worden verwerkt in het, bij de perspectiefnota, te actualiseren financieel kader van de meerjarenbegroting.

Gekwantificeerde risico's

Van de gekwantificeerde risico's is onderstaande matrix te maken. De aantallen in de matrix betreffen het aantal risico's dat is gedefinieerd met dezelfde risico-score. Bij deze risicoscore hoort een gemiddeld financieel effect (aanspraak op het beschikbare weerstandsvermogen). Deze wordt berekend door de gemiddelde kans te vermenigvuldigen met het gemiddelde financiële effect.
De kleuren in de matrix zijn gerelateerd aan de risicoscore en geven de urgentie aan en de mate van politieke relevantie. Hoe hoger de score, hoe urgenter het risico. De kleuren lopen op met de urgentie, van groen, geel, oranje naar rood als een risico een grote urgentie heeft.
De tabel met risico's is te vinden op pagina 122

Risicomatrix:

Financieel gevolg					
≥ € 1.000.000	€ 125.000 aantal : 1	€ 375.000 aantal : 2	€ 625.000	€ 875.000 aantal : 1	€ 1.125.000
≥ € 500.000 < € 1.000.000	€ 75.000 aantal : 1	€ 225.000	€ 375.000	€ 525.000	€ 675.000
≥ € 100.000 < € 500.000	€ 30.000 aantal : 1	€ 90.000 aantal : 2	€ 150.000 aantal : 4	€ 210.000 aantal : 2	€ 270.000
≥ € 50.000 < € 100.000	€ 7.500	€ 22.500	€ 37.500 aantal : 5	€ 52.500 aantal: 1	€ 67.500
< € 50.000	€ 2.500 aantal : 1	€ 7.500 aantal : 1	€ 12.500 aantal : 2	€ 17.500 aantal : 3	€ 22.500
	0 - 20 %	21 - 40 %	41 - 60 %	61 - 80 %	81 - 100 %

Kans

4. Conclusie Weerstandsvermogen

In de nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen is vastgelegd dat het weerstandsvermogen wordt beoordeeld aan de hand van de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit. Deze relatie wordt de ratio weerstandsvermogen genoemd.

De relatie is als volgt:

$$\text{ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{benodigde weerstandscapaciteit}}$$

In de begroting 2018 komt deze ratio uit op: $\frac{€\ 3.930.000}{€\ 3.382.500} = 1{,}2$

De uitkomst van de ratio is daarmee volgens de uitgangspunten uit de nota als "voldoende" te kwalificeren. Niet vergeten moet worden dat de ratio berekend is op basis van de benodigde weerstandscapaciteit voor de gekwantificeerde risico's. Daarnaast is er nog sprake van een groot aantal kwalitatief geduide ontwikkelingen en risico's die ook mogelijk een aanspraak op het weerstandsvermogen doen.

5. Geprognotiseerde balansen 2016-2021

Activa Bedragen x € 1000	31-12-2016	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	Passiva Bedragen x € 1000	31-12-2016	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021
Vaste activa							**Vaste passiva**						
Materiële vaste activa	129.454	130.017	125.080	120.514	116.192	112.126	Voorzieningen	11.354	9.226	9.753	10.540	10.603	11.400
Immateriële vaste activa	107	107	107	107	107	107	Eigen vermogen	51.186	43.285	40.160	39.743	40.416	41.154
Financiële vaste activa	6.613	6.164	5.757	5.344	2.969	2.717	Vaste schulden rentetypische looptijd > 1 jaar	81.138	75.763	69.720	52.691	30.745	25.827
Totale vaste activa	**136.174**	**136.288**	**130.944**	**125.965**	**119.268**	**114.950**	**Totale vaste passiva**	**143.678**	**128.274**	**119.633**	**102.974**	**81.764**	**78.381**
Vlottende activa							**Vlottende passiva**						
Voorraden	24.390	27.310	18.130	6.154	-1.232	-1.282	Netto vlottende schulden rentetypische looptijd < 1 jaar	9.845	31.429	23.530	23.942	29.948	28.698
Vorderingen	6.268	6.268	6.268	6.268	6.268	6.268	Liquide middelen	8.364	5.218	7.234	6.526	7.647	7.912
Liquide middelen	0	0	0	0	0	0	Overlopende passiva	7.854	7.854	7.854	7.854	7.854	7.854
Overlopende activa	2.909	2.909	2.909	2.909	2.909	2.909							
Totale vlottende activa	**33.567**	**36.487**	**27.307**	**15.331**	**7.945**	**7.895**	**Totale vlottende passiva**	**26.063**	**44.501**	**38.618**	**38.322**	**45.449**	**44.464**
Balanstotaal activa	**169.741**	**172.775**	**158.251**	**141.296**	**127.213**	**122.845**	**Balanstotaal passiva**	**169.741**	**172.775**	**158.251**	**141.296**	**127.213**	**122.845**

6. Financiële kengetallen

Hieronder de uitwerking van de kengetallen, welke opgenomen dienen te worden in de begroting van provincies en gemeenten.

Omschrijving kengetallen	Werkelijk 2016	Raming 2017*	Raming 2018	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021
Netto schuldquote	92%	99%	87%	70%	63%	66%
Netto schuldquotegecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	86%	93%	82%	66%	60%	63%
Solvabiliteitsratio	30%	25%	25%	28%	32%	34%
Kengetal grondexploitatie	22%	25%	16%	5%	-1%	-1%
Structurele exploitatieruimte	0,3%	-1,3%	0,3%	0,7%	1,0%	1,1%
Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishouden	93%	92%	93%	Nog niet te bepalen	Nog niet te bepalen	Nog niet te bepalen

* Wijken af van de begroting 2017. Raming 2017 is in de begroting 2017 bepaald door extrapolatie van de voorlopige balans per 31-12-2016. In de begroting 2018 wordt de raming 2017 bepaald door extrapolatie van de voorlopige balans 31-12-2017.

Netto schuldquote & de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de medeoverheid ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken.

Omdat bij leningen er onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal te berekenen, zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en ook wat dat betekent voor de schuldenlast.

Solvabiliteitsratio
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de medeoverheid in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

Grondexploitatie
Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting of jaarstukken en uitgedrukt in een percentage. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen.

Structurele exploitatieruimte
Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente of provincie heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten.
De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage.

Belastingcapaciteit
De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de provincie of gemeenten zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De uitkomst van de berekening van dit kengetal is voor het jaarverslag hetzelfde als bij de begroting. Het kengetal hoeft dus voor het opnemen in het jaarverslag niet opnieuw te worden berekend. Het toch opnieuw opnemen houdt verband met het feit dat de kengetallen gezamenlijk en in samenhang bezien inzicht geven in de financiële positie van een provincie of gemeente.

Beoordeling:
Normaal ligt de netto schuldquote van een gemeente tussen 0% en 90% (groen). Als de netto schuldquote tussen 100% en 130% ligt, is de gemeenteschuld hoog (oranje). Deze moet dan niet verder stijgen, want als de netto schuldquote boven de 130% uitkomt, komt een gemeente in de gevarenzone (rood). De percentages 100% en 130% zijn signaleringskengetallen, welke door het Ministerie van Binnenlandse Zaken worden bepaald. Dit geldt overigens voor alle in deze beoordeling genoemde kengetallen.
Vanaf 2018 heeft de gemeente Houten een normale netto schuldquote tussen 0% en 90% (groen). Deze daalt van 87% in 2018 naar 66% in 2021 voornamelijk doordat de (vinex)grondexploitaties in 2021 afgerond zijn. Er hoeven dus geen nieuwe leningen aangetrokken te worden voor de grondexploitaties. Sterker nog, er kunnen zelfs leningen worden afgelost.
De gemeente Houten heeft ook leningen voor derden aangetrokken, deze leningen worden één op één aan deze derden doorgegeven. In de schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen worden deze leningen geëlimineerd. Onze schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen is 82% in 2018 en daalt naar 63% in 2021. Ook hier bevindt de gemeente zich in de normale zone (groen). Duidelijk is dat deze kengetallen bepaald worden aan de hand van de geprognotiseerde balansen 2018-2021. Hierbij moet alles volgens de planning verlopen zoals bijvoorbeeld grondexploitaties moeten per 2021 afgerond zijn.

De solvabiliteitsratio van 25% in 2018 bevindt zich binnen de categorie 20-50% (oranje), waarbij < 20% de gevarenzone (rood) is en de normale ratio > 50% (groen) bedraagt. Dat die van onze gemeente wat lager is (oranje), is logisch gezien onze hoge schulden (boekwaarde) van de grondexploitaties. Dat deze zich wel iets verbetert tot 34% in 2021 komt doordat de boekwaarde van de grondexploitaties langzaam afneemt, in 2021 is deze 0 i.v.m. afronding (vinex) grondexploitaties.

De structurele exploitatieruimte van 0,3% in 2018 geeft aan dat onze structurele lasten allemaal gedekt worden door structurele baten en dat er zelfs weer een kleine ruimte is ontstaan.

De belastingcapaciteit ligt net iets onder het landelijk gemiddelde.

Een conclusie is dat onze kengetallen 2018-2021 zich op basis van de geprognotiseerde balansen 2018-2021 op een goed niveau positief bevinden, maar wel sterk conjunctuur gevoelig zijn. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken, dat als het Rijk meer geld gaat uitgeven door de aantrekkende economie, de gemeente ook meer geld beschikbaar krijgt (trap op-trap af). Hierdoor kan een gemeente ook weer meer gaan investeren, waarvoor extra financieringsmiddelen nodig zijn. Hierdoor kan de Netto-schuldquote weer verslechteren.

Tabel gekwantificeerde risico's

Risico	Omschrijving	Oorzaak	Gevolg	Gebied	Categorie	Kans	Omvang	Gevolgschade standaard
Essentaksterfte	De ziekte essentaksterfte tast de essen in Houten (4000-5000 bomen, vooral langs fietspaden) aantast, waardoor zij afsterven.	De essentaksterfte verspreid zich vanuit Duitsland	Dit leidt tot een aantasting van het straatbeeld en extra uitgaven om de bomen te vervangen.	Beheer openbare ruimte	Overige risico's	0 - 20 %	< € 50.000	€ 2.500
Niet behalen van brandveiligheidsdoelstelling	Brandveiligheid is een belangrijk onderwerp binnen de gemeente Houten. De opkomsttijd van de brandweer is hierin een aandachtspunt. Door diverse maatregelen willen we het dekkingspercentage verhogen. Maar niet alleen de opkomsttijd is belangrijk. Het gaat ook om het sneller ontdekken van brand met als gevolg een eerdere alarmering en uitruk. Het dekkingpercentage van de brandweer is momenteel 75%. De doelstelling is om dit percentage te verhogen en het streven is het regionale gemiddelde van 89% te halen Het risico dat de brandveiligheid afneemt is klein			Openbare orde en veiligheid	Politiek / bestuurlijk	21 - 40 %	< € 50.000	€ 7.500
Invoering vennootschapsbelastingplicht	Door de invoering van de vennootschapsbelasting is het onduidelijk of daar in de toekomst formatieve gevolgen mee gemoeid zijn. Vooralsnog lijkt er geen vpb-plicht, dit kan per jaar veranderen aan de hand van uitgevoerde actualisaties.	Per 1 januari 2016 treedt de vernnootschapsbelastingplicht (Vpb-plicht) voor overheidsondernemingen in werking	Onvoldoende capaciteit binnen de organisatie om de extra administratieve en fiscale verwerking te verrichten, waardoor externe capaciteit moet worden ingehuurd. Er is nog onduidelijkheid over de precieze adminstratieve gevolgen.	Belastingen	Organisatorisch	41 - 60 %	< € 50.000	€ 12.500
Hevige stormen door klimaatverandering	Er treedt steeds meer stormschade op.	Het klimaat verandert.	Er waaien bomen om, eventueel met vervolgschade aan omliggende objecten	Beheer openbare ruimte	Financieel / economisch	41 - 60 %	< € 50.000	€ 12.500
Sociale media	Via de sociale media wordt een hetze gevoerd tegen specifieke medewerkers.	Sommige burgers zijn ontevreden over het gemeentelijk beleid.	Psychische schade bij (het gezin van) de medewerker en imagoschade voor de gemeente	Bestuur & management	Overige risico's	61 - 80 %	< € 50.000	€ 17.500
Round up	Woekerplanten vormen een bedreiging voor wegverharding en/of gaan plantsoenen overheersen.	Door strengere wetgeving mogen chemische bestrijdingsmiddelen (zoals round up) veel minder worden gebruikt. Een effectief biologisch alternatief ontbreekt.	Er is extra inzet (intern of extern personeel) benodigd om de gewenste beeldkwaliteit (wegverharding) en/of de gewenste begroeiing (plantsoenen) te behouden.	Beheer openbare ruimte	Financieel / economisch	61 - 80 %	< € 50.000	€ 17.500
Bijdrage RUD	In 2017 is gebleken dat met name politiek gevoelige RUD dossiers veel extra inzet van de RUD vergen. Voor 2018 en de jaren daarna worden daarom nieuwe DVO afspraken gemaakt					61 - 80 %	< € 50.000	€ 17.500
Onverwachte archeologische vondsten bij ruimtelijke ontwikkelingen	De gemeente moet een deel van potentieel aanzienlijke kosten dragen indien niet uit eerder onderzoek aan de ontwikkelaar kon worden aangegeven dat vondsten te verwachten waren			Ruimtelijke ordening	Financieel / economisch	0 - 20 %	≥ € 100.000 < € 500.000	€ 30.000
Exotische waterplanten	De watergangen slibben dicht met woekerende waterplanten, met gevaar voor de visstand en de doorstroming van het water	Met name exotische waterplanten kunnen enorm woekeren.	Er moeten hogere kosten worden gemaakt om de planten te bestrijden.	Waterkering en afwatering	Financieel / economisch	41 - 60 %	≥ € 100.000 < € 500.000	€ 37.500
Eerder vervangen van Kunstgrasvelden (> 2020)	Door het intensief gebruik van de kunstgrasvelden halen de velden niet meer de huidige gehanteerde afschrijvingstermijn van 15 jaar. Het maximale risico is dat de kunstgrasmatten na 10 jaar vervangen moeten worden De afschrijvingstermijn zou gelijk getrokken moeten worden met de garantieperiode die is 10 jaar.	Intensief gebruik van de kunstgrasvelden	Eerder vervangen van de kunstgrasvelden.	Sport	Financieel / economisch	41 - 60 %	≥ € 100.000 < € 500.000	€ 37.500
Agressie buitendienst	Medewerkers van de buitendienst worden op straat soms agressief bejegend.	Bewoners zijn ontevreden over het onderhoud van bepaalde onderdelen van de openbare ruimte.	Psychische belasting en ziekteverzuim bij medewerkers van de buitendienst	Bestuur & management	Overige risico's	41 - 60 %	≥ € 100.000 < € 500.000	€ 37.500
Vennootschapsbelastingplicht	Per 1 januari 2016 is de vennootschapsbelastingplicht (Vpb-plicht) voor overheidsondernemingen in werking getreden. In 2015 is geïnventariseerd welke activiteiten een onderneming vormen en of deze activiteiten wel of niet onder de Vpb-plicht vallen. Medio 2016 hebben wij onze zienswijze met betrekking tot het grondbedrijf aan de belastingdienst schriftelijk overlegd. Een eerste reactie van de fiscus is inmiddels ontvangen, maar geeft nog geen uitsluitsel. De uitkomst bepaalt of er sprake is van financiële onzekerheden. Jaarlijks kunnen (nieuwe) activiteiten alsnog als onderneming worden gezien.	Per 1 januari 2016 treedt de vennootschapsbelastingplicht (Vpb-plicht) voor overheidsondernemingen in werking. Bepaalde activiteiten van de gemeente Houten kunnen als onderneming worden beoordeeld waardoor ze onder de Vpb-plicht komen te vallen.	Over de winst, van de als onderneming gekenmerkte activiteiten en niet-vrijgestelde activiteiten, moet vennootschapsbelasting worden afgedragen.	Belastingen	Financieel / economisch	41 - 60 %	≥ € 100.000 < € 500.000	€ 37.500

Risico	Omschrijving	Oorzaak	Gevolg	Gebied	Categorie	Kans	Onvang	Gevolgschade standaard
Prognose bouwleges 2018	De prognose van de meerbouwleges 2018 zijn benut voor personele capaciteit om het extra werk in vergunningverlening en toezicht op te vangen. De inkomsten aan leges kunnen variëren omdat deze afhankelijk zijn van de werkelijke realisatie van projecten en de ingediende aanvragen van burgers en bedrijven. Zijn dus afhankelijk van de vraag. Daarom kunnen er in een jaar meer opbrengsten zijn dan kosten en ook andersom, afhankelijk van aantal en soort plannen en de periode waarin deze tot uitvoering komen. De gemeente heeft hierop slechts een beperkte invloed.				Financieel / economisch	41 - 60 %	≥ € 100.000 < € 500.000	€ 37.500
Leegstand winkelpand Xenos	Leegstand van de winkelruimte die nu door Xenos gehuurd wordt	Xenos heeft per 31-12-17 de huur opgezegd.	Geen huuropbrengsten uit de winkelruimte als er geen nieuwe huurder gevonden wordt.	Economische zaken	Financieel / economisch	41 - 60 %	≥ € 100.000 < € 500.000	€ 52.500
Verstrekken van leningen en garanties aan diverse verenigingen, stichtingen of organisaties met een publiek belang	Bij het verstrekken van een lening of garantie bestaat het risico dat een organisatie niet aan haar aflossingsverplichting kan voldoen.	De gemeente verstrekt leningen en garanties aan diverse verenigingen, stichtingen of organisaties met een publiek belang (€ 7,1 miljoen).	De gemeente loopt het risico dat organisaties niet in staat zijn hun leningen af te lossen.		Financieel / economisch	0 - 20 %	≥ € 500.000 < € 1.000.000	€ 75.000
Schade aan dijken	De dijken naast de watergangen lopen schade op en daarmee ook de wegen op de dijk. Het onderhoud van de dijken komt niet ten laste van de gemeente, maar de wegen op de dijken wel.	Onderhoudswerkzaamheden door derden aan (kunstwerken in) watergangen die eigendom zijn van HDSR of RWS	Mogelijk moeten juridische procedures worden gestart.	Wegenbeheer	Juridisch / aansprakelijk	41 - 60 %	≥ € 100.000 < € 500.000	€ 90.000
Hogere uitvoeringskosten voor nieuwe taken integratie-uitkering wmo	Het Rijk heeft berekend hoeveel het zal kosten om de punten hieronder uit te voeren. Echter heeft de gemeente Houten een berekening gemaakt, lager dan het Rijk. Deze kosten berekend door gemeente Houten zijn opgenomen in de begroting. Mochten de kosten voor het uitvoeren van de taken toch hoger uitvallen, leidt dit tot een totaalrisico van 190.000 in 2017 - Vangnetregeling - Diensten SVB - VNG-betalingen (Sensoor, doventolk etc.) - Geen post onvoorzien meer - Tijdelijk verblijf LVB+ - Eigen bijdragen In 2018 zou dit een bedrag van 235.000 zijn.	Lagere inschatting van de kosten om de taken uit te voeren dan het Rijk heeft gemaakt.	Indien de kosten toch hoger uitvallen dan de gemeente heeft geschat, is dit niet in de begroting meegenomen en moet dit worden opgevangen.	Wmo	Financieel / economisch	41 - 60 %	≥ € 100.000 < € 500.000	€ 90.000
Gelimiteerde achtervang van het WSW (Wet Sociale Woningbouw)	De zekerheidsstructuur in de volkshuisvesting is in 3 lagen verdeeld, primair het eigen vermogen van de rentederving (5%) op dit bedrag in verband met het verstrekken van renteloze leningen van de woningcorporaties en secundair het vermogen van het WSW. De tertiaire zekerheid is de achtervangpositie van Rijk en gemeenten. Hierbij is 50% voor rekening van het Rijk, 25% voor de schadegemeente en 25% voor alle deelnemende gemeenten gezamenlijk. Het risico dat de gemeente Houten loopt betreft de rentederving (5%) op dit bedrag in verband met het verstrekken van renteloze leningen. Voor de gemeente Houten gaat het om een totaalbedrag van ruim € 230 miljoen aan uitgezette leningen.	Door landelijke maatregelen verslechtert de financiele situatie van woningcorporaties.	Door faillissementen van woningcorporaties moet gemeente Houten eventuele rentederving betalen ten behoeve van de gelimiteerde achtervang WSW.	Stadsvernieuwing en woningbouw	Financieel / economisch	0 - 20 %	≥ € 1.000.000	€ 125.000
E-bikes	Er ontstaan gevaarlijke snelheidsverschillen op fietspaden.	De (extra snelle) e-bikes	Er zijn infrastructurele aanpassingen benodigd met het oog op de veiligheid en om onze reputatie als "Houten Fietsstad" te behouden.	Aanleg infrastructuur	Financieel / economisch	41 - 60 %	≥ € 100.000 < € 500.000	€ 150.000
Niet-realistische verkoopprijzen schoolwoningen Beekmos	Het ombouwen tot woningen van de schoolwonigen aan de Beekmos leidt tot hoge verkoopprijzen, die niet realistisch zijn.	Hoge boekwaarde van de huidige schoolwoningen en de kosten voor de ombouw tot woningen.	Niet kostendekkend verkopen van schoolwoningen.	Onderwijs	Financieel / economisch	41 - 60 %	≥ € 100.000 < € 500.000	€ 150.000

Risico	Omschrijving	Oorzaak	Gevolg	Gebied	Categorie	Kans	Omvang	Gevolgschade standaard
Mogelijke vervanging software Vicrea	In september 2016 heeft Vicrea een verhoging van de onderhoudskosten van software aangekondiogd, waarbij in vele gevallen verdubbeling van de kosten optreedt. Onderleiding van het gemeentelijk geoberaad zijn ongeveer 150 gemeenten in verweer gekomen tegen deze verhoging, later ondersteund door VNG en KING. Nog steeds is niet duidelijk wat voor oplossing er geboden wordt met als gevolg dat het niet duidelijk voor wat voor kosten de gemeente komt te staan. Update van software moet immers plaatsvinden in verband met wettelijke wijzigingen. Het gevaar bestaat dat Vicrea op en gegeven moment niet meer aan hun verplichtingen kan voldoen en failliet kan gaan. Op dat moment is er geen ondersteuning en onderhoud van onze software meer. Dit betekent in het ergste geval dat alle software die Vicrea geleverd heeft, vervangen moet worden.	Verhoging van de onderhoudskosten en het mogelijke faillissement van Vicrea.	Dit heeft gevolgen voor de bedrijfsvoering, we kunnen immers niet meer aan de wettelijke verplichtingen voldoen. Daarnaast zijn er uiteraard de kosten van een vervangend systeem en de conversie van de data.	Aanbestedingen	Financieel / economisch	41 - 60 %	≥ € 100.000 < € 500.000	€ 150.000
Extreme neerslag	We krijgen eerder te maken met de gevolgen van extreme neerslag dan verwacht.	Klimaatveranderingen gaan sneller dan verwacht.	Er is minder tijd om de openbare ruimte hierop aan te passen en huiseigenaren te informeren over maatregelen die zij zelf kunnen treffen.	Waterkering en afwatering	Financieel / economisch	41 - 60 %	≥ € 100.000 < € 500.000	€ 150.000
Wet Privatisering bouwtoets	Er is wetgeving in voorbereiding waardoor taken van bouwtoetsing bij vergunningverlening en bouwtoezicht door de toezichthouders verschuiven van de gemeente naar particuliere partijen. De particuliere sector wordt gecertificeerd, waarbij de gemeente alleen nog certificaten toetst. Als gevolg van deze verschuiving van taken zullen de werkzaamheden bij vergunningverlening en toezicht met betrekking tot de bouwwerkzaamheden veranderen. Ook zijn er gevolgen voor de legesinkomsten, maar het is nog onduidelijk welke effecten dit precies heeft voor de gemeente. De implementatie en juridische aanpassingen, bijvoorbeeld de legesverordening, vraagt extra inzet bij o.a. de afdeling RO. De uitkomsten van een experiment bij de gemeente Den Haag (16/8/2016) laten zien dat bij 4 op de 10 projecten alsnog door de gemeente moest worden ingegrepen omdat er slechte kwaliteit geleverd werd, met in sommige gevallen zelfs kans op instortingsgevaar! Hoewel de gemeente (waarschijnlijk) wettelijk niet aansprakelijk zal zijn, als het toch mis gaat, is de gemeente nog steeds verantwoordelijk voor openbare orde en veiligheid. Daarbij zal de gemeente te maken krijgen met juridische kwesties in verband met onduidelijkheid over aansprakelijkheid en vervolgschade. Dat alles naast imagoschade en aandacht in de landelijke pers. De particuliere markt is op dit moment nog niet klaar voor deze taak. De pilot in Den Haag loopt hier 'gelukkig' tegenaan. Uitgangspunt van de wet blijft dat zodra de private kwaliteitstoets verplicht is, het private toezicht beter geborgd is. De invoering van de wet zal waarschijnlijk worden vertraagd ivm discussie in de Eerste Kamer.			Ruimtelijke ordening	Juridisch / aansprakelijk	61 - 80 %	≥ € 100.000 < € 500.000	€ 210.000
Geen voorbereiding op aflopende subsidie Regiotaxi Utrecht	Indien er geen maatregelen worden genomen op de aflopende subsidie van de provincie Utrecht voor de regiotaxi, moet gemeente Houten in 2020 in staat zijn € 300.000 vrij te maken om dit op te vangen.	Het contract voor de Regiotaxi Utrecht loopt af in augustus 2020. Dit contract wordt deels gesubsidieerd door de provincie Utrecht. Deze subsidie loopt af van € 355.000 in 2015 tot € 300.000 in 2019. Daarna is het onzeker wat er met de subsidie gaat gebeu	Een tekort van € 300.000.	Regionale samenwerking	Financieel / economisch	61 - 80 %	≥ € 100.000 < € 500.000	€ 210.000
Mogelijk tekort bij de verdeelmodellen van de drie decentralisaties (Jeugd / Wmo / Participatie).	Dat er bij de objectieve verdeelmodellen van de drie decentralisaties (Jeugd, Wmo en Participatie) minder geld binnenkomt dan benodigd voor de uitvoering van de drie decentralisaties. In de praktijk zien we dat we in circulaires vanuit het rijk gekort kunnen worden op één of meerdere uitkeringen binnen de decentralisaties.	We zitten in een overgangsfase m.b.t. de verdeling van de middelen voor Jeugd, Wmo en Participatie. Door de fluctuaties die we waarnemen binnen de uitkeringen zien we dat er nog gezocht wordt naar een juiste verdeling van de financiële middelen.	Er ontstaat binnen de gemeentelijke begroting een tekort op één of meerdere budgetten binnen Jeugd, Wmo of Participatie waardoor er gezocht moet worden naar alternatieve dekking.	Jeugdwet	Financieel / economisch	21 - 40 %	≥ € 1.000.000	€ 375.000
Ovoldoende afschaling van zorg van de 2e naar de 1e naar de 0e lijn	De transformatie, waaronder de afschaling van 2e naar 1e lijnszorg en van 1e naar 0e lijnszorg komt onvoldoende op gang. Het risico bestaat dat de transfomatie, waaronder de beweging om te komen tot een verrschuiving van de dure 2e lijnszorg naar de goedkopere 1e lijnszorg niet tijdig genoeg op gang komt. Ditzelfde risico doet zich voor bij de gewenste verschuiving van de 1e lijnszorg naar de 0e lijszorg (zoals bijvoorbeeld mantelzorg).	De interne organisatie is nog in ontwikkeling om de nieuwe taken zo goed mogelijk georganiseerd uit te kunnen voeren. Er is nog niet de volledige "grip" op zowel de groep cliënten als de groep zorgaanbieders.	Er ontstaat binnen de gemeentelijke begroting een tekort op één of meerdere budgetten binnen Jeugd of Wmo waardoor er gezocht moet worden naar alternatieve dekking.	Jeugdwet	Financieel / economisch	21 - 40 %	≥ € 1.000.000	€ 375.000
Dak en geveldelen Scc Schoneveld	De dak- en gevelconstructie is aangetast door vocht en moet vervangen worden.	Recentelijk is geconstateerd dat bij de bouw van het Scc Schoneveld er een constructiefout is gemaakt waardoor de dak- en gevelconstructie is aangetast.	Dak moet vernieuwd worden.	Jeugd -en jongerenwerk	Gemeentelijke gebouwen en materieel	61 - 80 %	≥ € 1.000.000	€ 875.000
					Totaal benodigd weerstandsvermogen:			**€ 3.382.500**

Paragraaf Grondbeleid

Grondbeleid en ruimtelijke agenda

Terugblik

Afgelopen jaar heeft het voorzichtige herstel van de woningmarkt zich doorgezet en wordt er in de regio weer volop gebouwd. In Houten worden in 2017 de projecten Castellum, Leebrug II, de Slinger West en de tijdelijke woningen aan de Hoge Schaft afgerond.
Daarnaast zijn dit jaar er meerder woningbouwinitiatieven op transformatielocaties afgerond c.q. in uitvoering genomen en neemt het aantal particuliere initiatieven voor woningbouw in het binnenstedelijk- en het buitengebied toe. Dit succes is voor een groot deel te danken aan de ontwikkelde werkwijze 'van buiten naar binnen' en onderstreept het belang om deze werkwijze verder door te zetten en uit te werken.

Vooruitblik 2018

Met het naar verwachting in september 2017 vast te stellen Programma Ruimte komen integrale kwaliteitskaders en procesbeschrijvingen voor de inrichting van het (stedelijk) gebied beschikbaar. Binnenstedelijk ligt de focus in 2018 op de uitvoering van projecten op de gemeentelijke transformatielocaties Mozaïek/Putterhaag, Wegwijzer/Den Oord, De Kleine en Grote Geer en de ontwikkellocatie Eikenhout. De uitwerking van deze projecten vindt plaats binnen de kaders van het Programma Ruimte 2017-2019. Daarnaast neemt de voorbereiding van de ontwikkeling van Hofstad III concrete vormen aan en wordt voor Hofstad IVb de bestemmingsplanprocedure, gebaseerd op de vastgestelde verkaveling, afgerond.
Ook staan er diverse nieuwe transformatieprojecten op stapel en wordt een aantal particuliere initiatieven voor woningbouw begeleid. In het buitengebied neemt het aantal initiatieven toe en zijn diverse plannen voor (kleinschalige) woningbouw in ontwikkeling. Deze initiatieven dragen inhoudelijk en/of financieel bij aan de ontwikkeling van het Eiland van Schalkwijk. In het buitengebied Kromme Rijn worden initiatieven beoordeeld volgens de in 2017 vastgestelde Omgevingsvisie Kromme Rijn.
Naast de bovengenoemde uitvoeringsprojecten wordt begin 2018, voor de verkiezingen, de stedenbouwkundige verkenning afgerond, waarin mogelijkheden voor uitbreiding van woningbouw in Houten zijn onderzocht. In de volgende bestuursperiode kunnen college en raad de verkenning een vervolg geven door middel van het opstellen van een omgevingsvisie conform de nieuwe omgevingswet. Ook zal in 2018 gewerkt worden aan de oplossingsrichtingen voor problematiek rond 'wonen en zorg', doorstroming voor jongeren vanuit residentiële zorginstellingen en de komende wijzigingen inzake 'beschermd wonen'.
Parallel aan bovengenoemde onderwerpen zal ook de uitwerking van de Ruimtelijk-economische koers U10 volop aandacht krijgen. Hiervoor zal een meerjarig werkprogramma worden opgesteld.

Stand van zaken

In de paragraaf hieronder wordt ingegaan op de stand van de totale grondexploitatie. Daarna wordt specifiek ingegaan op het risicoprofiel van de grondexploitatie en de beschikbare risicobuffer. Hierbij wordt uitgegaan van de stand (juli 2017). Als vergelijk zijn deze cijfers afgezet tegen de situatie van het jaar daarvoor (juli 2016).
Deze gegevens zijn met de raad gedeeld in diverse bijpraatavonden.

Grondexploitatie

De totale boekwaarde per juli 2017 is € - 30,2 miljoen. De totale investeringen inclusief kostenstijging en rente voor de resterende looptijd van de grondexploitatie bedragen € 57,7 miljoen.
De totale opbrengsten die in de periode nog moeten worden gegenereerd bedragen € 86,1 miljoen.
Op netto contante waarde bedraagt het negatieve resultaat € - 1,6 miljoen (€ - 1,7 op eindwaarde zoals getoond in tabel).
Dit saldo fluctueert op basis van de herziening van de grondexploitatie. In de tabel hieronder is het bovenstaande schematisch weergegeven.

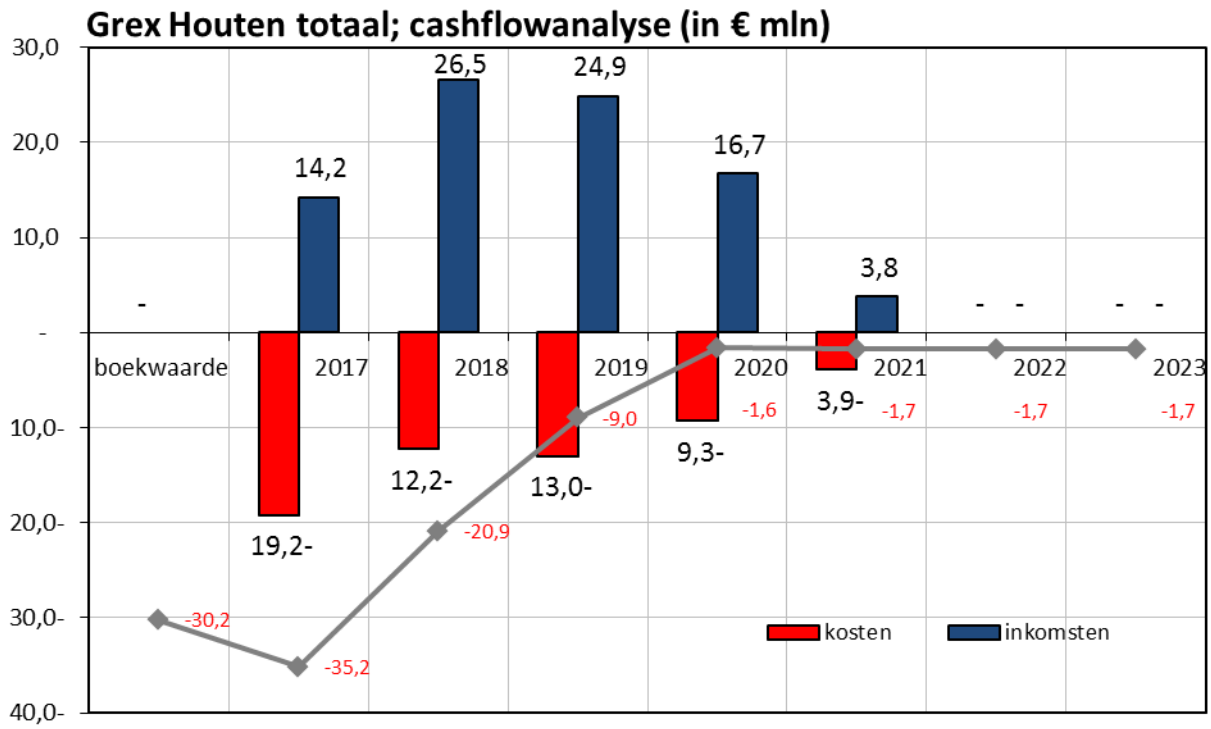

Risicoprofiel en risicobuffer
De verschuivingen van de risico's in het risicoprofiel hebben voornamelijk te maken met de faseringen in de einddatum van enkele grondexploitaties van 2019 naar 2021. Het betreft de grondexploitaties Loerik 6 en Werklandschap De Meerpaal.

De mutaties in de risicobuffer betreffen de bijdrage aan de realisatie van 57 sociale woningen aan De Molen (€ 0,3 mln.) en de sociale woningen aan de Hoge Schaft (€ 0,1 mln.) ten laste van het VH-fonds en op het concern weerstandsvermogen de mutatie van het saldo van de grondexploitatie € 0,7 mln.).

Risico's gedurende looptijd grondexploitatie

Jaar	Juli 2016	Juli 2017
2018	-250.000	-490.000
2019	-485.000	-90.000
2020	-3.400.237	2.880.000
2021		-451.899
	-4.135.237	**-3.911.899**

De tegenover dit risicoprofiel staat de beschikbare risicobuffer en ziet er als volgt uit:

Risicobuffer grondexploitatie

buffer	Juli 2016	Juli 2017
VH fonds (nog inzetbaar)	1.444.000	1.019.500
Weerstandsvermogen binnen grex	650.000	650.000
Concern weerstandsvermogen	5.863.007	5.931.444
	7.957.007	**7.600.944**

De beschikbare weerstandscapaciteit grondexploitaties is ruim voldoende om de risico's gedurende de looptijd van de grondexploitatie op te kunnen vangen. De integrale risicoanalyse wordt periodiek

herijkt en getoetst of de risico-buffer toereikend is voor de gecalculeerde risico's, aan de hand van door de raad vastgestelde ratio's.

Nota "Risicomanagement en Weerstandsvermogen Grondexploitaties
In de Nota is de 'ratio weerstandsvermogen' (ratio WSV) geïntroduceerd als objectieve norm voor de mate waarin de beschikbare weerstandscapaciteit toereikend is ten opzichte van het (normatief bepaalde) noodzakelijke weerstandsvermogen op basis van de zogenaamde 'H'IFLO-norm'. Aangezien de H'IFLO geen maatwerk oplevert ten opzichte van de risico's die we in Houten werkelijk lopen, is met de vaststelling van genoemde nota tevens bepaald dat de beschikbare weerstandscapaciteit ook in relatie gebracht kan worden met het totaal van geïnventariseerde risico's. De ratio WSV is berekend op basis van de H'IFLO-norm is echter het uitgangspunt bij de beoordeling c.q. kwalificatie van het weerstandsvermogen. De gegevens in onderstaande tabel zijn gebaseerd op deze beleidsuitgangspunten.

Conform de Nota 'Risicomanagement en Weerstandsvermogen Grondexploitaties ' streven we een ratio WSV grondexploitatie van 1,0 na, met een bandbreedte tussen 0,8 en 1,2.
Thans is de -op grond van de H'IFLO-norm- berekende ratio 1,0.
De ratio WSV ligt binnen de toegestane bandbreedte en heeft de kwalificatie 'voldoende'. De ratio van 1,0 vraagt wel een aanhoudende aandacht voor het scherp monitoren en sturen op kostenbeheersing, risico's en kansen

Naast de H'IFLO hanteren we een tweede ratio, op basis van een inschatting van een analyse van de risico's per lopende grondexploitatie. De ratio op basis van de werkelijke risico's laat een ander, beter, beeld laat zien: 1,9 met de kwalificatie "ruim voldoende".

In de vastgestelde Perspectiefnota 2018 (raadsbesluit 2017- 060 van 6 juli 2017) is besloten om in 2018 een onttrekking van € 1.000.000,-- ten laste van het concern weerstandsvermogen grondexploitatie te doen.
Hierdoor zal de ratio in 2018 (op basis van de huidige cijfers) dalen van 1,9 naar 1,7 maar nog steeds de kwalificatie "ruim voldoende" behouden.

Stand van zaken per	B Risico - inventarisatie	C Benodigd WSV obv H'IFLO norm	D Risicobuffer c.q. beschikbare weerstandscapaciteit	D:C Ratio WSV cf H'IFLO	D:B Ratio WSV cf risico-inventarisatie	Kwalificatie
Juli 2016	-4,1 mln.	8,2 mln.	8,0 mln.	1,0	1,9	Ruim voldoende
Juli 2017	-3,9 mln.	7,9 mln.	7,6 mln.	1,0	1,9	Ruim voldoende

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

	Onderdeel openbare ruimte	Beleids- en beheerplan	Vast-gesteld	Plan actualisering	Dekking vanuit programma en/of voorziening	
1	Bovengrondse Infrastructuur: weginrichting, overige bovengrondse infrastructuur, groen & water	Beeldkwaliteitskader Openbare Ruimte Startnotitie groot onderhoud en vervanging 2014-2054 Kaders vervolgtraject programma-BOR	Jan-2013 Dec-2014 Jun-2015	**2018** **2020** **2020**	Bereikbaar, voorziening BOR	**Openbare Ruimte**
2	Ondergrondse infrastructuur (*inclusief riolering*)	Water- en rioleringsplan 2016-2019	Dec-2015	**2019**	Duurzaam, voorziening BOR, bestemmingsreserve Riolering	
3	Kunstobjecten	Beheer en onderhoud Beeldende Kunst Slimmer organiseren beheer kunst in openbare ruimte	Dec 2012 Dec 2013	**2017**	Samenleving, bestemmingsreserve Kunstobjecten	
4	Welzijns accommodaties en sportaccommodaties	2015-069 Raadsvoorstel Meerjarenonderhouds-plannen en vervangings-investeringen gemeentelijke accommodaties	Nov 2015	**2021**	Samenleving, Voorzieningen groot onderhoud welzijns accommodaties en sportaccommodaties	**Gemeentelijke gebouwen**
5	Onderwijs accommodaties	Het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs Houten 2016-2020. Meerjaren Onderhoudsplan (MOP)	Apr-2016 Apr-2016	**2020** **2020**	Samenleving, Voorziening huisvesting onderwijs	
6	Gemeentehuis, gemeentetorens, wijkposten, gemeentewerf, afvalscheidingsstation, kringloopwinkel, fietstransferia en brandweergebouwen	2015-069 Raadsvoorstel Meerjarenonderhouds-plannen en vervangings-investeringen gemeentelijke accommodaties	Nov 2015	**2021**	Alle programma's en bijbehorende onderhoudsvoorzienin-gen	

Duurzaamheidskader
Via haar kapitaalgoederen kan de gemeente invulling geven aan de eigen voorbeeldfunctie op duurzaamheid. Binnen het Programma Duurzaam Houten wordt hierop specifiek ingezet met de Verduurzaming van het gemeentelijk Vastgoed en de Impuls Circulair Inkopen (zie deelprogramma Duurzaamheid & energietransitie). Zo worden veelal natuurlijke momenten benut voor verduurzaming.

Openbare Ruimte
Onderdeel 1: Bovengrondse infrastructuur: Weginrichting, overige bovengrondse infrastructuur, groen en water.

Vanaf 2013 is het Beeldkwaliteitskader Openbare Ruimte van kracht, gebaseerd op het door de raad vastgestelde sobere "Nieuw Houtens Niveau".

In juni 2015 zijn de Kaders vervolgtraject programma-BOR door de raad vastgesteld. Hierin wordt een aantal financiële maatregelen genomen om de BOR voorziening op niveau te houden en om eventueel investeringen in innovaties binnen het BOR programma mogelijk te maken. Ook is een 5-tal bedrijfswaarden vastgesteld (kosten/baten, beeldkwaliteit, duurzaamheid, kwaliteit leefomgeving, draagvlak), die leidend zullen zijn in het maken van keuzes in (vernieuwd) beheer.

In het voorjaar van 2017 heeft de gemeente het convenant 'Beton in een circulaire economie' getekend. De gemeente zet zich daarmee in voor de toepassing van CO2-arm en circulair beton. Zo nemen we circulair beton nu standaard op in onze bestekken voor bestratingsmateriaal.

Op basis van inspecties wordt een jaarplan voor 2018 opgesteld voor het uit te voeren groot onderhoud en de vereiste vervangingen. Dit plan is aan het eind van het jaar beschikbaar.

Onderdeel 2: Ondergrondse infrastructuur (inclusief riolering)
De Wet Milieubeheer schrijft voor dat de gemeente over een actueel bestuurlijk vastgesteld Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) beschikt. In het GRP wordt weergegeven hoe de gemeente haar stedelijke watertaken uitvoert. De stedelijke watertaken omvatten het grond-, oppervlakte-, hemel- en

afvalwaterbeheer. De grondslag voor het heffen van rioolrecht is gebaseerd op het “verbrede rioolrecht” en de watertaken voor de gemeente. Het GRP heeft een strategisch en beleidsmatig karakter en vormt voor het bestuur de basis bij het vaststellen van de doelen en middelen voor de aanleg en het beheer van de stedelijke watertaken op de korte en langere termijn.
Houten werkt met 13 andere regiogemeenten en het waterschap samen in WINNET. In 2016 is het geactualiseerde Water- en Rioleringsplan 2016-2019 (WRP) door de gemeenteraad vastgesteld. Het regionale afvalwaterbeleid (RAB) is hierbij gebruikt voor het generieke beleid dat is vertaald naar lokaal beleid.

De belangrijkste uitgangspunten en opgaven voor de periode 2016-2019 zijn:

- Klimaatadaptatie, bewust maken van bewoners en bedrijven van de effecten van klimaatverandering en het gevolg van extreme neerslag op het stedelijk gebied.
- Het vaststellen van een gemeentelijk beschermingsniveau bij extreme neerslag.
- Het uitvoeren van pilots en kleinschalige maatregelen om het stedelijk gebied robuuster te maken tegen de gevolgen van extreme neerslag.
- Het bevorderen van een duurzaam milieu door afkoppelen hemelwater van de riolering, optimaliseren energiegebruik installaties .
- Jaarprogramma’s voor de verdere ontwikkeling van de riolering en het uitvoeren van noodzakelijke maatregelen en onderzoek.
- Implementeren waterbodembeheer in technisch beheerpakket.

De gemeenteraad kiest bij de vaststelling van het Water en Rioleringsplan (WRP) ook voor een ambitieniveau met een bijbehorend tarief rioolheffing in de vierjarige planperiode. In het WRP zijn per planjaar vervangings- en verbeteringsinvesteringen opgenomen die nodig zijn om de wettelijke zorgplichten voor afval-, hemel- oppervlaktewater- en grondwater in te vullen. Het belangrijkste deel van de investeringen is noodzakelijk in het kader van de zorgplichten. Het bestaande vervangingsbeleid gaat uit van de absolute afschrijftermijn van een object.

Op grond van nieuwe regels van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn er voor de financiële afwikkeling naast een Voorziening Egalisatie tarieven rioolheffing nog twee andere voorzieningen en één reserve nodig.

a) Voor de risicoafdekking in het stedelijke (afval)waterbeheer is de Spaarvoorziening voor vervanging en risicoafdekking riolering met een omvang van € 1.250.000 ingesteld. Dit is ongeveer 0,7% van de totale waarde van het rioleringsstelsel.
b) Voor waterbodembeheer is de Spaarvoorziening waterbodembeheer (conform BBV art. 44 1d ingesteld waarin gespaard wordt voor de kosten van baggerwerkzaamheden die planmatig om de circa 12 jaar plaatsvinden. De jaarlijkse storting in deze voorziening is € 114.000.
c) Efficiency en aanbestedingsvoordelen worden afgewikkeld in de bestemmingsreserve efficiency resultaten en aanbestedingsvoordelen. De raad beslist over de inzet van de middelen in deze reserve.

De periodieke herziening van het WRP (in 2019) is het moment waarop de raad constateert wat de werkelijke en benodigde stand van de reserves en voorzieningen is en moet zijn. De raad bepaalt dan voor de nieuwe periode de optimale omvang van de voorzieningen en reserve en de hoogte van de rioolheffing opnieuw.

Onderdeel 3: Kunstobjecten in het openbare gebied

In 2018 wordt het beheer en onderhoud van artistieke kunst in de openbare ruimte gecontinueerd volgens de huidige aanpak. In de komende jaren worden het cultuurbeleid en de huidige onderhoudssystematiek geëvalueerd.

Gemeentelijke gebouwen

Onderdeel 4: Welzijns -en sportaccommodaties

In november 2015 zijn de meerjarenonderhoudsplannen voor de gemeentelijke welzijns- en sportaccommodaties 2016 tot en met 2025 door de raad vastgesteld. De effecten van de plannen zijn in de begroting 2018 verwerkt. De welzijns- en sportaccommodaties zullen onderhouden worden op basis van vastgestelde meerjarenonderhoudsplannen. Daar, waar in het kader van de ombuigingen

accommodaties op kortere termijn een andere bestemming/ eigenaar zullen krijgen (bijvoorbeeld de Grote Geer zal medio 2018 herbestemd worden), zal qua onderhoud uiterste terughoudendheid worden betracht.

Als onderdeel van het project Verduurzaming Gemeentelijk Vastgoed worden op een aantal sporthallen zonnepanelen gerealiseerd.

Onderdeel 5: Onderwijshuisvesting

Het beleidsstuk Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs Houten (SHP) 2016 – 2020, geeft inzicht in de visie, het beleid en de knelpunten en oplossingsrichtingen voor de onderwijshuisvestingsproblematiek in het primair, speciaal en voortgezet onderwijs op basis van gehanteerde uitgangspunten. Het SHP beschrijft en vraagt aandacht voor de veranderende omgeving waarbinnen het onderwijs en de gemeente zich bevinden. Zowel het onderwijs als de gemeente zien zich geconfronteerd met op enig moment afnemende leerlingaantallen, verouderde gebouwen alsmede verandering in wetgeving.

Met het oog op de gemeentelijke zorgplicht voor onderwijshuisvesting en de noodzaak van een lange termijnvisie zorgt het SHP voor:

- Duidelijke visie en een beleidsmatig kader voor huisvesting van onderwijsvoorzieningen in de gemeente Houten;
- zicht op de beschikbare voorzieningen en de omvang van de noodzakelijke huisvestingsvoorzieningen voor onderwijs in de komende jaren.

De huidige beleidskaders van het SHP maken deel uit van de begroting. Het SHP geeft inzicht in:

- de huidige en toekomstige positie van de onderwijsinstellingen (zowel kwalitatief als kwantitatief).
- de knelpunten op korte, middellange en lange termijn.
- de uitgangspunten voor het huisvestings- en accommodatiebeleid.
- een toekomstscenario op basis van inventarisatie, knelpuntenanalyse en beleidsvoorkeuren.
- een toetsingskader voor de beoordeling van investeringsaanvragen voor onderwijs.
- financiële meerjaren-ontwikkeling van de huisvesting.
- een draaiboek voor het vervolgproces tot 2020.

Sinds 1 januari 2015 is de financiële verantwoordelijkheid voor het groot onderhoud aan schoolgebouwen door het Rijk overgeheveld van gemeente naar schoolbesturen. De gemeentelijke meerjarenonderhoudsplanning heeft in 2018 slechts betrekking op de gemeentelijke onderwijslocaties: schoolwoningen en de multifunctionele accommodaties Limes. Op de Limes-school worden in 2018 zonnepanelen gelegd.

Onderdeel 6: Gemeentelijke gebouwen

Voor een aantal gemeentelijke gebouwen geldt dat deze onderhouden zullen worden conform de door de gemeenteraad eind 2015 vastgestelde meerjarenonderhoudsplannen. Dit betreft het gemeentehuis, het Kant 3, de gemeentewerf, de wijkposten, de brandweergebouwen, de fietstransferia en de daaraan gekoppelde commerciële ruimten, het kringloopcentrum, de kerktorens van de Nederlands Hervormde kerk aan het Plein (Oude Dorp), de kerk aan de Waalseweg in Tull en 't Waal en de kerk aan de Brink in Schalkwijk en de gebouwtjes op beide gemeentelijke begraafplaatsen. De effecten van de geactualiseerde meerjarenonderhoudsplannen zijn in de begroting 2018 en verder verwerkt.

Verduurzaming van het gemeentehuis is onderdeel van het project Verduurzaming Gemeentelijk Vastgoed. In 2018 is een actualisatie van de kansen hiervoor gepland (zie deelprogramma Duurzaamheid & energietransitie).

Financieel kader kapitaalgoederen

De mate van onderhoud bepaalt de kwaliteit en de levensduur van de kapitaalgoederen. Onderscheid wordt gemaakt tussen aan de ene kant de reguliere beheer-/exploitatiekosten en aan de andere kant de groot onderhoudskosten. De verhouding *tussen* en de omvang *van* beide kostensoorten geeft een beeld van de financiële inspanningen die noodzakelijk waren. De actuele staat van onderhoud en de beperkte financiële middelen zorgen ervoor dat steeds nieuwe afwegingen gemaakt moeten worden. Dit heeft effect of zal effect hebben op de kwaliteit van de voorzieningen.

Hieronder volgt een tabel met de omvang van het onderhoud kapitaalgoederen, onderverdeeld in regulier en groot onderhoud.

2017 (incl.mutaties)	**Regulier Onderhoud (O)**	**Groot Onderhoud (GO)**	**Verhouding (O : GO)**	**Totaal (O+GO)**
Begroot	€ 4.025.000	€ 2.373.000	63% : 37%	€ 6.398.000

Paragraaf Financiering

Inleiding

De Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) geeft een kader voor het (financierings-) risicomanagement. Het betreft het raamwerk voor het financieringsbeleid. Dit is verder uitgewerkt in de gemeentelijke Regeling treasury. Deze regeling geeft een uiteenzetting van de kaders, waarbinnen het treasurybeleid van de gemeente Houten wordt vormgegeven en de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de treasuryfunctie worden beschreven.

Ontwikkelingen

In de begroting 2018 is rekening gehouden met een rentetarief van 1,5%. Dit percentage is gelijk aan de gehanteerde omslagrente. De toekomstige renteontwikkeling is onzeker. Vanuit het oogpunt van zorgvuldig financieel beheer is daarom in de meerjarenbegroting 2018-2021 een reservering opgenomen voor een stijging van de rentekosten. Deze reservering betreft 1% van de jaarlijks gemiddelde financieringsbehoefte tussen 2018 en 2021. In de paragraaf Ombuigingen en reserveringen wordt nader ingegaan op deze reservering.

Rentevisie

Voor de financieringsbehoefte (korte en lange termijn) is een visie op de rente-ontwikkeling onontbeerlijk. Daarom wordt gebruik gemaakt van diverse renteverwachtingen van kredietwaardige instellingen. Op basis daarvan wordt de gemeentelijke rentevisie geformuleerd.
De rente is op dit moment historisch laag. Het is dan ook niet zozeer de vraag of, maar in welke mate de rente de komende jaren gaat stijgen. Beleggers beginnen weer vertrouwen te krijgen in economische groei. In de eurozone stijgt de inflatie. De Amerikaanse economie draait goed. De vooruitzichten zijn zelfs zo goed dat de FED (de centrale bank van de Verenigde Staten van Amerika) de beleidsrente heeft verhoogd. De FED verwacht in 2017 nog twee verhogingen door te voeren. Hierdoor stijgt de 10-jaars swaprente, de maatstaf voor de kapitaalmarktrente voor het eerst sinds jaren van 0,34% medio 2016 naar 0,93% medio 2017. Of deze stijgende trend doorzet zal ervan afhangen of de wereldwijde economische groei doorzet. De 3-maands Euribor (Euro Interbank Offered Rate; het rentetarief voor leningen tussen de Europese banken) daalde van -0,30% medio 2016 naar -0,33% medio 2017. Voor medio 2018 wordt verwacht dat de 10-jaars swaprente in de eurozone zich rond de 1,18% zal bewegen. De korte termijnrente zal gemiddeld uitkomen op -0,24%.

Renterisico

Voor het renterisico gelden er twee normen namelijk de renterisiconorm en de kasgeldlimiet. Er dient binnen deze normen geopereerd te worden.

Renterisiconorm (lang)
Het doel van de renterisiconorm is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rentelasten in geval van herfinanciering en renteherziening van geldleningen. Dit wordt bereikt door een limiet te stellen aan dat deel van de vaste schuld waarover het rentepercentage in een bepaald jaar moet worden aangepast aan de op dat moment geldende markttarieven. Deze norm is op 20% van de lastenkant van de begroting gesteld en wordt afgezet tegen de jaarlijkse verplichte aflossingen en de renteherzieningen.

Bedragen x €1.000

Renterisiconorm	2018	2019	2020	2021
Stand van het begrotingstotaal	117.989	115.281	105.664	92.570
Renterisiconorm 20% van begroting	23.598	23.056	21.133	18.514
Renterisico op de vaste schuld	6.043	16.029	20.946	3.918
Ruimte onder risiconorm	**17.555**	**7.027**	**187**	**14.596**

Uit bovenstaande tabel blijkt dat wij meerjarig onder de norm uitkomen.

Kasgeldlimiet (kort)
Om het risico van kortlopende financiering te beperken is in de Wet fido de kasgeldlimiet vastgesteld. De kasgeldlimiet is een vastgesteld percentage (8,5%) berekend over de lastenkant van de begroting. Zodra de kortlopende financiering (kasgeldleningen) drie kwartalen boven dit bedrag uitkomt, is de

gemeente verplicht over te gaan tot consolidatie. De kortlopende schuld moet dan omgezet worden in een langlopende geldlening. Voor 2018 bedraagt onze limiet € 10,0 miljoen. Het verwachte financieringstekort begin 2018 bedraagt € 26 miljoen. Dit tekort wordt met name veroorzaakt door aflossingen op leningen. Gezien de forse overschrijding op de kasgeldlimiet, vindt in de 2e helft van 2017 een gedeeltelijke consolidatie plaats. De huidige markt voor het kasgeld is dusdanig (circa -0,35%) dat het lonend is de kasgeldpositie niet overhaast te consolideren op de kapitaalmarkt. Door dagelijks de ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt te monitoren kan, in geval van een stijgende rente, snel gehandeld worden.

Liquiditeitenplanning en financieringsbehoefte

De liquiditeitenplanning voor 2018 is als volgt:

bedragen x € 1.000

Liquiditeitenplanning	2018
Stand liquiditeiten 1/1	-26.584
Saldo exploitatie	8.648
Saldo investeringen	-6.420
Saldo grondexploitatie	13.121
Saldo financiële activiteiten	-7.525
Stand liquiditeiten 31/12	-18.760

In 2018 daalt de financieringsbehoefte van ruim € 26 miljoen begin 2018 tot naar verwachting bijna € 19 miljoen eind 2018. De belangrijkste reden voor deze daling is de verwachte hogere inkomsten vanuit de grondexploitaties.

Bij de meerjarige financieringsbehoefte is rekening gehouden met de in de begroting opgenomen investerings- en bestedingsplannen, alsmede met de geraamde inzet van voorzieningen. Daarnaast is vanwege het ontbreken van een meerjareninvesteringsprogramma, vanaf 2020 een aanname hieromtrent gedaan. Hieruit volgt het volgende beeld voor de meerjarige financieringsbehoefte.

Grafiek: meerjarige financieringsbehoefte en verloop leningenportefeuille

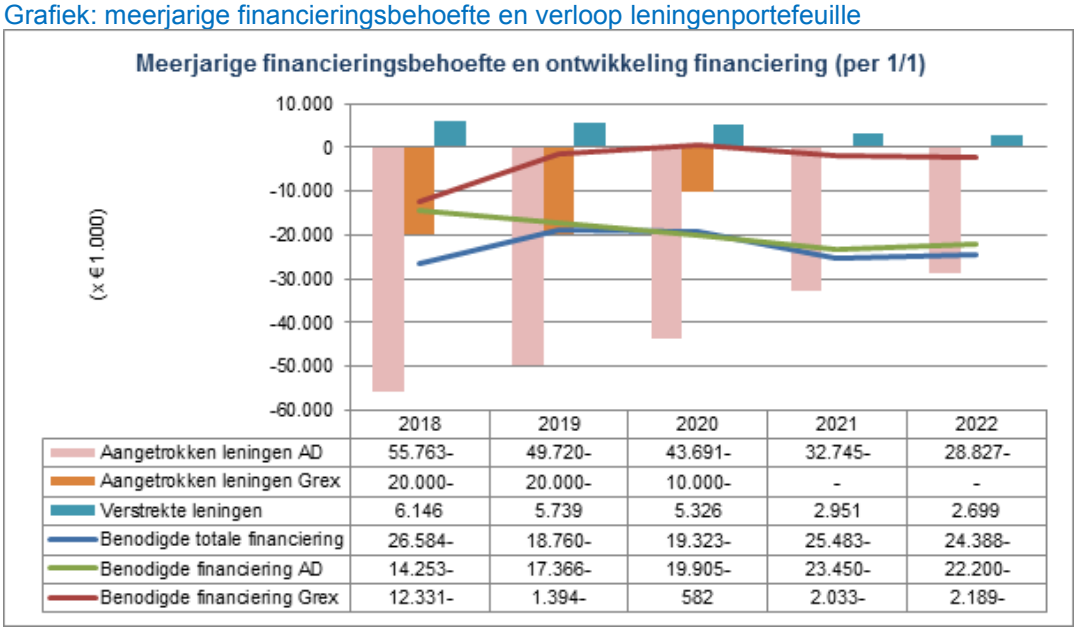

In bovenstaande grafiek is een stijgende financieringsbehoefte vanuit de Algemene Dienst te zien terwijl de financieringsbehoefte vanuit de grondexploitaties aflopend is. De stijgende financieringsbehoefte wordt onder andere verklaard doordat bij de financiering in deze begroting per 2020 rekening is gehouden met een jaarlijks gemiddeld investeringsniveau van 2,5 miljoen. Het betreft hier alleen de financieringslasten en niet de benodigde kapitaallasten van deze investeringen. Daarnaast nemen de vaste schulden af van bijna € 76 miljoen in 2018 tot ongeveer € 29 miljoen in 2022. De financieringsbehoefte wordt deels verklaard door de financieringsbehoefte van de

grondexploitaties en deels door aflossingen op bestaande leningen. Vooralsnog zal de financiering van de grondexploitaties bestaan uit leningen met een looptijd van één tot en met vier jaar.

Rentetoerekening

Met ingang van 2017 zijn de waarderings- en verslagleggingsregels ten aanzien van 'rente toerekening' aangescherpt. Deze aanscherping is vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Vanaf 2017 moet, conform de notitie rente 2017 (http://www.commissiebbv.nl/begroten/notities-commissie/), de 'reële' (omslag) rente in de begroting worden verwerkt. In de paragraaf Financiering wordt middels onderstaand renteschema voortaan inzicht gegeven in de rentelasten, het renteresultaat en de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend.

Bedragen x €1.000

	Renteschema	2018	
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering		2.256.659
b.	De externe rentebaten		0
	Totaal door te rekenen externe rente		2.256.659
c.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-97.251	
	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-172.533	
			-269.784
d1.	Rente over eigen vermogen		0
d2.	Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)		0
	De aan de taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)		1.986.875
e.	*De Werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)*		1.894.215
f.	**Renteresultaat op het taakveld treasury**		**-92.160**

Op basis van het bovenstaande is de voorcalculatorische omslagrente in de begroting 2018 berekend op 1,5% (2017 was 2,5%). Deze rente wordt toegepast aan de uitgaven- en inkomstenkant van de begroting. Ook geldt deze omslagrente voor het bepalen van de rentekosten op basis van de geraamde financieringsbehoefte voor de periode 2018-2021.

Wet schatkistbankieren

Eind 2013 is de Regeling Schatkistbankieren in werking getreden. Op grond van deze regeling dienen decentrale overheden eventuele overtollige geldmiddelen in 's Rijks Schatkist aan te houden, dit met uitzondering van een zeker drempelbedrag. Voor Houten ligt de drempelwaarde op € 0,88 miljoen. Omdat de gemeente voornamelijk aan de opnemende kant zit, wordt een situatie van (tijdelijk) overtollige middelen niet verwacht.

Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof)

Per 1 januari 2014 is de Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet Hof) in werking getreden. Deze wet zorgt er voor dat de schulden van de totale Nederlandse overheid niet te hoog worden. De grens van het toegestane tekort bedraagt 3,0% BBP (Bruto Binnenlands Product). Naast het Rijk dient ook de decentrale overheid zich aan strengere normen te houden. Voor 2017 ligt de norm op –0,3 % van het bruto binnenlands product (bbp). Dit percentage is niet verder uitgesplitst naar een EMU-referentiewaarde per individuele decentrale overheid.

De verwachte EMU-saldi over 2017, 2018 en 2019 bedragen respectievelijk € -6,4 miljoen (tekort), € 11,9 miljoen en € 16,8 miljoen (overschot). De conclusie die daaruit kan worden getrokken is dat Houten in 2017 in negatieve zin, en in 2018 en 2019 in positieve zin bijdraagt aan het EMU-saldo.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Inleiding

De afgelopen jaren is de druk op de organisatie toegenomen. De taakstelling (€ 1,3 miljoen) op de organisatie, bedrijfsvoering en huisvesting is gerealiseerd. Ook zijn er nieuwe taken bijgekomen waarvoor wij als gemeente verantwoordelijk zijn én vraagt de nieuwe bestuursstijl andere vaardigheden van onze organisatie. In de perspectiefnota 2016 heeft de raad impulsmiddelen (€ 750.000) beschikbaar gesteld om deze beweging(en) te faciliteren. Daarnaast vraagt het besluit om de voorbereidingen voor het aangegaan van een ambtelijke fusie met Wijk bij Duurstede te beëindigen om een hernieuwde focus op de organisatieontwikkeling voor de komende jaren. Hiervoor zal in de 2e helft van 2017 een meerjarig programma worden ontwikkeld. Als onderdeel van de focus op organisatieontwikkeling heeft de invulling van de informatiefunctie in ieder geval hoge prioriteit in 2018.

Focus op organisatieontwikkeling

Hieronder wordt ingegaan op enerzijds onze ambities en andere manier van werken. Anderzijds op de besteding van de extra middelen die, om dit te realiseren, door de raad bij de perspectiefnota 2018 beschikbaar zijn gesteld.

- *Ambities en andere manier van werken*

De nieuwe bestuursstijl krijgt steeds meer vorm. Dit betekent met 'buiten' zoeken naar andere wegen om dingen mogelijk te maken. Dit vraagt om het zorgvuldig afwegen van belangen, zorg voor kwetsbare groepen en het op tijd knopen doorhakken waar dat nodig is. Daarnaast zijn er nieuwe wettelijke verplichtingen en de door de raad vastgestelde visiedocumenten die om uitwerking vragen.

Deze ambities vragen om een andere manier van werken. De gemeentelijke organisatie moet beschikken over ambtelijke vaardigheden om hoogwaardige en integrale ondersteuning te bieden aan de bestuurlijke ambities. Medewerkers moeten in staat zijn en blijven om in veranderende omstandigheden op effectieve wijze bijdragen te leveren aan lokaal maatwerk. De andere manier van werken wordt ook steeds meer zichtbaar. De uitnodigingsplanologie in het ruimtelijk domein vormt daar een mooi voorbeeld van. Ook de 'inwonersberaden' zijn succesvol. In de afgelopen jaren zijn er drie georganiseerd, te weten over de toekomstvisie Proeftuin Houten 2025, de opvang en integratie van vluchtelingen en over het programma Ruimte. Hiermee worden inwoners meer betrokken bij grote Houtense vraagstukken. Ook in de komende jaren blijven wij 'inwonersberaden' organiseren.

Tegen de achtergrond van bovenstaande ontwikkelingen is het van belang om ons te realiseren dat het werknemersbestand verouderd. De afgelopen jaren is er een laag natuurlijk verloop (uit- en instroom) geweest. In 2016 is deze trend voor het eerst weer doorbroken. Deze trend zet zich in 2017 voort. Dit biedt kansen om te investeren in nieuwe (jonge) medewerkers met andere kwaliteiten. Op verschillende beleidsterreinen zijn in 2016 en 2017 nieuwe medewerkers ingestroomd op basis van vaste of tijdelijke aanstellingen en ook als trainee. De ervaringen met deze nieuwe instroom zijn positief. Daarom wordt deze instroom van nieuwe (jonge) medewerkers zoveel als mogelijk bevorderd. Dit is ook noodzakelijk gezien de grote uitstroom van pensioengerechtigden de komende jaren.
Bij deze nieuwe situatie is er ook aandacht voor de bestrijding van de jeugdwerkloosheid. Het creëren van arbeidsplaatsen specifiek voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt is daarbij ook één van de pijlers. Op die manier kan de organisatie ook een afspiegeling blijven van de samenleving waarvoor wordt gewerkt.

Deze in gang gezette beweging(en) moet worden gecontinueerd. Nieuwe (jonge) medewerkers met tijdelijke contracten zijn ingezet op beleidsterreinen waar dit direct nodig was. Deze contracten lopen in 2017 of 2018 af. Ook is geïnvesteerd in het in dienst nemen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Om deze ontwikkelingen te continueren heeft de raad bij de perspectiefnota 2018 besloten tot een verlenging van de middelen voor de tijdelijke versterking van de formatie. Hiervoor is een budget geraamd van € 600.000 per jaar voor 2018 en 2019. Deze middelen worden ingezet op de beleidsterreinen Ruimtelijke ontwikkeling / Omgevingswet, Informatiemanagement, Duurzaamheid, Ondermijnende criminaliteit, Communicatie en Ondersteuning.

- *Inzet middelen voor tijdelijke versterking van de formatie*

In de perspectiefnota 2018 is op hoofdlijnen aangegeven op welke beleidsterreinen de extra middelen voor de tijdelijke versterking (€ 600.000 per jaar voor 2018 en 2019) van de organisatie worden ingezet. In de paragraaf Bedrijfsvoering wordt hier uitgebreider op ingegaan.
In de tabel hieronder is de verdeling van de extra middelen over de verschillende beleidsterreinen weergegeven. Deze verdeling is gebaseerd op een inschatting van de benodigde formatie die nodig is op het betreffende beleidsterrein.

Tabel: inzet middelen voor tijdelijke versterking van de formatie

Nummer	Beleidsterrein	bedragen in euro's
1.	Ruimtelijke ontwikkeling / Omgevingswet	140.000
2.	Informatiemanagement	85.000
3.	Duurzaamheid	100.000
4.	Ondermijnende criminaliteit	95.000
5.	Communicatie	130.000
6.	Ondersteuning	50.000
	Totaal	**600.000**

Hieronder wordt de inzet van deze middelen per beleidsterrein onderbouwd weergegeven.

1. Ruimtelijke ontwikkeling / Omgevingswet (€ 140.000)

De aantrekkende economie heeft voor Houten tot gevolg dat het aantal ruimtelijke initiatieven toeneemt. Dit blijkt niet alleen uit de toegenomen bouwleges maar ook uit de toegenomen gesprekken met initiatiefnemers in stedelijk- en het buitengebied. De wachtlijsten, om in aanmerking te komen voor het bebouwen van diverse locaties in Houten, groeien. Daarnaast is in 2017 gebleken dat de mogelijkheden van het doorberekenen van ambtelijke kosten naar particuliere initiatieven (=kostenverhaal), in het kader van vraag- en gebiedsgericht werken, minder groot zijn als waarvan wij in 2016 zijn uitgegaan. Tot slot wordt er steeds meer gebouwd in de bestaande stedelijke omgeving. Hierbij neemt de afhankelijkheid van private partijen toe. Dit resulteert in meer overleg met diverse betrokken partijen en meer aandacht en inzet voor een zorgvuldige voorbereiding en invulling in samenspraak met de omgeving. De hierboven beschreven ontwikkelingen vragen structureel extra inzet en ondersteuning om deze ontwikkelingen ook, op een zorgvuldige manier, verder te helpen.

2. Informatiemanagement (€ 85.000)

In het kader van een verbetering van de 'privacy en informatieveiligheid' vraagt de implementatie van de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG) de komende jaren veel extra inspanning. Naast de invoering is vooral de borging daarvan in de organisatie een belangrijk aspect. Dit vraagt blijvende aandacht voor bewustwording hiervoor bij alle medewerkers. Parallel hieraan blijft ook de aandacht voor de privacy in het sociaal domein een hoge prioriteit houden. Daarnaast is het nodig om gemeentebreed invulling te geven aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Dit nieuwe Europese privacy-kader zal vanaf mei 2018 de Wet bescherming persoonsgegevens vervangen en vraagt van de organisatie een gedegen voorbereiding en implementatie. Vanaf mei 2018 is het in dit kader verplicht een functionaris voor de Gegevensbescherming aangesteld te hebben.

3. Duurzaamheid (€ 100.000)

In 2016 heeft de raad het programma Duurzaam Houten 2016-2018 vastgesteld. Dit programma vertaalt de ambities uit het Milieubeleidsplan en de streefbeelden uit de toekomstvisie Proeftuin Houten naar concrete duurzaamheidsdoelstellingen tot en met 2018. In 2017 staat het programma Duurzaam Houten nog grotendeels in het teken van een vertaling en verankering van de doelstellingen in gemeentelijke projecten en beleidsvelden, onder andere het programma Ruimte. In 2017 wordt dus de basis gelegd voor de realisatie van het programma in 2018. Tegelijkertijd zal in 2018 het duurzaamheidsbeleid voor de periode 2019 en verder vorm gegeven worden in een klimaatplan. Om de doelstellingen uit het programma Duurzaam Houten ook in 2018 en 2019 blijvend te verankeren en aan te jagen in zowel de Houtense samenleving als de ambtelijke organisatie is continuering nodig van de eerdere tijdelijke versterking van de formatie voor 2016 en 2017.

4. Ondermijnende criminaliteit (€ 95.000)
Ondermijnende criminaliteit is niet zichtbaar maar tast het fundament van de samenleving sluipenderwijs aan. In het ondermijningsbeeld dat het Regionaal Informatie en Expertise Centrum georganiseerde criminaliteit in opdracht van de burgemeester heeft opgesteld wordt duidelijk dat er blinde vlekken zijn ten aanzien van zowel locaties/gebieden als thematiek. In een besloten bijpraatavond in april 2017 is de raad hierover geïnformeerd. Op dit moment is de beschikbare capaciteit onvoldoende berekend op een effectieve aanpak van ondermijning. Daar waar we actief gaan zoeken zullen we ook gaan vinden en dan moeten zaken ook worden opgepakt. Daarom is extra capaciteit nodig op data-analyse en projectleiderschap en op toezicht en handhaving. Voor de extra capaciteit voor met name data-analyse en mogelijk ook projectleiderschap kijken we of dit in 'Lekpoort' verband kan worden georganiseerd.

5. Communicatie (€ 130.000)
In 2017 heeft de raad de Visie communicatie en participatie 2017-2021 vastgesteld. De implementatie en uitvoering van de communicatievisie / communicatiebeleid (onder andere burgerparticipatie en factor C), toename van complexe communicatievraagstukken, opkomst van het gebruik van social media en het belang van snellere en intensieve betrokkenheid van communicatieadviseurs bij de uitvoering van beleidsprogramma's en projecten maakt dat de formatie onder druk staat. Daarnaast is in toenemende mate sprake van communicatiegevoelige thema's (zoals opvang statushouders, openbare orde en veiligheidsvraagstukken, crisiscommunicatie) die hoge prioriteit vragen van onze vakdeskundigheid.

6. Ondersteuning (€ 50.000)
De afgelopen (economische crisis)jaren is de beschikbare formatie afgenomen. De ondersteunende capaciteit en budgetten op het gebied van personeel en organisatie en bedrijfsvoering zijn evenredig verminderd. Nu er weer ruimte ontstaat voor een tijdelijke formatie-uitbreiding, is het noodzakelijk ook de ondersteuning op het gebied van personeel en organisatie en bedrijfsvoering mee te laten groeien. Op deze wijze blijft een professionele ondersteuning gewaarborgd. Daarom wordt een gedeelte van de tijdelijke middelen hiervoor gereserveerd.

Informatiefunctie
In 2017 is met het vaststellen van het 'Informatiebeleidsplan Informatiegestuurd werken 2017-2018' het nieuwe informatiebeleid in werking getreden. In het plan staan een vijftal belangrijke thema's dan wel uitdagingen voor de komende tijd centraal:
1. Beter met informatie leren omgaan (informatiegestuurd werken)
2. De basis op orde brengen (informatiehuishouding)
3. Digitaliseren, archiveren en het voorkomen van digitale dementie
4. Het borgen van privacy en veiligheid
5. Leidinggeven aan en het organiseren van de informatiefunctie

Naast het op orde brengen van de informatiehuishouding en het digitaliseren en archiveren van deze informatie zijn er in 2018 de volgende speerpunten.

- *Informatiegestuurd werken*

Het beleidsplan heeft de titel informatiegestuurd werken meegekregen, wat de kern weergeeft. Met de juiste informatie kunnen we beter, sneller en efficiënter werken. Zo dragen we bij aan het behalen van maatschappelijke doelen, een doelmatige bedrijfsvoering en een goede dienstverlening aan onze inwoners. Daarbij draait het niet alleen om techniek maar in belangrijke mate ook om vaardigheden, gedrag en cultuur. Het één kan niet zonder het ander. We werken van 'buiten naar binnen', dus niet alleen, maar samen met onze partners en inwoners. Aan al deze aspecten wordt dan ook aandacht besteed.

In het nieuwe beleid gaat het aldus om de interactie tussen mensen, het samen werken en samen ontwikkelen waarbij de burger (digitaal) mee doet. Ten tweede gaat het om de veranderende bedrijfsprocessen en het verder op orde brengen van de basis waaronder het verbeteren van de documentaire informatiehuishouding. We gaan daarbij uit van standaardisatie waar het kan. Ten derde behelst het de toepassing van (nieuwe) technologie waarbij privacy en veiligheid van inwoners worden geborgd. We werken samen met de digicommissaris Bas Eenhoorn als het gaat om de generieke digitale infrastructuur, en samen binnen de Utrechtse regio als het gaat om de 'Buurtmonitor', de 'Monitor Sociale Kracht' en de 'Staat van Utrecht'.

Belangrijke organisatorische verbeteringen die worden doorgevoerd zijn een programmatische aanpak, een betere stafondersteuning aan afdelingen en een gerichtere aansturing en integratie van de functies onderzoek en statistiek, gegevensmanagement, functioneel beheer en architectuur. Om de invoering van de Omgevingswet voor te bereiden en de transformatie in het sociaal domein verder vorm te geven is extra informatie-advies capaciteit voor afdelingen beschikbaar. Investeren in vaardigheden met betrekking tot informatiegestuurd werken in de bedrijfsvoering en beleidscyclus maakt daar een belangrijk onderdeel van uit.

In onze gemeente is de raad zeer betrokken als het gaat om het meedenken over indicatoren, verantwoording en informatiegestuurd werken. Met onze afdelingen, buurgemeenten en een aantal partners verkennen we de kansen rondom 'open en big data'. We denken na over een kleinschalige pilot op het gebied van internet samen met lokale partners. Als hoeder van het algemeen belang is de gemeente zowel datagedreven als burgergedreven. Ze gebruikt sturingsinformatie bewust om voor burgers zowel faciliterend als beschermend te zijn. De gemeente garandeert dat burgers eigenaar zijn van hun eigen privégegevens, dat ze opgeleid worden en in staat zijn om hun rol in het maatschappelijke speelveld van markt en overheid actief te spelen.

- *Privacy en informatieveiligheid*

Het implementeren van de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG) zal de komende jaren nog veel inspanning vragen. Aanvullend op de invoering van de noodzakelijke maatregelen is ook vooral het borgen daarvan een belangrijk aspect. Naast het treffen van die technische en organisatorische maatregelen zal verder blijvend aandacht zijn voor bewustwording bij alle medewerkers. Daar waar mogelijk wordt op dit terrein zoveel mogelijk samengewerkt met gemeenten in de regio maar ook via landelijke organisaties zoals de, onder de VNG vlag opererende, Informatiebeveiligingsdienst voor gemeenten (IBD).

Het blijvend aandacht houden voor privacy in het sociaal domein blijft ook in 2018 prioriteit houden maar tegelijkertijd is het nodig om gemeentebreed invulling te geven aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Dit nieuwe Europese privacy kader zal vanaf mei 2018 de Wet bescherming persoonsgegevens vervangen en vraagt van de organisatie een gedegen voorbereiding en implementatie. In 2018 zal in dit kader een verplicht aan te stellen functionaris voor de Gegevensbescherming werkzaam zijn in Houten.

Indicatoren

In onderstaande tabel zijn de van toepassing zijnde BBV-indicatoren binnen het taakveld 'Bestuur en ondersteuning' per 1 januari van het betreffende jaar weergegeven.

Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
		2014	2015	2016	2017	2018
Formatie (BBV)	Fte per 1.000 inwoners	6,01	5,80	5,74	5,69	5,74
Bezetting (BBV)	Fte per 1.000 inwoners	5,99	5,76	5,69	5,54	5,58
Apparaatskosten (BBV)	Kosten per inwoner	X	X	X	€ 501	€ 516
Externe inhuur (BBV)	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	1,8%	6,2%	11,6%	12,1%	0,5%
Overhead (BBV)	% van totale lasten	X	X	X	9,9%	9,7%

Betrokkenheid verbonden partijen

Belastingsamenwerking gemeenten & hoogheemraadschap Utrecht (BghU)

Deze gemeenschappelijke regeling heeft tot doel uit overwegingen van kwaliteit, continuïteit en efficiency samen te werken bij de beleidsvoorbereiding, heffing en invordering van waterschapsbelasting en gemeentelijke belastingen, evenals bij de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken en het beheer en de uitvoering van vastgoedinformatie.

Paragraaf Ombuigingen en reserveringen

1. Inleiding
Aan het begin van deze collegeperiode was een van de doelstellingen een structureel sluitende begroting met ingang van 2018. Om dit te bereiken is door de raad een pakket (€ 4,9 miljoen) aan ombuigingsmaatregelen vastgesteld. Bij de perspectiefnota 2014 (€ 2,1 miljoen) en bij het collegeprogramma 2014-2018 (€ 2,8 miljoen). In deze paragraaf is in één oogopslag de voortgang van de ombuigingsagenda te zien. Daarnaast wordt ingegaan op een tweetal reserveringen in de meerjarenbegroting 2018-2021.

2. Ombuigingen
De raad is de afgelopen jaren periodiek geïnformeerd over de voortgang van de ombuigingen. In de begroting 2018 wordt de actuele stand van zaken weergegeven.

Figuur: stand van zaken ombuigingen 2018

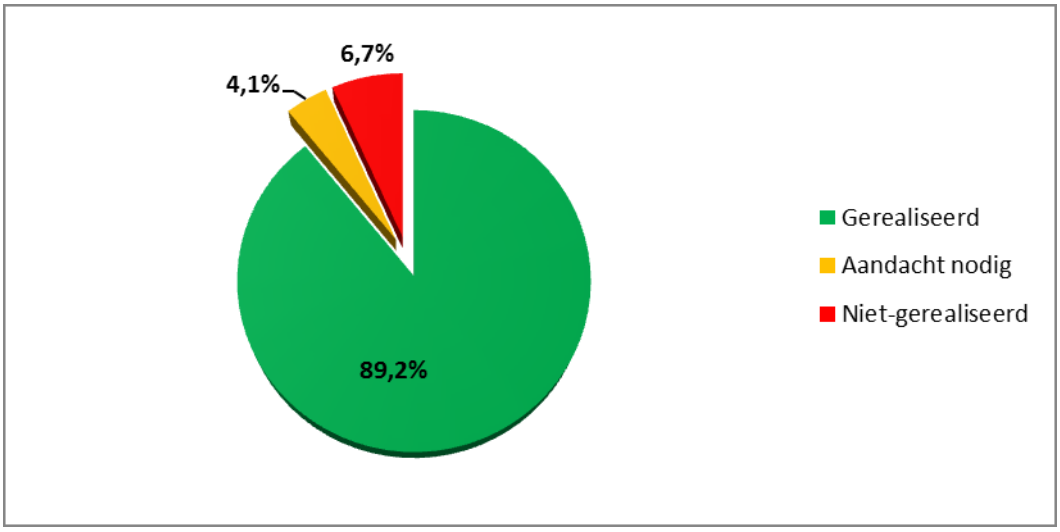

Circa 89% (€ 4,4 miljoen) van deze ombuigingen is ook daadwerkelijk gerealiseerd. Nog één post is niet afgewikkeld. Dit betreft de taakstelling (€ 0,2 miljoen) op de aanbesteding voor de exploitatie van het zwembad De Wetering. Circa 7% (€ 0,3 miljoen) is niet-gerealiseerd. De financiële effecten hiervan zijn in de periode 2014-2018 verwerkt in de begroting. Het betreft een viertal taakstellingen, te weten:

1. Intergemeentelijke samenwerking (gezamenlijk aanbesteden in de openbare ruimte): € 200.000. In 2016 zijn de groenbestekken opnieuw aanbesteed. Als gevolg van aantrekkende marktprijzen is het geraamde aanbestedingsvoordeel niet gerealiseerd.
2. Intergemeentelijke samenwerking (ambtelijke samenwerking): € 97.000. Op 4 juli 2017 heeft het college besloten om het onderzoek naar mogelijkheden voor een ambtelijke fusie met Wijk bij Duurstede niet voort te zetten. De oorspronkelijke taakstelling op intergemeentelijke samenwerking was € 200.000. In de afgelopen jaren is een gedeelte (€ 103.000) gerealiseerd. Het restant wordt nu in de begroting 2018 afgeboekt als niet-gerealiseerd.
3. Bibliotheek: € 6.350. In maart 2016 heeft de raad motie 026-2016 ‘invulling toekomst bibliotheek Lek en IJssel Houten’ aangenomen. Op grond van deze motie is voor de instandhouding van de jeugdbibliotheek Schalkwijk structureel € 6.350 nodig. Als gevolg hiervan is dit gedeelte van de taakstelling niet- gerealiseerd.
4. Verzelfstandiging beheer en onderhoud (sport)accommodaties: € 28.000. Begin 2017 is het realiseren van de resterende taakstelling van € 100.000 onderzocht. Hierbij is gebleken dat er op een aantal sport-gerelateerde posten budget (€ 72.000) kan worden vrijgemaakt zonder dat er tekorten ontstaan. Het resterende gedeelte (€ 28.000) wordt als niet-gerealiseerd beschouwd.

In de tabel hieronder volgt de stand van zaken per ombuigingsmaatregel.

Tabel: stand van zaken ombuigingsagenda 2014-2018

bedragen in euro's

Ombuigingsmaatregelen	2018					
	Ombuiging	Gerealiseerd	Aandacht nodig	Niet gerealiseerd	Gerealiseerd	Prognose
Perspectiefnota 2014						
Minder subsidie, meer stimuleren	373.000	373.000			100%	
Anders inrichten en beheren openbare ruimte	80.000	80.000			100%	
Verhogen inkomsten	240.000	240.000			100%	
Overige beïnvloedbare budgetten	100.000	100.000			100%	
Organisatie, bedrijfsvoering en huisvesting	1.316.000	1.316.000			100%	
Collegeprogramma 2014-2018						
Maatschappelijk vastgoed	700.000	700.000			100%	
Intergemeentelijke samenwerking *(gezamenlijk aanbesteden in de openbare ruimte)*	200.000			200.000	0%	0%
Intergemeentelijke samenwerking *(ambtelijke samenwerking)*	200.000	103.000		97.000	52%	52%
Bibliotheek	300.000	293.650		6.350	98%	98%
Verzelfstandiging beheer en onderhoud (sport)accommodaties	200.000	172.000		28.000	86%	86%
Zwembad De Wetering	200.000		200.000		0%	100%
Inbreiding / herprogrammering	100.000	100.000			100%	
Te verwachten besparing op uitgaven voor Wmo voorzieningen	500.000	500.000			100%	
Voorzieningenniveau openbare ruimte	200.000	200.000			100%	
Overige structurele effecten op basis van jaarrekening 2013	200.000	200.000			100%	
Totaal	**4.909.000**	**4.377.650**	**200.000**	**331.350**	**89,2%**	**93,3%**

Hieronder wordt de voortgang van de nog te realiseren ombuigingsmaatregel 'Zwembad De Wetering' toegelicht.

Op 31 december 2017 loopt de huur- en exploitatieovereenkomst met Optisport, voor het zwembad en sporthal De Wetering, af. De intentie is dit contract bij de aanbesteding om te zetten in een contract met een maatschappelijke component zodat dat participatie van vrijwilligers, verenigingen en/of gebruikers wordt gestimuleerd. Daarnaast wordt nagegaan of het zwembad verduurzaamd kan worden. De eventuele opbrengsten worden betrokken bij de realisatie van de taakstelling.
De taakstelling moet worden gerealiseerd door bij de inschrijving uit te gaan van een inschrijfprijs tot maximaal het beschikbare exploitatiebudget.

De aanbestedingsprocedure is voor de zomer 2017 opgestart. De voorlopige gunning is gepland op 12 oktober 2017 en de definitieve gunning op 2 november 2017. Indien nodig wordt de raad over het resultaat van de aanbestedingsprocedure, voorafgaand aan de begrotingsbehandeling op 7 november 2017, geïnformeerd.

3. Reserveringen
In de begroting 2018 zijn vanuit het oogpunt van een zorgvuldig financieel beleid twee reserveringen opgenomen. Deze worden hieronder toegelicht.

3.1 Algemene uitkering

De raad heeft bij de begroting 2016 besloten tot een reëlere raming van de algemene uitkering voor de laatste twee jaar van de meerjarenbegroting. Dit betekent dat in de meerjarenbegroting 2018-2021 de algemene uitkering voor de jaren 2020 en 2021 gelijk wordt gehouden aan het niveau van 2019. Het surplus (2020: € 247.000 en 2021: € 545.000) is gereserveerd in de begroting.

3.2 Financiering

Op basis van de geldende waarderings- en verslagleggingsregels ten aanzien van 'rente toerekening' is de omslagrente in de begroting 2018 berekend op 1,5% . De wereldwijde economische groei zorgt echter voor een stijging van de rente op de kapitaalmarkt. De verwachting is dat de economische groei de komende jaren aan zal houden. Hierdoor zal de rente verder gaan stijgen. Een stijgende rente heeft direct financiële gevolgen voor de begroting. Daarom is vanuit het oogpunt van zorgvuldig financieel beleid in de meerjarenbegroting 2018-2021 een reservering (2018: € 227.000, 2019: € 190.000, 2020: € 224.000 en 2021: € 249.000) opgenomen voor een stijging van de rentekosten. Voor de bepaling van deze reservering is uitgegaan van een rentestijging van 1% op basis van de geraamde financieringsbehoefte 2018-2021.
In de paragraaf Financiering wordt verder ingegaan op de renteontwikkeling.

Paragraaf Verbonden partijen en U10

Inleiding
Deze paragraaf gaat over verbonden partijen en de U10. De gemeente kan in principe zelf bepalen hoe een bepaalde taak wordt uitgevoerd. Dit kan bijvoorbeeld door uitvoering in eigen hand of de uitvoering met een aantal andere gemeenten of partijen gezamenlijk in o.a. Gemeenschappelijke regelingen. Dit zijn partijen waarmee de gemeente een bestuurlijke relatie heeft én waarin zij een financieel belang heeft (art. 1 BBV). Het gaat dus om derde partijen, waarin de gemeente zeggenschap heeft door vertegenwoordiging in het bestuur en/of stemrecht en waaraan voor de gemeente een financieel risico is verbonden, als die partij failliet gaat of haar verplichtingen niet nakomt. Het ontstaan van verbonden partijen komt altijd voort uit het publieke belang.

Het is voor de raad van belang dat de relatie tussen de verbonden partij en het publieke belang, zoals weergegeven in de programma's, op hoofdlijnen wordt aangegeven. Daaruit moet blijken dat de doelstellingen van de verbonden partijen nog steeds corresponderen met die van de gemeente en dat de doelstellingen van de gemeente via de verbonden partijen gerealiseerd worden of kunnen worden. Daarbij hoort ook het inzichtelijk maken en houden van het budgettaire beslag en de financiële risico's voor de gemeente die voortvloeien uit de participatie met de verbonden partij. Het beleid is gericht op een volledige en tijdige informatievoorziening en beheersing met betrekking tot de beleidsmatige en financiële ontwikkelingen bij verbonden partijen.

Deze paragraaf geeft inzicht in:
- De visie op verbonden partijen, in relatie tot de doelstellingen van de gemeente Houten;
- De ontwikkelingen en beleidsvoornemens over de verbonden partij;
- Het bestuurlijk en financieel belang in de verbonden partij en de financiële risico's die hieruit voortvloeien.

De aan de gemeente Houten verbonden partijen zijn te onderscheiden in drie hoofdvormen:
- Gemeenschappelijke regelingen
- Vennootschap (BV, NV)
- Overige samenwerkingsverbanden

Gemeenschappelijke Regelingen

GGD Regio Utrecht (GGDrU)

Vestigingsplaats	Zeist
Doel	De GGDrU is belast met de uitvoering van de wettelijke taken op het terrein van de openbare gezondheidszorg voor 26 gemeenten in de provincie Utrecht. De belangrijkste taak van de regionale gezondheidsdienst is het voorkomen van ziekten en het bevorderen van gezond gedrag en een gezonde leefomgeving. De zorg is gebaseerd op de Wet publieke gezondheid (Wpg). De GGDrU voert voor Houten enkele wettelijke taken uit, zoals infectieziektebestrijding, tbc-bestrijding, medische milieukundige zorg, technische hygiëne-zorg, seksuele gezondheid en inspecties kinderopvang. Daarnaast vraagt Houten inzet aan de GGDrU voor de uitvoering van onder meer forensische zorg, reizigersvaccinaties en het rijks-vaccinatieprogramma. Met ingang van 1 januari 2016 voert de GGDrU niet meer alleen de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) 4-18 jaar uit, maar de gehele JGZ 0-18 jaar.
Programma	Samenleving
Deelnemende partijen	26 gemeenten: Amersfoort, Baarn, Bunnik, Bunschoten, De Bilt, Eemnes, Houten, Leusden, Lopik, Montfoort, Nieuwegein, Oudewater, Renswoude, Rhenen, De Ronde Venen, Soest, Stichtse Vecht, Veenendaal, Vianen, Wijk bij Duurstede, Woerden, Woudenberg, IJsselstein, Utrechtse Heuvelrug, Utrecht en Zeist

Openbaar belang dat wordt behartigd	De GGDrU levert een bijdrage aan het deelprogramma Sport en gezondheid uit de begroting. Hierin richt het product gezondheidszorg zich enerzijds op het ondersteunen van kwetsbare mensen, anderzijds op het voorkomen van problemen door gerichte preventie. Het deelprogramma sluit aan bij één van de hoofddoelen van de Wmo zoals dit in het visie-document is geformuleerd: inwoners zijn in staat, door ondersteuning en begeleiding, zo volledig mogelijk en zo zelfstandig mogelijk, deel te nemen aan de maatschappij. De verschillende transities hebben ertoe geleid dat gemeenten meer taken en bevoegdheden hebben gekregen als het gaat om de zorg voor kwetsbare burgers. Gelet op bezuinigingen, de transities en het beroep op eigen verantwoordelijkheid, is investeren in preventie, waarbij inwoners zo lang mogelijk gezond en zelfstandig thuis kunnen (blijven) wonen noodzakelijk. De GGDrU levert een bijdrage aan het bevorderen van een gezonde bevolking door middel van onderzoek, advies en ondersteuning. De JGZ heeft een belangrijke signalerende functie als het gaat om de ontwikkeling van onze jeugd. Een andere belangrijke taak van de GGDrU is het verzamelen van epidemiologische gegevens waarmee de gemeente haar beleid kan richten. Op basis van deze onderzoeken richt Houten zich op de thema's psychosociale gezondheid, gezond gewicht en bewegen en preventie ten aanzien van het gebruik van genotmiddelen. Veel informatie is te vinden in de gezondheidsatlas www.ggdatlas.nl.
Ontwikkelingen 2018	De meest opvallende ontwikkeling is de ontschotte en collectief gefinancierde Jeugdgezondheidszorg. De bestuurlijke besluitvorming is afgerond, echter de implementatie gaat in 2018 beginnen. Met een nieuw te ontwikkelen digitaal dossier (DD JGZ) en een nieuw basispakket sluit de organisatie aan op het lokale sociaal domein. In 2018 zal tevens aandacht zijn om voor investeringen die nodig zijn om GGDrU een robuuste GGD te laten zijn.
Beleidsvoornemens 2018	De GGDrU heeft het voornemen om in 2018 verder te werken aan de basis op orde. Investeringen op bepaalde gebieden zijn gewenst en hier zal in 2018 verder gevolg aan worden gegeven.
Bestuurlijk belang	Het bestuur van de GGDrU bestaat uit het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter. Tot het bestuur van de GGDrU behoren ook bestuurscommissies en de adviescommissie 'Financiën en Bedrijfsvoering'. De gemeente Houten is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur en in de bestuurscommissie met 1 zetel en 3 stemmen. Het college van B & W heeft besloten voor beide gremia de portefeuillehouder gezondheidsbeleid af te vaardigen. Daarnaast zijn er regionale adviescommissies. De gemeenten in Lekstroom hebben besloten om het bestuurlijk platform van het sociaal domein hiervoor te benutten.
Financieel belang 2018	In de ontwerpbegroting 2018 heeft de GGDrU voor Houten het volgende opgenomen (totaal € 1.695.681): Basistaken: € 307.153 Intensivering basistaken: € 2.730 Basistaken-plus: € 1.305.422 Maatwerk: € 137.460 Ingroei-effect: -/- 57.084
Eigen vermogen begin en einde boekjaar 2016	Begin boekjaar: € 2.909.915 Einde boekjaar: € 2.634.907
Vreemd vermogen begin en einde boekjaar 2016	Begin boekjaar: € 12.670.476 Einde boekjaar: € 14.072.908
Financieel resultaat 2016 (saldo van baten en lasten)	€ 0,272 miljoen negatief € 0,175 miljoen positief (gerealiseerde resultaat)
Verwacht financieel resultaat 2017 en 2018 (saldo van baten en lasten)	2017: saldo van baten en lasten -/- € 393.000 geraamd resultaat (na mutaties reserves) € 0 2018: saldo van baten en lasten -/- € 38.000 geraamd resultaat (na mutaties reserves) € 0
Risico's	GGDrU beschrijft een aantal risico's met een verschillende mate van kans en impact. Als grootste risico beschrijven zij de ombuigingen in de ICT omgeving en daarna het landelijk tekort aan TBC-artsen. Tevens benoemen zij risico's als de zorg rondom asielzoekers, de onzekerheid rondom het afnemen van maatwerk, fluctuatie kindaantallen, vraag naar reizigersvaccinatie en een tekort aan personeel.
Overige relevante gegevens	

Afvalverwijdering Utrecht (AVU)

Vestigingsplaats	Soest
Doel	De AVU werkt samen met en in opdracht van de Utrechtse gemeenten aan de verbetering van het milieu met betrekking tot afval. Daarbij wordt gestreefd naar het bereiken van een zo gunstig mogelijk effect, tegen zo laag mogelijke kosten. Namens de gemeenten zorgt de AVU voor de regie van het door de inwoners van de provincie Utrecht aangeboden huishoudelijk afval (dus geen afval van bedrijven). De AVU doet dit door de organisatie en de regeling van transport, overslag, bewerking en verwerking van de grootste huishoudelijke afvalstromen.
Programma	Duurzaam
Deelnemende partijen	De gemeenten Amersfoort, Baarn, Bunnik, Bunschoten, de Bilt, De Ronde Venen, Eemnes, Houten, Leusden, Lopik, Montfoort, Nieuwegein, Oudewater, Renswoude, Rhenen, Soest, Stichtse Vecht, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug, Veenendaal, Vianen, Woerden, Woudenberg, Wijk bij Duurstede, IJsselstein en Zeist.
Openbaar belang dat wordt behartigd	De AVU bundelt de deskundigheid van de aangesloten gemeenten, waardoor er voor beleid en uitvoering een platform met veel (plaatselijke) kennis beschikbaar is. Door inzameling en verwerking van huishoudelijk afval gezamenlijk aan te besteden worden dankzij grote hoeveelheden in de regel gunstige tarieven verkregen.
Ontwikkelingen 2018	In 2017 worden de inzameling en verwerking van oud papier aanbesteed. Omdat de uitkomst van die aanbestedingen nog niet bekend zijn bij de het opstellen van de begroting, wordt in de begroting 2018 nog gerekend met de prijzen uit de oude contracten. Indien de kosten en opbrengsten bij de nieuwe contracten substantieel afwijken van de begroting zal de AVU een begrotingswijziging doen.
Beleidsvoornemens 2018	In 2018 begeleidt de AVU de gemeente die geen of gezamenlijke inzameldienst hebben, bij de Europese aanbesteding voor de huis aan huis inzameling van huishoudelijk afval. In 2018 wordt bekeken of het contract voor het verwerken van het verpakkingsafval (PMD) moet worden aangepast, naar aanleiding van de landelijke evaluatie van de Raamovereenkomst verpakkingen.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit twee leden uit de gemeente Utrecht, te benoemen door de gemeenteraad en één deelnemer per overige gemeente. De portefeuillehouder Duurzaamheid is namens de gemeente Houten lid van het algemeen bestuur van de AVU.
Financieel belang 2018	De bijdragen van de gemeenten worden hoofdzakelijk bepaald door het aantal ton afval dat via de AVU (contracten) wordt aangeboden bij de verwerkers. De Houtense bijdrage voor 2018 is geraamd op € 995.805 bij 49.575 inwoners , ofwel € 20,09 per inwoner. De Houtense bijdrage is berekend op de huidige wijze van afval inzamelen. Omdat Houten een andere manier van afvalinzamelen gaat invoeren (PMD-kliko, aanrechtbakje en minder vaak restafval inzamelen), zal de hoeveelheid restafval uit Houten fors afnemen en zullen de gescheiden stromen toenemen. Aan het eind van het jaar vindt een afrekening plaats op basis van de daadwerkelijk afgevoerde hoeveelheden. Bij een betere afvalscheiding zal Houten geld terug krijgen. Bij forse afwijkingen in een jaar, zullen de voorschotnota's al tijdens het jaar worden bijgesteld. Daarmee wordt voorkomen dat bewoners pas veel later het financiële voordeel van beter afvalscheiden merken.
Eigen vermogen begin en einde boekjaar 2016	Begin boekjaar: € 466.705 Einde boekjaar: € 365.546
Vreemd vermogen begin en einde boekjaar 2016	Begin boekjaar: € 12.885.077 Einde boekjaar: € 14.233.597
Financieel resultaat 2016 (saldo van baten en lasten)	€ 122.936
Verwacht financieel resultaat 2017 en 2018 (saldo van baten en lasten)	€ 0
Risico's	Voor de AVU-organisatie kan een risico met betrekking tot de continuïteit van de afvoer van het huishoudelijk afval van ca. 5 mln euro worden berekend. De kans dat dit risico optreedt is echter vrijwel verwaarloosbaar. Een weerstandsvermogen wordt dan ook niet aangehouden. Extra kosten worden doorberekend aan de deelnemende gemeenten.
Overige relevante gegevens	De AVU heeft een convenant met de belastingdienst gesloten en geniet horizontaal toezicht.

Recreatieschap De Stichtse Groenlanden

Vestigingsplaats	Utrecht
Doel	Het recreatieschap de Stichtse Groenlanden is belast met de ontwikkeling, het beheer en het onderhoud van de diverse dagrecreatieterreinen. Daarnaast houdt het recreatieschap zich bezig met aanleg en beheer van recreatieve routes en routenetwerken voor wandelen, fietsen, paardrijden en kanovaren.
Programma	Duurzaam
Deelnemende partijen	De gemeenten: Houten, Utrecht, Lopik, De Bilt, Nieuwegein, Woerden, IJsselstein, Stichtse Vecht, De Ronde Venen (vermoedelijk per 1 januari 2018) en de provincie Utrecht.
Openbaar belang dat wordt behartigd	Het ontwikkelen en beheren van recreatievoorzieningen draagt bij aan het gebruik en de belevingswaarde van Houten voor alle inwoners en recreatieve bezoekers van onze regio.
Ontwikkelingen 2018	• De aanleg van het wandelnetwerk Kromme Rijnstreek wordt afgerond. Het is het voornemen het beheer van het routenetwerk onder te brengen bij het routebureau. • Voor de terreinen langs de Lek bij Houten, 't Waal en Honswijkerplas is in 2017 het proces op weg naar een Recreatief Knooppunt verder uitgewerkt. In 2018 wordt afhankelijk van de planologische mogelijkheden ingezet op invulling van een passende inrichting en exploitatie. • Voor Heemstede-noord wordt, na verwerving van de gronden, een recreatieondernemer gezocht. • In de Heulsewaard kunnen kleinschalige activiteiten gehouden worden, met beperkte inkomsten. Mocht zich een gelegenheid voordoen om Heulsewaard aan een andere beheerder over te dragen, dan wordt daar serieus naar gekeken. • Voor de ontwikkeling van recreatief knooppunt 't Waal wordt in 2018 het proces op weg naar een Recreatief Knooppunt verder uitgewerkt en kan naar verwachting een nieuwe recreatieve voorziening ingroeien. Zodra zicht is op een bestemmingsplan dat ruimte biedt voor het concept, wordt gestart met het vinden van (een) ondernemer(s).
Beleidsvoornemens 2018	• Meer inkomsten 'uit de markt'. In de vorige budgetperiode zijn nieuwe exploitaties tot stand gekomen waardoor de eigen inkomsten zijn versterkt. De komende jaren wordt gewerkt aan nog meer nieuwe private recreatievoorzieningen. In het eerder genoemde Ontwikkelplan is aangegeven op welke voorzieningen de prioriteit gelegd zal worden, en waar de meeste recreatieve en financiële meerwaarde te verwachten is. Om dergelijke ontwikkelingen van de grond te krijgen, is samenwerking nodig; met collega-beheerders, met grondeigenaren, met gemeenten voor planologische procedures, met waterschap etc. Realisatie van ontwikkeling is veelal afhankelijk van externe factoren, daarom is samenwerking met vele partners essentieel. • Bewegingen in samenwerking. Met de liquidatie van twee aangrenzende recreatieschappen en de oprichting van een routebureau komt er stevige beweging in de gezamenlijke organisatie van recreatiebeheer. Mogelijk is er in 2018 sprake van een toetreding van DRV tot Stichtse Groenlanden.
Bestuurlijk belang	De gemeente Houten heeft twee leden in het Algemeen Bestuur.
Financieel belang 2018	Het recreatieschap wordt gefinancierd door middel van gemeentelijke bijdragen en een bijdrage van de provincie. Op de bijdrage voor 2018 wordt voor het eerst sinds jaren weer inflatiecorrectie toegepast (van 0,9%). De bijdrage per inwoner komt daardoor uit op € 3,40 (was € 3,37 in 2017). Bij 48.637 inwoners (CBS 1 januari 2015) betekent dit een totaalbijdrage van € 165.400, De stijging van € 1.500 past binnen het budget dat in de begroting van Houten is opgenomen.
Eigen vermogen begin en einde boekjaar 2016	Begin boekjaar: € 6.230.158 Einde boekjaar: € 5.637.225
Vreemd vermogen begin en einde boekjaar 2016	Begin boekjaar: € 3.892.922 Einde boekjaar: € 4.036.511
Financieel resultaat 2016 (saldo van baten en lasten)	€ 592.900 negatief (Gerealiseerd resultaat € 221.100 positief)
Verwacht financieel resultaat 2017 en 2018 (saldo van baten en lasten)	2017: saldo van baten en lasten -/- € 640.900 geraamd resultaat (na mutaties reserves) -/- € 34.100 2018: saldo van baten en lasten -/- € 871.100 geraamd resultaat (na mutaties reserves) -/- € 259.900

Risico's	Algemene risico's hebben met name betrekking hebben op de baten, zoals tegenvallende opbrengsten uit de exploitatie en het niet realiseren van taakstellende extra baten. Ook is een eventueel faillissement van erfpachters of huurders een risico net als een plotseling fors stijgende rente.
Overige relevante gegevens	De meerjarenbegroting 2018-2021 is structureel niet sluitend. Tot op heden zijn er ook geen voorstellen gedaan om tot een sluitende begroting te komen. De algemene reserve is daarnaast niet van dien omvang dat deze het structurele tekort kan opvangen. Daardoor is er sprake van preventief financieel toezicht.

Veiligheidsregio Utrecht (VRU)

Vestigingsplaats	Utrecht
Doel	De VRU voert taken uit voor de gemeente Houten conform de Wet veiligheidsregio's. Dit is opgenomen in de gemeenschappelijke regeling, vastgesteld met de 25 andere gemeenten binnen Veiligheidsregio Utrecht. Voor de uitvoering van haar wettelijke taken dient de VRU, als onderdeel van een cyclisch proces iedere vier jaar de volgende documenten vast te stellen: • Regionaal risicoprofiel: bevat een analyse van de risicovolle situaties en daarvan afgeleid de belangrijkste soorten branden, rampen en crises in de regio. Het regionaal risicoprofiel is afgestemd met de risicoprofielen van de buurregio's en de netwerkpartners. Het risicoprofiel vormt de grondslag voor het beleidsplan. • Beleidsplan: vormt het (strategisch) beleidskader voor de meerjarige beleidsperiode. In dit plan is richting gegeven aan de ambities van de VRU op het terrein van risicobeheersing, crisisbeheersing en brand-weerzorg. • Een regionaal crisisplan: het crisisplan is in de plaats gekomen van het gemeentelijke rampenplan. Het crisisplan beschrijft de algemene organisatie van rampenbestrijding en crisisbeheersing in de veiligheidsregio. In het crisisplan zijn de taken, bevoegdheden, verantwoordelijkheden en afspraken over de randvoorwaarden, melding en alarmering, opschaling, gezag en informatievoorziening opgenomen.
Programma	Veilig
Deelnemende partijen	De 26 Utrechtse gemeenten: Amersfoort, Baarn, Bunnik, Bunschoten, De Bilt, De Ronde Venen, Eemnes, Houten, Leusden, Lopik, Montfoort, Nieuwegein, Oudewater, Renswoude, Rhenen, Soest, Stichtse Vecht, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug, Veenendaal, Vianen, Woerden, Woudenberg, Wijk bij Duurstede, IJsselstein en Zeist.
Openbaar belang dat wordt behartigd	Het zorgdragen voor en daar waar het kan verhogen van een (fysiek) veiligheidszorgniveau. Dit richt zich op activiteiten rondom de thema's: externe veiligheid, brandveiligheid & brandweerzorg, geneeskundige hulpverlening en crisisbeheersing.
Ontwikkelingen 2018	<u>Repressieve huisvesting</u> Een besluit is genomen in 2017: • betreffende de kwaliteit van het beheer en het niveau van onderhoud gelden objectieve en uniforme normen; • de VRU zal toezien op de naleving daarvan; • het gebruik van de repressieve huisvestingslocaties (de posten) door de VRU geschiedt om niet; • het volledige onderhoud én de exploitatie van de repressieve huisvesting wordt verzorgd door en op kosten van de eigenaar (de gemeente). De gemeentelijke bijdrage voor het basistakenpakket bevat op dit moment geen bijdrage voor huisvestingslasten. Met het bovengenoemde besluit verandert dit niet en is er wat betreft repressieve huisvesting geen effect op de begroting. <u>Gemeentelijke herindeling Vijfheerenlanden</u> Op basis van alle zienswijzen zal de provincie een herindelingsadvies geven aan de Minister. Afhankelijk van de formatie zal zeer waarschijnlijk een nieuwe ministerraad het wetsvoorstel tot herindeling door zowel de tweede als de eerste kamer leiden. Het streven is een herindeling per 1 januari 2019. De financiële gevolgen worden op zijn vroegst dus zichtbaar in 2018 en krijgen op zijn vroegst hun weerslag in de begroting 2019. In de zienswijze heeft de VRU zich op het standpunt gesteld dat eventuele kosten van de in-of ontvlechting (zowel van incidentele als structurele aard) worden gedragen door de drie gemeenten die zelfstandig en uit eigen wil het initiatief tot herindeling hebben genomen. Opgemerkt wordt dat een eventuele invlechting ook positieve financiële gevolgen kan hebben.

	Omgevingswet De Omgevingswet wordt waarschijnlijk in 2019 van kracht. Met de komst van deze wet zal de VRU zich ook moeten richten op het gebruik van nieuwe instrumenten die de gemeenten ter beschikking krijgen, te weten Omgevingsvisie en Omgevingsplan, waarmee de benodigde kennis- en vaardigheden voor advisering wijzigt. Ook de invoering van de Wet Kwaliteitsborging Bouw en de Wet Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving kunnen leiden tot verandering van de output- en prestatie-eisen die aan het personeel worden gesteld. Landelijke Meldkamerorganisatie Om in de toekomst te kunnen blijven voldoen aan de vraag van burgers aan de hulpdiensten worden landelijk de huidige 23 meldkamers op 10 locaties samengevoegd. In het afgesloten Transitieakkoord Meldkamer van de Toekomst (oktober 2013) is afgesproken per regio nadere financiële afspraken te maken over de overdracht van middelen en de verrekening en vergoeding van achterblijvende kosten. Samenwerking veiligheidsregio's Midden-Nederland De samenwerking met de veiligheidsregio's Gooi en Vechtstreek en Flevoland wordt geïntensiveerd. In 2015 is een convenant gesloten met als kern dat de drie veiligheidsregio's toewerken naar een gezamenlijk, uniform inkoopbeleid.
Beleidsvoornemens 2018	Staan opgenomen in het vastgestelde beleidsplan VRU 2016-2019.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio Utrecht bestaat uit de burgemeesters van de 26 Utrechtse gemeenten.
Financieel belang 2018	De bijdrage voor 2018 bedraagt € 1.949.939
Eigen vermogen begin en einde boekjaar 2016	Begin boekjaar: € 6.587.000 Einde boekjaar: € 6.859.000
Vreemd vermogen begin en einde boekjaar 2016	Begin boekjaar: € 51.287.000 Einde boekjaar: € 47.753.000
Financieel resultaat 2016 (saldo van baten en lasten)	€ 272.000 (Gerealiseerd resultaat € 1.746.000)
Verwacht financieel resultaat 2017 en 2018 (saldo van baten en lasten)	2017: saldo van baten en lasten -/- € 297.000 geraamd resultaat (na mutaties reserves) € 0 2018: saldo van baten en lasten -/- € 193.000 geraamd resultaat (na mutaties reserves) € 0
Risico's	Het grootste risico betreft het voordoen van grote rampen en calamiteiten in een regio gemeente, waardoor er een financieel risico ontstaat voor het bekostigen van de bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling VRU.
Overige relevante gegevens	Niet van toepassing

Werk en Inkomen Lekstroom (WIL)

Vestigingsplaats	Nieuwegein
Doel	Uitvoering geven aan de Participatiewet en aanverwante regelgeving op het terrein van sociale zekerheid.
Programma	Samenleving
Deelnemende partijen	Lekstroomgemeenten Houten, Vianen, IJsselstein, Nieuwegein en Lopik
Openbaar belang dat wordt behartigd	WIL verleent de dienstverlening op het terrein van de Participatiewet (voorheen Wet werk en bijstand). Die dienstverlening omvat bijstandsverlening, re-integratie, werkgeversdienstverlening, inkomensondersteuning en schuldhulpverlening. WIL heeft een belangrijke rol als het gaat om beleidsvoorbereiding. WIL vertegenwoordigt de Lekstroom-gemeenten in de arbeidsmarktregio Utrecht-Midden, waar de gemeente Utrecht centrumgemeente van is.
Ontwikkelingen 2018	Overall gaan we er enerzijds van uit dat 2018 een jaar als alle andere zal zijn; een jaar waarin we vanuit de bedoeling en leidende principes van WIL zo goed als mogelijk invulling willen geven aan onze dienstverlening aan onze klanten en werkgevers en onze prestatie afspraken. Anderzijds zal 2018 een zeer dynamisch jaar zijn waarin WIL zich verder transformeert naar een excellente uitvoeringsorganisatie voor werk en inkomensondersteuning in een 3-D omgeving met een sterk accent op de lokale situatie, de dikwijls meervoudige problematiek van onze klanten en een op onderdelen meer lokaal gerichte dienstverlening aan klanten en werkgevers. Dossiers als Lekstroom Werkt 2020!, Pauw, beschut werk e.d. zullen in 2018 concreet hun uitwerking krijgen, op tal van vlakken zullen (lokale) experimenten lopen en de samenwerking tussen WIL, de gemeente en (lokale) ketenpartners zal zich stevig doorontwikkelen.

	In het kader van de transformatie in het Sociaal Domein zal ook gekeken worden naar de dienstverlening van en opdracht aan WIL.
Beleidsvoornemens 2018	Over de gehele linie komt er bredere lokale inzet van specialisten naast generalisten. Met betrekking tot de afdeling Inkomen worden verdere mogelijkheden (naast de huidige) tot digitalisering richting de klant onderzocht. Een onderdeel van de Innovatieagenda (4) in 2018 is de uitbreiding en intensivering van internetdienstverlening. Daarbij houden we vanzelfsprekend oog voor hen die daar moeilijk of geen toegang toe hebben. Voor bestaande klanten wordt met behulp van slimme analyse van de ons beschikbare gegevens het frauderisico in beeld gebracht. Op de afdeling Werk wordt gefocust op een innovatieve marktbewerking die zowel inzet op het vergroten van het marktbereik en marktaandeel als het inspelen op niches in de markt. Door intensief gebruik van CompetenSys neemt de ondersteuning bij diagnose en matching toe doordat het klantprofiel beter bekend is. Via CompetenSys wordt een efficiëntere en effectievere matching tussen vacatures en (potentiële) klanten gerealiseerd. De inzet van CompetenSys en een nadrukkelijke interne samenwerking levert meer uitstroom en meer plaatsingen op. Voor gehuisveste statushouders (taakstellers) wordt de inzet van buddy's onderzocht om het contact en de communicatie te vergemakkelijken. De inzet op het jongerenloket en de samenwerking met RMC wordt blijvend ingezet op het proactief monitoren van de mogelijke uitstroom bij pro-vso scholen. Voor schuldhulpverlening wordt zaakgericht werken verder operationeel (onderdeel 3 van de Innovatieagenda) gemaakt. In plaats van losse systemen wordt op termijn met integrale digitale data en waar mogelijk geautomatiseerde dienstverleningsprocessen gewerkt. Het resultaat daarvan is een beter klantbeeld, betere werkprocesbeheersing en betere vastlegging en opslag van gegevens. Verder gaat in 2018 WIL-direct voor meer producten in bedrijf. Hiermee kan een groot deel van de aanvragen inkomensondersteuning digitaal en vanuit huis in plaats van schriftelijk plaatsvinden. De afwikkeling van minder complexe aanvragen kan daardoor veel sneller verlopen. Bovendien is er meer tijd voor complexe zaken die integraal opgepakt worden. WIL doet mee aan de pilot Vindplaats schulden (VPS). De pilot is erop gericht om door middel van het matchen van bestanden van energieleveranciers, woningcorporaties en zorgkostenverzekeraars te komen tot een eerdere signalering van mogelijk problematische schulden. De uitwisseling en afstemming van gegevens wordt uitgevoerd door het Bureau Krediet Registratie zodat privacy en beveiliging van gegevens zijn gewaarborgd.
Bestuurlijk belang	In verband met de wijziging van de WGR is de Gemeenschappelijke regeling WIL gewijzigd. Op grond van gewijzigde regelgeving waarbij AB en DB niet meer gelijk mogen zijn is het AB voor elke gemeente met één lid uitgebreid. Houten heeft ervoor gekozen om een raadslid te vertegenwoordigen in het AB. De samenstelling van het DB is hetzelfde gebleven. De vijf Lekstroomgemeenten zijn ieder met één bestuurder vertegenwoordigd in het bestuur van WIL. De portefeuillehouder Werk en Inkomen van Houten, is vooralsnog voorzitter van het bestuur van WIL en houdt zich binnen het WIL-bestuur bezig met het thema cliëntenparticipatie. Houten heeft de verordenende bevoegdheid niet overgedragen aan WIL. Verordeningen worden door het bestuur van WIL als voorgenomen besluit ter vaststelling aangeboden aan de gemeente Houten.
Financieel belang 2018	De begrote bijdrage van Houten aan WIL bedraagt voor 2018 € 2.907.425.
Eigen vermogen begin en einde boekjaar 2016	Begin boekjaar: € 0 Einde boekjaar: € 0
Vreemd vermogen begin en einde boekjaar 2016	Begin boekjaar: € 7.258.813 Einde boekjaar: € 6.685.669
Financieel resultaat 2016 (saldo van baten en lasten)	€ 0
Verwacht financieel resultaat 2017 en 2018 (saldo van baten en lasten)	2017: € 0 2018: € 0
Risico's	Er worden een aantal risico's genoemd in de risicoparagraaf. Hier wordt (o.a.) genoemd: Hoger ziekteverzuim dan geraamd (risico hoog, financieel gevolg geschat op € 120.000,-), het Jongerenloket (risico hoog en financieel gevolg niet in te schatten). Ook een aantal niet beïnvloedbare risico's worden benoemd, zoals hogere

	BUIG-lasten, bijzondere bijstand en minimabeleid. Tevens worden er risico's benoemd met betrekking tot de Transformatie-agenda van WIL (risico midden en PM-post). Over de gehele linie is het de vraag of WIL in staat is zich aan te passen aan de lokaal gewenste veranderde inzet en rol in het kader van de uitvoering van de Participatiewet.
Overige relevante gegevens	

Regionaal Historisch Centrum Zuidoost Utrecht (RHC)

Vestigingsplaats	Wijk bij Duurstede
Doel	Het doel van het RHC Zuidoost Utrecht wordt in artikel 3 van de gemeenschap-pelijke regeling Regionaal Historisch Centrum Zuidoost Utrecht omschreven als: • Uitvoering geven aan de Archiefwet 1995. • Alsmede het vervullen van de functie van regionaal kennis- en informatiecentrum op het gebied van de lokale en regionale geschiedenis door het opbouwen en beheren van een zo breed mogelijke collectie (regionaal) historische bronnen en deze op een zo actief mogelijke wijze dienstbaar maken voor een breed publiek. • De zorg voor het beheer van de in de archiefbewaarplaats berustende archiefbescheiden van de deelnemers, zoals nader omschreven in de Archiefwet 1995. • Het toezicht op het beheer van de archiefbescheiden van de deelnemers voor zover deze niet zijn overgebracht. • Het stimuleren van de lokale en regionale geschiedbeoefening en het daartoe aanleggen van de lokale en regionale geschiedenis.
Programma	Duurzaam
Deelnemende partijen	Bunnik, Houten, Rhenen, Utrechtse Heuvelrug, Wijk bij Duurstede en Vianen
Openbaar belang dat wordt behartigd	Bovengenoemde taken (zie achter doel) vloeien voort uit de Archiefwet. Deze wet verplicht overheidsinstellingen de archieven in goede, geordende en toegankelijke staat te bewaren. Daarnaast verplicht de Archiefwet overheidsinstellingen om archieven die ouder zijn dan 20 jaar en voor blijvende bewaring in aanmerking komen, toegankelijk te maken voor het publiek. De hoofdtaken van dit samenwerkingsverband op archiefgebied zijn: • Beheer van de oudere archieven. • Toezicht en advisering. • Beheer jongere archieven en • Dienstverlening met inbegrip van publieksactiviteiten op cultuurhistorisch gebied. Deze taken vinden hun wettelijke grondslag in de Archiefwet 1995. De bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de eigen archieven berustte tot 2006 bij de afzonderlijke gemeenten. Sindsdien ligt de verantwoordelijkheid bij het bestuur van de Gemeenschappelijke regeling RHC Zuidoost Utrecht en worden de wettelijke taken door het RHC uitgevoerd.
Ontwikkelingen 2018	Een belangrijke ontwikkeling blijft het onderzoek naar het E-depot. Hoewel in 2017 de eerste onderzoeken niet hebben opgeleverd wat er van werd verwacht is een e-depot onontkoombaar en zal onder regie van het RHC ook in 2018 de ontwikkelingen in dit dossier worden gevolgd. Duidelijk is dat de informatiehuishouding van de afzonderlijke gemeenten echt op orde moet zijn voordat kan worden aangesloten op een e-depot. Het RHC is bezig met een toekomstvisie. In 2018 zal deze aan het bestuur worden aangeboden. Daarnaast gaat de gemeente Vianen fuseren met Leerdam en Zederik. Het is nog onduidelijk tot welke provincie de fusie gemeente gaat behoren. Zuid-Holland of Utrecht. Wordt het Zuid-Holland dan zal Vianen uit de gemeenschappelijke regeling treden, wordt het Utrecht dan zullen ook Leerdam en Zederik, als onderdeel van de nieuwe gemeente, deel gaan uitmaken van de GR.
Beleidsvoornemens 2018	• het behalen van alle doelen uit het beleidsplan 2013-2018, voor zover dat nog niet is gebeurd en voor zover mogelijk; • het maken van een nieuw algemeen beleidsplan voor de periode 2019-2022; • het verder verbeteren van de toegankelijkheid van de archieven en collecties; • het uitbreiden en verbeteren van de digitale dienstverlening aan het publiek; • het samen met de gemeenten uitvoeren van een nieuw deelplan ter voorbereiding van het e-depot in de jaren 2018-2020.
Bestuurlijk belang	De burgemeester neemt namens Houten deel aan het Algemeen en Dagelijks bestuur van het RHC.

Financieel belang 2018	De totale lasten van de gemeenschappelijke regeling zijn voor 2018 € 671.806. De bijdrage van Houten hieraan is € 174.017.
Eigen vermogen begin en einde boekjaar 2016	Begin boekjaar: € 471.000 Einde boekjaar: € 377.000
Vreemd vermogen begin en einde boekjaar 2016	Begin boekjaar: € 105.000 Einde boekjaar: € 269.000
Financieel resultaat 2016 (saldo van baten en lasten)	€94.402 negatief (Gerealiseerd resultaat € 31.485 positief)
Verwacht financieel resultaat 2017 en 2018 (saldo van baten en lasten)	2017: -/-€ 166.649 2018: -/-€ 22.979 Gerealiseerd resultaat is in beide jaren 0.
Risico's	• De fusie van Vianen met Leerdam en Zederik kan betekenen dat Vianen uit de Gemeenschappelijke regeling treedt. De (financiële) risico's hiervan zijn nog niet in beeld. • Alle personeelsleden zijn in vaste dienst van de gemeente Houten en worden langdurig gedetacheerd bij het RHC. De salariskosten worden volledig door het RHC betaald, behalve voor één medewerkster, waarvan de gemeente Bunnik de helft voor haar rekening neemt. Risico bestaat, dat deze medewerkers "normale" problemen krijgen als langdurige ziekte, niet functioneren etc. Het risico van bijvoorbeeld afkeuring of inzet van hulpverleners ligt dan bij de gemeente Houten. Verder zou de inzet van de Houtense afdeling Personeel & Organisatie incidenteel hoger kunnen blijken te zijn dan de bijdrage die we hiervoor jaarlijks van het RHC ontvangen. • Omdat het gehele statisch archief van de deelnemende gemeenten op één plaats geconcentreerd wordt, is bij een grote calamiteit (bijvoorbeeld brand) de kans groot dat een belangrijk deel verloren gaat. Gezien de veiligheidseisen rondom de nieuwbouw wordt dit risico zeer laag ingeschat.
Overige relevante gegevens	Niet van toepassing.

Regionale Uitvoeringsdienst regio Utrecht (RUD)

Vestigingsplaats	Utrecht
Doel	Uitvoering van vergunningverlenende, toezichthoudende en handhavende taken milieu.
Programma	Duurzaam
Deelnemende partijen	Amersfoort, Baarn, Bunschoten, Eemnes, Houten, Leusden, Lopik, Nieuwegein, Soest, Utrecht, Woudenberg en Gedeputeerde Staten van de provincie Utrecht
Openbaar belang dat wordt behartigd	Een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving (in het kader van milieu).
Ontwikkelingen 2018	Waarschijnlijk overstap van lumpsum naar outputfinanciering
Beleidsvoornemens 2018	RUD is wat betreft de uit te voeren VTH-taken beleidsarm er zijn echter wel bedrijfsmatige beleidsvoornemens • Ontwikkelen van een uitvoeringsdienst naar een omgevingsdienst, waar de klant centraal staat. Daarbij hoort ook een financieringsstructuur, waarbij toedeling van kosten van dienstverlening aan de opdrachtgevers op een eerlijke en rechtmatige manier plaatsvindt. • RUD wil een Lean-werkende organisatie worden. • Innoveren naar een meer efficiënte en doelgerichte werkwijze.
Bestuurlijk belang	Het bestuur van de RUD Utrecht bestaat uit een Dagelijks Bestuur (DB) en een Algemeen Bestuur (AB). Het Dagelijks Bestuur bestaat uit twee wethouders namens de gemeenten en de gedeputeerde namens de provincie. Gemeente Houten maakt geen deel uit van het DB. In het Algemeen bestuur (AB) van de RUD Utrecht zijn alle opdrachtgevers vertegenwoordigd waaronder ook gemeente Houten (1 zetel door wethouder).
Financieel belang 2018	Bijdrage aan RUD Utrecht 2018 volgens de ontwerpbegroting 2018 € 157.171 per jaar.
Eigen vermogen begin en einde boekjaar 2016	Begin boekjaar: € 1.909.079 Einde boekjaar: € 1.707.572
Vreemd vermogen begin en einde boekjaar 2016	Begin boekjaar: € 3.857.226 Einde boekjaar: € 1.700.154
Financieel resultaat 2016 (saldo van baten en lasten)	€ 6.989 (Gerealiseerd resultaat € 306.261)

Verwacht financieel resultaat 2017 en 2018 (saldo van baten en lasten)	2017: saldo van baten en lasten -/- € 42.230 geraamd resultaat (na mutaties reserves) -/- € 3.480 2018: saldo van baten en lasten -/- € 110.000 geraamd resultaat (na mutaties reserves) € 49.000
Risico's	Het proces om te komen tot outputfinanciering bevat, nu de producten zo goed als omschreven zijn, ook aandacht voor het toerekenen van uren (en dus kosten) die passen bij de geformuleerde producten. Een eerste beeld hiertoe is gegeven in de kadernota 2018 en de ontwerpbegroting 2018. Voor Houten is sprake van verhoogde bijdrage vanaf 2018. Conform de zienswijze van de raad op de ontwerpbegroting 2018, start de RUD nog dit jaar projecten om efficiëntere werkwijzen in beeld te brengen, innovatie staat hierbij ook op de agenda. Zodra gekozen wordt voor een bepaalde werkwijze dan zal het effect hiervan later zichtbaar worden (later in 2018). De bijdrage 2018 kan nog wijzigen. De daadwerkelijke vaststelling van de financieringssystematiek en bijbehorende eerste kentallen per product kunnen in het najaar nog tot bijstellingen en verschuivingen leiden in de begroting.
Overige relevante gegevens	

Belastingsamenwerking gemeenten & hoogheemraadschap Utrecht (BghU)

Vestigingsplaats	Utrecht
Doel	Deze gemeenschappelijke regeling heeft tot doel uit overwegingen van kwaliteit, continuïteit en efficiency samen te werken bij de beleidsvoor-bereiding, heffing en invordering van waterschapsbelastingen en gemeentelijke belastingen, evenals bij de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken en het beheer en de uitvoering van vastgoedinformatie.
Programma	Algemene dekkingsmiddelen
Deelnemende partijen	Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, De Bilt, Utrecht, Houten, Nieuwegein, Bunnik, Lopik, Zeist en Utrechtse Heuvelrug.
Openbaar belang dat wordt behartigd	In het kader van deze regeling worden de belangen van de deelnemers behartigd, elk voor zover het hun grondgebied en hun belangen betreft, op het gebied van; 1. de heffing en invordering van belastingen; 2. de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken, waaronder tevens wordt begrepen de administratie van vastgoedgegevens op basis van die wet én het verstrekken van vastgoedgegevens aan de deelnemers en derden, en 3. basisadministraties en basisregistraties.
Ontwikkelingen 2018	• **Automatisering** De BghU is een uitvoeringsorganisatie belast met geautomatiseerde bulkprocessen. Automatisering is de ruggengraat van de organisatie en op het moment dat deze uitvalt, stagneert of fouten geeft levert dit direct grote organisatorische problemen op met financiële gevolgscha-de. • **Informatie Beveiligingsbeleid** De toenemende afhankelijkheid van informatiesystemen en informatiestromen leidt tot risico's voor de continuïteit van de dienstverlening van de BghU. Betrouwbare, beschikbare en correcte informatie is cruciaal voor de primaire processen en bedrijfsvoering. Het informatiebeveiligingsbeleid van de BghU is vastgelegd in het IBP 2016-2017. • **WebGIS** Ter ondersteuning van haar bedrijfsprocessen gebruikt BghU het geografisch kaartlagensysteem WebGIS. Hierdoor is de BghU in staat om integraal kwaliteits- en volledigheidstoetsen uit te voeren. • **Kwaliteitsverbetering/Organisatie-ontwikkeling** BghU wil de komende jaren haar dienstverlening verder verbeteren. Klanten en burgers/bedrijven vragen hierom. We moeten voldoen aan de Digitale Agenda 2020 en we moeten aansluiten bij de Landelijke Voorzieningen als LV-WOZ, LV-BAG, LV BRK, etc. • **Verandering in competenties en gedrag** Dit alles betekent dat er het nodige gaat veranderen, is het niet in volume, dan wel in aard en heeft dat invloed op de benodigde kennis en kunde. • **Flankerende beleid** Bij de oprichting van de BghU en de latere toetreding van diverse gemeenten is het direct betrokken personeel geplaatst binnen de BghU vanuit het principe

	mens volgt werk. Het merendeel van de medewerkers heeft haar draai gevonden binnen de BghU. Neemt niet weg dat een enkeling zich niet thuis voelt binnen de BghU omgeving. • **Ouderenbeleid** Sinds 2016 heeft de BghU een Generatiepact. Medewerkers van 60 jaar en ouder hebben sindsdien de mogelijkheid om deel te nemen en tot 40% minder te gaan werken met een tegemoetkoming in het salaris en de pensioenopbouw. • **Kwaliteit** Het kwaliteitsaspect is een belangrijk issue binnen de BghU. Aan dit aspect wordt op verschillende fronten gewerkt en via monitoring (meten) wordt hierop gestuurd. Niet onbelangrijk hierbij is ook hoe de burgers en onze deelnemers onze dienstverlening ervaren.
Beleidsvoornemens 2018	• **Digitale Overheid 2020** De samenleving verandert in hoog tempo, en de manier waarop burgers en overheden met elkaar communiceren verandert mee. • **Relatie tussen BAG-WOZ en BGT** Er is een intensieve samenhang tussen BAG-WOZ. Gemeenten, waterschappen en de overige bronhouders van de BGT zijn in de afrondende fase om de opbouw en implementatie van de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT) te verzorgen. • **Groei aantal deelnemers** Sinds de start van de BghU met drie deelnemers, gemeenten De Bilt en Utrecht en Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden per 1-1-2014 is het aantal deelnemers per 2015 uitgebreid met 5 gemeenten en per 2016 met de gemeente Utrechtse Heuvelrug tot het huidige aantal van 9 deelnemers. De BghU heeft de ambitie om komende jaren verder te groeien waarbij de focus ligt op de inliggende gemeenten binnen het werkgebied die nog niet zijn aangesloten bij de BghU en/of niet deelnemen aan een andere belastingsamenwerkingsverband.
Bestuurlijk belang	De gemeente Houten heeft één lid in het bestuur, waarbij dit lid bij besluitvorming 10 stemmen heeft van de 200 (1 januari 2016 na de toetreding van Utrechtse Heuvelrug).
Financieel belang 2018	De bijdrage van de gemeente Houten aan de BghU voor 2018 bedraagt € 605.000.
Eigen vermogen begin en einde boekjaar 2016	Begin boekjaar: € 644.559 Einde boekjaar: € 672.020
Vreemd vermogen begin en einde boekjaar 2016	Begin boekjaar: € 12.162.172 Einde boekjaar: € 6.988.773
Financieel resultaat 2016 (saldo van baten en lasten)	€ 290.770 (Gerealiseerd resultaat € 27.461)
Verwacht financieel resultaat 2017 en 2018 (saldo van baten en lasten)	2017: € 0 2018: € 0
Risico's	
Overige relevante gegevens	

Vennootschap (BV, NV)

NV Bank Nederlandse Gemeenten

Vestigingsplaats	Den Haag
Doel	Het aanbieden van financiële diensten op maat, zoals kredietverlening, betalingsverkeer, advisering en elektronisch bankieren voor overheden en instellingen met een maatschappelijk belang, tegen zo laag mogelijke kosten. De strategie van de bank is gericht op het behouden van substantiële markt-aandelen in het maatschappelijk domein en het handhaven van een excellente kredietwaardigheid. Daarnaast streeft zij naar een redelijk rendement voor haar aandeelhouders. Met een balans van meer dan EUR 150 miljard is BNG Bank de vierde bank van Nederland.
Programma	Algemene dekkingsmiddelen
Deelnemende partijen	Alle gemeenten en provincies
Openbaar belang dat wordt behartigd	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maat-schappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Alleen overheden, namelijk het Rijk (50%), gemeenten, waterschappen en provincie mogen aandeelhouder zijn van de BNG. Hierdoor kan toezicht gehouden worden op optimale belangenbehartiging voor deze overheden.

Ontwikkelingen 2018	De bank richt zich de laatste jaren steeds sterker op de financiering van duurzame investeringen en heeft het voornemen om duurzaamheid de komende jaren een nog grotere rol in haar kredietverlening te laten spelen. De stapeling van overheidsmaatregelen leidt tot veel onzekerheid. De kernklanten van BNG Bank blijven daardoor terughoudend met nieuwe investeringen.
Beleidsvoornemens 2018	BNG Bank wil de positie van expert in financiering van publieke voorzieningen in de komende jaren verder versterken. De strategie is gericht op het inspelen op de (veranderende) behoeften van de klant door het volgen van het overheidsbeleid en het bieden van maatwerk-oplossingen voor de financiering van duurzame investeringen.
Bestuurlijk belang	De gemeente Houten heeft in de aandeelhoudersvergadering één portefeuillehouder als vertegenwoordiger.
Financieel belang 2018	De bank is een structuurvennootschap. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een waterschap. De gemeente heeft zeggenschap in de BNG via het stemrecht op de aandelen (één stem per aandeel van € 2,50). Houten bezit 6.240 van de 55,69 miljoen aandelen. Ieder jaar wordt door de bank een dividend uitgekeerd. De dividenduitkering bedroeg voor Houten in 2017 € 10.234 op basis van het behaalde resultaat in 2016.
Eigen vermogen begin en einde boekjaar 2016	Begin boekjaar: € 4.163.000.000 Einde boekjaar: € 4.486.000.000
Vreemd vermogen begin en einde boekjaar 2016	Begin boekjaar: € 145.348.000.000 Einde boekjaar: € 149.514.000.000
Financieel resultaat 2016 (saldo van baten en lasten)	(nettowinst na belastingen) € 369.000.000
Verwacht financieel resultaat 2017 en 2018 (saldo van baten en lasten)	BNG Bank publiceert geen begroting. De vooruitzichten voor 2017 en 2018 zijn met meer dan normale onzekerheden omgeven. Daarom acht de bank het niet verantwoord een uitspraak te doen betreffende toekomstige resultaten.
Risico's	De onzekerheden in de markt en de invoering van het schatkistbankieren kunnen van invloed zijn op de activiteiten van BNG Bank. Dit kan een negatief effect hebben op de winst met als gevolg een lagere dividenduitkering. Voor Houten is het maximale risico € 10.000 per jaar.
Overige relevante gegevens	Niet van toepassing.

Vitens N.V.

Vestigingsplaats	Utrecht
Doel	Vitens NV is een publiek (drink)waterbedrijf, waaronder begrepen de winning, productie, transport, verkoop en distributie van water, alsmede het verrichten van alles wat met de publieke watervoorziening verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn. De aandelen van de NV zijn (in)direct in handen van provinciale en gemeentelijke overheden. Hierdoor kan toezicht gehouden worden op optimale belangenbehartiging voor deze overheden.
Programma	Duurzaam
Deelnemende partijen	Vitens NV, Amersfoort, Baarn, De Bilt, Bunnik, Bunschoten, Eemnes, Hilversum, Houten, Leusden, Wijdemeren, Lopik, Montfoort, Nieuwegein, Oudewater, Renswoude, Rhenen, De Ronde Venen, Scherpenzeel, Soest, Stichtse Vecht, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug, Veenendaal, Wijk bij Duurstede, Woerden, Woudenberg, IJsselstein, Zeist, Almere, Lelystad, Dronten, Zeewolde en de Provincie Utrecht.
Openbaar belang dat wordt behartigd	Vitens is een publiek bedrijf. De aandeelhouders van Vitens – gemeenten en provincies – ondersteunen de maatschappelijke doelstellingen van Vitens, met (mede)verantwoordelijkheid voor gezondheid (door veilig en betrouwbaar drinkwater) en een duurzame samenleving met zorg voor de bescherming van natuur en milieu. Voor de aandeelhouders wil Vitens een financieel krachtig bedrijf zijn en een marktconform dividend uitkeren bij een gezonde solvabiliteit.
Ontwikkelingen 2018	onbekend
Beleidsvoornemens 2018	onbekend
Bestuurlijk belang	De gemeente Houten is via een afgevaardigde namens de oude Hydron Midden Nederland gemeenten vertegenwoordigd in de aandeelhouders-vergadering.

Financieel belang 2018	De gemeente Houten ontvangt een dividenduitkering op basis van het aantal aandelen. Houten bezit 38.490 gewone aandelen, dividend per aandeel over boekjaar 2018 wordt verwacht € 0,90 per aandeel. Daarmee zou Houten € 34.641 over 2018 ontvangen (uitbetaald in 2019).
Eigen vermogen begin en einde boekjaar 2016	Begin boekjaar: € 471.400.000 Einde boekjaar: € 489.100.000
Eigen vermogen 2017 en 2018	Naar verwachting € 526,3 miljoen per 31-12-2017 Naar verwachting € 525,7 miljoen per 31-12-2018
Vreemd vermogen begin en einde boekjaar 2016	Begin boekjaar: € 1.242.700.000 Einde boekjaar: € 1.249.200.000
Vreemd vermogen 2017 en 2018	Naar verwachting € 1.223,8 miljoen per 31-12-2017 Naar verwachting € 1.233,9 miljoen per 31-12-2018
Financieel resultaat 2016 (saldo van baten en lasten)	Bedrijfsopbrengst: € 384.300.000 Bedrijfskosten: € 301.600.000 Resultaat na belasting: € 48.500.000
Verwacht financieel resultaat 2017 en 2018	2017: € 48,5 miljoen 2018: € 13,0 miljoen
Risico's	Er zijn nauwelijks risico's aan deze partij verbonden.
Overige relevante gegevens	

Overige samenwerkingsverbanden

U10

Doel	De U10-gemeenten willen de goede perspectieven van de regio Utrecht als ontmoetingsplek voor Gezond stedelijk leven koesteren, versterken en benutten. Zij werken daarom op vrijwillige basis samen in U10-verband door gemeenschappelijke onderwerpen en belangen te verkennen en op basis hiervan gemeenschappelijke ambities te formuleren en activiteiten te ondernemen.
Programma's	Programma Samenleving Programma Duurzaam Programma Bereikbaar
Deelnemende partijen	De gemeenten Bunnik, De Bilt, Houten, IJsselstein, Nieuwegein, Stichtse Vecht, Utrecht, Vianen, Woerden en Zeist vormen op dit moment de U10-gemeenten. De samenwerking werkt als een bestuurlijk netwerk en staat open voor andere gemeenten en overheden. Zij kunnen op basis van inhoud aanschuiven. Daarbij is het denkbaar dat zij een financiële bijdrage betalen, hetzij structureel, hetzij op projectbasis.
Openbaar belang dat wordt behartigd	Houten is onlosmakelijk onderdeel van de stedelijke regio Utrecht, als het gaat om wonen, werken en leven. Daarom is het in het belang van Houten om in regionaal verband te werken aan een gezonde, slimme en groene regio. Dat gebeurt aan de volgende bestuurstafels in het bestuurlijk netwerk U10: • Ruimte • Wonen • Economie • Sociaal Domein • Energietransitie en Duurzaamheid • Mobiliteit
Ontwikkelingen 2018	• Mogelijk treden in 2018 de gemeenten Utrechtse Heuvelrug en Wijk bij Duurstede ook volwaardig toe tot de U10. • Na de gemeenteraadsverkiezingen in 2018 zullen veel nieuwe raadsleden hun opwachting maken. Dit vraagt om een goede introductie van de U10-samenwerking bij raadsleden in de regio. • Uit de evaluatie van de U10-samenwerking begin 2017 is het vergroten van de uitvoeringskracht als aandachtspunt naar voren gekomen. De komende tijd zal hier extra op worden geïnvesteerd, via professioneel project- en programmamanagement. Houten heeft het belang hiervan steeds benadrukt.
Beleidsvoornemens 2018	Uitvoering Ruimtelijke Economische Koers U10 en werkplan 2017/2018
Bestuurlijk belang	De U10 kent geen dagelijks of algemeen bestuur. Het betreft een 'lichte' samenwerking op basis van een bestuursconvenant. Leden van het college nemen op basis van hun portefeuille deel aan de regionale bestuurstafels (zie opsomming hierboven).

Financieel belang 2018	Houten levert een structurele inwonerbijdrage van € 1,20 voor het bestuursconvenant U10 en een structurele inwonerbijdrage van € 0,30 voor het bestuursconvenant Verkeer en vervoer. In totaal dus een inwonerbijdrage van € 1,50 voor de U10-samenwer-king. Dit resulteert in een financiële bijdrage van € 74.157 in 2018.
Risico's	-
Overige relevante gegevens	www.utrecht10.nl

Verbonden partijen in rekening en begroting
In onderstaand overzicht zijn de bedragen opgenomen die voor de diverse verbonden partijen in de jaarrekening en de begroting van de gemeente Houten zijn verantwoord.

Verbonden partijen in rekening en begroting (lasten) bedragen x € 1

Verbonden partij	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
VRU	1.907.669	1.882.596	1.951.446	1.951.446	1.951.446	1.951.446
GGDrU	1.518.262	1.554.200	1.714.637	1.743.179	1.771.721	1.771.721
AVU	923.822	1.049.384	987.056	990.493	992.458	992.458
WIL	2.698.241	2.985.096	2.907.425	2.955.663	2.960.347	3.054.713
RUD	63.638	135.043	157.171	157.171	157.171	157.171
Recreatieschap SGL	159.080	164.847	168.079	169.031	169.694	170.850
RHC Zuidoost Utrecht	154.918	150.985	174.017	175.379	176.784	178.178
BghU	591.000	622.000	605.000	604.000	604.000	604.000

Dividend uitkering deelnemingen (baten) bedragen x € 1

Verbonden partij	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
BNG	6.365	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Vitens NV	147.417	129.326	114.000	83.000	43.000	43.000

Overige samenwerkingsverbanden bedragen x € 1

Verbonden partij	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
U10	72.942	74.034	74.149	74.571	74.864	75.375

Financiële begroting

Financieel perspectief

In dit financieel perspectief wordt de uitkomst van de begroting 2018 en de meerjarenraming 2019 – 2021 behandeld. Allereerst geven wij het totaaloverzicht van het meerjarenperspectief 2018 – 2021. In het verlengde daarvan zullen wij een inhoudelijke toelichting geven. Tevens wordt aandacht besteed aan de standen en het verloop van de reserves en de voorzieningen. De berekeningen zijn gebaseerd op de geactualiseerde kerngegevens, waarvan u aan het einde van dit hoofdstuk een overzicht aantreft.

Meerjarige financiële ontwikkeling 2018 - 2021

Financiële ontwikkelingen na vaststelling perspectiefnota 2018

De door de raad vastgestelde kaders en uitgangspunten zijn de basis voor de opstelling van de begroting. Deze kaders zijn opgenomen in de perspectiefnota 2018 waarover de raad op 6 juli 2017 het volgende heeft besloten:

1. De perspectiefnota 2018 als beleids- en financieel kader vast te stellen en daarmee:
   - De financiële effecten van de perspectiefnota 2018 te verwerken in de meerjarenbegroting 2018-2021.
   - Voor de uitwerking van nieuwe wettelijke verplichtingen en door de raad vastgestelde visiedocumenten de volgende bedragen (totaal € 2,94 miljoen) te onttrekken aan de algemene beklemde reserve. Dit betreft:
     1. € 75.000 voor het Houtens aandeel in de kosten van de regionale projectleider 'Omgevingsvisie Kromme Rijn'. Dit bedrag te storten in de bestemmingsreserve Fonds Buitengebied.
     2. € 135.000 voor de uitvoering van het project Hollandse Waterlinie. Dit bedrag te storten in de bestemmingsreserve Fonds Buitengebied.
     3. € 1.000.000 voor de mobiliteitsvisie Eiland van Schalkwijk. Dit bedrag te storten in de bestemmingsreserve Fonds Buitengebied.
     4. € 50.000 (2018: € 25.000 en 2019: € 25.000) voor identiteitsversterkende evenementen in het kader van citymarketing. Dit bedrag toe te voegen aan het budget Citymarketing.
     5. € 50.000 om samen met de Houtense samenleving een Klimaatplan op te stellen. Dit bedrag te storten in de bestemmingsreserve Toekomstfonds.
     6. € 20.000 (2018: € 10.000 en 2019: € 10.000) om samen met inwoners en het culturele veld projecten te ontwikkelen die de Houtense identiteitverbeelden. Dit bedrag toe te voegen aan het budget Cultuur.
     7. € 1.200.000 voor tijdelijke versterking van de formatie op verschillende beleidsterreinen. Dit bedrag te storten in de bestemmingsreserve Organisatieontwikkeling.
     8. € 25.000 in 2018 voor de ontwikkeling van het Houtens mediacentrum. Dit bedrag toe te voegen aan het budget Lokale media.
     9. € 385.000 om het fundament onder het informatiebeleid en dienstverlening op orde te brengen. Dit bedrag te storten in de bestemmingsreserve Organisatieontwikkeling.
   - De inzet van de bestemmingsreserve Organisatieontwikkeling te continueren t/m 2019.
   - De begrotingsrichtlijnen 2018 vast te stellen.

De uitkomst van de begroting 2018 is als volgt:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	2018	2019	2020	2021
Totaal saldo van baten en lasten	-2.496	-303	924	986
Mutaties reserves	2.632	928	34	33
Geraamd resultaat	**136**	**625**	**958**	**1.019**

In onderstaande tabel worden de begrotingssaldi na resultaatbestemming voor de begroting 2018 en de ramingen voor de jaren 2019 tot en met 2021 gepresenteerd.

Meerjarenbegroting 2018 – 2021

bedragen x € 1.000

Omschrijving	2018	2019	2020	2021
Prognose financieel meerjarenperspectief 2018-2021 perspectiefnota 2018	**50**	**300**	**750**	**900**
Financiële ontwikkelingen na de vaststelling van de perspectiefnota 2018:				
- Algemene uitkering	14	38	38	38
- Doorrekening kerngegevens (prijs x hoeveelheid)	58	62	39	60
- Opbouw begroting/ overige(inclusief afrondingen)	111	322	368	258
- Onvoorzien, onuitstelbaar en onontkoombaar (3x O)	-97	-97	-237	-237
Uitkomst Financiële ontwikkelingen na de vaststelling van de perspectiefnota 2018	**86**	**325**	**208**	**119**
Begrotingssaldo (gerealiseerd resultaat)	**136**	**625**	**958**	**1.019**

Algemene uitkering op basis van meicirculaire 2017
De mutatie van de algemene uitkering op basis van meicirculaire 2017 is reeds meegenomen in de perspectiefnota 2018. Het hierboven vermelde bedrag betreft alleen afrondingsverschillen t.o.v. deze perspectiefnota.

Doorrekening kerngegevens (prijs x hoeveelheid)
Dit betreft aanpassingen van budgetten gemeenschappelijke regelingen (RUD, GGDrU, BghU en WIL, welke los van de begrotingsrichtlijnen niet systematisch met het inflatiepercentage van 1,4% verhoogd worden. De begrote bedragen worden overgenomen uit de door hun ingediende begrotingen. Deze begrotingen komen tot stand op basis van een prijs x hoeveelheidformule. Daarnaast worden de leges burgerzaken (paspoorten, rijbewijzen) op basis van geactualiseerde hoeveelheden x prijs aangepast.

Opbouw begroting/ overige (inclusief afrondingen)
Hier betreft het o.a. budgetaanpassingen, welke ontstaan door actualisatie van de staat van investeringen met de daaruit voortvloeiende gewijzigde rente- en afschrijvingslasten, actualisatie van de kosten financiering op basis van aangetrokken leningen en gewijzigde rente- en afschrijvingslasten. Daarnaast hebben diverse andere actualisaties tot budgetaanpassingen geleid. Een hiervan is het beschikbaar stellen van een budget van € 100.000 (structureel) ten behoeve van nieuw te ontwikkelen beleid 2018.

Onvoorzien, onuitstelbaar en onontkoombaar (3x O)
Hier vinden budgetaanpassingen plaats op basis van het 3x O- principe, zoals opgenomen in de vastgestelde begrotingsrichtlijnen 2018. Deze aanpassingen worden alleen verwerkt als deze voldoen aan dit principe en dus onvoorzien, onuitstelbaar en onontkoombaar zijn. Voordat deze opgenomen worden vindt toetsing aan dit principe plaats. Het betreft hier het effect van de niet gerealiseerde taakstelling aanbesteding van de groenbestekken vanaf 2020 en de afboeking van de taakstelling intergemeentelijke samenwerking nu de ambtelijke fusie met Wijk bij Duurstede definitief niet doorgaat.

Reserves en voorzieningen 2018 - 2021

In de tabel hieronder wordt de prognose van het verloop van de vrije algemene reserve per 1 januari van het betreffende jaar weergegeven. De provinciale norm voor de vrije algemene vrije reserve is € 50 per inwoner (€ 2.472.000 in 2018). De vrije algemene reserve moet worden afgezet tegenover de in deze begroting opgenomen gekwantificeerde en niet gekwantificeerde risico's. Zie hiervoor de paragraaf Weerstandsvermogen.

Prognose omvang vrije algemene reserve

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Bedrag
Stand per 1 januari 2017	**2.651**
Mutaties: Resultaat jaarrekening 2016 (gedeeltelijk t.b.v. overlopende budgetten, grootste deel € 1.190.368 naar bestemmingsreserve economische crisis) Onttrekking overlopende budgetten 2016 naar 2017	 124 -124
Stand per 1 januari 2018	**2.651**
Mutaties: Begrotingssaldo 2017 (Wordt op basis van begroting 2017 onttrokken aan de bestemmingsreserve economische crisis. Indien werkelijk een overschot dan wordt dit teruggestort in de bestemmingsreserve economische crisis)	 -
Stand per 1 januari 2019	**2.651**
Mutaties: Begrotingssaldo 2018	 136
Stand per 1 januari 2020	**2.787**
Mutaties: Begrotingssaldo 2019	 625
Stand per 1 januari 2021	**3.412**
Mutaties: Begrotingssaldo 2020	 958
Stand per 1 januari 2022	**4.370**
Mutaties: Begrotingssaldo 2021	 1.019
Stand per 1 januari 2023	**5.389**

De in de begroting 2018 opgenomen mutaties in de reserves zijn als volgt samengesteld:
Mutaties reserves

bedragen x € 1.000

Omschrijving	2018		2019		2020		2021	
	Stort.	Onttr.	Stort.	Onttr.	Stort.	Onttr.	Stort.	Onttr.
Beklemde algemene reserve		1.170		770				
Concernweerstandsvermogen Grondexploitaties		1.000						
Bestemmingsreserve Archeologie	15		15		15		15	
Bestemmingsreserve Initieel onderhoud Openbaar gebied		17		3		3		3
Bestemmingsreserve riolering 4 Efficiencyoverschot			10		6		6	
Bestemmingsreserve extra afschrijving Cultuurcentrum		29		29		29		29
Bestemmingsreserve organisatieontwikkeling	850	893	735	735				
Bestemmingsreserve BOR		15		15		15		15
Bestemmingsreserve ICT Werk en inkomen Lekstroom		55						
Bestemmingsres. Programma Transities in Samenhang		1.058		208				
Toekomstfonds	50	454						
Fonds Buitengebied*	1.210	137						
Bestemmingsreserve ICT Regionale Uitvoeringsdienst	79		80		-1			
Bestemmingsreserve WWB inkomensdeel		8		8		8		8
Bestemmingsreserve ICT Regionaal historisch centrum					1		1	
Totaal begroting	**2.204**	**4.836**	**840**	**1.768**	**21**	**55**	**22**	**55**

* Indien de raad op 10 oktober 2017 besluit tot het instellen van een bestemmingsreserve 'Mobiliteitsfonds Eiland van Schalkwijk' wordt er € 1,0 miljoen overgeboekt uit het Fonds Buitengebied naar deze nieuwe bestemmingsreserve. Zie ook de perspectiefnota 2018.

(Geprognosticeerde) standen reserves* en voorzieningen per 1 januari (peildatum begroting)

bedragen x € 1.000

Omschrijving	2018	2019	2020	2021
Vrije algemene reserve	2.651	2.651	2.651	2.651
Beklemde algemene vrije reserve	23.710	22.405	21.770	21.770
Concernweerstandsvermogen grondexploitaties	6.609	5.609	5.609	5.609
Bestemmingsreserves algemene dienst	9.364	9.359	8.952	8.668
Voorzieningen algemene dienst	9.226	9.753	10.540	10.603
Voorzieningen grondexploitatie	2.196	2.196	2.196	2.196
Totaal begroting exclusief saldo 2017 en volgende jaren	**53.756**	**51.972**	**51.718**	**51.497**
Saldo begroting 2017		-		
Saldo begroting 2018 jaarsnede 2018			136	136
Saldo begroting 2018 jaarsnede 2019				625
Totaal begroting	**53.756**	**51.972**	**51.854**	**52.258**

* Het betreft hier geprognosticeerde standen van de reserves omdat de gelden via stortingen in de reserves, die bij de perspectiefnota 2018 beschikbaar gesteld zijn en geraamd zijn. Aangezien de uitgaven nog eerst onderbouwd moeten worden middels concrete voorstellen, zijn deze alleen nog niet bij alle reserves al begroot. Wel zijn deze gefaseerd verwerkt als onttrekkingen in de bovenvermelde standen van de reserves.

In het laatste kwartaal van 2017 wordt de nu geldende notitie reserves en voorzieningen 2013 geactualiseerd. Deze actualisatie heeft geen gevolgen voor de wijze waarop de mutaties op reserves en voorzieningen in de begroting 2018 zijn verwerkt.

OVERZICHT VAN BEOOGDE STRUCTURELE DOTATIES EN ONTTREKKINGEN AAN RESERVES 2018-2021					
(Deel) programma	Omschrijving	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021
		€	€	€	€
Lasten(Dotaties)					
2. Programma Duurzaam					
Programmabrede kosten					
	- Jaarlijkse storting in bestemmingsreserve archeologiebeleid	15.000	15.000	15.000	15.000
Totaal Programma Duurzaam		15.000	15.000	15.000	15.000
Totaal lasten(dotaties)		15.000	15.000	15.000	15.000
Baten(Onttrekkingen)					
1. Programma Vitaal					
Programmabrede kosten					
	- Jaarlijkse bijdrage in lasten afschrijvingskosten Theater uit bestemmingsreserve afschrijving extra krediet Cultuurcentrum	29.375	29.375	29.375	29.375
Totaal Programma Vitaal		29.375	29.375	29.375	29.375
2. Programma Duurzaam					
Programmabrede kosten					
	- Jaarlijkse bijdrage in de kapitaallasten krediet vervangen masten en armaturen openbare verlichting 2014	14.736	14.578	14.419	14.260
	- Bijdrage rente overdracht grond naar algemene dienst t.t.b.v. tijdelijke woningen aan de Hoge Schaft	8.370	8.370	8.370	8.370
Totaal Programma Duurzaam		23.106	22.948	22.789	22.630
3. Programma Bereikbaar					
Programmabrede kosten					
	- Jaarlijkse bijdrage in onderhoudskosten geluidsschermen uit bestemmingsreserve initieel onderhoud openbare ruimte	2.750	2.750	2.750	2.750
Totaal Programma Bereikbaar		2.750	2.750	2.750	2.750
Totaal baten(onttrekkingen)		55.231	55.073	54.914	54.755
Totaal baten(onttrekkingen) en lasten(dotaties)		40.231	40.073	39.914	39.755

Voorgenomen investeringen 2018 - 2021

Conform de regelgeving van het BBV dient er in een begroting aandacht te worden besteed aan de Investeringen. In de financiële verordening is daarover opgenomen dat van de nieuwe investeringen het benodigde krediet wordt opgenomen en van de vervangingsinvesteringen een totaalbedrag. Voor 2018 zijn de volgende investeringen voorzien:

- Vervangingsinvesteringen bedrijfsmiddelen € 1.694.329
  Betreft:

		Afschrijv. termijn	Afschrijv. methode
○ Computerapparatuur raad	€ 20.012	4	Lineair
○ Computerapparatuur raad(Ipads)	€ 19.003	4	Lineair
○ Afvalcontainer vrachtauto (6)	€ 14.849	11	Lineair
○ Kleine veegmachine Hako	€ 120.000	8	Lineair
○ Borstelmachine LM Track	€ 100.000	8	Lineair
○ Minigraver begraafplaatsen	€ 25.000	11	Lineair
○ KAS4all (software)	€ 19.157	6	Lineair
○ PIV4all migratie deel 2018(software)	€ 113.649	6	Lineair
○ Wb interface Mycorsa Webaccess(software)	€ 2.698	6	Lineair
○ Milieu (software GISVG Milieu)	€ 4.376	6	Lineair
○ Bouwvergunningen (software GISVG-AVR)	€ 4.376	6	Lineair
○ DDS4all (software) deel doorgeschoven naar 2018	€ 17.406	5	Lineair

○ Gedeelte 2010 Covert-wawo/Microstation VGI (2x) Omega	€ 5.397	6	Lineair
○ Archiefstellingen kluis (full space stelling) + uitbreiding 2007	€ 25.876	21	Lineair
○ Meubilair foyer	€ 27.687	15	Lineair
○ ICT 3de fase 2011	€ 163.948	6	Lineair
○ Hardware ICT 2de fase(5 jr afschr.)	€ 256.169	5	Lineair
○ Hardware ICT 3de fase(5 jr afschr.)	€ 72.804	5	Lineair
○ Hardware ICT 3de fase(6 jr afschr.)	€ 142.929	6	Lineair
○ Hardware ICT 4de fase(5 jr afschr.)	€ 107.327	5	Lineair
○ Hardware ICT 4de fase(11 jr afschr.)	€ 31.378	11	Lineair
○ Telefooncentrale bekabeling	€ 204.311	11	Lineair
○ Lias Enterprise(software)	€ 24.286	6	Lineair
○ TIM(software)	€ 9.499	6	Lineair
○ Fis4all basis(software)	€ 85.849	6	Lineair
○ Mobiele telefoons	€ 35.384	4	Lineair
○ PDA's	€ 40.959	3	Lineair

- Vervangingsinvesteringen sportvelden € 37.754

		Afschrijv. termijn	Afschrijv. methode
○ VV 't Goy veld 3 normaal gras	€ 37.754	15	lineair

Investeringen uit het meerjareninvesteringsplan (MIP) worden niet via deze financiële begroting geautoriseerd, maar separaat ter goedkeuring aan de raad voorgelegd.

Incidentele baten en lasten 2018 - 2021

Voor het begrip incidenteel kan gedacht worden aan baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Het is daarbij van belang dat het gaat om ‘eenmalige zaken’. Een begroting of jaarrekening zal ieder jaar een bedrag van dergelijke eenmalige zaken bevatten.
In de begroting 2018 en de meerjarenraming 2019 – 2021 gaat het om de volgende posten:

(Deel) programma	Omschrijving	2018	2019	2020	2021
		€	€	€	€
Lasten					
1. Programma Samenleving					
Deelprogramma Toegang & transformatie					
	- Kosten project Meedoen naar vermogen: Houtens werkbedrijf	228.950			
	- Kosten Sterke Buurten	101.400			
	- Pzw: Intersectorale pilot (broedplaats) en Wonen en zorg 18plus	60.840			
	- Div. projecten: Klachtenbehandelaar Sociaal Team, Integratietraject met 0e&2elijn, Duurzaam Vervoer Houten en Samen sterk: Bijzonder thuis afgehaald en Pilot inclusief techniekonderwijs	38.329	8.289		
	- Incidentele hogere kosten Jeugd 2018 en 2019 door het nog niet klaar zijn met het transformatietraject om te komen tot een lager kostenniveau.	600.000	200.000		
Deelprogramma Wmo					
	- Activiteitenbudget, beheer Lorech en Markant	99.076	99.076	66.384	
Deelprogramma Inkomen					
	- Vib: Cultuur i.r.t. Wmo en Jeugd	20.280			
	- Vib: Buurtgezinnen	15.210			
Deelprogramma Kunst en cultuur					
	- cultuurproject ontwikkelen samen met de inwoners die de Houtense identiteit verbeelden	10.000	10.000		
	- project Musicus in de klas	10.140			
	- project Cultuureducatie met kwaliteit	10.000	10.000		
Programmabrede kosten					
	- Verdeling middelen tijdelijke (2018 en 2019) versterking formatie SAM/ Informatiemanagement	85.000	85.000		
Totaal Programma Samenleving		**1.279.225**	**412.365**	**66.384**	**0**
2. Programma Duurzaam					
Deelprogramma Commerciële voorzieningen en horeca					
	- Identiteitsversterkende evenementen in het kader van citymarketing	25.000	25.000		
Deelprogramma Gebiedsinrichting					
	- Besteding Fonds Buitengebied projecten 2018(2de tranche): advieskosten	137.000			
Deelprogramma Duurzaamheid en energietransitie					
	- Programma Duurzaam Houten 2016-2018: Procesbegeleiding 2e windpark, Plan van Aanpak Verduurzaming Gem.vastgoed en Impuls Circulair Inkopen	154.063			
Programmabrede kosten					
	- Personeel t.b.v. gebiedsontwikkeling stedebouwkundige visie, omgevingsvisies OR en SD en milieu, Citymarketingsplan en profilering	300.000			
	- Verdeling middelen tijdelijk(2018 en 2019) versterking formatie RO/ Omgevingswet en Duurzaamheid	240.000	240.000		
Mutaties reserves					
	- Storting in het Toekomstfonds om samen met Houtense samenleving een Klimaatplan op te stellen.	50.000			
	- Storting in het Fonds Buitengebied t.b.v. de mobiliteitsvisie Eiland van Schalkwijk.	1.000.000			
	- Storting in het Fonds Buitengebied t.b.v. het Houtens aandeel in de kosten van de regionale projectleider 'Omgevingsvisie Kromme Rijn'.	75.000			
	- Storting in het Fonds Buitengebied t.b.v. uitvoering project Hollandse Waterlinie.	135.000			
Totaal Programma Duurzaam		**2.116.063**	**265.000**	**0**	**0**
4. Programma Veilig					
Programmabrede kosten					
	- Verdeling middelen tijdelijke (2018 en 2019) versterking formatie SAM/ Ondermijning criminaliteit	95.000	95.000		
Totaal Programma Veilig		**95.000**	**95.000**	**0**	**0**
5. Programma Betrokken					
Deelprogramma Politiek en bestuur					
	- Ontwikkeling van het Houtens mediacentrum	25.000			
Totaal Programma Betrokken		**25.000**	**0**	**0**	**0**
Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie					
Overige baten en lasten					
	- Verdeling middelen tijdelijke (2018 en 2019) versterking formatie Staf/ communicatie	130.000	130.000		
	- Verdeling middelen tijdelijke (2018 en 2019) versterking formatie Staf/ ondersteuning	50.000	50.000		
	- Informatiebeleid/ dienstverlening koppeling e-formulieren achterliggende systemen	85.000			
	- Informatiebeleid/ dienstverlening digitale archivering	115.000	85.000		
	- Informatiebeleid/ dienstverlening maatregelen risico's privacyschendingen	50.000	50.000		
Mutaties reserves					
	- Storting in bestemmingsreserve organisatieontwikkeling tbv tijdelijke versterking van de formatie op verschillende beleidsterreinen.	600.000	600.000		
	- Storting in bestemmingsreserve organisatieontwikkeling om het fundament onder het informatiebeleid en dienstverlening op orde brengen	250.000	135.000		
Totaal algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien		**1.280.000**	**1.050.000**	**0**	**0**
Totaal incidentel lasten		**4.795.288**	**1.822.365**	**66.384**	**0**

(Deel) programma	Omschrijving	2018	2019	2020	2021
		€	€	€	€
Baten					
1. Programma Samenleving					
Programmabrede kosten					
	- Inzet Bestemmingsres.Programma Transities in Samenhang: projecten Meedoen naar vermogen: Houtens werkbedrijf, Project Onderzoek Multifunctionele accommodatie Noordwest en Sterke buurten, Pzw: Intersectorale pilot (broedplaats) en Wonen en zorg 18plus, Div. projecten: Integratietraject met 0e&2elijn, Duurzaam Vervoer Houten en Samen sterk: Bijzonder thuis afgehaald en Pilot inclusief techniekonderwijs, Vib: Cultuur i.r.t. Wmo en Jeugd en buurtgezinnen	457.800	8.175		
	- Inzet Bestemmingsres.Programma Transities in Samenhang: Incidentele dekking hogere kosten 2018 en 2019 Jeugd	600.000	200.000		
	- Inzet bestemmingsreserve organisatieontwikkeling tbv verdeling middelen tijdelijke(2018 en 2019) versterking formatie	85.000	85.000		
Totaal Programma Samenleving		**1.142.800**	**293.175**	**0**	**0**
2. Programma Duurzaam					
Programmabrede kosten					
	- Inzet reserve Buitengebied projecten buitengebied projecten 2018(2de tranche)	137.000			
	- Inzet bestemmingsreserve Toekomstfonds: Procesbegeleiding 2e windpark, Plan van Aanpak Verduurzaming Gem.vastgoed, Impuls Circulair Inkopen en Personeel t.b.v. gebiedsontwikkeling stedebouwkundige visie, omgevingsvisies OR en SD en milieu.	454.063			
	- Inzet bestemmingsreserve organisatieontwikkeling tbv verdeling middelen tijdelijke(2018 en 2019) versterking formatie	240.000	240.000		
Totaal Programma Duurzaam		**831.063**	**240.000**	**0**	**0**
4. Programma Veilig					
Programmabrede kosten					
	- Inzet bestemmingsreserve organisatieontwikkeling tbv verdeling middelen tijdelijke(2018 en 2019) versterking formatie	95.000	95.000		
Totaal Programma Duurzaam		**95.000**	**95.000**	**0**	**0**
Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie					
Mutaties reserves					
	- Inzet algemene beklemde reserve tbv vulling bestemmingsreserves conform perspectiefnota 2018	2.110.000	735.000		
	- Inzet algemene beklemde reserve tbv ontwikkeling Houtens mediacentrum	25.000			
	- Inzet algemene beklemde reserve tbv Identiteitsversterkende evenementen in het kader van citymarketing	25.000	25.000		
	- Inzet algemene beklemde reserve tbv cultuurproject ontwikkelen samen met de inwoners die de Houtense identiteit verbeelden	10.000	10.000		
	- Inzet bestemmingsreserve organisatieontwikkeling tbv verdeling middelen tijdelijke(2018 en 2019) versterking formatie/ informatiebeleid	430.000	315.000		
Totaal algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien		**2.600.000**	**1.085.000**	**0**	**0**
Totaal incidentel baten		**4.668.863**	**1.713.175**	**0**	**0**
Totaal incidentel baten en lasten		**-126.425**	**-109.190**	**-66.384**	**0**

Buiten deze incidentele posten zijn in de begroting ook ramingen verwerkt waarvoor niet elk jaar hetzelfde bedrag is opgenomen bijvoorbeeld verkiezingen. Bij dit budget is het budget afhankelijk van het aantal te houden verkiezingen in een bepaald jaar.

Kerngegevens 2018 - 2021

Gegeven	Begrotingsrichtlijnen 2018				
	2018	2019	2020	2021	2022
Totaal aantal woningen [1,3,4]	19.927	20.105	20.285	20.465	20.645
Prognose woningbouwproductie [4]	180	180	180	180	180
Gemiddelde woningbezetting [2]	2,48	2,47	2,46	2,45	2,44
Aantal inwoners [1,2]	49.435	49.715	49.910	50.250	50.495
Aantal éénpersoonshuishoudens [3]	4.924	4.970	5.015	5.060	5.100
Aantal meerpersoonshuishoudens [3]	14.649	14.780	14.915	15.045	15.180

[1] Het aantal woningen en inwoners is gebaseerd op de Basisregistratie Personen (BRP) per 1 januari 2017 van de gemeente Houten;
[2] Bron: bevolkingsprognose Gemeente Houten Pronexus mei 2016 *(bevolkingsprognose wordt eens in de twee jaar opgesteld);*
[3] Het verschil tussen het aantal woningen en de som van de één- en meerpersoonshuishoudens betreft vooral de incidentele leegstand van woningen *(bron: BRP per 1 januari 2017);*
[4] Met ingang van 2018 wordt uitgegaan van een gemiddelde woningbouwproductie van 180 woningen per jaar met daarbij corresponderende inwonersaantallen. Dit is conform de woonvisie 2016-2025 van de gemeente Houten.

Verschillenanalyses

Verschillen van meer dan 10% op het niveau van deelprogramma tussen de begroting 2018 en de begroting 2017 (primitief) worden toegelicht. Daarbij geldt een minimum van € 75.000. Verschillen van meer dan € 250.000 worden altijd toegelicht. De lasten en baten worden voor de vergelijking niet gesaldeerd.

Algemeen

In het algemeen kan gesteld worden, dat verschillen tussen de begroting 2018 en de begroting 2017 in de lasten en baten van deelprogramma's zijn veroorzaakt door de loon- en prijscompensatie die is doorvertaald naar de programma's van respectievelijk 2,4% en een 1,4%.
In het overzicht van baten en lasten zijn ook posten opgenomen onder de programmabrede kosten. Hier worden de saldi van de kostenplaatsen van de diverse deelprogramma's verwerkt die ontstaan uit mutaties in apparaat- en overheadkosten. Als gevolg van wijzigingen in het besluit begroting en verantwoording (BBV) worden apparaat- en overheadkosten die niet (direct) zijn toe te rekenen aan programma's met ingang van 2017 begroot bij Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie. De kostenverdeling is gebaseerd op de prognose van de urenverdeling in 2017. Dit kan ook leiden tot een verschuiving van lasten tussen de programma's.

De overige verschillen kunnen worden toegelicht op basis van de volgende mutaties:

-wijzigingen die zijn ontstaan als gevolg van reeds begrote mutaties in de meerjarenraming conform eerdere besluitvorming bij vaststelling van de begroting 2017;
-wijzigingen als gevolg van besluitvorming na vaststelling van de begroting 2017 (bijv.Perspectiefnota '18)
-mutaties in budgetten die gerelateerd zijn aan de uitwerking van de begrotingsrichtlijnen zoals de actualisatie van budgetten op basis van demografische kerngegevens (p x q);
-de effecten en taakmutaties van de landelijke ontwikkeling op de Algemene Uitkering en specifieke uitkeringen van het Rijk/ Provincie;
-budgetneutrale wijzigingen in de kostenverdeling tussen de verschillende (deel)programma's.

Samenleving

	Deelprogramma	2017 Lasten	2018 Lasten	Mutatie Lasten	2017 Baten	2018 Baten	Mutatie Baten
00.01	Toegang & transformatie	3.824	3.225	-599			
00.02	Jeugd en onderwijs	14.116	14.867	751	355	387	-32
00.03	Wmo	8.660	9.436	776	1.417	1.487	-71
00.04	Werk	2.530	1.501	-1.029	2.474	311	2.162
00.05	Inkomen	11.252	11.368	116	7.138	7.238	-100
00.06	Sport & gezondheid	6.406	5.978	-428	1.442	1.398	44
00.07	Kunst en cultuur	2.384	2.288	-96	232	235	-3
00.99	Programmabrede kosten	174	194	20			
	Totaal	**49.346**	**48.857**	**-489**	**13.058**	**11.057**	**2.001**

Deelprogramma 01 Toegang & transformatie
In het Programma Sociale Kracht 2017-2020 is voorgesteld om de bestemmingsreserve transities in samenhang de komende jaren in te zetten als innovatie- en egalisatiereserve. Vanuit de innovatiere-serve is naar aanleiding van het werkplan 2017 voor jaarschijf 2018 een bedrag van € 0,13 miljoen (€ 0,54 miljoen in 2017) ingezet voor de uitvoering van de benoemde prioriteiten. Deze onttrekkingen waren nog niet in de primitieve (meerjaren)begroting 2017 opgenomen.

In 2016 en 2017 is het Sociaal Team Houten als projectmatige organisatie in de begroting opgenomen (zo'n € 2,9 miljoen). Voor 2018 is vanuit de integratie-uitkering Wmo en Jeugd een bedrag van totaal

€ 1,7 miljoen beschikbaar gekomen voor het Sociaal Team. Een gedeelte van de budgetten die in 2017 onder deelprogramma Toegang en transformatie (Sociaal Team) vallen, staan in 2018 onder andere deelprogramma's. Een voorbeeld hiervan is het budget voor algemeen maatschappelijk werk (zie deelprogramma Wmo).

De begrote bijdrage aan de Regionale Backoffice Lekstroom (aandeel Houten) is voor 2018 met € 0,09 miljoen toegenomen.

De actualisatie van de kostentoerekening van apparaat- en overheadkosten heeft tot een verhoging ten opzichte van 2017 geleid binnen dit deelprogramma, namelijk € 0,5 miljoen.

Deelprogramma 02 Jeugd en onderwijs
Het uitgavenbudget voor dit deelprogramma is in 2018 met € 0,7 miljoen verhoogd ten opzichte van 2017 in verband met de toegekende rijksuitkeringen voor Jeugdzorg. In de meicirculaire 2016 (uitgangspunt voor de primitieve begroting 2017) is een bedrag van € 9,3 miljoen toegekend voor 2017 en in de meicirculaire 2017 (uitgangspunt voor de primitieve begroting 2018) is € 10 miljoen toegekend voor 2018. Deze toename wordt voornamelijk veroorzaakt door een hoger budget voor voogdij/18+.

In de verdeling van de integratie uitkering jeugd is voor 2018 een onttrekking uit de bestemmingsreserve Programma Transities in Samenhang begroot van € 0,6 miljoen (€ 0,9 miljoen in 2017 en € 0,2 miljoen in 2019). Om tijd te krijgen om de nodige veranderingen door te voeren (transformatie) is het nodig om de egalisatiereserve uit de Bestemmingsreserve Programma Transities in Samenhang in te zetten. Deze onttrekking was nog niet in de primitieve (meerjaren)begroting 2017 opgenomen.

Als gevolg van de nieuwe omslagrente (1,5% in de begroting 2018 ten opzichte van 2,5% in de begroting 2017) zijn de kapitaallasten voor de scholen op dit deelprogramma afgenomen met € 0,6 miljoen.

Deelprogramma 03 Wmo
Het uitgavenbudget voor dit deelprogramma is in 2018 met € 0,08 miljoen verhoogd ten opzichte van 2017 in verband met de toegekende rijksuitkeringen voor de extra taken als gevolg van de decentralisatie van de AWBZ naar de Wmo. In de meicirculaire 2016 (uitgangspunt voor de primitieve begroting 2017) is een bedrag van € 4,17 miljoen toegekend voor 2017 en in de meicirculaire 2017 (uitgangspunt voor de primitieve begroting 2018) is € 4,25 miljoen toegekend voor 2018.

In de meicirculaire 2017 is een verhoging van onze integratie uitkering Wmo (voornamelijk huishoudelijke hulp) aangegeven van € 0,1 miljoen met ingang van 2018.

Het budget voor algemeen maatschappelijk werk staat in de begroting 2017 onder Toegang en Transformatie (onderdeel van € 2,9 miljoen ten behoeve van het Sociaal Team). In 2018 valt dit budget onder het deelprogramma Wmo (€ 0,4 miljoen).

In juni 2015 heeft de gemeente Houten de regeling Huishoudelijke Hulp Toelage (HHT) ingevoerd. Met deze regeling kunnen cliënten met een indicatie voor huishoudelijke ondersteuning extra uren inkopen voor bijvoorbeeld een grote schoonmaak. De gemeente heeft voor de uitvoering van de HHT-regeling extra middelen ontvangen van het Rijk. De restanten van deze extra middelen uit voorgaande jaren worden ingezet in de komende jaren. Dit betekent voor 2018 een extra uitgavepost van € 0,09 miljoen waar een inkomst van hetzelfde bedrag tegenover staat, per saldo budgettair neutraal.

Deelprogramma 04 Werk
In de primitieve begroting 2017 was de integratie uitkering participatie als inkomst opgenomen onder het deelprogramma Werk. Met ingang van 2018 is dit verschoven naar "algemene dekkingsmiddelen" (€ 2,2 miljoen). Dit betreft dus een budgetneutrale verschuiving.

Het uitgavenbudget voor dit deelprogramma is in 2018 met € 1,3 miljoen verlaagd ten opzichte van 2017 in verband met de toegekende rijksuitkeringen voor de extra taken als gevolg van de toegekende rijksmiddelen voor participatie. In de meicirculaire 2016 (uitgangspunt voor de primitieve begroting 2017) is een bedrag van € 2,2 miljoen toegekend voor 2017 en in de meicirculaire 2017 (uitgangspunt voor de primitieve begroting 218) is € 0,9 miljoen toegekend voor 2018. Zoals aangekondigd in de verzamelbrief voor gemeenten en de septembercirculaire 2016 is met de VNG afgesproken om met

ingang van 2017 de verdeling van de Wsw-middelen te baseren op het kenmerk “betalende gemeente” in plaats van op het kenmerk “woongemeente”. Hierdoor is het uitgangspunt voor de verdeling de gemeente waar een Wsw-er een dienstverband heeft in plaats van de woonplaats.

Op basis van de begroting van de WIL 2018-2022 is de begroting 2018 voor WWB-werkdeel met € 0,2 miljoen opgehoogd. Zie voor toelichting hieronder onder deelprogramma Inkomen.

Deelprogramma 05 Inkomen
Op basis van de begroting van de WIL 2018-2022 zijn de volgende begrotingsposten voor 2018 aangepast:

- Verhoging “bijstandsverlening en inkomensvoorziening” met € 0,4 miljoen.
- Verlaging “uitvoeringskosten WIL” met € 1,1 miljoen.
- Verhoging “bijzondere bijstand” met 0,4 miljoen.

In verband met de regels in de BBV (Besluit begroting en verantwoording) heeft er een verschuiving plaatsgevonden van de uitvoeringskosten; een gedeelte van de uitvoeringskosten moet verantwoord worden op de juiste taakvelden. Het betreft een budgetneutrale wijziging.

In de decembercirculaire 2016 stond vermeld dat het kabinet vanaf 2017 structureel € 100 miljoen beschikbaar stelt voor de bestrijding van de gevolgen van armoede onder kinderen. Hiervan wordt € 85 miljoen aan gemeenten beschikbaar gesteld. Het beschikbare budget wordt verdeeld op basis van door het CBS ontwikkelde gegevens over kinderen met een kans op armoede. Voor Houten is een bedrag van € 0,14 miljoen voor 2018 beschikbaar gekomen (tevens € 0,14 miljoen voor 2017). Deze bedragen waren nog niet bekend ten tijde van het opstellen van de primitieve (meerjaren)begroting 2017.

De loon- en prijscompensatie 2018 voor dit deelprogramma bedraagt € 0,15 miljoen op de lasten en € 0,1 miljoen op de baten.

Deelprogramma 06 Sport & gezondheid
In het collegeprogramma 2014-2018 is besloten tot een taakstelling op de aanbesteding van het beheer van het zwembad De Wetering van € 0,2 miljoen met ingang van 2018.

Als gevolg van de nieuwe omslagrente (1,5% in de begroting 2018 ten opzichte van 2,5% in de begroting 2017) zijn de kapitaallasten op dit deelprogramma afgenomen met € 0,23 miljoen.

Duurzaam

	Deelprogramma	2017 Lasten	2018 Lasten	Mutatie Lasten	2017 Baten	2018 Baten	Mutatie Baten
02.01	Woningen	243	260	17	17	15	1
02.02	Commerciële voorzieningen en horeca	545	546	1	227	242	-15
02.03	Leefomgeving	6.469	6.655	186	3.178	3.084	94
02.04	Gebiedsinrichting	13.258	26.308	13.049	11.490	24.599	-13.109
02.05	Duurzaamheid & energietransistie	5.342	5.699	357	4.304	4.585	-282
02.06	Landschap en recreatie	377	381	5	18	13	5
02.07	Cultuurhistorie en archeologie	837	875	38	359	369	-10
02.99	Programmabrede kosten	189	370	180			
	Totaal	**27.260**	**41.094**	**13.833**	**19.592**	**32.907**	**-13.315**

Deelprogramma 02.04 Gebiedsinrichting
Als gevolg van de economische crisis waren veel projecten uitgesteld. Met de economische opleving is voor 2018 de verwachting dat een aantal uitgestelde projecten waaronder met name bedrijfsterreinen in de Meerpaal nu alsnog in ontwikkeling worden genomen. Met de jaarlijkse herziening van de *grondexploitatie* is ook dit jaar daarom de begroting bijgesteld en is de verwachting dat de lasten stijgen met bijna €12,9 miljoen.

Aangezien de *grondexploitatie* neutraal in de begroting is opgenomen vertaalt het effect van de hogere lasten zich ook in hogere baten (circa €12,9 miljoen).

Daarnaast is er voor de ontwikkeling van het buitengebied een bedrag van €130.000 (1e&2e tranche) toegevoegd aan de exploitatie (dekking bestemmingsreserve Fonds Buitengebied). De totale lasten toename is dus ruim €13 miljoen.

Ten aanzien van de baten geldt dat rekening is gehouden met de aantrekkende economie voor de *bouwleges*. Daarom is rekening gehouden met een toename van 35% vanuit de bouwleges. Dit betreft een bedrag van €190.000 en daarmee komen de totale baten op een bedrag van circa €13,1 miljoen.

Deelprogramma 02.05 Duurzaamheid & energietransitie
Als gevolg van de groei van Houten stijgen de lasten voor *afvalinzameling* geleidelijk (formatieve inspanning en budgetten). Echter, recentelijk zijn er, na aanbesteding door de AVU, nieuwe verwerkingscontracten afgesloten die leiden tot structureel hogere lasten. Per saldo is het totale effect op de lasten van afvalinzameling €225.000.

Als gevolg van de toegenomen aandacht voor duurzaamheid en milieu is het budget voor milieuadviezen vergroot evenals de jaarlijkse bijdrage aan de RUD (Regionale Uitvoeringsdienst) voor milieucontroles. Tezamen circa €90.000 structureel

Daarnaast wordt in 2018 in het kader van de energietransitie een structurele bijdrage aan de begroting toegevoegd van €40.000 voor U-THUIS. In U-thuis werken 15 Utrechtse gemeenten samen om woningeigenaren te ondersteunen met energiebesparing en duurzaam opwekken van energie.

Aan de baten-zijde is als gevolg van de gestegen lasten voor afvalinzameling ook een hogere opbrengst noodzakelijk vanuit de afvalstoffenheffing €280.000. Als gevolg van de eenmalige verlaging van de heffing in 2017, stijgen de baten in 2018 iets meer dan de lasten in 2018. Per saldo is het totale lasten-baten effect voor de afvalstoffenheffing budgetneutraal. Door de toename van het aantal inwoners/aantal huishoudens blijft de hoogte van de afvalstoffenheffing voor de Houtense huishoudens toch min of meer gelijk aan vorig jaar.

Programmabrede kosten
Als gevolg van de groei van Houten en de verandering van de arealen (buitengebied, inbreidingen en uitbreidingen) stelposten geactualiseerd en zijn de middelen ten behoeve van de formatieversterking op het gebied van de Omgevingswet en Duurzaamheid (Perspectiefnota 2018) voor 2 jaar aan de begroting toegevoegd. Per saldo is het effect in 2018 € 180.000.

Bereikbaar

	Deelprogramma	2017 Lasten	2018 Lasten	Mutatie Lasten	2017 Baten	2018 Baten	Mutatie Baten
03.01	Verkeersbeleid	58	83	24	15	15	
03.02	Autoverkeer	3.106	3.191	85	77	33	43
03.03	Fietsverkeer	692	690	-2	479	485	-7
03.04	Openbaar vervoer	11	11				
03.99	Programmabrede kosten						
	Totaal	**3.867**	**3.974**	**107**	**570**	**533**	**36**

Programma 03 Bereikbaar
Er zijn naast de algemene bijstellingen geen noemenswaardige mutaties begroot binnen dit programma.

Veilig

	Deelprogramma	2017 Lasten	2018 Lasten	Mutatie Lasten	2017 Baten	2018 Baten	Mutatie Baten
04.01	Sociale veiligheid en Openbare orde	948	1.073	125	260	343	-83
04.02	Fysieke veiligheid	2.544	2.443	-101	11	12	
04.03	Crisisbeheersing	153	91	-62			
04.99	Programmabrede kosten		95	95			
	Totaal	**3.645**	**3.702**	**57**	**272**	**355**	**-83**

Deelprogramma 04.01 Sociale veiligheid en Openbare orde
In 2015 is er in het Districtelijk Veiligheidscollege West Utrecht door de burgemeesters besloten om de informatiemakelaars van de oude districten West en Lekstroom samen te brengen onder de aansturing van één gemeente. De gemeente Houten heeft aangeboden de werkgeversrol te vervullen en tevens de deelnemende gemeenten te vertegenwoordigen in het partneroverleg Veiligheidshuis Utrecht. Hiervoor is bij de lasten een bedrag van € 0,08 miljoen bijgeraamd en aan de baten kant een bedrag van € 0,08 miljoen bijgeraamd.

Deelprogramma 04.99 Programmabrede kosten
In de perspectiefnota 2018 is op hoofdlijnen aangegeven op welke beleidsterreinen er extra middelen voor de tijdelijke versterking (€ 0,6 miljoen per jaar voor 2018 en 2019) van de organisatie worden ingezet. Voor het programma veilig betreft dit een bedrag van € 0,095 miljoen voor de jaren 2018 en 2019 voor ondermijnende criminaliteit. In de paragraaf Bedrijfsvoering wordt hier uitgebreider op ingegaan.

Betrokken

	Deelprogramma	2017 Lasten	2018 Lasten	Mutatie Lasten	2017 Baten	2018 Baten	Mutatie Baten
05.01	Politiek en bestuur	2.294	2.486	191	1	1	
05.02	Dienstverlening	1.743	1.741	-2	981	869	112
05.99	Programmabrede kosten						
	Totaal	**4.037**	**4.226**	**189**	**982**	**870**	**112**

Deelprogramma 05.01 Politiek en bestuur en 05.02 Dienstverlening
De lasten van het deelprogramma Politiek en bestuur zijn € 191.000 hoger dan in 2017. Dat wordt voor ca. € 50.000 veroorzaakt door een budgetneutrale verschuiving van het budget U10 van detailhandel (programma Duurzaam) naar regionaal beleid (programma Betrokken). Een andere oorzaak van de hogere lasten in 2018 ten opzichte van 2017 is het budget voor de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2018 (ca. € 40.000). Ook de nieuwe middelen voor de ontwikkeling van een Houtens mediacentrum vanuit de Perspectiefnota 2018 (€ 25.000) zijn aan dit deelprogramma toegevoegd. Daarnaast is sprake van een aantal kleinere verschillen, onder andere door bijstelling van de vergoeding voor raadsleden op basis van de rijkscirculaire van november 2016.

De baten van het deelprogramma Dienstverlening zijn € 112.000 lager dan in 2017. Dit wordt bijna in zijn geheel verklaard door lagere baten voor rij- en reisdocumenten als gevolg van aanpassing van de prognose van de af te geven documenten.

Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie

	Deelprogramma	2017 Lasten	2018 Lasten	Mutatie Lasten	2017 Baten	2018 Baten	Mutatie Baten
A1	Lokale heffingen	637	621	-17	12.039	12.295	-256
A2	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	21	99	78	48.915	53.604	-4.690
A3	Overhead	11.082	11.381	299	275	181	94
A4	Saldo financieringsfunctie	8.449	190	-8.259	8.760	107	8.653
A6	Overige baten en lasten	502	1.579	1.077	1.442	1.242	199
A7	Onvoorzien	61	61				
	Totaal	**20.751**	**13.931**	**-6.820**	**71.430**	**67.430**	**4.000**

Programmareserves

	Deelprogramma	2017 Lasten	2018 Lasten	Mutatie Lasten	2017 Baten	2018 Baten	Mutatie Baten
00.	Samenleving				651	1.172	-521
02.	Duurzaam	15	1.275	1.260	689	868	-179
03.	Bereikbaar				3	3	
04.	Veilig				210	95	115
A	Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie	73	930	857	1.539	2.698	-1.160
	Totaal	**88**	**2.205**	**2.117**	**3.092**	**4.836**	**-1.745**

Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie
De mutaties in algemene lasten en baten, de kosten voor ondersteuning van de organisatie en de mutaties in de algemene reserves worden in relatie tot de uitkomst van de begroting 2018 en het financieel meerjarenperspectief toegelicht in de financiële begroting. De specificatie van het saldo van het deelprogramma Overhead is opgenomen in het programma hoofdstuk Algemene Dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie.

Mutatie Programmareserves
De stortingen in de programmareserves in 2018 zijn € 2,2 miljoen hoger en de onttrekkingen zijn € 1,7 miljoen euro hoger ten opzichte van de primitieve begroting 2017. Het verschil in onttrekkingen is als volgt te verklaren.

Programma Samenleving
De onttrekking uit bestemmingsreserves is in 2018 € 0,52 miljoen hoger dan in 2017.
In het Programma Sociale Kracht 2017-2020 is voorgesteld om de bestemmingsreserve transities in samenhang de komende jaren in te zetten als innovatie- en egalisatiereserve. Vanuit de innovatiereserve is naar aanleiding van het werkplan 2017 voor jaarschijf 2018 een bedrag van € 0,13 miljoen ingezet voor de uitvoering van de benoemde prioriteiten.
In de verdeling van de integratie uitkering jeugd is voor 2018 een onttrekking uit de bestemmingsreserve Programma Transities in Samenhang begroot van € 0,60 miljoen. Om tijd te krijgen om de nodige veranderingen door te voeren (transformatie) is het nodig om de egalisatiereserve uit de Bestemmingsreserve Programma Transities in Samenhang in te zetten.
Bij de verdeling impulsmiddelen 2018 is budget beschikbaar gesteld voor de versterking van de formatie van samenleving inzake informatiemanagement. Dit budget € 0,09 miljoen komt uit de reserve Organisatieontwikkeling.
In 2017 werden een tweetal activiteiten uit de programmareserve transities in samenhang bekostigd. Deze komen niet meer voor in 2018:
- de voortzetting van de projectorganisatie Sociaal Team in 2017 -€ 0,25 miljoen.

- het onderzoek naar de Multifunctionele accommodatie (MFA) Noordwest -€ 0,05 miljoen

Programma Duurzaam
Conform afspraken in de Perspectiefnota 2018 worden middelen gestort in de bestemmingsreserves Toekomstfonds (€ 0,05 miljoen om samen met de Houtense samenleving een klimaatplan te ontwikkelen) en Fonds Buitengebied (€ 1,00 miljoen voor de Mobiliteitsvisie, € 0,14 miljoen voor de uitvoering van de projecten van de Hollandse Waterlinie en € 0,07 miljoen voor de Omgevingsvisie Kromme Rijn). Per saldo betekent dit, ten opzichte van 2017, een toename van de stortingen van € 1,26 miljoen.

Naast de voortzetting van een aantal afspraken uit de Perspectiefnota 2017 (omgevingsvisie, buitengebied en dergelijke) zijn er nu ook afspraken gemaakt over tijdelijke formatieversterkingen in 2018 rondom de thema's omgevingswet en duurzaamheid. Hiervoor wordt € 0,24 miljoen aan de exploitatie toegevoegd vanuit de bestemmingsreserve Organisatieontwikkeling. Per saldo leidt dit, ten opzichte van 2017, samen met een aantal kleinere mutaties tot een hogere vrijval vanuit de reserves van € 0,18 miljoen.

Programma Veilig
Bij de verdeling impulsmiddelen 2018 is budget beschikbaar gesteld voor de versterking van de formatie van samenleving inzake ondermijning criminaliteit. Dit budget € 0,1 miljoen komt uit de reserve Organisatieontwikkeling.
In 2017 werden een tweetal activiteiten uit het toekomstfonds bekostigd. Deze komen niet meer voor in 2018:
- Verder versterken van de repressieve brandweerzorg -€ 0,15 miljoen.
- Het treffen van risicobeheersingsmaatregelen (stimulerende preventie) -€ 0,06.

Programma Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie
De stortingen in de reserves bij algemene dekkingsmiddelen in 2018 zijn € 0,86 miljoen hoger ten opzichte van 2017. Dit is het gevolg van besluitvorming bij de Perspectiefnota 2018 om een impulsbudget van € 0,60 miljoen toe te kennen voor organisatieontwikkeling en om € 0,25 miljoen in 2018 te oormerken voor informatiebeleid, digitalisering en het borgen van privacy en veiligheid. Deze middelen zijn gestort in de bestemmingsreserve organisatieontwikkeling.

De onttrekking aan reserves bij algemene dekkingsmiddelen in 2018 bedraagt € 2,7 miljoen ten opzichte van € 1,54 miljoen in 2017. De onttrekking in 2018 is het gevolg van de onttrekking aan de algemene beklemde reserve op basis van de Perspectiefnota 2018 (€ 2,17 miljoen) en de inzet van middelen vanuit de bestemmingsreserve organisatieontwikkeling op basis van de begroting 2018 voor de tijdelijke versterking van formatie en informatiebeleid (€ 0,43 miljoen). De overige € 0,1 miljoen heeft betrekking op besluitvorming begroting 2017.

Overzicht van baten en lasten

Programma		Rekening 2016			Begroting 2017 primitief		
	Deelprogramma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
00. Samenleving							
00.01	Toegang & transformatie	4.518.321	18.083	4.500.238	3.824.089	68	3.824.021
00.02	Jeugd en onderwijs	17.232.664	451.223	16.781.440	14.115.988	354.939	13.761.049
00.03	Wmo	9.121.461	2.229.016	6.892.445	8.659.710	1.416.617	7.243.093
00.04	Werk	2.534.269	2.478.356	55.912	2.529.865	2.473.715	56.150
00.05	Inkomen	11.495.294	7.244.727	4.250.567	11.251.923	7.138.227	4.113.696
00.06	Sport & gezondheid	7.169.625	1.504.857	5.664.768	6.406.180	1.441.974	4.964.206
00.07	Kunst en cultuur	2.796.389	229.913	2.566.476	2.384.151	231.981	2.152.170
00.99	Programmabrede kosten	758.143	14.819.267	-14.061.124	173.714		173.714
Totaal programma00.		**55.626.166**	**28.975.444**	**26.650.722**	**49.345.620**	**13.057.521**	**36.288.099**
02. Duurzaam							
02.01	Woningen	344.092	21.547	322.545	242.989	16.518	226.471
02.02	Commerciële voorzieningen en horeca	800.211	284.535	515.676	544.886	227.127	317.759
02.03	Leefomgeving	8.423.568	3.643.644	4.779.924	6.468.906	3.177.653	3.291.253
02.04	Gebiedsinrichting	18.028.477	15.305.349	2.723.128	13.258.451	11.489.767	1.768.684
02.05	Duurzaamheid & energietransistie	6.357.645	4.661.992	1.695.653	5.342.008	4.303.854	1.038.154
02.06	Landschap en recreatie	477.728	36.284	441.444	376.687	18.177	358.510
02.07	Cultuurhistorie en archeologie	1.002.775	429.348	573.427	836.818	358.740	478.078
02.99	Programmabrede kosten	-107.926		-107.926	189.280		189.280
Totaal programma02.		**35.326.570**	**24.382.697**	**10.943.873**	**27.260.025**	**19.591.836**	**7.668.189**
03. Bereikbaar							
03.01	Verkeersbeleid	241.808	179.794	62.014	58.294	14.562	43.732
03.02	Autoverkeer	3.762.617	59.832	3.702.785	3.106.476	76.544	3.029.932
03.03	Fietsverkeer	748.079	463.026	285.052	691.996	478.789	213.207
03.04	Openbaar vervoer	16.018	10.377	5.641	10.505		10.505
03.99	Programmabrede kosten	132.287		132.287			
Totaal programma03.		**4.900.808**	**713.029**	**4.187.779**	**3.867.271**	**569.895**	**3.297.376**
04. Veilig							
04.01	Sociale veiligheid en Openbare orde	981.884	307.297	674.587	948.001	260.117	687.884
04.02	Fysieke veiligheid	2.445.702	33.824	2.411.878	2.544.079	11.394	2.532.685
04.03	Crisisbeheersing	60.388	747	59.641	152.967		152.967
04.99	Programmabrede kosten						
Totaal programma04.		**3.487.974**	**341.869**	**3.146.105**	**3.645.047**	**271.511**	**3.373.536**
05. Betrokken							
05.01	Politiek en bestuur	3.376.469	175.127	3.201.341	2.294.482	1.396	2.293.086
05.02	Dienstverlening	3.270.219	875.869	2.394.349	1.742.668	980.643	762.025
05.99	Programmabrede kosten	-240.225		-240.225			
Totaal programma05.		**6.406.463**	**1.050.997**	**5.355.466**	**4.037.150**	**982.039**	**3.055.111**
Totaal programma's		**105.747.980**	**55.464.036**	**50.283.945**	**88.155.113**	**34.472.802**	**53.682.311**
Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie							
	Lokale heffingen	588.567	12.028.805	11.440.238	637.241	12.038.654	11.401.413
	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds		36.063.089	36.063.089	21.068	48.914.571	48.893.503
	Overhead				11.082.017	275.147	-10.806.870
	Saldo financieringsfunctie		3.985.309	3.985.309	8.448.510	8.759.927	311.417
	Overige baten en lasten	1.153.435	1.392.507	239.072	484.503	1.441.576	957.073
	Onvoorzien				60.774		-60.774
Totaal Algemene dekkingsmiddelen		**1.742.002**	**53.469.710**	**51.727.708**	**20.734.113**	**71.429.875**	**50.695.762**
Totaal saldo van baten en lasten		**107.489.982**	**108.933.745**	**1.443.763**	**108.889.226**	**105.902.677**	**-2.986.549**
Mutatie reserves							
00.	Samenleving	1.832.278	560.780	-1.271.498		651.087	651.087
02.	Duurzaam	15.000	675.675	660.675	15.000	689.196	674.196
03.	Bereikbaar		2.750	2.750		2.750	2.750
04.	Veilig					210.000	210.000
A	Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie	2.115.300	2.593.979	478.678	72.820	1.538.569	1.465.749
Totaal mutaties reserves		**3.962.578**	**3.833.184**	**-129.395**	**87.820**	**3.091.602**	**3.003.782**
Resultaat		**111.452.561**	**112.766.929**	**1.314.368**	**108.977.046**	**108.994.279**	**17.233**

Overzicht van baten en lasten

Programma		Begroting 2017 na wijziging			Begroting 2018 primitief		
	Deelprogramma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
00. Samenleving							
00.01	Toegang & transformatie	4.331.897		-4.331.897	3.225.495		-3.225.495
00.02	Jeugd en onderwijs	15.471.919	505.723	-14.966.196	14.866.815	387.011	-14.479.804
00.03	Wmo	10.180.569	1.642.433	-8.538.136	9.435.549	1.487.484	-7.948.065
00.04	Werk	1.289.290	1.216.498	-72.792	1.500.851	311.404	-1.189.447
00.05	Inkomen	11.966.119	7.820.219	-4.145.900	11.367.772	7.238.162	-4.129.610
00.06	Sport & gezondheid	6.605.463	1.414.166	-5.191.297	5.977.994	1.397.686	-4.580.308
00.07	Kunst en cultuur	2.404.056	231.981	-2.172.075	2.288.391	235.229	-2.053.162
00.99	Programmabrede kosten	171.152		-171.152	193.634		-193.634
Totaal programma	**00.**	**52.420.465**	**12.831.020**	**-39.589.445**	**48.856.501**	**11.056.976**	**-37.799.525**
02. Duurzaam							
02.01	Woningen	292.989	156.018	-136.971	260.065	15.078	-244.987
02.02	Commerciële voorzieningen en horeca	494.611	256.453	-238.158	545.508	241.806	-303.702
02.03	Leefomgeving	7.122.341	3.623.508	-3.498.833	6.655.373	3.084.036	-3.571.337
02.04	Gebiedsinrichting	13.630.275	11.799.321	-1.830.954	26.307.850	24.598.558	-1.709.292
02.05	Duurzaamheid & energietransistie	5.736.344	4.604.590	-1.131.754	5.698.615	4.585.444	-1.113.171
02.06	Landschap en recreatie	371.414	12.904	-358.510	381.432	13.085	-368.347
02.07	Cultuurhistorie en archeologie	838.478	358.740	-479.738	875.144	369.040	-506.104
02.99	Programmabrede kosten	792.426		-792.426	369.518		-369.518
Totaal programma	**02.**	**29.278.878**	**20.811.534**	**-8.467.344**	**41.093.505**	**32.907.047**	**-8.186.458**
03. Bereikbaar							
03.01	Verkeersbeleid	371.921	619.076	247.155	82.523	14.766	-67.757
03.02	Autoverkeer	5.690.674	969.919	-4.720.755	3.191.086	33.160	-3.157.926
03.03	Fietsverkeer	816.996	603.789	-213.207	690.187	485.492	-204.695
03.04	Openbaar vervoer	17.505	7.000	-10.505	10.652		-10.652
03.99	Programmabrede kosten	92.927		-92.927			
Totaal programma	**03.**	**6.990.023**	**2.199.784**	**-4.790.239**	**3.974.448**	**533.418**	**-3.441.030**
04. Veilig							
04.01	Sociale veiligheid en Openbare orde	1.031.135	340.399	-690.736	1.072.953	343.243	-729.710
04.02	Fysieke veiligheid	2.582.292	20.500	-2.561.792	2.443.214	11.554	-2.431.660
04.03	Crisisbeheersing	152.486		-152.486	91.150		-91.150
04.99	Programmabrede kosten				95.000		-95.000
Totaal programma	**04.**	**3.765.913**	**360.899**	**-3.405.014**	**3.702.317**	**354.797**	**-3.347.520**
05. Betrokken							
05.01	Politiek en bestuur	2.711.370	256.396	-2.454.974	2.485.653	1.416	-2.484.237
05.02	Dienstverlening	1.740.668	980.643	-760.025	1.740.524	869.025	-871.499
05.99	Programmabrede kosten	39.179		-39.179			
Totaal programma	**05.**	**4.491.217**	**1.237.039**	**-3.254.178**	**4.226.177**	**870.441**	**-3.355.736**
Totaal programma's		**96.946.496**	**37.440.276**	**-59.506.220**	**101.852.948**	**45.722.679**	**-56.130.269**
Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie							
	Lokale heffingen	637.241	12.045.154	11.407.913	620.724	12.294.579	11.673.855
	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	273.048	50.817.435	50.544.387	99.440	53.604.337	53.504.897
	Overhead	10.849.982	275.147	-10.574.835	11.381.356	181.411	-11.199.945
	Saldo financieringsfunctie	7.337.451	8.223.977	886.526	189.911	107.251	-82.660
	Overige baten en lasten	770.678	1.459.826	689.148	1.442.703	1.242.491	-200.212
	Onvoorzien	60.774		-60.774	61.251		-61.251
Totaal Algemene dekkingsmiddelen		**19.929.174**	**72.821.539**	**52.892.365**	**13.795.385**	**67.430.069**	**53.634.684**
Totaal saldo van baten en lasten		**116.220.716**	**109.600.335**	**-6.620.381**	**115.648.333**	**113.152.748**	**-2.495.585**
Mutatie reserves							
00.	Samenleving		2.613.031	2.613.031		1.172.175	1.172.175
02.	Duurzaam	154.500	2.738.863	2.584.363	1.275.000	868.169	-406.831
03.	Bereikbaar		2.750	2.750		2.750	2.750
04.	Veilig		210.000	210.000		95.000	95.000
A	Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie	1.511.188	3.687.639	2.176.451	929.849	2.698.256	1.768.407
Totaal mutaties reserves		**1.665.688**	**9.252.283**	**7.586.595**	**2.204.849**	**4.836.350**	**2.631.501**
Resultaat		**117.886.404**	**118.852.618**	**966.214**	**117.853.182**	**117.989.098**	**135.916**

Meerjarenraming

Programma		Begroting 2018			Begroting 2019		
	Deelprogramma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
00. Samenleving							
00.01	Toegang & transformatie	3.225		-3.225	2.791		-2.791
00.02	Jeugd en onderwijs	14.867	387	-14.480	14.393	344	-14.050
00.03	Wmo	9.436	1.487	-7.948	9.416	1.485	-7.931
00.04	Werk	1.501	311	-1.189	1.496	421	-1.074
00.05	Inkomen	11.368	7.238	-4.130	11.366	7.238	-4.128
00.06	Sport & gezondheid	5.978	1.398	-4.580	6.015	1.396	-4.619
00.07	Kunst en cultuur	2.288	235	-2.053	2.278	235	-2.043
00.99	Programmabrede kosten	194		-194	196		-196
Totaal programma		**48.857**	**11.057**	**-37.800**	**47.951**	**11.120**	**-36.831**
02. Duurzaam							
02.01	Woningen	260	15	-245	246	13	-233
02.02	Commerciële voorzieningen en horeca	546	242	-304	523	210	-313
02.03	Leefomgeving	6.655	3.084	-3.571	6.707	3.105	-3.602
02.04	Gebiedsinrichting	26.308	24.599	-1.709	27.107	25.662	-1.445
02.05	Duurzaamheid & energietransistie	5.699	4.585	-1.113	5.473	4.590	-883
02.06	Landschap en recreatie	381	13	-368	374	13	-361
02.07	Cultuurhistorie en archeologie	875	369	-506	864	369	-495
02.99	Programmabrede kosten	370		-370	370		-370
Totaal programma		**41.094**	**32.907**	**-8.186**	**41.664**	**33.963**	**-7.702**
03. Bereikbaar							
03.01	Verkeersbeleid	83	15	-68	67	1	-67
03.02	Autoverkeer	3.191	33	-3.158	3.302	33	-3.269
03.03	Fietsverkeer	690	485	-205	688	485	-203
03.04	Openbaar vervoer	11		-11	11		-11
03.99	Programmabrede kosten						
Totaal programma		**3.974**	**533**	**-3.441**	**4.068**	**519**	**-3.549**
04. Veilig							
04.01	Sociale veiligheid en Openbare orde	1.073	343	-730	1.045	343	-702
04.02	Fysieke veiligheid	2.443	12	-2.432	2.441	12	-2.429
04.03	Crisisbeheersing	91		-91	91		-91
04.99	Programmabrede kosten	95		-95	95		-95
Totaal programma		**3.702**	**355**	**-3.348**	**3.672**	**355**	**-3.317**
05. Betrokken							
05.01	Politiek en bestuur	2.486	1	-2.484	2.411	1	-2.409
05.02	Dienstverlening	1.741	869	-871	1.626	503	-1.123
05.99	Programmabrede kosten						
Totaal programma		**4.226**	**870**	**-3.356**	**4.037**	**504**	**-3.533**
Totaal programma's		**101.853**	**45.723**	**-56.130**	**101.391**	**46.460**	**-54.931**
Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie							
	Lokale heffingen	621	12.295	11.674	620	12.376	11.756
	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	99	53.604	53.505	105	54.118	54.013
	Overhead	11.381	181	-11.200	11.260	181	-11.078
	Saldo financieringsfunctie	190	107	-83	21	13	-8
	Overige baten en lasten	1.443	1.242	-200	1.091	1.099	8
	Onvoorzien	61		-61	62		-62
Totaal Algemene dekkingsmiddelen		**13.795**	**67.430**	**53.635**	**13.159**	**67.788**	**54.629**
Totaal saldo van baten en lasten		**115.648**	**113.153**	**-2.496**	**114.550**	**114.248**	**-302**
Mutatie reserves							
00.	Samenleving		1.172	1.172		323	323
02.	Duurzaam	1.275	868	-407	25	263	238
03.	Bereikbaar		3	3		3	3
04.	Veilig		95	95		95	95
A	Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie	930	2.698	1.768	816	1.085	269
Totaal mutaties reserves		**2.205**	**4.836**	**2.632**	**841**	**1.768**	**928**
		117.853	**117.989**	**136**	**115.391**	**116.016**	**625**

Meerjarenraming

Programma		Begroting 2020			Begroting 2021		
	Deelprogramma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
00. Samenleving							
00.01	Toegang & transformatie	1.591		-1.591	1.590		-1.590
00.02	Jeugd en onderwijs	15.429	339	-15.091	15.382	337	-15.045
00.03	Wmo	9.051	1.152	-7.899	9.094	1.081	-8.012
00.04	Werk	1.491	419	-1.071	1.489	347	-1.142
00.05	Inkomen	11.373	7.238	-4.135	11.211	7.238	-3.973
00.06	Sport & gezondheid	6.010	1.394	-4.616	5.989	1.392	-4.597
00.07	Kunst en cultuur	2.266	235	-2.030	2.264	235	-2.028
00.99	Programmabrede kosten	112		-112	199		-199
Totaal programma 00.		**47.324**	**10.778**	**-36.546**	**47.217**	**10.631**	**-36.586**
02. Duurzaam							
02.01	Woningen	245	12	-233	245	12	-233
02.02	Commerciële voorzieningen en horeca	497	169	-328	496	168	-328
02.03	Leefomgeving	6.730	3.117	-3.612	6.734	3.108	-3.626
02.04	Gebiedsinrichting	18.916	17.472	-1.445	5.971	4.526	-1.445
02.05	Duurzaamheid & energietransistie	5.471	4.588	-883	5.473	4.590	-883
02.06	Landschap en recreatie	375	13	-362	376	13	-363
02.07	Cultuurhistorie en archeologie	866	369	-496	867	369	-498
02.99	Programmabrede kosten	130		-130	133		-133
Totaal programma 02.		**33.229**	**25.739**	**-7.489**	**20.294**	**12.786**	**-7.509**
03. Bereikbaar							
03.01	Verkeersbeleid	68	1	-67	68	1	-67
03.02	Autoverkeer	3.407	33	-3.374	3.514	33	-3.481
03.03	Fietsverkeer	688	485	-202	687	485	-201
03.04	Openbaar vervoer	11		-11	11		-11
03.99	Programmabrede kosten						
Totaal programma 03.		**4.173**	**519**	**-3.653**	**4.279**	**519**	**-3.760**
04. Veilig							
04.01	Sociale veiligheid en Openbare orde	1.045	343	-702	1.046	343	-703
04.02	Fysieke veiligheid	2.440	12	-2.428	2.440	12	-2.428
04.03	Crisisbeheersing	91		-91	91		-91
04.99	Programmabrede kosten						
Totaal programma 04.		**3.576**	**355**	**-3.222**	**3.577**	**355**	**-3.222**
05. Betrokken							
05.01	Politiek en bestuur	2.415	1	-2.413	2.418	1	-2.417
05.02	Dienstverlening	1.434	463	-971	1.499	442	-1.057
05.99	Programmabrede kosten						
Totaal programma 05.		**3.849**	**464**	**-3.385**	**3.918**	**443**	**-3.474**
Totaal programma's		**92.150**	**37.855**	**-54.294**	**79.284**	**24.734**	**-54.551**
Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie							
	Lokale heffingen	620	12.387	11.767	620	12.398	11.778
	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	105	54.278	54.173	107	54.486	54.379
	Overhead	11.237	181	-11.056	11.201	181	-11.019
	Saldo financieringsfunctie	-168	21	190	-236	42	278
	Overige baten en lasten	680	887	207	492	675	184
	Onvoorzien	62		-62	62		-62
Totaal Algemene dekkingsmiddelen		**12.536**	**67.754**	**55.219**	**12.244**	**67.782**	**55.537**
Totaal saldo van baten en lasten		**104.685**	**105.610**	**924**	**91.529**	**92.515**	**987**
Mutatie reserves							
00.	Samenleving		29	29		29	29
02.	Duurzaam	21	23	1	21	23	1
03.	Bereikbaar		3	3		3	3
04.	Veilig						
A	Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie	-1		1	1		-1
Totaal mutaties reserves		**21**	**55**	**34**	**22**	**55**	**33**
Resultaat		**104.706**	**105.664**	**958**	**91.551**	**92.570**	**1.019**

BIJLAGEN

Programma, deelprogamma en product

Programma		Begroting 2018		
	Deelprogramma	Lasten	Baten	Saldo
00. Samenleving				
Deelprogramma 00.01 Toegang & transformatie				
00.01.01	Sociale basisvoorzieningen	565.922		-565.922
00.01.02	Eerstelijns ondersteuning	2.659.573		-2.659.573
Totaal deelprogramma 00.01 Toegang & transformatie		**3.225.495**		**-3.225.495**
Deelprogramma 00.02 Jeugd en onderwijs				
00.02.01	Sociale basisvoorzieningen	442.067		-442.067
00.02.02	Eerstelijns ondersteuning	340.173		-340.173
00.02.03	Tweedelijns ondersteuning	9.103.862		-9.103.862
00.02.04	Bescherming en veiligheid			
00.02.05	Eigen bijdrage			
00.02.06	Leerlingenvervoer	745.560	534	-745.026
00.02.07	Instandhouding onderwijs en scholen	3.120.519	131.438	-2.989.081
00.02.08	Leerplicht	342.477	52.981	-289.496
00.02.10	Lokaal onderwijsbeleid	772.157	202.058	-570.099
Totaal deelprogramma 00.02 Jeugd en onderwijs		**14.866.815**	**387.011**	**-14.479.804**
Deelprogramma 00.03 Wmo				
00.03.01	Sociale basisvoorzieningen	4.133.317	903.200	-3.230.117
00.03.02	Eerstelijns ondersteuning	12.321		-12.321
00.03.03	Tweedelijns ondersteuning	5.234.302	132.694	-5.101.608
00.03.04	Bescherming en veiligheid	46.251		-46.251
00.03.05	Eigen bijdragen	9.358	451.590	442.232
Totaal deelprogramma 00.03 Wmo		**9.435.549**	**1.487.484**	**-7.948.065**
Deelprogramma 00.04 Werk				
00.04.03	Tweedelijns ondersteuning	1.198.997		-1.198.997
00.04.04	Werk en Participatie	89.887	56.993	-32.894
00.04.05	Marketing en acquisitie	211.967	254.411	42.444
Totaal deelprogramma 00.04 Werk		**1.500.851**	**311.404**	**-1.189.447**
Deelprogramma 00.05 Inkomen				
00.05.03	Sociale basisvoorziening jeugd	420.664	75.528	-345.136
00.05.04	Informele ondersteuning	238.199		-238.199
00.05.06	Participatiewet algemeen	1.733.732		-1.733.732
00.05.07	Participatiewet inkomensdeel	7.722.680	7.085.624	-637.056
00.05.08	Armoedebeleid	1.252.497	77.010	-1.175.487
Totaal deelprogramma 00.05 Inkomen		**11.367.772**	**7.238.162**	**-4.129.610**

Deelprogramma 00.06 Sport & gezondheid				
00.06.01	Gezondheidsbeleid	1.953.024		-1.953.024
00.06.03	Sport	4.024.970	1.397.686	-2.627.284
Totaal deelprogramma 00.06 Sport & gezondheid		**5.977.994**	**1.397.686**	**-4.580.308**
Deelprogramma 00.07 Kunst en cultuur				
00.07.01	Kunst en cultuur	2.288.391	235.229	-2.053.162
Totaal deelprogramma 00.07 Kunst en cultuur		**2.288.391**	**235.229**	**-2.053.162**
Deelprogramma 00.99 Programmabrede kosten				
00.99.01	Programma Samenleving programmabrede kosten	193.634		-193.634
Totaal deelprogramma 00.99 Programmabrede kosten		**193.634**		**-193.634**
Totaal programma 00. Samenleving		**48.856.501**	**11.056.976**	**-37.799.525**
02. Duurzaam				
Deelprogramma 02.01 Woningen				
02.01.01	Woningbouw	144.706	13.001	-131.705
02.01.02	Woonruimteverdeling	115.359	2.077	-113.282
Totaal deelprogramma 02.01 Woningen		**260.065**	**15.078**	**-244.987**
Deelprogramma 02.02 Commerciële voorzieningen en horeca				
02.02.01	Commerciële voorzieningen en horeca	545.508	241.806	-303.702
Totaal deelprogramma 02.02 Commerciële voorzieningen en horeca		**545.508**	**241.806**	**-303.702**
Deelprogramma 02.03 Leefomgeving				
02.03.01	Speelvoorzieningen	416.504	55.253	-361.251
02.03.02	Groenvoorzieningen	1.907.208		-1.907.208
02.03.03	Verlichting	851.372	151.461	-699.911
02.03.04	Wijkgericht samenwerken	193.310		-193.310
02.03.05	Straatreiniging	944.677	367.937	-576.740
02.03.06	Riolering	2.102.348	2.347.432	245.084
02.03.07	Begraafplaatsen	111.735	155.332	43.597
02.03.08	Straatmeubilair	128.130	6.621	-121.509
02.03.09	Kabels en leidingen	89		-89
Totaal deelprogramma 02.03 Leefomgeving		**6.655.373**	**3.084.036**	**-3.571.337**
Deelprogramma 02.04 Gebiedsinrichting				
02.04.01	Ontwikkelingsvisie macroniveau	24.056.063	23.835.592	-220.471
02.04.02	Planontwikkeling mesoniveau	502.774	11.721	-491.053
02.04.03	Toetsing en toezicht microniveau	1.749.013	751.245	-997.768
Totaal deelprogramma 02.04 Gebiedsinrichting		**26.307.850**	**24.598.558**	**-1.709.292**
Deelprogramma 02.05 Duurzaamheid & energietransistie				
02.05.01	Afvalinzameling	4.215.368	4.582.673	367.305
02.05.02	Bodem en bouwstoffen	44.711		-44.711

02.05.03	Geluid	90.044	1.662	-88.382
02.05.04	Lucht	8.223		-8.223
02.05.05	Mobiliteit en energie			
02.05.07	Wet milieubeheer	849.399	1.109	-848.290
02.05.08	Educatie en communicatie	191.271		-191.271
02.05.09	Milieuprojecten	299.599		-299.599
Totaal deelprogramma 02.05	**Duurzaamheid & energietransistie**	**5.698.615**	**4.585.444**	**-1.113.171**
Deelprogramma 02.06 Landschap en recreatie				
02.06.01	Landschap	130.969		-130.969
02.06.02	Recreatie	250.463	13.085	-237.378
Totaal deelprogramma 02.06	**Landschap en recreatie**	**381.432**	**13.085**	**-368.347**
Deelprogramma 02.07 Cultuurhistorie en archeologie				
02.07.01	Monumenten	199.852		-199.852
02.07.02	Cultuurhistorie	577.679	369.040	-208.639
02.07.03	Archeologie	97.613		-97.613
Totaal deelprogramma 02.07	**Cultuurhistorie en archeologie**	**875.144**	**369.040**	**-506.104**
Deelprogramma 02.99 Programmabrede kosten				
02.99.01	Programma Duurzaam programmabrede kosten	369.518		-369.518
Totaal deelprogramma 02.99	**Programmabrede kosten**	**369.518**		**-369.518**
Totaal programma 02.	**Duurzaam**	**41.093.505**	**32.907.047**	**-8.186.458**
03. Bereikbaar				
Deelprogramma 03.01 Verkeersbeleid				
03.01.01	Beleid en advies (verkeer)	82.523	14.766	-67.757
Totaal deelprogramma 03.01	**Verkeersbeleid**	**82.523**	**14.766**	**-67.757**
Deelprogramma 03.02 Autoverkeer				
03.02.01	Wegeninfrastructuur	29.807		-29.807
03.02.02	Wegen	2.520.388	18.009	-2.502.379
03.02.03	VRI's	149.612		-149.612
03.02.04	Bewegwijzering (wegen)	84.573		-84.573
03.02.05	Parkeren	23.243	15.151	-8.092
03.02.06	Civieltechnische kunstwerken	383.463		-383.463
Totaal deelprogramma 03.02	**Autoverkeer**	**3.191.086**	**33.160**	**-3.157.926**
Deelprogramma 03.03 Fietsverkeer				
03.03.01	Fietsinfrastructuur	82.964		-82.964
03.03.02	Onderhoud fietspaden en voorzieningen			
03.03.03	Fietsenstallingen	607.223	485.492	-121.731
Totaal deelprogramma 03.03	**Fietsverkeer**	**690.187**	**485.492**	**-204.695**
Deelprogramma 03.04 Openbaar vervoer				

03.04.01	Vervoersbedrijven	10.652		-10.652
Totaal deelprogramma 03.04 Openbaar vervoer		**10.652**		**-10.652**
Deelprogramma 03.99 Programmabrede kosten				
03.99.01	Programma Bereikbaar programmabrede kosten			
Totaal deelprogramma 03.99 Programmabrede kosten				
Totaal programma 03. Bereikbaar		**3.974.448**	**533.418**	**-3.441.030**
04. Veilig				
Deelprogramma 04.01 Sociale veiligheid en Openbare orde				
04.01.01	Criminaliteitsbestrijdingen en overlastbestrijding	630.721	123.173	-507.548
04.01.02	Openbare orde	442.232	220.070	-222.162
Totaal deelprogramma 04.01 Sociale veiligheid en Openbare orde		**1.072.953**	**343.243**	**-729.710**
Deelprogramma 04.02 Fysieke veiligheid				
04.02.01	Verkeersveiligheid	47.573	11.554	-36.019
04.02.02	Brandweerzorg	2.373.543		-2.373.543
04.02.03	Externe veiligheid	22.098		-22.098
Totaal deelprogramma 04.02 Fysieke veiligheid		**2.443.214**	**11.554**	**-2.431.660**
Deelprogramma 04.03 Crisisbeheersing				
04.03.01	Beleid en preventie	91.150		-91.150
Totaal deelprogramma 04.03 Crisisbeheersing		**91.150**		**-91.150**
Deelprogramma 04.99 Programmabrede kosten				
04.99.01	Programma Veilig programmabrede kosten	95.000		-95.000
Totaal deelprogramma 04.99 Programmabrede kosten		**95.000**		**-95.000**
Totaal programma 04. Veilig		**3.702.317**	**354.797**	**-3.347.520**
05. Betrokken				
Deelprogramma 05.01 Politiek en bestuur				
05.01.01	Raad	905.141		-905.141
05.01.02	College	1.580.512	1.416	-1.579.096
Totaal deelprogramma 05.01 Politiek en bestuur		**2.485.653**	**1.416**	**-2.484.237**
Deelprogramma 05.02 Dienstverlening				
05.02.01	Publiekszaken	1.740.524	869.025	-871.499
Totaal deelprogramma 05.02 Dienstverlening		**1.740.524**	**869.025**	**-871.499**
Deelprogramma 05.99 Programmabrede kosten				
05.99.01	Programma Betrokken programmabrede kosten			
05.99.02	Programma Betrokken mutaties reserves			
Totaal deelprogramma 05.99 Programmabrede kosten				
Totaal programma 05. Betrokken		**4.226.177**	**870.441**	**-3.355.736**
Totaal programma's		**101.852.948**	**45.722.679**	**-56.130.269**

Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie

A1.02.01	OZB woningen	325.958	7.313.715	6.987.757
A1.02.02	OZB niet-woningen	290.411	4.644.297	4.353.886
A1.02.03	Belastingen overig	4.355	336.567	332.212
A2.02.01	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	99.440	53.604.337	53.504.897
A3.02.01	Overhead	11.381.356	181.411	-11.199.945
A4.02.01	Treasury	189.911	107.251	-82.660
A6.02.01	Overige baten en lasten	1.442.703	1.242.491	-200.212
A7.02.01	Onvoorzien	61.251		-61.251
Totaal programma	**Algemene dekkingsmiddelen**	**13.795.385**	**67.430.069**	**53.634.684**
Totaal saldo baten en lasten		**115.648.333**	**113.152.748**	**-2.495.585**

Mutaties reserves

00.	Samenleving		1.172.175	1.172.175
02.	Duurzaam	1.275.000	868.169	-406.831
03.	Bereikbaar		2.750	2.750
04.	Veilig		95.000	95.000
A	Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie	929.849	2.698.256	1.768.407
Totaal mutaties reserves		**2.204.849**	**4.836.350**	**2.631.501**
Resultaat		**117.853.182**	**117.989.098**	**135.916**

Structuuroverzicht deelprogramma's en verantwoordelijk collegelid

Programma Samenleving

Deelprogramma

Toegang en transformatie
J.C.H. Rensen

Jeugd en onderwijs
(Jeugd)
M. van Liere
(Onderwijs)
H.J.C. Geerdes

W.M.O.
J.C.H. Rensen

Werk
C. van Dalen
H.J.C. Geerdes

Inkomen
C. van Dalen

Sport en gezondheid
(Sport)
C. van Dalen
(Gezondheid)
J.C.H. Rensen

Kunst en Cultuur
C. van Dalen

Programma Duurzaam

Deelprogramma

Woningen
H.J.C. Geerdes
J.C.H. Rensen

Commerciële voorzieningen en horeca
H.J.C. Geerdes

Leefomgeving
H.J.C. Geerdes

Gebiedsinrichting
M. van Liere
H.J.C. Geerdes

Milieuzorg
M. van Liere

Landschap (en recreatie)
H.J.C. Geerdes

Cultuurhistorie en archeologie
C. van Dalen

Programma Bereikbaar

Deelprogramma

Verkeersbeleid
C. van Dalen

Autoverkeer
C. van Dalen

Fietsverkeer
C. van Dalen

Openbaar vervoer
C. van Dalen

Programma Veilig

Deelprogramma

Sociale veiligheid
en Openbare orde

W.M. de Jong

-

Fysieke veiligheid

W.M. de Jong
M. van Liere

Crisisbeheersing

W.M. de Jong

Programma Betrokken

Deelprogramma

Politiek en Bestuur

W.M. de Jong

Dienstverlening

W.M. de Jong
J.C.H. Rensen

Taakvelden BBV per programma

Saldo begroting/ taakveld BBV	00. Samenleving		02. Duurzaam		03. Bereikbaar		04. Veilig		05. Betrokken		Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning		Totaal		Netto
	2018 Lasten	2018 Baten	2018 Lasten	2018 Baten	2018 Lasten	2018 Baten	2018 Lasten	2018 Baten	2018 Lasten	2018 Baten	2018 Lasten	2018 Baten	2018 Lasten	2018 Baten	
0.1 Bestuur									2.442.257	-1.416			2.442.257	-1.416	**2.440.841**
0.2 Burgerzaken									1.250.352	-868.925			1.250.352	-868.925	**381.427**
0.4 Overhead											11.381.356	-181.411	11.381.356	-181.411	**11.199.945**
0.5 Treasury			30.184	-147.729							189.911	-107.251	220.095	-254.980	**-34.885**
0.61 OZB woningen											303.724	-7.313.715	303.724	-7.313.715	**-7.009.991**
0.62 OZB niet-woningen											290.411	-4.644.297	290.411	-4.644.297	**-4.353.886**
0.64 Belastingen overig												-170.526	0	-170.526	**-170.526**
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds											99.440	-53.604.337	99.440	-53.604.337	**-53.504.897**
0.8 Overige baten en lasten	193.634		369.518				95.000		476.542		1.503.954	-1.242.491	2.638.648	-1.242.491	**1.396.157**
0.10 Mutaties reserves		-1.172.175	1.275.000	-868.169		-2.750		-95.000			929.849	-2.698.256	2.204.849	-4.836.350	**-2.631.501**
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten											135.916		135.916	0	**135.916**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer							2.464.693						2.464.693	0	**2.464.693**
1.2 Openbare orde en veiligheid	15.871		303.304	-15.945			1.072.953	-343.243	21.339	-100			1.413.467	-359.288	**1.054.179**
2.1 Verkeer en vervoer			1.888.432	-374.558	3.963.796	-518.267	47.573	-11.554					5.899.801	-904.379	**4.995.422**
2.2 Parkeren						-15.151							0	-15.151	**-15.151**
2.5 Openbaar vervoer					10.652								10.652	0	**10.652**
3.1 Economische ontwikkeling	211.967	-254.411	239.486										451.453	-254.411	**197.042**
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur			6.519.432	-6.664.748									6.519.432	-6.664.748	**-145.316**
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen			111.944	-56.092									111.944	-56.092	**55.852**
3.4 Economische promotie												-166.041	0	-166.041	**-166.041**
4.1 Openbaar basisonderwijs	148.491	-50.000											148.491	-50.000	**98.491**
4.2 Onderwijshuisvesting	2.971.244	-81.438											2.971.244	-81.438	**2.889.806**
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	2.313.469	-312.566											2.313.469	-312.566	**2.000.903**
5.1 Sportbeleid en activering	1.011.424	-8.092											1.011.424	-8.092	**1.003.332**
5.2 Sportaccommodaties	3.013.546	-1.389.594											3.013.546	-1.389.594	**1.623.952**
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.741.921	-235.229							35.687				1.777.608	-235.229	**1.542.379**
5.4 Musea			132.235										132.235	0	**132.235**
5.5 Cultureel erfgoed			742.909	-369.040									742.909	-369.040	**373.869**
5.6 Media	546.470												546.470	0	**546.470**
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie			2.765.275	-90.378									2.765.275	-90.378	**2.674.897**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	4.989.807	-978.406											4.989.807	-978.406	**4.011.401**
6.2 Wijkteams	2.602.417												2.602.417	0	**2.602.417**
6.3 Inkomensregelingen	10.708.909	-7.162.526	135.625								26.589		10.871.123	-7.162.526	**3.708.597**
6.4 Begeleide participatie	665.871												665.871	0	**665.871**
6.5 Arbeidsparticipatie	545.832	-322											545.832	-322	**545.510**
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	688.741	-46.084											688.741	-46.084	**642.657**
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	4.679.836	-538.200											4.679.836	-538.200	**4.141.636**
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	9.513.512												9.513.512	0	**9.513.512**
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	46.251												46.251	0	**46.251**
7.1 Volksgezondheid	2.247.288												2.247.288	0	**2.247.288**
7.2 Riolering			2.052.712	-2.347.432									2.052.712	-2.347.432	**-294.720**
7.3 Afval			4.129.379	-4.582.673									4.129.379	-4.582.673	**-453.294**
7.4 Milieubeheer			1.506.707	-2.771			22.098						1.528.805	-2.771	**1.526.034**
7.5 Begraafplaatsen en crematoria		-108	111.735	-155.332									111.735	-155.440	**-43.705**
8.1 Ruimtelijke ordening			723.245	-11.721									723.245	-11.721	**711.524**
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)			17.322.305	-17.322.305									17.322.305	-17.322.305	**0**
8.3 Wonen en bouwen			2.009.078	-766.323									2.009.078	-766.323	**1.242.755**
Totaal	**48.771.501**	**-12.144.151**	**42.128.505**	**-33.535.216**	**3.974.448**	**-536.168**	**3.607.317**	**-354.797**	**4.226.177**	**-870.441**	**14.566.150**	**-69.833.325**	**117.989.098**	**-117.989.098**	**0**

Afkortingen

AVU	Afvalverwijdering Utrecht
BghU	Belastingsamenwerking gemeenten & hoogheemraadschap Utrecht
CBS	Het Centraal Bureau voor de Statistiek
GGD	Geneeskundige en gezondheidsdienst
GWS	Geïntegreerd Welzijns Systeem (Centric)
RHC	Regionaal Historisch Centrum (Zuidoost Utrecht)
RIEC	Regionaal Informatie- en Expertise Centrum
RUD	Regionale Uitvoeringsdienst (regio Utrecht)
VRU	Veiligheidsregio Utrecht
WIL	Werk en Inkomen lekstroom